

สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น
กรณีศึกษา : ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

รุ่งทิwa เชื้อนแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น

กรณีศึกษา : ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

รุ่งทิwa เชื้อนแก้ว

วิทยานิพนธ์ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(อาจารย์ ดร.ธรรมพร ดันตรา)

วันที่ 10 เดือน 10 พ.ศ. 2559

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี)

วันที่ 11 เดือน 10 พ.ศ. 2559

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์)

วันที่ 10 เดือน 10 พ.ศ. 2559

ประธานอาจารย์ประจำหลักสูตร

(อาจารย์ ดร.วันชาติ นภาศรี)

วันที่ 10 เดือน 10 พ.ศ. 59

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เม่งอำพัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 10 เดือน 10 พ.ศ. 2559

อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ พุดจาไพเราะอ่อนหวาน การแต่งกายสุภาพถูกกาลเทศะ ปัจจยทางด้านความรู้ความเข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่และภารกิจตามระเบียบกฎหมาย และบทบาทอำนาจหน้าที่ทางสังคมในฐานะผู้นำ ปัจจยทางด้านการบริหารจัดการอำนาจที่ ผู้นำสตรีสามารถนำเอาอำนาจที่มีอยู่ไปใช้ในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ปัจจยทางด้านฐานะความเป็นอยู่ของผู้นำสตรีที่เอื้อต่อการทำงานทางการเมืองการปกครองในฐานะผู้นำท้องถิ่น และปัจจยทางด้านการมีอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองของเจ้าแม่จามเทวีที่เป็นวีรสตรีของจังหวัดลำพูนในอดีต

ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี พบว่าผู้นำสตรีควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านการเมืองการปกครอง การบริหารจัดการและการตัดสินใจ รวมถึงควรมีการรวมกลุ่มเป็นชมรม หรือสมาคม ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ตลอดจนการสร้างมูลค่าเพิ่มและลดช่องว่างความแตกต่างทางด้านระบบวิธีคิด การปฏิบัติงานและการตัดสินใจที่มีความเด็ดขาด รวดเร็ว กล้าคิด กล้านำ กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนผู้นำสตรีต้องมีการสร้างภาพลักษณ์ในการบริหารจัดการและการทำงานให้เห็นเป็นรูปธรรม โดยมีการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของตนเองโดยใช้ช่องทางในการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ประการสำคัญผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ควรมีการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองให้เกิดขึ้นกับตนเอง และควรเป็นอุดมการณ์ที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของเจ้าแม่จามเทวีวีรสตรีของจังหวัดลำพูนในอดีต

Title	Women and Managerial Administration of Local Governing and Politics : A Case Study of Muang District Area, Lamphun Province
Author	Miss Rungtiva Keunkaew
Degree of	Master of Public Administration in Public and Private Organization Administration
Advisory Committee Chairperson	Dr. Thammaporn Tantar

ABSTRACT

This qualitative study was conducted to investigate : 1) explore politics and governance management; 2) adoption of political roles and authority of local administrative organization members towards women Muang district, Lamphun province; 3) factors enhancing the adoption of political roles and authority of woman leaders; and 4) an appropriate guideline for promoting the adoption of political roles and authority of woman leaders in Muang district, Lamphun province. Semi – structured interview structure was used for data collection.

Regarding politics and governance management , it was found that female leaders were ready for the construction of understanding livelihoods status, and politics governance before entering to politics / governance work. This was in accordance with rules and regulations of laws and local society. This also include correct and appropriate authority management until there were various aspects of local community development.

Results of the study revealed that the informants accepted political roles and authority of woman leaders in terms of the following : roles managerial administration of political and governing aspect , leadership in changes , coordination /networking with local people , community organization group , and government /private sectors , accountability , and local community development. Regarding factors enhancing the adoption of roles and authority of woman leaders , it included the following : 1) personality , behavior , and manner (modesty , polite speaking ,

and neat dressing) ; 2) knowledge and understanding about political roles and authority in accordance with rules and regulations as well as social roles ; 3) authority managerial administration which was appropriate and beneficial to the local community ; 4) livelihoods of woman leaders contributing to their work performance on politics and administration ; and 5) ideal on politics and administration which was consistent with political and governing ideal of the past Queen Jamdevi of Lamphun Kingdom.

Regarding an appropriate guideline for promoting the adoption of political roles and authority of woman leaders in Muang district , Lamphun province , it was found that they should do the following : 1) develop potential on politics, administration, managerial administration , and decision – making ; 2) form a group as a woman leaders on politics and governing club or association ; 3) construct value – added and reduce the gap on the difference in the thinking method system as well as work performance ; 4) make a decision definitely , rapidly , and correctly for the benefits of local people ; 5) construct a concrete image of the managerial administration by using various channels of public relations ; and importantly , they should construct political ideal for themselves and it must be consistent with the ideal of Queen Jamdevi , the heroine of Lamphun province.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร.ธรรมพร ต้นตรา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี และอาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำ คำปรึกษา ให้การดูแล ชี้แนะทางที่เป็นประโยชน์ คอยติดตามตรวจสอบความก้าวหน้า ตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดียิ่ง จนกระทั่งการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ซึ่งมีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ ที่ได้ประสาทความรู้ วิชาการต่างๆ แก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยมีความซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทุกๆ ท่าน ที่ได้เสียสละเวลากรุณาให้ข้อมูลต่างๆ ในการสัมภาษณ์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และสำเร็จด้วยดี

ขอโน้มรำลึกถึงคุณบิดา และกราบขอบพระคุณมารดา รวมถึงบุคคลในครอบครัว พี่ๆ น้องๆ และเพื่อนๆ ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนเสมอมา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ทุกประการ

รุ่งทิwa เชื้อนแก้ว

ตุลาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
สารบัญภาพผนวก	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
ข้อจำกัดของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทสตรีด้านการเมืองการปกครอง	12
แนวคิดการพัฒนาด้านการเมืองการปกครอง	30
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ	37
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจ	52
ประวัติความเป็นมาของจังหวัดลำพูน	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
ข้อสรุปเชิงทฤษฎี	66
กรอบแนวคิดในการวิจัย	71
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	72
สถานที่ดำเนินการวิจัย	72
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัย	72

	หน้า
เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	73
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล	76
การตรวจสอบข้อมูล	76
การวิเคราะห์ข้อมูล	77
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	78
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและลักษณะสังคมจิตวิทยาของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	78
ตอนที่ 2 การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	84
ตอนที่ 3 การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	89
ตอนที่ 4 ปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	98
ตอนที่ 5 แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	103
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
สรุปผล	114
อภิปรายผล	119
ข้อเสนอแนะ	132
บรรณานุกรม	136
ภาคผนวก	141
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	142
ภาคผนวก ข ภาพกิจกรรมการวิจัย	153
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	160

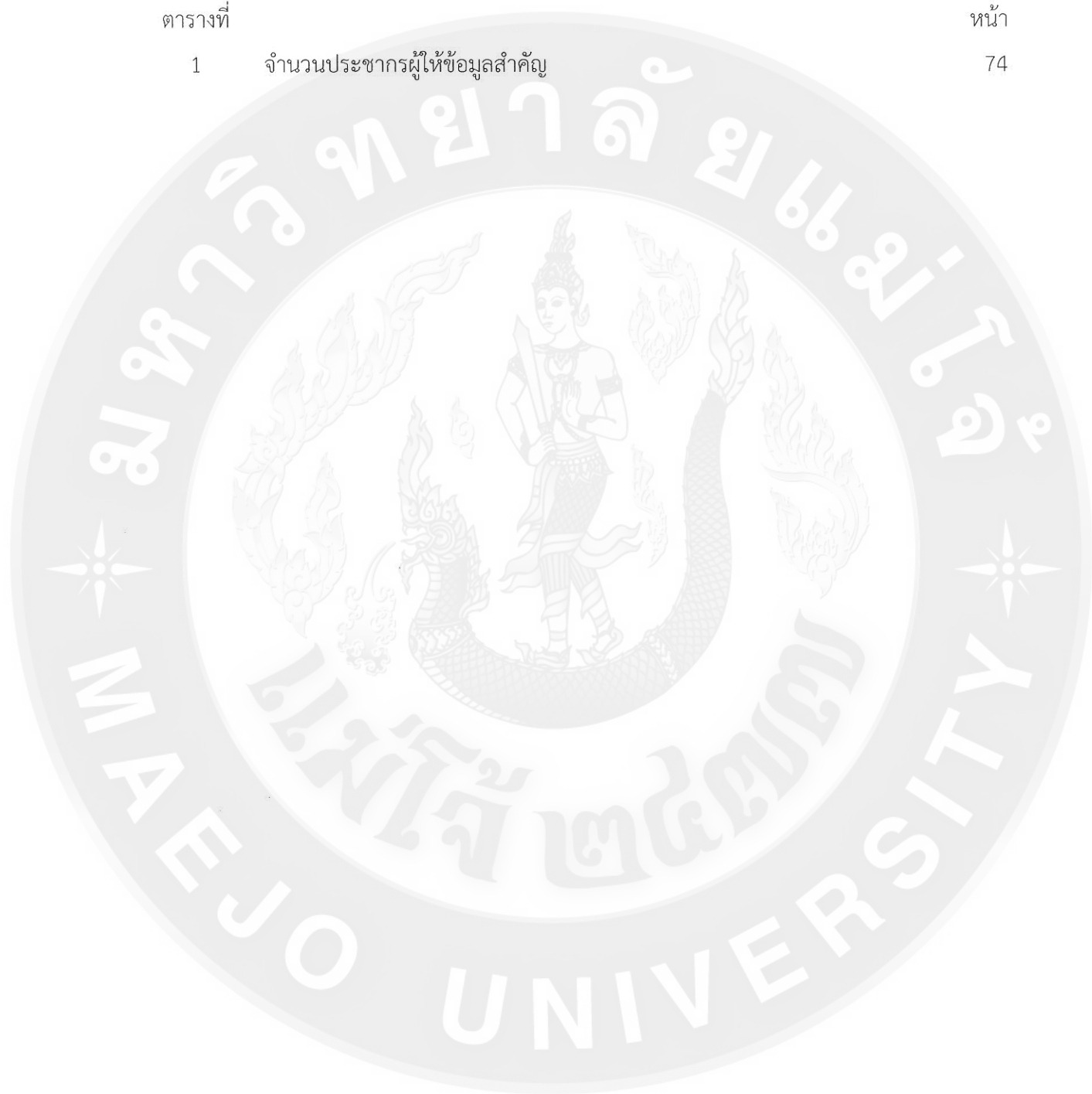
สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1 จำนวนประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

74

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

71

สารบัญภาพผนวก

ภาพผนวกที่

หน้า

1 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

154

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองในระบบ นิติรัฐ ในรัฐเสรีประชาธิปไตยสมัยใหม่นั้น คือ หลักการปกครองที่มุ่งเน้นให้ความคุ้มครอง และรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยยึดถือกฎหมายเป็นใหญ่ในการปกครองโดยเฉพาะกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครอง ประเทศ (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2548: 7) รัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่เป็น ลายลักษณ์อักษรก็ตาม จะมีลักษณะสำคัญ คือ เป็นกฎหมายที่กำหนดรูปแบบการปกครองของรัฐ และวางระเบียบการดำเนินการปกครอง โดยมีการกำหนดองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองไว้อย่าง ชัดเจนว่าองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองมีหน้าที่ใดและใช้อำนาจอย่างไร และสำหรับรัฐธรรมนูญ ของประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยแล้ว รัฐธรรมนูญจะกำหนดหลักประกัน สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนเอาไว้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้ใช้อำนาจปกครองกระทำการใดอัน เป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน หลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญนี้ได้รับการกำหนดให้เป็น กฎหมายสูงสุดของประเทศจึงมีผลผูกพันกับองค์กร หรือสถาบันทางการเมืองให้ต้องปฏิบัติตามแต่ อย่างไรก็ดี ในทางปฏิบัติแล้ว การดำเนินการใด ๆ ขององค์กรหรือสถาบันทางการเมืองอาจจะเกิด การละเมิดรัฐธรรมนูญได้ การที่จะดำรงความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ได้ จึงต้องมี การควบคุมการกระทำขององค์กรหรือสถาบันการเมืองให้ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ระบบการควบคุม ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญจึงเป็นเรื่องสำคัญซึ่งมีการจัดรูปแบบไว้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับแนวคิด ทางทฤษฎีทางกฎหมายและแนวคิดในการจัดองค์กร การให้องค์กรทางการเมืองเป็นผู้วินิจฉัย เช่น ตุลาการรัฐธรรมนูญ (Le Conseil Constitutionnel) การให้ศาลยุติธรรมเป็นผู้วินิจฉัย และการให้ศาล พิเศษหรือศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัย (สุรพล นิติไกรพจน์, 2546: 21-22) ในประเทศที่มีระบบ “รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร” และมีการสถาปนาให้รัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุด มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างกลไกในการรักษาไว้ซึ่ง ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ กลไกดังกล่าวนี้ นอกจากรัฐธรรมนูญจะมีบทบัญญัติมิให้ตัวบทกฎหมายขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มีบทบัญญัติให้การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทำได้ยากกว่ากฎหมายธรรมดา และ/หรือ มีการกำหนดหลักการแบ่งแยกอำนาจไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว กลไกอีกประการหนึ่งซึ่งรัฐธรรมนูญจะต้องจัดไว้ ก็คือ การกำหนดให้ มีองค์กรที่ทำหน้าที่วินิจฉัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งว่า บทบัญญัติของกฎหมายใดขัดหรือไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ตามวิวัฒนาการทางการเมืองของรัฐสมัย ใหม่ (Modern State) ในยุโรป แม้ช่วงแรกจะ

ยอมรับกันว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศจะเป็นของตัวบุคคล คือ พระมหากษัตริย์ โดยต่อมาเมื่อมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อำนาจ ดังกล่าวจะเป็นของประชาชนหรือของชาติ และต่อจากนั้น เมื่อมีระบบรัฐสภาที่ถือว่า สมาคคือ องค์การสูงสุดแทนประชาชน อำนาจสูงสุดจะกลับกลายเป็นของรัฐสภา หากทว่าเมื่อประชาชนได้รับประสบการณ์ในทางที่ไม่ดีกับผู้แทนของตนรวมไปถึง พรรคการเมืองอันยังผลให้ขาดความเชื่อถือในระบบรัฐสภา ประชาชนจึงหันมายอมรับแนวคิดทางการเมืองที่ว่ารัฐหรือผู้ใช้อำนาจ เช่น รัฐสภาก็ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ ด้วยผลจากการนี้ส่วนหนึ่งจึงเป็นเหตุให้มีศาลรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น สำหรับใช้ถ่วงดุลการใช้ อำนาจของพรรคการเมืองที่เป็นฝ่าย ข้างมากในรัฐสภา (นพดล เสงเจริญ, 2544: 23-24)

ในกรณีประเทศไทย สังคมไทยในสมัยก่อนนั้น ได้มองว่าสตรีมีความอ่อนแอทั้งจากสภาพของร่างกายที่บอบบางและจากสภาพจิตใจที่อ่อนไหวต่อสิ่งเร้าได้ง่าย ซึ่งจากสภาพข้างต้นนี้เองสตรีจึงถูกมอบหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน บิดามารดา ผู้สูงวัย และเป็นแม่ศรีเรือน แต่เพียงอย่างเดียวรวมถึงการถูกปิดกั้นด้านการรับรู้หรือข้องเกี่ยวกับเรื่องราวของโลกภายนอก โดยเฉพาะเรื่องของการเมืองการปกครองที่ในทางกลับกันก็ได้ ถูกมองว่าภารกิจเหล่านี้เป็นหน้าที่ของบุรุษแต่ เพียงฝ่ายเดียว แต่ทว่าหากมองย้อนถึงความเป็นมาในอดีตกาลนั้นทั้งจากประเภทตำนานหลักศิลาจารึก การบันทึกความทรงจำ ตลอดจนพงศาวดารไทยหลายๆ เล่มก็ได้ค้นพบว่าการบันทึกถึงบทบาทของสตรีเพศในมุมมองที่ตรงกันข้าม เพราะได้มีสตรีไทยหลายคนได้เสียสละชีวิตและเลือดเนื้อ เพื่อกอบกู้เอกราชไทยอย่างหาว่าหาญ อาทิเช่น กลุ่มปกครองบ้านเมืองตลอดจนกลุ่มข้าทาสบริวารน้อยใหญ่ ทั้งในช่วงสมัยของการเปลี่ยนแปลงผู้นำ หรือในช่วงที่ผู้นำชายมีความอ่อนแอ หรือในช่วงที่ผู้นำ ชายยังอยู่ในเยาว์วัย สตรีไทยในอดีตจึงได้แทรกตัวเพื่อทำหน้าที่แทน ดังที่สตรีได้ถูกจารึกชื่อไว้ในประวัติศาสตร์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไทย เช่น สมเด็จพระศรีสุริเยไท ท้าวเทพกษัตรี ท้าวศรีสุนทร และท้าวสุระนารี เป็นต้น ซึ่งท่านทั้งหลายนี้ก็เป็นเพียง สตรีที่มีสภาพร่างกายและสภาพจิตใจเหมือนสตรีทั่วไป แต่มีความหาญกล้าอาสาตนเองเพื่อร่วมทำศึกสงครามกับฝ่ายข้าศึกและต่อสู้ตะลุมบอนได้อย่างแข็งขันและเด็ดเดี่ยวมาก จนทำให้ประเทศไทยคงอยู่เป็นเอกราชได้จนถึงทุกวันนี้ นับเป็นการแสดงถึงความสามารถในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ด้านของการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองการปกครองก็เช่นเดียวกัน คือแต่ก่อน นั้นสังคมไทยไม่ค่อยเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองทั้งด้านการรับรู้ ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางการเมืองการปกครองหรือการทำศึกสงครามมากนัก เนื่องจากวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองตั้งแต่โบราณ สตรีเพศจึงถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพต่างๆ เพียง ในวงแคบๆ ตามวัฒนธรรมประเพณีไทยและค่านิยมในสังคมไทยที่ประเพณีปฏิบัติกันมาแต่ช้านาน ที่คงมอบความเหมาะสมของสตรีให้มีขอบเขตอยู่แต่ภายในครัวเรือนมากกว่า จึงทำให้สตรีไทยนั้นไม่ค่อยตระหนักและไม่เปิดโอกาสที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนรวมไปถึงการแสดงความสามารถในบทบาท

ทางการเมืองการปกครองด้วย ประเด็นของความไม่เท่าเทียมกัน ระหว่างเพศนี้มีได้สะท้อนออกมาเพียงแต่ในรูปแบบของความไม่เท่าเทียมกันทางกฎหมาย อันมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ และบทบาทการดำเนินชีวิตของสตรีเท่านั้น แต่ยังสามารถครอบคลุมไปถึงความไม่เท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอีกด้วย (พยุ่ง รสใจ, 2554: 1-2) สิทธิสตรีถือเป็นคำที่ในปัจจุบันมีการกล่าวถึงกันอย่างมากประกอบกันในยุคปัจจุบันนี้ถูก ขนานว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารจึงทำให้ทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชายมีสิทธิ ได้รับรู้และรับทราบข้อมูลข่าวสารที่ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ สตรีเพศนั้นเริ่มมีการ เรียกร้องสิทธิต่างๆ ของสตรีที่ถูกกลืนไปในอดีตให้กลับเข้ามามีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับชายในหลายๆ เรื่องถึงแม้ว่าตามประกาศปริญญาศกกล่าวด้วยสิทธิมนุษยชนในที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่ง สหประชาชาติเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2491 จะระบุว่า “ประชากรแห่งประชาชาติได้ยืนยันไว้ในกฎ บัตรถึงความเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชน อันเป็นหลักพื้นฐานในเกียรติศักดิ์ และคุณค่าของมนุษย์ในสิทธิความเท่าเทียมกันของชายและหญิง” หรือแม้แต่วรรณกรรมแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งถือเป็น กฎหมายสูงสุดของประเทศ

จึงได้แก้ไขกฎหมายให้ผู้หญิงดำรงตำแหน่งต่างๆ ได้เพิ่มขึ้น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้พิพากษา อัยการ เป็นต้น ดังในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ.2550 ก็ยังมีบทบัญญัติที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองโดยได้กำหนดแนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามมาตรา 87(5) กำหนดไว้ว่า “รัฐต้อง ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยสุจริตและเที่ยงธรรม อนึ่ง การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของ หญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน” และรัฐบาลที่มีคุณธรรม สามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบจากประชาชนมากขึ้นรวมทั้ง การกระจายอำนาจให้ชุมชนและท้องถิ่น จนนำมาซึ่งการลงมติของสภาในการจัดตั้ง สภาว่ารัฐธรรมนูญ ซึ่งทำให้ประชาชนรู้สึกตื่นตัวมากขึ้น รวมทั้งองค์กรสตรีด้วย กล่าวคือ แม้สตรีจะมีพลังอยู่กึ่งหนึ่งแต่ทว่าในกระบวนการตัดสินใจระดับบริหารทุกระดับ การตัดสินใจด้านกฎหมายการจัดสรรงบประมาณ และการปกครองนั้น สตรีกลับมีส่วนร่วมและมีบทบาทน้อยมาก แม้ระเบียบกฎหมายจะเปิดช่องให้สตรีมีส่วนร่วมได้มากก็ตาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองนั้น จึงนับเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มี ความสำคัญมากในการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอำนาจของรัฐ การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองมีหลายรูปแบบ แต่ทุกรูปแบบเป็นเรื่องของความสมัครใจ ปราศจากการบังคับ รูปแบบการมีส่วนร่วมจึงมีตั้งแต่รูปแบบเล็กๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การอภิปรายทางการเมือง การเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นไปจนถึงรูปแบบที่มีน้ำหนักกว้างขวางขึ้น เช่นการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยเหลือผู้สมัครรณรงค์หาเสียง

เลือกตั้งการชุมนุมประท้วง การเดินขบวน การวิ่งเต้น เพื่อให้ผู้นำทางการเมืองออกกฎหมายหรือยอมรับนโยบายที่ตนเรียกร้อง ตลอดจนเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือองค์การทางการเมือง การปกครองทั้งหลาย (พยุง รสใจ, 2554: 2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ที่กล่าวถึงการประกัน ศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายดังเช่นใน พ.ศ.2550 (สิงหาคม 2550) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ก็ได้ร่วมกับหน่วยงาน “ภาคี เครือข่าย” ได้ดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ขับเคลื่อนให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 10) (กลุ่มสถิติแรงงาน สำนักงานสถิติเศรษฐกิจและสังคม, 2550: 1-2) พูดยถึงข่าวสารและผลการวิจัยต่างๆ ที่ได้แสดงออกมา ตัวอย่างเช่น สตรีเริ่มมีบทบาททางการเมือง มีสิทธิ ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่เป็นระดับชาติ ซึ่งมีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในด้านการศึกษาของสตรีที่เพิ่มสูงขึ้นจากอดีต มีการแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ มีความเป็นผู้นำมากขึ้น และไม่ถูกจำกัดสิทธิอย่างในอดีต

ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของสตรีในรัฐสภาในปี 2538 มีร้อยละ 5.1 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.0 ในปี 2547 สำหรับสถานภาพการทำงานของสตรีจะเห็นได้ว่าในช่วงปี 2539-2547 สตรีมีสัดส่วนของการเป็นนายจ้าง ลูกจ้าง และประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้างเพิ่มมากขึ้น ขณะที่สัดส่วนของการช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้างลดลงกล่าวคือในปี 2539 สถานภาพการทำงานของสตรีเป็นนายจ้างร้อยละ 1.1 ลูกจ้างร้อยละ 34.2 ประกอบธุรกิจส่วนตัว โดยไม่มีลูกจ้างร้อยละ 20.4 ช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้างร้อยละ 44.3 ขณะที่ในปี 2547 สตรีเป็นนายจ้าง ลูกจ้าง และประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้างเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.542 และ 24.0 ตามลำดับ และช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้างลดลงเหลือร้อยละ 31.4 จึงทำให้ทราบว่า สตรีไทยได้เริ่มออกมามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในทุกๆระดับ อันถือเป็นสิ่งที่ดีที่มากเสมือนเป็น การประกาศศักยภาพของสตรีไทยให้สังคมภายนอกได้รับรู้ถึงภาวะที่แปรเปลี่ยนทั้งด้านความรู้ ความสามารถและความเข้มแข็งของสตรีไทยได้เป็นอย่างดี แต่บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมตัดสินใจในระดับชุมชนพบว่า สตรีมีบทบาทน้อยแม้จะมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของสตรีในรูปแบบต่างๆ บทบาทสตรีที่มีในกลุ่ม/องค์กรก็ยังเป็น องค์กรเฉพาะด้าน ไม่มีอิทธิพลในการขึ้นนำการพัฒนาท้องถิ่นมากนัก เช่นเดียวกับในระดับประเทศที่พบว่า สตรียังมีบทบาทน้อยมาก จากสถานการณ์ของสตรีในด้านต่างๆ ดังกล่าวประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งปัจจัยด้านบวกและด้านลบรวมทั้งสภาพแวดล้อม พบว่าการดำเนินงาน ด้านสตรีในอนาคตจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เน้นการส่งเสริมการพัฒนาสตรีทั้งด้านกฎหมาย ด้านเทคโนโลยี และสื่อสารมวลชนทุกประเภท คือ มีกฎหมายที่สามารถแก้ปัญหาของสังคม และ อำนวยความยุติธรรมให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้สตรีได้รับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพการจัดการ เลือกปฏิบัติ เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อมวลชนที่มีความก้าวหน้าและนำเสนอข้อมูลข่าวสารใน รูปแบบต่างๆทำ

ให้สตรีมีช่องทางในการแสวงหาข่าวสารที่หลากหลาย ทันท่วงทีเหตุการณ์ และเป็น การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสตรีจำเป็นต้องเท่าทันในการพิจารณาเลือกรับข้อมูลข่าวสารที่ เป็นประโยชน์ เพื่อใช้ในการพัฒนาตนเอง

สำหรับสตรีในจังหวัดลำพูนมีความตื่นตัวทางด้านการเมืองการปกครอง ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่นซึ่งสังเกตได้จากการที่สตรีในจังหวัดลำพูนที่ได้ลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีทั้งที่ประสบผลสำเร็จได้รับความไว้วางใจจากประชาชนได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของประชาชน ส่วนที่ไม่ประสบผลสำเร็จด้านการเมืองระดับชาติ ก็หันมาให้ความสนใจการเมืองในระดับท้องถิ่น ทั้งในระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล และสตรีอีกส่วนหนึ่ง ก็สนใจเป็นผู้นำด้านท้องที่คือการลงรับสมัครเป็น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน จึงเป็นเหตุผลทำให้บทบาทด้านการเมืองการปกครองของสตรีในจังหวัดลำพูนโดดเด่นขึ้นกว่าอดีต และอีกประการหนึ่งจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น จากกลุ่มผู้นำสตรีในจังหวัด ลำพูนบางคนบางกลุ่ม พบว่าผู้นำสตรีในจังหวัดลำพูนมีการรับรู้ และมีความตระหนักในความเป็น เลือดเนื้อเชื้อไขของเจ้าแม่จามเทวี สตรีนักการเมืองนักปกครองในอดีตที่มีบทบาทโดดเด่นด้านการ เป็นผู้นำหญิงแกร่งแห่งจังหวัดลำพูน ที่ได้สร้างคุณงามความดีด้านการบริหารจัดการ การเมืองการ ปกครอง จนทำให้จังหวัดลำพูนเกิดการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าตราบนานเท่านาน ดังนั้นผู้นำสตรีใน จังหวัดลำพูนบางคนบางกลุ่มจึงอยากเจริญรอยตามบทบาทด้านภาวะผู้นำ ด้านการบริหารจัดการ เกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามแนวทางของเจ้าแม่จามเทวี คือให้ไพร่ฟ้าประชาชนอยู่ดีมีสุข

อย่างไรก็ตามในการเข้ามามีบทบาททางด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในจังหวัด ลำพูน ทั้งในส่วนของผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ กับพบว่ามีทั้งที่ประสบผลสำเร็จด้านภาวะผู้นำ การ บริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ประชาชนส่วนใหญ่ ให้การยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของการเป็นผู้นำ ประชาชนให้ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจใน การปฏิบัติงานเป็นอย่างดี จนนำมาสู่การพัฒนา หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ได้อย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีหลายๆ ด้าน แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่ามีผู้นำสตรีในจังหวัด ลำพูนหลายคนหลายกลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จด้านการบริหารจัดการ และภาวะผู้นำด้านการเมือง การปกครองในระดับท้องถิ่น ประชาชนบางคนบางกลุ่มไม่ให้ความสำคัญกับผู้นำสตรี ไม่ยอมรับใน บทบาทอำนาจหน้าที่ เพราะมีทัศนคติในทางลบที่ว่า อย่างไรผู้หญิงก็ไม่ทัดเทียมผู้ชายก่อให้เกิดการ ไม่ให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง และการปฏิบัติงานตามภารกิจ ซึ่ง ส่งผลต่อการพัฒนา หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

จากเหตุผลดังกล่าวจึงน่าสนใจอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยในฐานะสตรีในจังหวัดลำพูน เป็นสตรีคนหนึ่งที่มี ภูมิภานาอยู่ในจังหวัดลำพูนเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของเจ้าแม่จามเทวี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งได้คำตอบที่เป็นองค์ความรู้ในทางวิชาการ เกี่ยวกับ การบริหารจัดการด้าน

การเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อผู้นำสตรี รวมถึงการศึกษาปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรี ตลอดจนศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ดังนั้นการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อผู้นำสตรีที่มาจากการเลือกตั้ง ทั้งในส่วนของผู้นำท้องถิ่น กับบทบาทของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางด้านการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาจังหวัดลำพูนให้มีความเจริญรุ่งเรืองในทุกๆด้าน รวมถึงมุ่งเน้นศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี การปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ การยอมรับ และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อพัฒนาจังหวัดลำพูนให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม สาธารณสุข และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะส่งผลทำให้สตรีในจังหวัดลำพูน เกิดการรับรู้และตระหนักเห็นคุณค่าและมีความสำนึกรักบ้านเกิดของตนเองและหันมาให้ความสนใจในการพัฒนาชุมชนบ้านเกิด

คำถามการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีความชัดเจนเกี่ยวกับประเด็นปัญหาของงานวิจัยได้ตั้งโจทย์หรือคำถามการวิจัยในครั้งนี้ดังนี้

1. ปัจจุบันผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง อย่างไร
2. ปัจจุบันผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้รับการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ จากสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร
3. มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
4. แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีกรอบของการศึกษาเพื่อนำไปสู่ผลของการศึกษาที่จะได้รับอย่างตรงเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับคำถามวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
4. เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้งานวิจัยที่เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อผู้นำสตรี ปัจจัยที่ส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ตลอดจนได้แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
2. องค์กรภาครัฐและเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มองค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทบาทสตรี กลุ่มองค์กรพัฒนาชุมชนท้องถิ่นทั่วไป นักการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น กลุ่มบุคคลที่สนใจ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงาน ได้ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทแต่ละองค์กร และบุคคล และกลุ่มบุคคล
3. ข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาวิจัย นักศึกษา สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางวิชาการ สามารถนำไปต่อยอดในเชิงวิชาการ เพื่อให้ได้งานวิจัยในมุมมองที่สอดคล้องและแตกต่างที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่พื้นที่ใช้ในการศึกษา คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำนวน 16 แห่ง ประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 12 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก หอนงนาม เทศบาลตำบล ประดู่ป่า หอนงช้างคื่น ริมปิง เวียงยอง อุโมงค์ เหมืองง่า บ้านกลาง ดันธง เหมืองจี้ บ้านแป้น ศรีบัวบาน มะเขือแจ้ เทศบาลเมือง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 64 คน ซึ่งมาจาก ฝ่ายบริหาร จำนวน 16 คน ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล จำนวน 12 คนนายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง จำนวน 1 คน และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน ส่วนฝ่ายนิติบัญญัติ จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน ประธานสภาเทศบาลเมือง จำนวน 1 คน ประธานสภาเทศบาลตำบล จำนวน 12 คน และประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน และสมาชิกสภา จำนวน 32 คน โดยใช้เกณฑ์การเลือกแบบเจาะจง จากฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งบุคคลทั้งสองฝ่ายนี้มาจากการเลือกตั้ง ที่ดำรงตำแหน่งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทั้ง 16 แห่ง ส่วนสมาชิกสภากำหนดแต่ละแห่งจำนวน 2 คน เป็นสมาชิกสภาผู้ชาย 1 คน และสมาชิกสภาผู้หญิง 1 คน แต่หากองค์การปกครองท้องถิ่นแห่งใดไม่มีสมาชิกสภาที่เป็นผู้หญิงก็กำหนดให้เป็นสมาชิกสภาชายทั้ง 2 คน ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่อง สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบเนื้อหาที่มุ่งเน้น เกี่ยวกับ การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน บทบาทและการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อผู้นำสตรี ปัจจัยที่ส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ตลอดจนได้แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทสตรี ด้านการเมืองการปกครอง แนวคิดการพัฒนา

การเมืองการปกครอง แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ และภาวะผู้นำ แนวคิดทฤษฎีบทบาทและอำนาจ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

ข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย 3 ประการดังนี้ คือ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เฉพาะเขตพื้นที่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนเท่านั้น ไม่ครอบคลุมพื้นที่ในอำเภอและจังหวัดอื่นๆ ประการที่สอง คือข้อจำกัดทางด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก เพราะการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลหลัก เฉพาะสมาชิกสภา ประธานสภา นายก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เท่านั้นไม่ครอบคลุมสมาชิกสภา ประธานสภา นายก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอและจังหวัดอื่นๆ และประการที่สามข้อจำกัดด้านตัวแปร ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเฉพาะตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการด้านการเมือง การยอมรับบทบาท ปัจจัยส่งเสริมการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ และตัวแปรที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่งแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทสตรีด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งไม่ครอบคลุมตัวแปรในมิติอื่นๆ

จากข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้นอาจทำให้ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรซึ่งอาจส่งผลต่อการนำไปประยุกต์ใช้ และต่อยอดในเชิงวิชาการได้ไม่ครอบคลุมและกว้างขวางเท่าที่ควร

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของศัพท์บางคำในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ที่เข้าใจสอดคล้องและตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายในศัพท์บางคำดังนี้

ผู้นำสตรี หมายถึง ผู้นำสตรีที่เป็นผู้นำสตรีด้านการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล รองนายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง รองประธานสภาเทศบาลตำบล เลขาธิการเทศบาลตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาลตำบล สมาชิกสภาเทศบาลเมือง ที่ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนทั้งหมด 29 คน

การบริหารจัดการด้านการเมือง หมายถึง การบริหารจัดการการเมืองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทางด้านการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น การบริหารจัดการทาง

การเมืองการปกครองตามกรอบระเบียบของกฎหมาย การบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองตามกรอบของสังคมท้องถิ่น การบริหารจัดการอำนาจ รวมถึงการพัฒนาด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น

การพัฒนา หมายถึง การพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ให้มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม สาธารณสุข สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นผลมาจากการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

แนวทางที่เหมาะสม หมายถึง แนวทางการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการพัฒนาศักยภาพของผู้นำสตรีด้านการบริหารจัดการและการทำงานด้านการเมืองการปกครอง การตัดสินใจ ด้านการรวมกลุ่มเป็นชมรมสมาคม ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มและการลดช่องว่างความแตกต่าง การสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ตนเอง รวมถึงการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองตามรอยเจ้าแม่จามเทวี

การยอมรับ หมายถึง การยินยอมหรือให้ความสำคัญของสมาชิกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ที่มีต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทางด้าน การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง การปฏิบัติตามบทบาทอำนาจหน้าที่ การพัฒนา หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดลำพูน ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการประสานงานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงการยอมรับด้านความโปร่งใส

ภาวะผู้นำ หมายถึง หมายถึงภาวะผู้นำของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีลักษณะของผู้นำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางด้านการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานทางด้านการเมืองการปกครอง รวมถึงการพัฒนาสังคมท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบัน ตลอดจนการมีภาวะผู้นำที่มีความสามารถในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานรวมถึงการพัฒนาชุมชน โดยมีภาวะผู้นำในเชิงผสมผสานทั้งผู้นำในรูปแบบประชาธิปไตย และรูปแบบเผด็จการ ในขณะเดียวกันเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชนท้องถิ่น

การสร้างเครือข่าย หมายถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน กับ บุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงานองค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนาในรูปแบบของภาคีเครือข่าย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาสังคมชุมชน

การบริหารจัดการอำนาจ หมายถึง การบริหารจัดการอำนาจด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทั้งอำนาจตามกฎหมายและอำนาจทางสังคมในฐานะผู้นำ ที่มี

การใช้อำนาจไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นการใช้อำนาจในทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมชุมชนท้องถิ่นโดยรวม ไม่ใช้อำนาจไปในทางที่สร้างความเสียหายและสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง และพวกพ้อง โดยมีความตระหนักว่าอำนาจที่ได้มานั้นเป็นอำนาจที่ประชาชนให้มาเพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า และทำให้ประชาชนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามเจตนารมณ์ของการเป็นผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อุดมการณ์ หมายถึง อุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน ที่เป็นการคิดความเชื่อที่มีแบบแผน มีเหตุมีผล มีแนวทางที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่เป็นความสำเร็จทางด้านการเมืองการปกครอง และการพัฒนาจังหวัดลำพูน ให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีความเข้มแข็งในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตามรอยการพัฒนาของเจ้าแม่จามเทวีในฐานะที่มีเลือดเนื้อเชื้อไขของเจ้าแม่จามเทวี วีรสตรีของเมืองลำพูนในอดีต ในลักษณะของการเป็นสตรีที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองและการพัฒนา

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมือง การปกครองท้องถิ่น กรณีศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ศึกษาการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ศึกษาการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อผู้นำสตรี ศึกษาปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรี ตลอดจนศึกษาหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีกรอบที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้ารวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานและแนวทางของการศึกษาโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทสตรีด้านการเมืองการปกครอง
2. แนวคิดการพัฒนาด้านการเมืองการปกครอง
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ และภาวะผู้นำ
4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท และอำนาจ
5. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดลำพูน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. ข้อสรุปเชิงทฤษฎี
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

โดยรายละเอียดของแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่นำมาเป็นพื้นฐาน และแนวทางของการศึกษารั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทสตรีด้านการเมืองการปกครอง

สภาพความเป็นจริงในสังคม จะพบว่า หญิงและชายมีความแตกต่างกันในบทบาทและหน้าที่ และมีความแตกต่างในการเข้าถึงและควบคุมการใช้ทรัพยากร ตลอดจนมีความแตกต่างในเรื่องความต้องการจำเป็นต่างๆ ผู้หญิงมีความต้องการที่จะขจัดความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัว ต้องการสิทธิและความเสมอภาคด้านสถานภาพ และการได้รับบริการสวัสดิการสังคม ดังนั้น การวางแผนพัฒนามหาวิทยาลัยหญิงชาย จึงต้องนำความแตกต่างมาเป็นข้อพิจารณา เพื่อให้เกิดความเสมอภาคใน

ด้านการจ้างงาน ด้านการอยู่อาศัย ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านปัจจัยจำเป็นพื้นฐานของชีวิต เช่น น้ำ อาหาร การศึกษาและสุขภาพอนามัย สตรีไทยมีบทบาทสำคัญมาตั้งแต่อดีต ในทางการเมืองสตรีไทยในประวัติศาสตร์หลายคนได้มีบทบาทในการสร้างชาติไทย เช่น พระสุพรรณกัลยา พระพี่นางของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงเสียสละพระองค์เป็นองค์ประกันที่เมืองหงสาวดีเพื่อแลกกับอิสรภาพของสมเด็จพระนเรศวรที่จะมากอบกู้เอกราชให้กับกรุงศรีอยุธยาในวันข้างหน้า ในสมัยรัตนโกสินทร์ สตรีไทยหลายคนได้มีบทบาทในการต่อสู้ทำสงครามเพื่อปกป้องบ้านเมือง เช่น คุณหญิงจัน ภรรยาเจ้าเมืองถลาง (ภูเก็ต) และนางมุก น้องสาวได้นำชาวบ้านเมืองถลางต่อสู้ต้านทานกองทัพพม่าเมื่อครั้งสงครามเก้าทัพในสมัยรัชกาลที่ 1 มีความดีความชอบจนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นท้าวเทพกษัตรีและท้าวศรีสุนทรตามลำดับ ในสมัยรัชกาลที่ 3 คุณหญิงโม ภรรยาของปลัดเมืองนครราชสีมาได้ใช้อุบายโดยให้หญิงชาวบ้านเลี้ยงสุราอาหารแก้ทหารลาว ทำให้กองทัพของเจ้านวงศ์แห่งเวียงจันทน์ตายใจและปล่อยปลະละเลยความปลอดภัยของค่ายทัพ เมื่อได้โอกาสก็นำอาวุธเข้าต่อสู้กับทหารฝ่ายลาวจนบาดเจ็บล้มตายจำนวนมากและแตกทัพหนีไปทำให้ฝ่ายไทยสามารถเอาชนะได้ ต่อมาคุณหญิงโมได้รับการแต่งตั้งให้เป็นท้าวสุรนารี นอกจากนี้เจ้านายสตรีบางพระองค์ทรงได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ครั้งแรกคือ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแต่งตั้งสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระอัครราชเทวีเป็นสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน เมื่อครั้งรัชกาลที่ 5 เสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440 และครั้งที่ 2 เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกผนวชเมื่อ พ.ศ. 2499 ทรงแต่งตั้งสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินในสมัยปัจจุบัน มีสตรีไทยจำนวนมากได้มีบทบาททางการเมือง เช่น เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรี นอกจากนี้ในหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนยังมีสตรีที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ เช่น ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

บทบาทสตรีด้านการเมืองการปกครอง

จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยไม่มีการเขียนเอกสารที่เกี่ยวกับสิทธิ และบทบาทของสตรีมากนัก จะพบบ้างแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ครอบครัว แต่สำหรับเอกสารในต่างประเทศมีการศึกษาบทบาทสตรีทางการเมืองการปกครองมาก ดังเช่นบุคคลต่อไปนี้ ท่านแรก คือ จิน เจ เคิร์กแพทริก ได้อธิบายถึงข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคให้สตรีไม่สามารถเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครอง (สมิทธา จิตตลดาการ, 2528: 23-24) ได้คือ 1) ข้อจำกัดทางด้านจิตวิทยา เป็นปัจจัยที่ทำให้ขาดบุคลิกภาพในการเป็นผู้นำ และประกอบไปด้วยความเชื่อทางศาสนาที่เน้นบทบาทบุรุษ ที่จะได้อำนาจเป็นผู้ปกครองครอบครัว ที่ต้องอาศัยอำนาจบังคับ เพื่อจัดระเบียบสังคม จึงทำให้สตรีเชื่อว่าการใช้อำนาจเป็นเรื่องบุรุษ 2) ข้อจำกัดทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งกำหนดบุคลิกภาพที่แตกต่างระหว่าง

บุรุษและสตรี วัฒนธรรมกำหนดบรรทัดฐานทางเพศ จำแนกพฤติกรรมและบทบาทของแต่ละเพศโดยการอาศัยการอบรมสั่งสอนและกล่อมเกลาทางการเมือง จึงเป็นที่เชื่อกันว่าวัฒนธรรมน่าจะเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาตนเองของสตรี จำกัดทางเลือก และโอกาสที่จะให้สตรีมีบทบาททางการเมืองการปกครอง 3) ข้อจำกัดด้านบทบาท ในความคิดเชื่อกันว่าบุคคลมีความพยายามที่จะรักษาสถานะของตนเอง และพยายามประพฤติปฏิบัติตามที่สังคมคาดหวัง

ดังนั้นสตรีต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของเพศที่คาดหวังในการเป็นมารดา และเป็นภรรยา จึงทำให้สตรีไม่มีเวลาเพื่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง 4) ข้อจำกัดจากการที่บุรุษเป็นผู้วางแผนสมคบคิดเพื่อผูกมัดให้สตรีมีบทบาทภรรยาชัดเจน เป็นมารดา และเป็นภรรยาของสามี จะยอมให้สตรีเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ คาโรลีน เอ็ม เอลลิส (สมิทธา จิตตลดาการ, 2528: 25-26) ได้เสนอทฤษฎีที่อธิบายถึงข้อจำกัดในการเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองของสตรีไว้ 4 ทฤษฎี 1) ทฤษฎีวัฒนธรรม (Cultural dualism) สรุปลงไว้ว่าโดยธรรมชาติแล้วสตรีมีความสามารถมากกว่าบุรุษ เช่น ความสามารถในการให้กำเนิดบุตร บุรุษจึงได้กำหนดวัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมสตรีให้มีบทบาทจำกัด โดยไม่ให้สตรีมีส่วนร่วมในทางศาสนา สังคม และการเมือง 2) ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม (Social Evolutionary Theory) มีแนวความคิดว่า การที่สังคมเริ่มจากสังคมปฐมภูมิ สู่สังคมที่สลับซับซ้อนมากขึ้นให้มีการแบ่งงานกันทำ ทฤษฎีนี้รวมไปถึงการกระทำในสังคมเป็นสังคมสมัยใหม่ ซึ่งนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกัน โดยฝ่ายหญิงจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบบุรุษ 3) ทฤษฎีการพัฒนา (Development alias) มีสมมุติฐานว่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาเป็นการให้ความรู้เฉพาะบุรุษเท่านั้น ขณะเดียวกันก็มีการแสวงหาผลประโยชน์จากแรงงานสตรี เช่น การทำงานบ้าน การเลี้ยงดูบุตร ไม่ได้นำรายได้มาคำนวณเป็นรายได้ประชาชาติ 4) ทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency Theory) คือการที่ประเทศโลกที่ 3 ต้องพึ่งพาอาศัยต่างประเทศ ประเทศอุตสาหกรรมเข้ามาควบคุมการตลาดและเทคโนโลยี ประเทศที่พัฒนาแล้วเข้ามาเบียดบังทรัพยากรจากประเทศที่ยากจน ทำให้บุรุษถูกดูดเข้าตัวเมือง มีทักษะความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นในขณะที่สตรียังต้องใช้แรงงานในภาคเกษตร และถูกกีดกันจากงานด้านเพิ่มผลผลิตเพื่อสังคมส่วนรวมให้มีบทบาทเฉพาะในการผลิตในครัวเรือนเท่านั้น ซึ่งมีส่วนคล้ายกับ เคิร์กแพทริก (สมิทธา จิตตลดาการ, 2528: 30-31) อธิบายถึง ปัจจัยที่ส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีบทบาทด้านการเมืองการปกครอง คือ 1) ความเป็นคนในภูมิภาคเดิม การย้ายถิ่นทำให้บุคคลมีความคิดกับชุมชนไม่ลึกซึ้ง เหมือนกับคนในท้องถิ่น จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนอเมริกาส่วนใหญ่ที่ได้รับเลือกเป็นคนที่อยู่ในภูมิภาค 2) สภาพแวดล้อมของชุมชนขนาดเล็ก ทำให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าสังคมขนาดใหญ่ 3) ขนชั้นในสังคมสร้างโอกาสประสบการณ์เกียรติและความรู้สึกให้กับบุคคลมากกว่าการร่วมงานกับสังคมส่วนรวม ขนชั้นจะเปิดโอกาสให้บุคคลในสังคมเข้ามามีบทบาททางสังคม 4) การศึกษา บิดามารดาไม่มีเหตุผลที่จะให้บุตรสาวมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีบทบาททาง

การเมืองการปกครอง 5) ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว มีผลกระทบต่อการพัฒนาตนเองและมีเหตุผลน้อยกว่าปัจจัยส่วนบุคคล การเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวทางสังคม สตรีมีความเชื่อมั่นมีความกระตือรือร้น แสวงหาความสำเร็จ จะสามารถสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมได้ 6) การสั่งสมกล่อมเกลாதงสังคมการเมือง ครอบครัว ดูว่าเป็นบุคคลมีลักษณะชอบสังคม หรือหลีกเลี่ยงสังคม จะเป็นพื้นฐานของการจำแนกเป้าหมายการเข้าสังคม สตรีจะพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง เรียนรู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่สังคมคาดหวัง ผ่านวิธีการกล่อมเกลாதงสังคม การมีบิดามารดาเป็นคนที่กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม จะทำให้สตรีเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองไม่ใช่เป็นเรื่องของบุรุษเพียงฝ่ายเดียว เช่นเดียวกันนั้นยังมี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2523: 194 – 195) ได้ทำการศึกษาพบว่า สิ่งที่สนับสนุนให้สตรีเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองมากขึ้น คือ 1) กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับแรกและกฎหมายการเลือกตั้งพุทธศักราช 2475 บุรุษ สตรี มีสิทธิทางการเมืองการปกครองเท่าเทียมกัน ทำให้สตรีมีความสนใจสู่เส้นทางการเมืองการปกครองมากขึ้นตามลำดับ ทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นสตรีมีความตื่นตัวสูง 2) คุณสมบัติส่วนบุคคลของสตรีเป็นปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ สตรีที่มีอายุกลางคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเหตุผลในการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว ซึ่งได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสตรีไทย พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนบทบาทด้านการเมืองการปกครองของสตรีได้มากได้แก่ ความพร้อมให้สตรีด้วยการพึ่งตนเอง และยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้นและสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร 3) ปัจจัยจากตัวสตรีเอง คือการที่สตรีมีการศึกษาอยู่ในระดับสูงขึ้น สตรีมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีภาระทางครอบครัวลดน้อยลงด้วยการสร้างความเข้าใจกับบุรุษที่จะมาช่วยรับผิดชอบภาระของครอบครัว

บทบาทสตรีไทยในชนบทกับบทบาทด้านการเมืองการปกครอง

สถานภาพของสตรีไทยที่ผ่านมาและกำลังเป็นอยู่ในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ระดับที่มีความแตกต่างกันคือ สถานภาพของสตรีไทยในระดับที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูง กับสตรีที่ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ หรือที่เรียกว่าสตรีที่อยู่ในระดับชนชั้นสูงกับสตรีที่อยู่ในระดับชาวบ้าน สตรีในระดับชาวบ้านมีการกระจายตัวสูงในเรื่องของอาชีพมีการประกอบอาชีพในทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะในด้านเกษตรกรรม ในอดีตอาชีพราชการเป็นอาชีพต้องห้ามของสตรี ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยากมากที่สตรีจะเข้าสู่ระบบการเมืองการปกครอง แต่อย่างไรก็ตามสตรีที่ได้รับบทบาทที่สำคัญในการดูแลสภาพเศรษฐกิจภายในครอบครัวประกอบกับค่านิยมของสังคมไทยไม่สนับสนุนให้สตรีเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครอง แต่อย่างไรก็ตามสตรีมิได้ขาดจิตสำนึกที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง จะเห็นได้ว่าจากในระดับท้องถิ่น แม้สตรีจะไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่นแต่สตรีมีความตระหนักรู้สูง พ.ศ. 2505 (เริ่มจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้าน)

และเปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีบทบาทเป็นกรรมการหมู่บ้าน ปรากฏงานวิจัยของกรมพัฒนาชุมชน ผู้หญิงร้อยละ 1.07 ได้เข้ามาเป็นกรรมการหมู่บ้าน และร้อยละ 5.30 เข้ามาร่วมเป็นกรรมการของกลุ่มต่างๆ ในระยะแรกกรมพัฒนาชุมชนได้พัฒนาสตรีในเรื่อง การให้ความรู้เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ระยะต่อมาเน้นให้สตรีจัดตั้งกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มในการพัฒนาอาชีพตามความสนใจของสมาชิก การจัดตั้งกลุ่มเพื่อการส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีบทบาทในทางสังคมและทางการเมืองการปกครองมากขึ้น แต่ก็ยังไม่พัฒนาไปถึงการเป็นสถาบันสตรี ในระยะต่อมากรมพัฒนาชุมชนได้มีการเชื่อมโยงภารกิจต่างๆ ของกลุ่มสตรีแต่ละกลุ่มเข้าด้วยกัน ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ในรูปของคณะกรรมการพัฒนาสตรี ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งกลุ่มสตรีในระดับท้องถิ่น เพื่อความเชื่อมั่นในตนเองของสตรี และลดอคติจากบุรุษ แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ายังมีข้อจำกัดอีกจำนวนมากมาประกอบกับกฎหมายไทยบางฉบับยังไม่ให้สตรีมีความเท่าเทียมกับบุรุษอย่างแท้จริง (จิรารัตน์ ล่องจำ, 2545: 20 – 21)

ทฤษฎีสตรีนิยม

ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminism) เป็นแนวคิดที่มีการยอมรับกันในกลุ่มของนักวิชาการหรือที่เคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิสตรี ในประเทศไทยทฤษฎีสตรีนิยมเพิ่งจะเข้ามาเป็นที่รู้จักมาเมื่อไม่นานนัก ทฤษฎีสตรีนิยมนำเสนอเกี่ยวกับสตรีนิยมทางตะวันตก จึงถูกมองว่าทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดครอบงำทางความคิดแบบอาณานิคม ไม่ได้มีแนวคิดไปในทางต่อสู้เรื่องการเมืองการปกครองเป็นเรื่องปัจเจกบุคคล เสรีนิยมเป็นแนวคิดเพื่อรวมกลุ่มสตรี ในการทำกิจกรรมทางด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งทฤษฎีนี้มีแนวคิดแบ่งออกได้ (จิรารัตน์ ล่องจำ, 2545: 21–22) ดังนี้ 1) สตรีแนวคิดเสรี (Liberal Feminism) เป็นแนวคิดของนักสตรีนิยมรุ่นแรกของกลุ่มมีการเรียกร้องให้มีการปฏิบัติต่อสตรีให้เท่าเทียมกับผู้ชาย โดยเสนอความคิดว่า ธรรมชาติแล้วผู้หญิงมีตัวตนอิสระจากผู้ชาย มีสิทธิขั้นพื้นฐานและผลประโยชน์เท่าผู้ชาย ผู้หญิงอยู่ภายใต้โครงสร้างปฏิเสธทั้งหลายในความเป็นพลเมืองเช่นเดียวกับบุรุษ ได้รับสิทธิเรียกร้องประกอบด้วย สิทธิจะมีชีวิตอยู่ในสิทธิเสรีภาพ และการแสดงความสุข 2) สตรีนิยมลัทธิมาร์กซิสต์ (Marxist Feminism) มีแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงว่าต้องตกอยู่ในสภาพที่ขึ้นอยู่กับผู้ชาย หรือตกอยู่ภายใต้การครอบงำของผู้ชาย เนื่องจากลัทธิมาร์กต่อต้านทุนนิยมหากทำได้ ความเท่าเทียมกับบุรุษก็จะเกิดขึ้นในแนวคิดนี้มักนำเสนอในเรื่องความไม่เท่าเทียมของชนชั้น 3) สตรีนิยมแนวหลังยุคสมัยใหม่ (Postmodern Feminism) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับผู้หญิงหลายแบบ กลุ่มนี้ได้สำรวจชนชั้น เชื้อชาติ ศาสนา เพศสัมพันธ์ เพศ ความแตกต่างระหว่างหญิงชาย มีความเหมือนกัน และมีรูปแบบลักษณะที่เชื่อมโยงกัน คือ เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง กลุ่มนี้เน้นประสบการณ์การเลือกปฏิบัติต่อสตรีแตกต่างกัน เช่น แตกต่างทางสีผิว

แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายสิทธิสตรีและการพัฒนาสตรี

ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยที่ให้ความเท่าเทียมกันระหว่างสตรีและบุรุษใน พ.ศ.2475 และจนถึงปัจจุบันประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2540 ในหมวดที่ 1 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตราที่ 10 และมาตราที่ 29 กล่าวโดยรวมในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่มีความเท่าเทียมกันในกฎหมายมาตราที่ 10 บัญญัติว่า บุคคลย่อมเสมอกันในทางกฎหมายและได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานภาพของบุคคล ฐานะเศรษฐกิจจะกระทำมิได้ และมาตราที่ 47 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน และดำเนินกิจการทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้นตามวิถีทางการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตามบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ การจัดตั้งองค์การภายในการดำเนินกิจการและข้อบังคับของพรรคการเมืองต้องสอดคล้องกับหลักฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จากบทบัญญัติดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ จะเห็นว่ากฎหมายถือว่าสตรีมีความเป็นคนเท่าเทียมกับบุรุษ ดังนั้นในการที่สตรีจะแสดงบทบาทไปเท่าเทียมกับบุรุษตามกฎหมายกำหนดย่อมทำได้ และบทบาทเหล่านี้ใครละเมิดไม่ได้ อย่างไรก็ตามแม้กฎหมายจะกำหนดสิทธิ และบทบาทสตรีไว้อย่างชัดเจน สตรีก็ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันบทบาทในทางการเมืองการปกครองของสตรี สตรีมีสิทธิที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองได้ทุกระดับ ในฐานะผู้เลือกตั้ง ในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่อย่างไรก็ตามตำแหน่งที่จะได้รับการเลือกตั้งทางการเมืองและตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง สตรียังไม่ได้รับการแต่งตั้ง หรือหากมีก็เพียงแต่จำนวนน้อยเท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงยังมีการเอาเปรียบทางเพศ (จิรารัตน์ ล่องจำ, 2545: 22 – 23)

สภาพปัญหาแนวโน้มนโยบายและกฎหมายสตรี

สตรีมีแนวโน้มด้านการเกิดปัญหาตามนโยบายที่รัฐกำหนดตามรัฐธรรมนูญโดยแบ่งออกเป็นภาพรวมด้านๆ ดังที่ จิรารัตน์ ล่องจำ (2545: 23-26) ได้กล่าวว่า สภาพปัญหาและแนวโน้มด้านนโยบายของรัฐต่อสตรี 1) แนวนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับสตรีมีความชัดเจนมากขึ้น นับตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2475 การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนากิจการและบทบาทสตรี โดยคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2522 ซึ่งนำไปสู่กิจกรรมอื่นๆ รวมถึงการทำกิจกรรมให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้สิทธิของตนเองทางการเมืองการปกครอง ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ คือ การก่อตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานของสตรีแห่งชาติ (กสส.) ในลักษณะหน่วยงานถาวรของรัฐมีอำนาจชัดเจน คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่และมีบทบาทสำคัญ

ต่อเนื่องและได้นำมาซึ่งการปรับปรุงสภาพและบทบาทของสตรีในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะสตรีในชนบทโดยกรมพัฒนาชุมชนได้ลงพื้นที่ให้การอบรมพัฒนาสตรี สนับสนุนบทบาทของสตรี จนทำให้สตรีในชนบทกลุ่มหนึ่งได้รับการพัฒนาการรับรู้สิทธิและบทบาทของตนเองเท่าเทียมกับบุรุษขึ้นมาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น 2) รัฐบาลชุดนายชวน หลีกภัย ได้แถลงนโยบายชัดเจนในการส่งเสริมความเสมอภาคให้โอกาสสตรีที่จะทำงานเกี่ยวกับสตรี และปกครองคุ้มครองในการที่สตรีจะถูกนำไปหาประโยชน์ทางบทบาทในด้านต่างๆ รวมทั้งด้านการเมืองการปกครอง แต่อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่า นโยบายการเสริมสร้างความเสมอภาคของโอกาสในการทำงานยังถูกจำกัดอยู่เฉพาะการทำงานในภาครัฐเท่านั้น แต่ไม่ได้หมายถึงในภาคเอกชน ซึ่งสตรียังถูกกีดกันเลือกปฏิบัติ 3) ประเด็นสำคัญและน่าเป็นห่วงคือการเคลื่อนไหวที่มีผลในด้านของสตรีเกิดจากนโยบายของรัฐบาลที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามเงื่อนไขและปัจจัยต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่แน่นอนชัดเจน รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้รองรับสิทธิและความเสมอภาคของสตรีไว้อย่างชัดเจน

แนวคิดเรื่องความเสมอภาคเป็นเพียงนโยบายแห่งรัฐที่อาจใช้ในการกำหนดนโยบาย หรือมาตรการกฎหมายเท่านั้น แต่ไม่ก่อให้เกิดการฟ้องร้องต่อผู้ที่ไม่เคารพความเสมอภาคของสตรีดังนั้น หลักประกันความเสมอภาคของสตรีมิได้เป็นปึกแผ่นมั่นคงตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2517 ปัจจุบันมีการเคลื่อนไหวขอแก้ไขรัฐธรรมนูญหลายมาตรา แต่ไม่มีประเด็นความเรื่ององค์กรสตรี ซึ่งต่อไปไม่สามารถคาดได้ว่า สตรีจะเปลี่ยนไปทางทิศใดตามนโยบายของรัฐบาล 4) ปัจจุบันรัฐบาลไม่มีนโยบายกฎหมายหรือมาตรการพิเศษชั่วคราว เพื่อเร่งรัดเสริมสร้างความเสมอภาคของสตรีในโอกาสต่างๆ ซึ่งสตรีถูกปิดกั้นมาช้านาน โอกาสเหล่านี้ได้แก่ โอกาสทางการศึกษา การมีแรงงานอาชีพที่มีมั่นคง และเกียรติยศศักดิ์ศรี การรับราชการในตำแหน่งที่สูงๆ และเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองการปกครอง โอกาสเหล่านี้คือโอกาสด้านการวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารการปกครอง ซึ่งเป็นตำแหน่งที่สำคัญต่อสาธารณชน และจะทำให้สตรีได้รับการยอมรับมากขึ้น มาตรการพิเศษนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสภาพสตรีที่ถูกปิดกั้นโอกาสมาช้านานและเป็นกลยุทธ์ที่ใช้ได้ผลมาแล้วหลายประเทศ มาตรการดังกล่าวได้นำเสนอไว้ด้านหลังแผนงานหลักของสตรี เรื่องสตรีกับการมีส่วนร่วมในสังคม มาตรการที่ได้เสนอไว้ เช่น การเพิ่มสัดส่วนของข้าราชการในระดับบริหาร การแต่งตั้งสตรีในคณะกรรมการระดับชาติชุดต่างๆ การแต่งตั้งสตรีในวุฒิสมาชิก 5) ประเทศไทยยังขาดองค์กรพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยการกระทำที่มีลักษณะเลือกปฏิบัติต่อสตรี องค์กรมีหน้าที่วินิจฉัยข้อพิพาทโดยทั่วไปได้แก่ ศาลยุติธรรม ซึ่งจะต้องพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ ซึ่งศาลยุติธรรมสามารถปฏิเสธที่จะได้รับพิจารณาคดีก็ได้เมื่อสตรียื่นคำฟ้องร้องว่าตนถูกเลือกปฏิบัติ โดยศาลสามารถอ้างได้ว่าในขณะนี้ยังไม่มีกฎหมายรองรับความเสมอภาคของสตรี ถ้าศาลจะรับฟ้องก็จะใช้กระบวนการวิธีพิจารณาเหมือนคดีแพ่งโดยทั่วไป และจะมีปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้พิพากษาต่อสตรีอีกด้วย 6) พรรคการเมืองส่วนใหญ่ยังมิได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องสตรีอย่างจริงจังแม้พรรค

การเมืองบางพรรคจะมีนโยบายเกี่ยวกับสตรีอยู่บ้าง สตรีมีส่วนร่วมในระดับนโยบายและวางแผนของพรรคการเมืองในระดับต่ำ จำนวนผู้เลือกตั้งสตรีทุกระดับมีจำนวนน้อยมาก และไม่เป็นที่แน่ชัดว่าผู้สมัครสตรีเหล่านั้น มีความสนใจในเรื่องสิทธิและการเมืองการปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตนเองหรือไม่ สภาพดังกล่าวทำให้สตรีมีโอกาสน้อยในการกำหนดนโยบายและการบัญญัติกฎหมายทั้งในเรื่องทั่วไปและเรื่องผลประโยชน์ของสตรีโดยตรง แต่อย่างไรก็ยังมีแนวคิดในการที่จะพัฒนาสตรีให้มีความรู้ความสามารถเทียบเท่าบุรุษอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ รวมถึงสภาพปัญหาและแนวโน้มด้านสตรีและปัจจัยแวดล้อม มีดังนี้ 1) สตรีขาดข้อมูลและขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาฝึกอบรม เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย นอกจากนี้สตรียังถูกปลูกฝังให้มีความเชื่อว่าเป็นเรื่องที่ยุ่ยยากซับซ้อน เป็นเรื่องของบุรุษไม่เกี่ยวข้องกับตน สตรีส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักต่อความสำคัญของนโยบายและกฎหมาย 2) สตรีมีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีน้อย สาเหตุเนื่องมาจากจำนวนสตรีที่เข้ามาสมัครรับเลือกตั้งมีน้อย และในการดำรงตำแหน่งที่มาจากการแต่งตั้งมักไม่ได้รับการแต่งตั้ง หรือได้รับการแต่งตั้งก็มีน้อยกว่าผู้ชายหลายเท่า ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพฯ

ซึ่งสตรีในชนบทไม่มีโอกาสเข้ามามีบทบาทตรงนี้ ดังนั้น จึงทำให้สตรีได้รับการดูแลด้านสภาพภาพไม่ทั่วถึงและขาดความจริงใจ สตรีส่วนน้อยมากที่มีบทบาทเป็นผู้บังคับกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งในฐานะตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน เป็นต้น ตำแหน่งที่กล่าวมานี้เพิ่งได้มาไม่นาน นอกจากนี้ยังมีระเบียบของหน่วยงานบางหน่วยงานที่กีดกันการเข้าทำงานของสตรี 3) เนื่องจากผู้บังคับใช้กฎหมายส่วนใหญ่ทั้งหมดเป็นผู้ชาย จึงขาดข้อมูลและไม่ได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิสตรี และความเสมอภาคของสตรี นอกจากนี้ในบางหน่วยงานที่เริ่มรับสตรีเข้าทำงาน ถ้าผู้ปฏิบัติงานสตรีคนใดมีความสนใจต่อเรื่องความเสมอภาคทางเพศ มักจะถูกเพ่งเล็งหรือกระเข้าเย้าแหย่ของผู้อาวุโสหรือเพื่อนร่วมงาน 4) อคติและการเอารัดเอาเปรียบทางเพศยังปรากฏในวิชากฎหมายสตรีที่ได้รับผลกระทบไม่กล้าเรียกร้องหรือคัดค้านเนื่องจากอับอายหรือเกรงกลัว อคติและการเอารัดเอาเปรียบดังกล่าวเป็นอุปสรรคสำคัญในการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ความพร้อมให้สตรีด้วยการพึ่งตนเองและยอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้นและสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร 5) โอกาสในการฝึกอบรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมในเรื่องสิทธิและบทบาททางกฎหมายมีน้อยมาก จึงทำให้สตรีไม่สามารถพัฒนาความรู้ของตนเองด้านการเมืองการปกครอง 6) แม้สตรีจะมีการศึกษาด้านนิติศาสตร์มากขึ้น แต่ความสนใจหรือจิตสำนึกด้านสิทธิความเสมอภาคด้านการเมืองการปกครองมีน้อย หรือแม้แต่ศึกษา ยังไม่ได้ทำการวิจัยเก็บข้อมูล 7) มีสตรีจำนวนมากที่ประสงค์จะมีบทบาท หรือวิชาชีพในด้านนิติบัญญัติหรือการบังคับใช้กฎหมาย แต่ขาดผู้ชี้แนวทางให้การสนับสนุน 8) การบริการองค์กรของรัฐและเอกชนในการให้ความรู้และความช่วยเหลือด้านกฎหมายของสตรีมีน้อย และขาดการทำงานอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกันนั้นยังมีสภาพปัญหาและ

แนวโน้มด้านองค์กรเพื่อสิทธิและความเสมอภาคของสตรี คือ 1) องค์กรในลักษณะนี้ยังมีน้อยและกระจุกอยู่ในตัวเมืองใหญ่ๆ ความร่วมมือและการประสานงานในระหว่างกันและกันเริ่มดีขึ้นในกลุ่มองค์กรที่มีแนวทางในทำนองเดียวกัน แต่ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นเครือข่ายการทำงานที่เป็นปึกแผ่นเข้มแข็ง เนื่องจากภาระงานเฉพาะหน้าทำให้องค์กรแต่ละองค์กรหมกมุ่นอยู่กับภาระงานของตน และทำให้ไม่มีเวลาในการที่จะมีวิเคราะห์สถานการณ์ได้มากนัก 2) องค์กรเหล่านี้มักมีปัญหาด้านการขาดแคลนทุนทรัพย์และทรัพยากรทุกด้านและยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ การทำงานจึงเป็นลักษณะอาสาสมัครมากกว่ายึดเป็นวิชาชีพซึ่งส่งผลต่อเนื่องของคุณภาพงาน

แนวคิดสตรีนิยมในประเทศไทย

ในสมัยรัชกาลที่ 7 โดยในปี พ.ศ.2475 สตรีได้รับสิทธิทางการเมืองเท่ากับบุรุษโดยมีต้องเรียกร้องและเมื่อมีสิทธิ หน้าที่ก็ตามมา สตรีจึงเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของตนต่อประเทศชาติสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงบทบาทของสตรี คือ ภาวะเศรษฐกิจ การศึกษา และอารยธรรมตะวันตก บทบาทของสตรีนิยม หรือการเคลื่อนไหวทางด้านสิทธิสตรี สังคมไทยมีแนวโน้มในลักษณะที่จะได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นโดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมไทย ดังที่ วันทนี วาสิกะสิน (2546: 163-165 อ้างใน กนกนุช นากสุวรรณ, 2547: 35) ได้กล่าวไว้ดังนี้ 1) การตื่นตัวในการรณรงค์เรื่องปัญหาของผู้หญิงและเด็ก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2) นโยบายของรัฐบาลในเรื่องผู้หญิงและเด็ก มีแนวโน้มที่ชัดเจนให้ความสำคัญและจริงจังที่จะแก้ปัญหา 3) การปฏิบัติงานขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวกับปัญหาของผู้หญิงและเด็กมีจำนวนมาก ได้นำเสนอปัญหาการคุกคามทางเพศทำให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศที่เกิดขึ้นในสังคม 4) การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ของสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ทำให้คนในสังคมมีความเข้าใจปัญหาของผู้หญิงเพิ่มขึ้น 5) การตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชน ทำให้ผู้หญิงมีความรู้สึกว่าผู้หญิงก็เป็นเพศที่จะต้องได้รับความคุ้มครองด้านความเสมอภาคเช่นเดียวกับผู้ชาย 6) ผู้หญิงได้รับโอกาสทางสังคมมากขึ้น เช่น ผู้หญิงมีโอกาสทางการศึกษาทางอาชีพ การงาน ทำให้ผู้หญิงมีแนวคิดที่จะปฏิรูปเปลี่ยนแปลงสถานภาพของตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้ชายในการเลี้ยงดู หรือพึ่งพาทางเศรษฐกิจ และ 7) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และสังคมทำให้ผู้หญิงมีบทบาทค่อนข้างมากในการทำงานเลี้ยงครอบครัว

สถานภาพและบทบาทของสตรีไทย

สถานภาพ หมายถึง ฐานะหรือตำแหน่งอันเป็นผลรวมของสิทธิหน้าที่ที่สังคมกำหนดไว้ ส่วนบทบาทคือ แบบแผนพฤติกรรมหรือความประพฤติของผู้มีสถานภาพหรือดำรงฐานะตำแหน่งนั้น ๆ สถานภาพและบทบาทมีทั้งที่ “คาดหวัง” คือที่สังคมปรารถนาจะให้ เป็น ซึ่งมักจะถ่ายทอดสืบทอดจากรูปแบบเดิมโดยการสั่งสอน อบรม และที่ “เป็นอยู่จริง” คือปรากฏอยู่ซึ่งอาจจะตรงหรือไม่ ตรงกับที่

“คาดหวัง” ก็ได้ ซึ่งสถานภาพของสตรีจะขึ้นอยู่กับสิ่งต่างๆ ดังที่ ปาริฉัตร สีนธวงศ์ (2554: ระบบออนไลน์) ได้กล่าวไว้ดังนี้ 1) ด้านสังคมวัฒนธรรม สภาพทางสังคมวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมมนุษย์ ทำให้มนุษย์ในแต่ละสังคมแตกต่างกันไป วัฒนธรรม เป็นรากฐาน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สังคมยอมรับนับถือ และปฏิบัติสืบทอดกันมา และมีอิทธิพลในการกำหนด แนวทางของสถานภาพและบทบาทสตรีในสังคม สังคมกำหนดแนวทางดำเนินชีวิตของผู้หญิงไว้ เคร่งครัดกว่าผู้ชายมาก ผู้หญิงไม่สามารถทำตามปรารถนาของตนได้หลายสิ่งหลายอย่าง ในขณะที่ผู้ชายทำได้ ผู้หญิงถูกกำหนดให้เป็นผู้บำรุงบำเรอความสุขแก่ผู้ชาย โดยไม่คำนึงถึงความเหนื่อยยาก หรือความอึดอัดที่ได้รับ สังคมในอดีตนั้น สถานภาพของผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชายมากทำให้ผู้หญิงขาด อิสรภาพและความเป็นตัวเองอย่างเด่นชัด แต่ในปัจจุบันได้ลดลงไปบ้างแล้ว 2) ด้านเศรษฐกิจ ระดับ สังคมวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้น มีผลทำให้สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชายด้วย แม้ ผู้หญิงจะเป็นผู้ควบคุมการใช้จ่ายในบ้านแต่ก็เป็นอำนาจที่ต้องได้รับมอบหมายจากผู้ชายที่เป็นหัวหน้า ครอบครัวเท่านั้น การแบ่งงานในบ้านระหว่างเพศแทบไม่มี กล่าวคือ ผู้หญิงจะรับภาระงานบ้าน ทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด โดยไม่มีค่าตอบแทน ความสำเร็จในบทบาทภายในบ้านของสตรีนั้น นอกจากจะวัดด้วยความสุขสบายของคนในครอบครัวแล้ว ยังวัดจากความสามารถในการช่วยสร้าง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวการเพิ่มการออมไม่ว่าจะโดยการลดค่าใช้จ่ายหรือเพิ่มรายได้ของ ครอบครัวก็ตาม ดังนั้นแท้ที่จริงแล้วสตรีไทยมีบทบาทในการช่วยเศรษฐกิจของครอบครัวมานานแล้ว อย่างไม่เปิดเผย (invisible role) 3) ด้านการเมืองการปกครอง ในอดีตกล่าวไว้ว่า สถานภาพและ บทบาทของสตรีในด้านนี้แทบไม่มี หรือหากจะมีก็เป็นลักษณะอยู่เบื้องหลัง อันเป็นผลเนื่องมาจาก ระบบสังคมวัฒนธรรมไม่เปิดโอกาสให้ ยกเว้นในบางกรณีบางโอกาส เช่น สตรีตระกูลสูงในสมัย สุโขทัยเข้ารับราชการในพระบรมมหาราชวัง หรือระหว่างบ้านเมืองเกิดศึกสงคราม สตรีก็เข้ามาช่วย ในการสู้รบด้วย และ 4) ด้านตัวสตรีเอง นอกจากเรื่องต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ตัวสตรีเองก็ยังเป็นผู้กำหนด สถานภาพให้แก่ตนเอง กล่าวคือสตรีไทยในอดีตได้รับการฝึกอบรมและการศึกษาจากภายใน ครอบครัวทำให้มีโลกทัศน์แคบเฉพาะในเรื่องการเตรียมตัวเป็นภรรยา และเป็นมารดาที่อยู่ในแบบ ฉบับ ความเชื่อและความสำนึกของสตรีส่วนใหญ่ที่ยอมรับสภาพด้อยกว่าชายโดยถือว่าเป็นเรื่อง ธรรมดาที่จัดมาให้เหมาะสมอยู่แล้ว ทำให้เกิดความสำนึกว่าจะต้องพึ่งพิงเพศชายตลอดชีวิต จึง จำเป็นต้องทำตามบทบาทหน้าที่ฝ่ายชายเป็นผู้กำหนดให้ ขาดความกระตือรือร้นที่จะดิ้นรนค้นหา ศักยภาพและไต่เต้าไปสู่ความสำเร็จด้วยผลงานของตนเอง

ปัจจัยที่ส่งเสริมสตรีให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง

Kirkpartick (1979 อ้างใน กนกนุช นากสุวรรณ, 2547: 34) ได้อธิบายถึงลักษณะที่ส่งเสริม ต่อการทำงานเพื่อส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นบุรุษหรือสตรีโดยจะต้องมีพื้นฐานดังต่อไปนี้ 1) เป็นคนที่อยู่ใน

ภูมิลำเนาเดิม ทำให้บุคคลนั้นมีความรู้สึกผูกพันลึกซึ้งต่อชุมชน เหมือนกับคนพื้นเพเดิม จากการศึกษา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีชาวอเมริกันพบว่า ส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในภูมิลำเนาเดิม 2) สภาพแวดล้อมขนาดเล็ก ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่าชุมชนขนาดใหญ่ 3) ชนชั้นในสังคม สร้างโอกาส ประสบการณ์ เกียรติยศ และความรู้สึกให้กับบุคคลนั้นๆ ชนชั้นไม่ได้ ประกันว่าสตรีในชนชั้นสูงจะมีความทะเยอทะยานสูง และสตรีในชนชั้นต่ำจะมีความทะเยอทะยาน ต่ำด้วยเพราะชนชั้นจะเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างโอกาสให้กับบุคคลจากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรสตรีอเมริกันมาจากชนชั้นในจำนวนที่เท่าๆ กัน 4) การศึกษาและอาชีพของบิดามารดาไม่ใช่สิ่ง ช่วยพัฒนาให้บุตรสาวมีความกระตือรือร้นอย่างไรก็ตาม พบว่าการศึกษาและอาชีพของบิดามารดา จะมีผลกระทบต่อรูปแบบของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในงานสาธารณะของบุตร 5) ลักษณะสังคม และเศรษฐกิจของครอบครัว มีผลกระทบต่อการพัฒนาตนเอง ของสตรีแต่ผลกระทบจะลดน้อยลง เพราะปัจจัยด้านตัวบุคคล และการเปลี่ยนแปลงในสังคมสตรีที่กระตือรือร้น เชื่อมั่นในตัวเอง มุ่งมั่น แสวงหาความสำเร็จก็จะสามารถสร้างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมได้ และ 6) การกล่อมเกลากทาง การเมืองการปกครอง การกล่อมเกลามาจากครอบครัวจะเป็นพื้นฐานจำแนกเป้าหมายการทำงานของ บุคคล การมีบิดามารดาเป็นคนกระตือรือร้นในกิจกรรมส่วนรวมจะทำให้สตรีเรียนรู้ว่าเรื่องที่เกี่ยวข้อง การเมืองการปกครองไทยไม่ใช่เรื่องของบุรุษแต่ฝ่ายเดียวและบุคคลที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางชุมชนจะ เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองมากกว่าคนที่อยู่ห่างไกลชุมชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของสตรีไทย

สังคมไทยเป็นสังคมที่ผสมผสานอิทธิพลจากอารยธรรมของอินเดีย ของมอญ และแม้แต่จีน ขณะเดียวกันวรรณกรรมและวัฒนธรรมความเชื่อของชาติต่างๆ ที่แทรกซึมเข้าสู่สังคมไทย นั้นต่างก็ เป็นสิ่งที่กำหนดสถานภาพและบทบาทของสตรีไทยให้แตกต่างไปจากบุรุษในทางที่ด้อยกว่าจะเห็นได้ จากคำสั่งสอนบุคคลชั้นสูงในสังคม เช่น พระคัมภีร์มนุสธรรมศาสตร์อรรถาสดรราชบัณฑิตทำให้เกิดการ แบ่งแยกสตรีให้เป็นสตรีชนชั้นที่มีฐานะต่ำต้อยกว่าบุรุษประกอบกับการกำหนด บทบาทความเป็น เพศหญิงหรือชายให้แตกต่างกันออกไปนั้น เป็นสิ่งที่เกิดจากอบรมขัดเกลากทางสังคมมากกว่าอย่างอื่น ฉะนั้น จึงปรากฏว่าเป็นธรรมเนียมประเพณีสืบทอดกันมาแต่โบราณว่า “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิง เป็นช้างเท้าหลัง” เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของสตรีไทย ในสมัยกรุง รัตนโกสินทร์หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน เมื่อศึกษาถึงบรรยากาศ ทางการเมืองของประเทศโดยรวมถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จะพบว่าการตื่นตัวทาง การเมืองของประชาชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ศึกษาในเขตเมืองหลวง การขยายตัวของสื่อมวลชน โดยเฉพาะ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์เริ่มขยายตัวมากในสมัยรัชการที่ 6 ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ.2469 ถึงก่อน เปลี่ยนแปลงการปกครองมีหนังสือพิมพ์รายวันที่พิมพ์ในประเทศถึง 35 ฉบับ และมีวารสารประมาณ

130 ฉบับการเติบโตของสื่อมวลชนในขณะนั้นได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองค่อนข้างรุนแรง เริ่มการวิจารณ์และเรียกร้องอิสรภาพและความเสมอภาค ส่วนใหญ่เป็นการเรียกร้องสิทธิทางการเมืองระหว่างประชาชนกับพระมหากษัตริย์ การตื่นตัวทางการเมืองขณะนั้นแม้ว่าจะเกิดกับคนที่มีการศึกษาในเขตเมืองหลวงก็ตามผลสะท้อน ตามมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองทำให้ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญฉบับแรกและกฎหมายเลือกตั้งฉบับแรก พ.ศ. 2476 ที่บทบัญญัติให้ชายและหญิง มีสิทธิทางการเมืองการปกครองเท่าเทียมกัน ทั้งสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรและสมัครรับเลือกตั้งนับเป็นประเทศผู้นำที่ได้ให้สิทธิทางการเมืองแก่สตรีได้เท่าเทียมกับชาย (กนกนุช นากสุวรรณ, 2547: 35)

แนวคิดบทบาททางการเมืองการปกครองของสตรีไทยตามรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540, รัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.2550)

การศึกษาเรื่องสถานภาพทางกฎหมายของสตรี จะต้องศึกษาพัฒนาการของกฎหมายทั้งระบบในทุกลำดับขั้นของกฎหมายจะศึกษาเฉพาะกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดเท่านั้นไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากอาจจะมีกฎหมายในลำดับรองอื่นๆ เช่นประมวลกฎหมายพระราชบัญญัติพิเศษ กฎระเบียบข้อบังคับ หรือ แม้กระทั่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่กีดกันเลือกปฏิบัติต่อสตรีด้วยสาเหตุทางเพศอยู่ นอกจากนี้จะต้องศึกษาแยกแยะเป็นด้านๆ ว่า กฎหมายกำหนดสถานภาพทางกฎหมายระหว่างชายและหญิงในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ในแต่ละช่วงของประวัติศาสตร์ไว้อย่างไร จะสรุปโดยเหมารวมว่าหญิงชายมีความเท่าเทียมเสมอภาคกันแล้ว โดยไม่แยกแยะให้เห็นแต่ละด้านไม่ได้ สถานภาพทางกฎหมายของสตรีวิวัฒนาการผันแปรไปตามปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม การเมือง และวัฒนธรรมของแต่ละยุคสมัย ทั้งที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีลักษณะเป็นพลวัตไม่หยุดนิ่ง หลักการและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ฉบับนี้จะชี้ให้เห็นพัฒนาการสถานภาพทางกฎหมายของสตรี คือ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2540 เป็น “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” เพราะให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนยิ่งกว่าฉบับอื่นๆ กล่าวโดยเฉพาะสำหรับสตรี นอกจากจะได้รับความคุ้มครองในบทบัญญัติอื่น ในฐานะประชาชนทั่วไปแล้ว ยังได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษเพิ่มเติมขึ้นอีกหลายมาตรา การที่รัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญแก่ประเด็นสตรีเป็นพิเศษ ก็เนื่องมาจากการผลักดันของ “เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ” ซึ่งสนับสนุนให้สตรีที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญและผลักดันให้มีการบัญญัติประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) ความเสมอภาคระหว่างชายและหญิงที่จะได้รับความคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญและจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมเสมอภาคกันโดยไม่ถูกกีดกัน เลือกปฏิบัติด้วยสาเหตุทางเพศ (มาตรา 5, มาตรา 28, มาตรา 30 และมาตรา 80 ซึ่งให้สิทธิแก่องค์กรสตรีในการ

เสนอพระนามพระราชธิดา ในการสืบสันตติวงศ์ ในกรณีที่พระมหากษัตริย์มิได้แต่งตั้งรัชทายาทไว้) 2) เปิดช่องให้รัฐกำหนดมาตรการพิเศษ (Affirmative Action) เพื่อขจัดอุปสรรคหรือเพื่อส่งเสริมบุคคลที่ถูกกีดกันหรือถูกเลือกปฏิบัติ เช่น สตรี ผู้พิการ หรือผู้ด้อยโอกาสกลุ่มอื่นๆ ให้สามารถบรรลุถึงความเสมอภาคได้ โดยไม่ให้ถือว่า มาตรการดังกล่าวนี้เป็นการเลือกปฏิบัติต่อคนอื่นๆ โดยทั่วไป ทั้งนี้ เนื่องจาก กลุ่มผู้ที่ได้กล่าวมาข้างต้นถูกปิดกั้นโอกาสมานาน (มาตรา 30 วรรค 3) 3) กำหนดให้รัฐให้ความคุ้มครอง เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว จากความรุนแรงและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เป็นการป้องกันปัญหา ความรุนแรง ในครอบครัวที่กระทำต่อภรรยาและบุตร (มาตรา 53) 4) ให้ผู้แทนของสตรีเข้ามีส่วนร่วมในการพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนโดย มาตรา 190 กำหนดว่า ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิฯ สามัญเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สตรี คนชรา ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ให้แต่งตั้งกรรมการสิทธิฯ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนขององค์กรเอกชน เกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการสิทธิฯ ทั้งหมด

รัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ.2550 ได้มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรสตรีหลายๆ องค์กรที่ต่างพยายามผลักดันให้ ประเด็นเรื่องความเสมอภาคหญิงชายบรรจุอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ แนวคิดในการผลักดันประเด็นดังกล่าว ล้วนเกิดจากมุมมองตามแนวคิดในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ซึ่งหากวิเคราะห์เนื้อหาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ให้ดีแล้ว จะพบว่า มีหลายประเด็นและหลายมาตราที่เป็นประโยชน์และเอื้อต่อการทำงานของภาครัฐเป็นอย่างยิ่ง และแน่นอนว่าผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงคือ กลุ่มผู้หญิงที่เป็นผู้รับบริการของส่วนราชการต่างๆ ซึ่งสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ดังกล่าว สรุปได้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน 2) เรื่อง ส.ส. การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมือง สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนต้องคำนึงถึงโอกาส สัดส่วนที่เหมาะสม และความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย 3) ในการสรรหาบุคคล ให้คำนึงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ ที่จะเป็ประโยชน์ในการปฏิบัติงานของวุฒิสภาเป็นสำคัญและให้คำนึงถึงองค์ประกอบจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน โอกาสและความเท่าเทียมกันทางเพศ สัดส่วนของบุคคลในแต่ละภาคตามวรรคหนึ่งทีใกล้เคียงกันรวมทั้งการให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วย 4) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่า มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ หากสภาผู้แทนราษฎรมิได้พิจารณาโดยกรรมการสิทธิฯ ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้น ประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้น มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการสิทธิฯ ทั้งหมด ทั้งนี้โดยมีสัดส่วนหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

ทฤษฎีบทบาททางเพศ

สังคมยุคปัจจุบันเป็นยุคที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลเป็นอย่างมากยิ่งไม่ว่าปัจเจกบุคคลนั้นจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง รวมถึงปัจจุบันบุคคลที่เป็นเพศที่สามก็ได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้นในทุกวงสังคมทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามุมมองทางสังคมเปลี่ยนไปจากในอดีตเป็นอย่างมาก ในการยอมรับปัจเจกบุคคลโดยไม่เน้นความเป็นเพศหญิงหรือชาย หรือบุคคลเพศที่สาม เพราะหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมการแสดงออก ที่ถูกต้องเหมาะสมและผลงานในการทำงานและการดำเนินกิจกรรมโครงการเพื่อสังคมต่างๆ ประกอบกับปัจจุบันเพศหญิงและเพศที่สามมีความสามารถเท่าเทียมกับเพศชายในด้านต่างๆ จึงทำให้สังคมเกิดการยอมรับในปัจเจกบุคคลเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหญิงชาย Cook (1985: 32 อ้างใน รัญญลักษณ์ สวัสดิไชย, 2554: 14) กล่าวว่า ความแตกต่างระหว่างชายหญิงในเรื่องพฤติกรรม ทักษะ บุคลิกภาพ อารมณ์ ความชอบ และความสามารถซึ่งบุคคลจะเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการที่ทำให้มีลักษณะตรงตามเพศของตนเอง ในขณะที่ Block (1973: 389 อ้างใน รัญญลักษณ์ สวัสดิไชย, 2554: 14) ได้กล่าวว่า มิติหญิงชาย (Gender) หมายถึง หมวดหมู่ของพฤติกรรมที่บุคคลเข้าใจในลักษณะความเป็นชายและเป็นหญิงของคนในสังคม สำหรับ Heibrun (1981: 41 อ้างใน สรัญญา เอกธรรมสุทธิ, 2549: 90) ได้กล่าวไว้ว่า มิติหญิงชาย (Gender) เป็นความรู้สึกที่บุคคลรู้ถึงลักษณะความเป็นหญิงความเป็นชายของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Gray (1999 อ้างใน สรัญญา เอกธรรมสุทธิ, 2549: 90) ได้ให้ทัศนะของบทบาทชายหญิงไว้ว่า คือ ภาระหน้าที่ความคาดหวังจากบุคคลอื่น และความหวังที่บุคคลนั้นต้องมีต่อบุคคลอื่น เช่น ผู้หญิงคาดหวังให้ผู้ชายปฏิบัติตนอย่างไร ซึ่งต่างกับคำว่าเพศชายหรือเพศหญิง ซึ่งหมายถึงความแตกต่างทางสรีระ ความหมายเพศภาวะต่างกันตามบริบทของสังคมวัฒนธรรมที่ต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคม สภาพแวดล้อมต่างๆ ประวัติศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้มันแปรตามวงจรชีวิตของแต่ละคน ฉะนั้นลักษณะธรรมชาติของเพศภาวะจึงมันแปรตามอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการผันแปรนั้นจะผันแปรตามสภาพท้องที่ ผันแปรตามสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป และผันแปรตามวัยและขั้นตอนชีวิตของแต่ละบุคคล

สาระสำคัญของแนวคิดทฤษฎีบทบาททางเพศ (Theories of gender role) อยู่ที่การให้ความสำคัญในเรื่องเพศ (Sex) ความเป็นหญิงความเป็นชาย (Gender) การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) และความเสมอภาคหญิงชาย (Gender Equality) ซึ่งสามารถให้รายละเอียดในแต่ละประเด็นได้ดังต่อไปนี้

เพศ (Sex) เป็นการจำแนกลักษณะของมนุษย์มาตั้งแต่เกิดโดยพิจารณาจากสรีระร่างกายว่าเป็นหญิงหรือชาย เช่น ผู้หญิงมีมดลูก ผู้ชายไม่มีมดลูกและผู้ชายจะมีลูกกระเดือกที่เห็นชัดเจนและเพศชายจะมีเสียงห้าวในขณะที่เพศหญิงมีเสียงแหลมเล็กกว่า และเพศหญิงจะมีเต้านม นมูนเพราะมี

ไข่ม้นมากกว่าเด้านมของผู้ชาย ส่วนบทบาทเกี่ยวกับเพศ (Sex role) ทั้งเพศหญิงและเพศชายต่างมีบทบาทเกี่ยวกับเพศตามเพศสรีระที่มีมาแต่กำเนิด คือ การที่ผู้หญิงสามารถตั้งครรรภ์ได้อสุจิของผู้ชาย ผสมกับไข่ของผู้หญิง โดยผู้ชายจะมีเชื้ออสุจิผู้หญิงตั้งครรรภ์และคลอดลูกให้ลูกดูดนมจากเด้านมของตนเองเป็นต้น

ความเป็นหญิงความเป็นชาย (Gender) คือ ความแตกต่างระหว่างชายและหญิงที่เกิดจากความคาดหวังของสังคม การเรียนรู้ ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา และสภาพสังคม วัฒนธรรม รวมถึงความเป็นหญิงความเป็นชายคือความสัมพันธ์กับเงื่อนไขทางชนชั้นชาติพันธุ์ และอายุ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชายที่เป็นอยู่ทั่วไป คือการเอาใจเอาเปรียบ การข่มเหงรังแก การพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกัน ตลอดจนการเป็นคู่คิดการปรองดอง และความเสมอภาค นอกเหนือความแตกต่างไปด้านสรีระผู้หญิงกับผู้ชายมีบทบาทต่อกันไปตามค่านิยมต่างๆ ของสังคมที่เกี่ยวกับผู้หญิงและผู้ชายที่สังคมกำหนดขึ้น โดยที่ผู้หญิงและผู้ชายในสังคมจะถูกขัดเกลอบรมสั่งสอนให้รู้จักบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ ที่แตกต่างกันตามความเป็นหญิงชายที่สังคมกำหนดไว้ สาระอีกประการหนึ่งคือครอบครัวจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการสร้างขบวนการเรียนรู้ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง บทบาทของความเป็นหญิงเป็นชายในแต่ละสังคมจะถูกหล่อหลอมออกมาตามลักษณะเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ศาสนาวัฒนธรรม ความเชื่อ และพื้นฐานการดำรงชีวิตของครอบครัว บทบาทความเป็นหญิงชายยังมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ อายุชนชั้น เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ทศนคติ ค่านิยม รวมถึงสภาพภูมิศาสตร์ ของสังคมนั้นๆ ด้วย บทบาทและความเป็นหญิงชายมีลักษณะไม่หยุดนิ่งคงที่ สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยของการเวลา ซึ่งทำให้ในบางสังคมแนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นหญิงเป็นชายเปลี่ยนแปลงได้ยาก หรือเปลี่ยนแปลงได้น้อยจึงส่งผลต่อการไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทความเป็นหญิงชายจะจำกัดเฉพาะจำแนกลักษณะและบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงและผู้ชายเท่านั้นไม่ได้ ด้วยเหตุผลที่ว่าบทบาทความเป็นหญิงเป็นชายนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย หากความสัมพันธ์นั้นไม่เท่าเทียมกับก็จะต้องปรับความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายให้เกิดความสมดุลภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และการเปลี่ยนแปลงภายในครอบครัวอีกประการหนึ่งด้วย

การขัดเกลารูปแบบความสัมพันธ์หญิงชาย (Socialization) ขบวนการทางสังคม วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดและคาดหวังว่า บทบาทของหญิงและชายควรจะเป็นอย่างไรแตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร ซึ่งมีความสัมพันธ์กับฐานะ ชนชั้น อายุ เผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ผ่านสถาบันต่างๆ ที่มีส่วนเสริมสร้างระบบวิธีคิดและการกระทำให้กลายเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายตามประเพณีนิยม อันได้แก่สถาบันทางครอบครัวที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูของคนภายในครอบครัว พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ปู่ย่าตายาย ความแตกต่างในเรื่องของการเลี้ยงดู เช่น เด็กผู้ชายเล่นได้ในทุกสถานที่และมักจะเล่นนอกบ้านเป็นส่วน

ใหญ่ และการเล่นของเด็กผู้ชายจะมีความหลากหลายและมีกฎเกณฑ์ซับซ้อน มีจุดมุ่งหมายมีการแข่งขันซึ่งลักษณะการเล่นดังกล่าวเป็นการเตรียมให้ผู้ชายมีทักษะในการจัดการและภาวะผู้นำ ในขณะที่เด็กผู้หญิงจะถูกจำกัดให้เล่นแต่ในบ้านของเล่นจะมีเพียงไม่กี่ชนิด การเล่นไม่มีกฎเกณฑ์ที่ซับซ้อน เช่น การเล่นตุ๊กตา การเล่นขายของ นอกจากนั้นสถานบันทางการศึกษาก็เป็นสถาบันที่ทำให้หน้าที่ขัดเกลารบอบาบทบพความสัมพันธ์ของหญิงชายในสังคม เพราะเมื่อเด็กเข้าโรงเรียนเด็กจะพบกับความคาดหวังของครู ความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อน ได้มีส่วนสร้างทักษะเหมาะกับเพศที่แตกต่างกัน ผู้หญิงจะถูกเชื่อว่าเหมาะที่จะเรียนทางศิลปศาสตร์ ขณะเดียวกันผู้ชายเหมาะสมที่จะเรียนทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้หญิงไม่ค่อยมีความสนใจเรียนทางวิทยาศาสตร์ เพราะเชื่อว่าตนเองไม่มีทักษะ รวมทั้งผู้หญิงมักจะถูกจำกัดโอกาสในการทำงานในบางอาชีพ เพราะบางอย่างถูกเชื่อว่าเป็นอาชีพของผู้ชาย สิ่งต่างๆเหล่านี้เป็นเสมือนการกำหนดเส้นทางให้ผู้หญิงผู้ชายเดินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตลอดจนสื่อต่างๆเช่น หนังสือการ์ตูน หนังสืออ่านเล่น นิทาน นวนิยาย ละครโฆษณา และภาพยนตร์ ล้วนเป็นตัวกำหนดความเป็นหญิงชายอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น การเป็นเจ้าหญิงเจ้าชาย รวมถึงความเชื่อเรื่องคุณค่าของสาวบริสุทธิ์ ความเป็นแม่บ้านแม่เรือน ผู้หญิงกับความสวยงาม ความสาว ในขณะที่ผู้ชายถูกมองว่าเหมาะสมกับการทำงานที่เป็นผู้นำและผู้กล้า (นาถฤดี เตนดวง, 2554: 1-4)

ความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender Equality) คือ ความเท่าเทียมในสิทธิหน้าที่และโอกาสทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ชายหญิง ซึ่งความแตกต่างทางเพศต้องไม่เป็นเงื่อนไขในการกำหนดสิทธิระหว่างหญิงชาย ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศเป็นปัญหาของทุกคนในสังคมที่มีหน้าที่ต้องช่วยกันแก้ไข เพราะคนในสังคมทั้งผู้หญิงและผู้ชายจำเป็นจะต้องเรียนรู้และปรับบทบาทความสัมพันธ์ให้เสมอภาคและไม่เกิดการครอบงำฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และการบรรลุความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายไม่ใช่ความรับผิดชอบของฝ่ายหญิงอย่างเดียว แต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคมโดยเฉพาะผู้ชายควรเข้ามามีส่วนร่วมและสร้างประโยชน์ให้กับทุกคนในสังคม ไม่ควรเอาอำนาจจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ควรมีการส่งเสริมศักยภาพของหญิงชายที่แตกต่างกันให้เท่าเทียมกัน ตัวอย่างเกี่ยวกับปัญหาของความไม่เสมอภาคและการขาดโอกาสของผู้หญิงในการทำงานพบได้จาก 1) ภาระงานของผู้หญิงมากกว่าผู้ชายเพราะนอกจากผู้หญิงต้องประกอบอาชีพทำมาหากินเช่นเดียวกับผู้ชายแล้วยังคงต้องรับผิดชอบงานต่างๆภายในบ้าน และโดยทั่วไปผู้หญิงจะมีชั่วโมงการทำงานมากกว่าผู้ชาย 2) ผู้หญิงจะขาดเวลาความเป็นส่วนตัวและการพักผ่อนเพราะภาระงานและชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน ทั้งงานประกอบอาชีพและงานบ้าน 3) ผู้หญิงจะถูกจำกัดและเลือกที่จะให้ปฏิบัติในการจ้างงานบางประเภท ผู้หญิงส่วนใหญ่ยังคงต้องทำงานที่จัดว่าเป็นงานที่ไม่ใช้ทักษะและวิชาชีพสูง 4) ผู้หญิงส่วนใหญ่จะได้รับค่าจ้างต่ำกว่าผู้ชาย แม้จะทำงานประเภทเดียวกันแต่ผู้หญิงก็ต้องยอมรับสภาพดังกล่าว เนื่องจากมีภาระทางครอบครัวรวมถึงการขาดคุณสมบัติหรือทักษะในการทำงานที่มีค่าตอบแทนสูงในตลาดแรงงาน จึงทำให้โอกาสในการจ้างงานต่ำ 5) ผู้หญิงมักจะขาดโอกาส

ในการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 6) ผู้หญิงมักจะขาดโอกาสในความก้าวหน้าในการทำงาน การเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูง ซึ่งจะพบว่าสัดส่วนของผู้หญิงที่จะได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นระดับสูงค่อนข้างต่ำ และบางครั้งก็ถูกกีดกันการเลื่อนตำแหน่ง เพราะทัศนคติของนายจ้างที่มองว่าผู้หญิงขาดคุณสมบัติและความพร้อมที่จะรับภาระงานที่มากขึ้น 7) ผู้หญิงมักไม่ได้รับการคุ้มครองทางสิทธิตามกฎหมายต่างๆ ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายในการให้ความคุ้มครองผู้หญิงในการทำงาน แต่มักจะไม่มีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันกฎหมายบางฉบับก็ลิดรอนสิทธิของผู้หญิง ซึ่งไม่เป็นไปตามสภาพของปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 8) การถูกล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงานส่วนใหญ่มักจะเกิดกับผู้หญิงและเป็นปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไข เพราะว่าฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำ หรือผู้ถูกกระทำมักจะมองว่าเป็นปัญหาส่วนตัวหรือเป็นเรื่องธรรมดา และไม่มี ความสำคัญ 9) การเจ็บไข้ได้ป่วยและการประสบอุบัติเหตุจากการทำงานรวมถึงปัญหาด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน ยังเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องมีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับความสนใจจากนายจ้างเท่าที่ควร การกระทำผิดกฎหมาย การหลีกเลียงกฎหมาย ในด้านการคุ้มครองความปลอดภัยจากการทำงาน จึงยังคงเกิดขึ้นอยู่เสมอสำหรับผู้หญิง และ 10) การถูกจำกัดและกีดกันการทำงานอันเนื่องมาจากภาวะอนามัย จากการเจริญพันธ์พบว่าผู้หญิงจำนวนมากยังถูกจำกัดสิทธิและล่วงละเมิดสิทธิ เช่น การห้ามผู้หญิงตั้งครรภ์ระหว่างการ ทำงาน การกำหนดจำนวนวันลาคลอด และการต้องลางานที่ไม่เหมาะสมกับการตั้งครรภ์

แนวคิดความเป็นเพศ (Gender Theory) ยังได้กล่าวว่าความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชายทางสรีระได้นำไปสู่ความเชื่อที่ว่าผู้หญิง และผู้ชายมีความแตกต่างกันในทางอื่นๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของจิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ความเชื่อ ความถนัด ตลอดจนความสามารถต่างๆ เป็นความแตกต่างที่มีมานานเป็นธรรมชาติ แต่ไม่ได้หมายความว่าความสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ในอดีตผู้หญิงถูกมองว่าเป็นเพศที่ชอบใช้อารมณ์ไม่มีเหตุผล ทำให้ถูกสังคมมองว่ามีคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ และในอาชีพอีกหลายด้านที่ทำให้ผู้หญิงไม่ได้รับการสนับสนุน เช่น นักวิทยาศาสตร์ วิศวกร แต่ต่อมาสังคมมีการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านทำให้เกิดการยอมรับในเรื่องของประชาธิปไตย เรื่องสิทธิทำให้ผู้หญิงบางส่วนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับผู้ชาย ทำให้ได้มีอาชีพในอาชีพที่ผู้ชายทำและได้แสดงความสามารถในการทำงานให้สังคมเห็นว่าไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าชายเลยแม้แต่น้อย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาททางเพศและความสัมพันธ์ระหว่างเพศในสังคม

การกำหนดบทบาท มีขึ้นตามลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมและบทบาทเพศที่สังคมกำหนดส่งผลกระทบต่อสถานะภาพชายหญิงในสังคมนั้นๆ ด้วยเหตุผลที่สังคมกำหนดบทบาทความรับผิดชอบให้ชายหญิงทำให้สามารถบอกได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงเป็นไปลักษณะใด ซึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทหญิงชาย แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยทางธรรมชาติ (Nature) และปัจจัยทางสังคม (Culture) ซึ่งสามารถขยายรายละเอียดได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางธรรมชาติ ความแตกต่างระหว่างผู้ชายผู้หญิงที่สังเกตได้ชัดเจนคือ ความแตกต่างทางกายภาพ ซึ่งเป็นผลจากปัจจัยชีวภาพ (Biology) ที่แตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง เช่น โครงสร้างทางร่างกาย อวัยวะเพศ รวมทั้งการทำงานของอวัยวะต่างๆ ปัจจัยทางชีวภาพเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่ทำให้เพศชายและเพศหญิงแตกต่างกันตามธรรมชาติ เช่น ความแตกต่างของโครโมโซม (Chromosome) และความแตกต่างของฮอร์โมน (Hormones) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลต่อการสร้างร่างกายของมนุษย์ สำหรับความแตกต่างของชายและหญิงในแง่ของฮอร์โมนนั้น ฮอร์โมนเพศจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้หญิงและผู้ชายมีการเปลี่ยนแปลงตามลักษณะทางเพศของตนเอง คือ เพศชายจะมีฮอร์โมนแอนโดรเจน (androgen) และโปรเจสเตอโรน (progesterone) ซึ่งกระตุ้นพัฒนาการลักษณะทางเพศในวัยรุ่นหญิง เช่น มีหน้าอก มีประจำเดือน และสามารถตั้งครรภ์ ตลอดจนมีน้ำนมเลี้ยงบุตรได้ เป็นต้น

2. ปัจจัยทางด้านสังคม (Culture) การแบ่งแยกเพศทางชีวภาพได้นำมาสู่การแบ่งแยกบทบาทความเป็นหญิงและความเป็นชาย ปัจจัยทางสังคมนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการประกอบสร้างทางบุคลิกภาพของเพศหญิงชาย ปัจจัยทางสังคมได้แก่ ปัจจัยโครงสร้างทางครอบครัว ปัจจัยทางวัฒนธรรม และบรรทัดฐานสังคม และจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์หญิงชายก็คือสถาบันครอบครัว เพราะโครงสร้างของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการอบรมเลี้ยงดู บุตรที่เป็นหญิงชายให้มีบุคลิกภาพ และพฤติกรรม รวมถึงความรู้สึกรู้จักคิดตามที่สังคมคาดหวัง การอบรมสั่งสอนและการถ่ายทอดตามเจตคติ ของบิดามารดามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และความสัมพันธ์เรื่องบทบาททางเพศเป็นอย่างยิ่ง

3. ปัจจัยทางวัฒนธรรม และบรรทัดฐานทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดบทบาทของเพศหญิงและชายเป็นอย่างยิ่ง เพราะเมื่อเยาว์วัยเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจะถูกปลูกฝังขัดเกลาให้มีอุปนิสัยที่แตกต่างกัน โดยสมาชิกทั้งชายหญิงต้องยอมรับเจตคติและบทบาทตามที่สังคมกำหนดไว้ เช่น การกำหนดสถานภาพและบทบาทบุคลิกภาพ แบบแผนของภาษาพูด รวมทั้งรูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจโดยอาศัยพื้นฐานจากเพศที่กำหนดโดยมีปัจจัยทางธรรมชาติและปัจจัยชีวภาพ จะแตกต่างกันไปเกือบทุกสังคม แล้วแต่ค่านิยมและความเชื่อของแต่ละวัฒนธรรม การอบรมขัดเกลา การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัวและการอบรมขัดเกลาให้รู้ระเบียบสังคมที่ถ่ายทอดกันมานับชั่วอายุคนได้เน้นถึงฐานะความเป็นผู้นำของผู้ชาย และฐานะความเป็นผู้ตามของผู้หญิง หรือเนื่องจากความเชื่อในความบริสุทธิ์และพรหมจรรย์ที่ผู้หญิงต้องรักษาไว้ก่อนแต่งงาน ทำให้เด็กผู้หญิงถูกควบคุมให้อยู่ภายในขอบเขตที่กำหนดไว้ ขณะที่สังคมเปิดโอกาสให้เด็กผู้ชายมีเสรีภาพที่จะออกนอกบ้าน แสวงหาความเป็นผู้นำและความเป็นผู้ชายด้วยตัวเอง (ธัญญลักษณ์ สวัสดิ์ไชย, 2554: 14)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองของสตรีคือ ความเชื่อทางด้านวัฒนธรรมที่ถูกบุรุษเป็นผู้กำหนดขึ้น เพื่อไม่ให้สตรีเข้ามามีบทบาท ซึ่งมีทฤษฎีที่สนับสนุนในความเชื่อเหล่านี้ คือ ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม ทฤษฎีลัทธิพัฒนา ทฤษฎีการพึ่งพา และบทบาทสตรีด้านการปกครอง มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดทางสังคมที่ไม่สามารถทำให้สตรีมีโอกาสรับรู้ทางการเมืองการปกครอง ปัจจัยที่ส่งเสริมให้สตรีได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครอง ซึ่งปัจจัยส่งเสริมมีมากในปัจจุบันและเอื้อต่อการรับรู้ของสตรีมากขึ้น ซึ่งบทบาทของสตรีในชนบทในด้านการเมืองการปกครองตั้งแต่อดีตเป็นต้นมาได้รับอิสระมากกว่าสตรีในเมือง แต่ยังคงน้อยกว่าบุรุษ ปัจจุบันรัฐบาลมีหน่วยงานเข้ามามีส่วนกระตุ้นให้สตรีได้แสดงบทบาททางการเมืองการปกครองมากขึ้นตามลำดับ ส่วนทฤษฎีสตรีนิยมชี้ให้เห็นถึงสตรีมีสิทธิในชีวิตของตนเองเท่าเทียมกับบุรุษแต่อย่างไรก็ตามสตรีก็ยังคงถูกเอารัดเอาเปรียบจากบุรุษตลอดมา ส่งผลให้แนวโน้มสภาพปัญหาของสตรีในด้านการเมืองการปกครองประกอบด้วย ด้านที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา เช่น ด้านนโยบายของรัฐ ด้านการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ชายเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกฎหมายส่วนใหญ่ และด้านที่สนับสนุนให้สตรีได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ในด้านสิทธิและบทบาททางการเมืองการปกครอง เพราะฉะนั้นแนวคิดสตรีนิยม เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อสังคมไทยมากขึ้นเรื่อยๆ มีการเสนอแนวคิดเรื่องการเรียกร้องสิทธิแก่สตรีมากมาย เช่น การขอใช้นามสกุลของฝ่ายหญิง เมื่อแต่งงานแล้ว การตั้งคำถามเกี่ยวกับความสงสัยในการถูกกันให้ออกจากกิจกรรมทางศาสนา มิได้ใกล้ชิดเหมือนกับฝ่ายชาย หรือกระทั่ง การแสดงออกในพฤติกรรมทางเพศมากขึ้นซึ่งสิ่งเหล่านี้ มักแสดงออกมาตามสื่อต่างๆ รวมทั้งในวรรณกรรมต่างๆ ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคของสตรีเพศและเพศชายอย่างชัดเจน ส่งผลต่อบทบาทของผู้นำสตรีในงานวิจัยนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าสตรีเพศก็สามารถทำงานได้ไม่ต่างจากเพศชาย ดังนั้น สตรีมีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดมากมาย สตรีจะทำหน้าที่ดังกล่าวได้สำเร็จจะต้องอาศัยความเป็นผู้นำประสานงานที่ดี รู้กฎหมายและแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง จึงจะปกครอง บริหารและพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

แนวคิดการพัฒนาด้านการเมืองการปกครอง

นิยามของคำว่าพัฒนาการเมืองอย่างกว้างๆ คือ การเปลี่ยนแปลงชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมโดยมีเป้าหมายที่แน่นอน จุดประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้อำนาจในการแจกจ่ายสิ่งที่มีคุณค่าให้กับสมาชิกในสังคมอย่างเป็นธรรมมากกว่าเดิม ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าในการเปลี่ยนแปลงนี้ย่อมต้องส่งผลกระทบต่อส่วนต่างๆ ของสังคม เช่นโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เพราะในสังคมหนึ่งๆ นั้นย่อมไม่อาจสร้างเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

หรือแยกไปพิจารณาแต่ละส่วนโดยไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันได้ ดังที่นักวิชาการ นักรัฐศาสตร์ได้พยายามให้ความหมายไว้ต่างๆ กัน และความหมายที่ให้กับไว้มืออยู่เป็นจำนวนมากและหลายอันก็มีความคล้ายคลึงกัน ท่านแรกคือ Lucian (1982: 27 อ้างใน สุจิต บัญบังการ, 2531: 12-15) ได้รวบรวมความหมายของพัฒนาการทางการเมืองที่นักรัฐศาสตร์ให้ไว้ พอสรุปได้ ดังนี้ 1) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองอันจำเป็นต่อการปรับปรุง และพัฒนาทางเศรษฐกิจ 2) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเมืองในสังคมอุตสาหกรรม 3) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงการเมืองให้ทันสมัย 4) พัฒนาการทางการเมือง เป็นเรื่องของการดำเนินงานของรัฐบาล ซึ่งมีลักษณะที่รัฐบาลมีอำนาจครอบคลุมทั่วประเทศ 5) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาระบบการบริหาร และกฎหมาย 6) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง 7) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการพัฒนาระบบประชาธิปไตย 8) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของความมีเสถียรภาพ และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบ 9) พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องของการระดมกำลัง และอำนาจอันหมายถึงประสิทธิภาพของระบบการเมืองในการทำงาน 10) พัฒนาการทางการเมืองเป็นลักษณะอันหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งมีส่วนคล้ายกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1 (2548: 8-10) ได้กล่าวว่า Lucian ไม่ได้ระบุว่าความหมายของพัฒนาการทางการเมืองทั้ง 10 ความหมายนั้นผิด เพียงแต่กล่าวว่าอาจไม่สมบูรณ์เท่านั้น

เขาได้เสนอแนะการมองพัฒนาการทางการเมืองในอีกลักษณะหนึ่ง คือให้พิจารณาถึงองค์ประกอบของพัฒนาการทางการเมือง เขายังได้เสนองค์ประกอบ 3 ประการของการพัฒนาทางการเมืองไว้ดังนี้ 1) ความเท่าเทียม (Equality) ความเท่าเทียมกันนี้มีได้หมายแต่เฉพาะความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย หรือสิทธิเท่าเทียมกันในทางการเมืองของประชาชนเท่านั้น แต่ยังรวมรวมถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งในระบบประชาธิปไตย และระบอบเผด็จการ เป็นแต่เพียงในระบบเผด็จการ การเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องของการระดมพลังจากรัฐบาล ความเท่าเทียมกันยังหมายถึงการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นเรื่องความสามารถของบุคคล ไม่ใช่เรื่องชาติตระกูลเป็นเกณฑ์ เช่น ในอดีตผู้นำประเทศ อาทิ เจ้าผู้ครองแคว้น กษัตริย์ หรือ บรรดาขุนนาง มักได้รับตำแหน่งโดยการสืบสายโลหิต บิดาเป็นกษัตริย์บุตรก็ได้เป็นกษัตริย์ บิดาเป็นขุนนางบุตรก็ได้เป็นขุนนาง แต่ในระบบการเมืองในปัจจุบัน ผู้นำประเทศไม่ว่าจะเป็นประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี ล้วนแล้วแต่เป็นโดยการอาศัยความสามารถส่วนตัวทั้งสิ้น เช่น ผ่านการเลือกตั้งหรือความสามารถทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ กัน ไม่ใช่เป็นเรื่องของการสืบตระกูล 2) ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity) ความสามารถนี้เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบาย (Output) ของระบบเป็นเรื่องของความสามารถของระบบว่าจะผลักดันสังคม และระบบเศรษฐกิจให้เป็นไปตามแนวทางที่ผู้นำต้องการมาน้อยเพียงใด เป็นเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินการของรัฐบาล

ของผู้นำทางการเมือง รวมทั้งสภาพต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของรัฐบาล ระบบการเมืองที่มีความสามารถสูงจะสามารถสนองความต้องการในด้านต่างๆ ของประชาชนได้เป็นอย่างดี มีความสามารถที่จะให้นโยบายได้รับการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการทำงานของรัฐบาลเป็นเรื่องของอาชีพ ไม่ใช่สมัครเล่น จะต้องยึดความเป็นเหตุเป็นผล (Rationality) และหลักของทางโลก (Secular) ในการบริหารงาน ซึ่งหมายความว่า จะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง ไม่ใช่ยึดถือเรื่องของโหราศาสตร์เรื่องของดวง หรือไสยศาสตร์ 3) การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ (Differentiation and Specialization) ในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วจำเป็นต้องมีการจำแนกหน่วยงานออกไปตามความสามารถเฉพาะอย่าง มีความรับผิดชอบที่เฉพาะเจาะจง ถือว่าเป็นการแบ่งงานกันทำตามความสามารถ เช่น มีสภาเป็นผู้ออกกฎหมาย มีคณะรัฐมนตรีเป็นผู้บริหาร มีศาลเป็นผู้ตัดสินคดี มีระบบราชการเช่นนี้ไม่ใช่ก่อให้เกิดการแตกแยกและเป็นอิสระเอกเทศ แต่จะต้องมีการร่วมมือกันประสานงานกัน และต้องสอดคล้องกับการรวมตัวกันในชาติ

เช่นเดียวกันกับ แอลมอนด์ และเพาเวล (Almond and Powell) ได้วางลักษณะของพัฒนาการทางการเมืองไว้ดังนี้ 1) การแบ่งแยกความแตกต่างในโครงสร้างทางการเมือง กล่าวคือ ในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้ว จำเป็นต้องมีการจำแนกหน่วยงานออกไปตามความสามารถเฉพาะอย่าง มีความรับผิดชอบที่เฉพาะเจาะจง ถือว่าเป็นการแบ่งแยกการทำงานตามความสามารถ เช่น มีสภาเป็นผู้ออกกฎหมายมีคณะรัฐมนตรีเป็นผู้บริหาร มีศาลเป็นผู้ตัดสินคดี มีระบบราชการซึ่งแบ่งเป็นกระทรวง ทบวงกรมต่างๆ ความชำนาญ เป็นต้น แต่การแบ่งแยกเช่นนี้ไม่ใช่ก่อให้เกิดการแตกแยกและเป็นอิสระเอกเทศ แต่จะต้องมีการร่วมมือ ประสานงานกัน และต้องสอดคล้องกับการรวมตัวกันในชาติ 2) วัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นแบบของทางโลก กล่าวคือวัฒนธรรมทางการเมืองในสังคมจารีตประเพณีมักเป็นแบบที่ไม่มีเหตุผล ยึดถือในเรื่องโชคกลางหรือความเชื่อที่มีติดต่อกันมาโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ส่วนการทำวัฒนธรรมทางการเมืองให้เป็นแบบทางโลกนั้น หมายถึงการทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบมีเหตุผล มิใช่เป็นเรื่องโชคกลางหรือความเชื่ออย่างมกมาย เป็นแบบที่คำนึงถึงข้อเท็จจริง คือ การเชื่อในเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องพิสูจน์จากข้อมูลที่เป็นจริง 3) ความเป็นอิสระของระบบย่อย หมายถึงความเป็นอิสระของหน่วยงานต่างๆ ในระบบเช่น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบพรรคการเมือง ตลอดจนกลุ่มผลประโยชน์ มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง มีการจัดองค์กรที่ดี และสามารถดำเนินงานได้มีอิสระพอสมควร

รวมถึง Huntington (1968 อ้างใน สุจิต บุญบงการ, 2531: 17) ได้เสนอความหมายของการพัฒนาการทางการเมือง อีกความหมายหนึ่งที่น่าสนใจ โดยเขาได้เสนอว่า การพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องที่แตกต่างไปจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ให้มีความแตกต่าง ซับซ้อนมากขึ้น เป็นเรื่องของ การขยายอำนาจของรัฐกลางให้ครอบคลุมไปทั่วทุกส่วนในรัฐให้อยู่ภายใต้รัฐบาลเดียวกัน อยู่

ภายใต้ระบบกฎหมายเดียวกัน และเป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แต่การพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของการสร้างความเป็นสถาบัน ให้กับระบบเพื่อให้ระบบสามารถเปลี่ยนแปลงจากจารีตประเพณี มาสู่ความเป็นสมัยใหม่ได้โดยไม่มีความวุ่นวายไร้เสถียรภาพ ทุกระบบไม่สามารถเปลี่ยนแปลงจากระบบเก่าไปสู่ระบบการเมืองแบบใหม่ข้างต้นได้อย่างราบรื่น และต่อเนื่องหลายประเทศประสบกับปัญหาการใช้กำลังรุนแรงทางการเมือง จนการเปลี่ยนแปลงต้องชะงักงันเกิดความเสื่อมทางการเมือง อันตึงตันยังได้เสนอว่า การทำให้เป็นสมัยใหม่ได้จะต้องสร้างในระบบ และสถาบันทางการเมืองจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถกลั่นกรองการขยายตัวของมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้เป็นอย่างดี และเป็นสถาบันดังกล่าวของ Huntington (1968 อ้างใน จักษ์ พันธุ์ชูเพชร, 2549: 304) ก็มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ความสลับซับซ้อน (Complexity) ความเป็นอิสระ (Autonomy) ความเป็นปึกแผ่น (Coherence) ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้ 1) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) กล่าวคือ ความสามารถในการตอบสนองหรือการทำหน้าที่เพื่อการคงอยู่ของสถาบันได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมหรือการเมืองจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการจะรู้ว่าสถาบันใด มีความสามารถในการปรับตัวมากน้อยเพียงใดนั้น พิจารณาได้จาก อายุของสถาบัน ช่วงอายุของกลุ่มผู้นำในสถาบัน และการทำหน้าที่ของสถาบัน 2) ความสลับซับซ้อน (Complexity) กล่าวคือ เป็นการพิจารณาถึงลักษณะของสถาบันว่ามีหน่วยย่อยมากน้อยเพียงใด มีการจำแนกโครงสร้างการทำงานตาม ความรู้ ความสามารถ และมีลักษณะการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้านหรือไม่ รวมถึงการพิจารณาในการบังคับบัญชาว่าเป็นไปตามลักษณะตามสายงานหรือไม่อย่างไร 3) ความเป็นอิสระ (Autonomy) กล่าวคือ หมายถึงความสามารถของสถาบันที่จะทำการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง มีอำนาจในการดำเนินนโยบายให้เป็นไปตามระเบียบวิธีการของสถาบันของตนเองได้ โดยไม่ถูกรบอบงำหรือตกอยู่ภายใต้อำนาจขององค์กรอื่นๆ 4) ความเป็นปึกแผ่น (Coherence) กล่าวคือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันความเป็นปึกแผ่น อันถือเป็นเงื่อนไขสำคัญ สำหรับเสถียรภาพของสถาบัน ความเป็นปึกแผ่นนี้เน้นรวมถึงการมีความเห็นสอดคล้องต้องกันโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับขอบเขตของอำนาจหน้าที่ เช่นเดียวกันกับ ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (2538: 1) อธิบายว่า พัฒนาการทางการเมือง เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ที่มีผลกระทบต่อระบบและกระบวนการทางการเมือง โดยที่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นไปในลักษณะที่ทำให้ระบบการเมืองและกระบวนการทางการเมืองสามารถเปิดกว้าง ให้กลุ่มบุคคลในสังคมที่ต้องการได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองสามารถถือครองและใช้อำนาจนี้ รวมทั้งประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นการพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองโดยพลังทางสังคม และเศรษฐกิจโดยทั่วไปเป็นตัวผลักดัน ซึ่งมีส่วนคล้ายกับ สิทธิพันธ์ พุทธหนู (2531: 36) ให้ความหมายว่า พัฒนาการทางการเมือง หมายถึง การ

เปลี่ยนแปลงชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมโดยมีเป้าหมายใดๆ ที่แน่นอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้อำนาจเพื่อแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าให้กับสมาชิกของสังคมอย่างเป็นธรรมกว่าเดิม

สาระสำคัญของพัฒนาการทางการเมือง

การพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยดังเช่นในประเทศไทย ซึ่งจัดเป็นการปกครองแบบทางอ้อมผ่านผู้แทนใช้อำนาจอธิปไตยแห่งรัฐในนาม ประชาชน หรือที่เรียกว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างหลักประกันทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนสามารถเชื่อมั่นและวางใจได้ว่า ผู้แทนที่เขาเลือกตั้งเข้าไป จะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งหมายถึงความถึงประชาชนและสังคมเป็นส่วนรวม บนหลักการความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อผลประโยชน์ของมวลชน ด้วยความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการคาดหมายถึงที่จะเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจทางการเมืองการปกครอง นี่คือหลักการสำคัญอันก่อให้เกิดและจำเป็นต้องมีการพัฒนาทางการเมือง ภายใต้วัตถุประสงค์สำคัญที่จะสร้างความสามารถ/สมรรถนะของระบบการเมืองเพื่อให้ระบบการเมืองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติการอย่างแท้จริง ซึ่งหากมองในแนวคิดเชิงระบบการเมือง นั้นหมายถึง การที่ระบบการเมือง สามารถนำเอาข้อเรียกร้อง ปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการต่าง ๆ ของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง กลั่นกรองออกมาเป็นผลสำเร็จในรูปของนโยบาย มาตรการ แนวทาง การจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่เราเรียกกันว่า การจัดสรรทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม เพื่อให้กระจายไปเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างทั่วถึง เพียงพอและเท่าเทียมกัน เป็นพื้นฐานของความยุติธรรมสอดคล้องกับปรัชญาอุดมการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่ยึดถือ การพัฒนาทางการเมือง จึงเป็นสิ่งที่ดำเนินไปโดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์สำคัญคือความอยู่รอดของรัฐ ดังนั้น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1 (2548: 13-14) จึงได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการพัฒนาทางการเมืองมีหลายประการ ดังนี้ 1) พัฒนาการทางการเมืองทำให้ เป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ของแต่ละประเทศเด่นชัดขึ้น พัฒนาการทางการเมืองช่วยให้เห็นว่าอะไรเป็นเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่น่าพึงปรารถนาและอะไรที่ไม่ใช่ ทั้งนี้เพราะพัฒนาการทางการเมือง มักจะพูดถึงเรื่องระบบการเมืองสมัยใหม่ ความสามารถของระบบการเมือง ความมีเสถียรภาพของระบบการเมือง ความเท่าเทียมและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องที่ทุกระบบการเมืองควรถือเป็นจุดมุ่งหมายในการเปลี่ยนแปลงแม้ว่าบางทีผู้นำทางการเมืองไม่ได้ตระหนักว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้บางทีก็เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การมีส่วนร่วมทางการเมือง แม้ว่าผู้นำจะอยากให้มีแต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้งได้ จึงได้กลายเป็นลักษณะที่ขาดไม่ได้ของระบบการเมืองสมัยใหม่

ปัจจุบันประเทศที่กำลังพัฒนาประสบกับปัญหาทางการเมืองหลายประการ เช่น ความไม่รับผิดชอบของผู้นำทางการเมือง ความระส่ำระสายทางการเมือง สถาบันทางการเมืองขาด

ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ พัฒนาการทางการเมืองจะช่วยให้ผู้นำตระหนักว่า ปัญหาเหล่านี้เป็นเรื่องของความล้มเหลวทางการเมือง ซึ่งต้องรีบแก้ไข และจุดมุ่งหมายที่ควรคำนึงถึง ในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้คือ ระบบการเมืองของประเทศที่พัฒนาแล้ว 2) พัฒนาการทางการเมืองมีความสำคัญอย่างมาก ต่อแนวทาง และวิธีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของแต่ละประเทศ การศึกษา พัฒนาการทางการเมืองได้ให้ข้อคิด แก่ผู้นำของประเทศกำลังพัฒนาถึงแนวทางต่างๆ ที่จะพัฒนา ประเทศ ว่าสามารถทำได้หลายแนวทาง เช่น แนวทางประชาธิปไตยแบบอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา พัฒนาแบบเยอรมนีที่นำโดยชนชั้นสูง หรือการปฏิวัติคอมมิวนิสต์แบบสหภาพโซเวียต และจีน เป็นต้น หรืออาจมีแนวทางอื่นๆ อีกสามารถเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของแนวทางต่างๆ และ เหมาะสมกับสภาพของประเทศของตนเองมากน้อยเพียงใด 3) พัฒนาการทางการเมืองมีความสัมพันธ์ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางสังคม และเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ต่างฝ่ายต่างเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน อัน ที่จริงเป็นการยากลำบากที่จะบอกว่าอะไรเป็นเงื่อนไขของอะไร พัฒนาการทางการเมืองเป็นเรื่องต้อง มาก่อนพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมหรือต้องมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจก่อนจึงจะมี พัฒนาการทางการเมืองได้ แต่ที่เห็นได้ชัดเจนคือ พัฒนาการทางการเมืองและพัฒนาการทาง เศรษฐกิจส่งเสริมซึ่งกันและกัน ถ้าระบบการเมืองใดมีความอ่อนแอ ไร้สาระสายไม่มั่นคง การพัฒนา ทางเศรษฐกิจก็ทำได้ลำบาก ขณะเดียวกัน ประเทศที่มีความล้มเหลวทางเศรษฐกิจมักประสบปัญหา ทางการเมืองอยู่ไม่น้อย ดังนั้นพัฒนาการทางการเมืองจะมีส่วนช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าทาง เศรษฐกิจ และความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ ก็จะช่วยให้ระบบการเมืองพัฒนาได้เร็วขึ้น ดังนั้นจากแนวคิด พัฒนาการทางการเมือง ดังกล่าวมาทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของพัฒนาการ ทางการเมือง กล่าวคือ พัฒนาการทางการเมืองหรือการพัฒนาทางการเมืองนั้น เป็นกระบวนการ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งระบบ และกระบวนการทางการเมือง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเป็น ประชาธิปไตยให้กับ ระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้เพราะระบบการเมือง เศรษฐกิจ และ สังคมนั้นมีความสัมพันธ์ต่อกัน ดังที่ จุมพล หนีมพานิช (2548: 45) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า พัฒนาการ ทางการเมือง (Political Development) คือกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ประกอบไปด้วย การเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้านของชีวิตมนุษย์ และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ถือว่าเป็น ลักษณะหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย ขณะเดียวกันก็ถือว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกัน และระบบการเมืองใดจะนับได้ ว่ามีพัฒนาการทางการเมืองหรือไม่นั้น ก็พิจารณาได้จาก การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความ แตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ กล่าวคือ ยิ่งโครงสร้างทางการเมืองมีหน่วยย่อย ซึ่งทำหน้าที่อัน เป็นหน้าที่เฉพาะของหน่วยนั้นๆ มากเพียงใด การพัฒนาการเมืองก็มีมากขึ้นเท่า ซึ่งโครงสร้างทาง การเมืองดังกล่าว ก็แบ่งเป็นหลายๆ หน่วยย่อย เช่น ศาล รัฐสภา รัฐบาล พรรคการเมือง สื่อมวลชน กลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งแต่ละหน่วยก็มีหน้าที่ที่ต่างกันออกไป เช่น รัฐสภาที่มีหน้าที่ออกกฎหมายบางคราว

ก็มีเลือก และควบคุมรัฐบาล รัฐบาลก็มีหน้าที่บริหารประเทศ ซึ่งรวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายบางคราวก็มีเลือก และควบคุมรัฐบาล รัฐบาลก็มีหน้าที่บริหารประเทศ ซึ่งรวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา ซึ่งสอดคล้องกับ ฌ็อง-ฌัก ลูว์ซ (2517: 4) กล่าวว่า นอกจากศาลยุติธรรมที่ใช้อำนาจตุลาการในการตัดสินคดีแพ่งคดีอาญา ดังกล่าว ในปัจจุบันก็ยังมีศาลที่ใช้อำนาจตุลาการที่แตกต่างไปจากศาลยุติธรรมทั่วไป ศาลดังกล่าวก็คือ ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นอีกหน่วยย่อยหนึ่งของโครงสร้างทางการเมือง ที่ทำหน้าที่เฉพาะ คือ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ อันเป็นการใช้อำนาจตุลาการทางการเมือง เพื่อปกป้องรักษาไว้ซึ่งความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วสามารถสรุปได้ว่า พัฒนาการทางการเมือง หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางการเมือง ทั้งระบบ และกระบวนการทางการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายอันแน่วแน่ไปที่การก่อให้เกิดความเป็นประชาธิปไตย โดยการแบ่งแยกโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างมีความชำนาญเฉพาะ มีความรับผิดชอบที่เฉพาะเจาะจง มีการแบ่งแยกการทำงานตามความสามารถ เช่น มีสภาเป็นผู้ออกกฎหมายมาบังคับใช้ มีรัฐบาล และคณะรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารประเทศ มีศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีความต่าง ๆ มีระบบราชการซึ่งแบ่งออกเป็น กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ตามความชำนาญของตน แต่การแบ่งแยกดังกล่าวจะต้องไม่ก่อให้เกิดการแตกแยก และเป็นอิสระเอกเทศ แต่จะต้องมีการร่วมมือกัน ประสานงานกัน ตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยดังเช่นในประเทศไทย ซึ่งจัดเป็นการปกครองแบบทางอ้อมผ่านผู้แทนใช้อำนาจอธิปไตยแห่งรัฐในนาม ประชาชน หรือที่เรียกว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างหลักประกันทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนสามารถเชื่อมั่นและวางใจได้ว่า ผู้แทนที่เขาเลือกตั้งเข้าไป จะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งหมายความว่าประชาชนและสังคมเป็นส่วนรวม บนหลักการความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อผลประโยชน์ของมวลชน ด้วยความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการคาดหมายถึงที่จะเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจทางการเมืองการปกครอง นี่คือหลักการสำคัญอันก่อให้เกิดและจำเป็นต้องมีการพัฒนาทางการเมือง ภายใต้วัตถุประสงค์สำคัญที่จะสร้างความสามารถ/สมรรถนะของระบบการเมืองเพื่อให้ระบบการเมืองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งหากมองในแนวคิดเชิงระบบการเมือง นั้นหมายถึง การที่ระบบการเมือง สามารถนำเอาข้อเรียกร้อง ปัญหาความเดือดร้อน และความต้องการต่าง ๆ ของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง กลั่นกรองออกมาเป็นผลสำเร็จในรูปของนโยบาย มาตรการ แนวทาง การจัดบริการสาธารณะต่างๆ ที่เราเรียกกันว่า การจัดสรรทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม เพื่อให้กระจายไปเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างทั่วถึง เพียงพอและเท่าเทียมกัน เป็นพื้นฐานของความยุติธรรมสอดคล้องกับปรัชญาอุดมการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่

ยี่ดื้อ การพัฒนาทางการเมือง จึงเป็นสิ่งที่ดำเนินไปโดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์สำคัญคือ ความอยู่รอดของรัฐ สำหรับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาททางเพศสาระสำคัญอยู่ที่ความเป็นหญิงความเป็นชาย การขัดเกลาทางสังคมและความเสมอภาคของหญิงและชาย โดยที่ความเป็นหญิงความเป็นชายคือ ความแตกต่างระหว่างหญิงและชายที่เกิดจากความคาดหวังของสังคม การเรียนรู้ถ่ายทอดสืบต่อกันมาและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสภาพของสังคม วัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับเงื่อนไขทางชนชั้น ชนชั้นและอายุเป็นความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชายที่เป็นอยู่โดยทั่วไป สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาททางเพศและความสัมพันธ์ระหว่างเพศในสังคม ประกอบด้วยสองปัจจัยหลักคือ ปัจจัยทางธรรมชาติ และปัจจัยทางสังคม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ

เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ผู้นำ (Leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การทั้งนี้ เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ปัญหาที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการและบุคคลทั่วไปอยู่ตรงที่ว่า ผู้นำทำอะไร หรือมีวิธีการนำอย่างไรจึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถ และพยายามที่จะทำให้งานสำเร็จด้วยความเต็มใจ ในขณะที่ผู้นำบางคนนำอย่างไร นอกจากผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่เต็มใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเกลียดชังและพร้อมที่จะร่วมกันขับไล่ผู้นำให้ไปจากองค์การ เพื่อให้เข้าใจผู้นำ (Leader) และ ภาวะผู้นำ (Leadership) ดีขึ้น จึงเสนอความหมายของผู้นำ (Leader) ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2549: 26) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ผู้นำคือ ผู้ชักพาให้ คนอื่น เคลื่อนไหวหรือกระทำการในทิศทางที่ผู้นำกำหนดเป้าหมายไว้ มีศิลปะ มีอิทธิพลต่อกลุ่มชน เพื่อให้พวกเขามีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ หลายคนมีบทบาทเป็นผู้นำ กันอยู่แล้วเช่น เป็นผู้นำองค์กร ผู้นำสมาคม ผู้นำวัดและแม้กระทั่งหัวหน้าครอบครัวก็จัดว่าเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับ เดโซ สวานานท์ (2518: 196) กล่าวว่า ผู้นำ เป็นผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ในหมู่คณะ ชะตากรรมของหมู่คณะว่า จะเป็นเช่นไรต่อไปนั้น ขึ้นอยู่กับตัวผู้นำเป็นส่วนสำคัญผู้นำมีหลายประเภท หลายลักษณะด้วยกัน การเลือกและสร้างผู้นำที่ดีได้เท่านั้น จึงจะพอมีช่องทาง พอมีโอกาสควบคุม สังคมได้บ้างยกย่องของกลุ่มให้เป็นผู้นำและนำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย เช่นเดียวกันกับ ถวิล ธาราโชน (2532: 117) ให้ความหมายของคำว่าผู้นำ หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึง ความสามารถในการนำพา การดำเนินกิจการ การแก้ไขปรับปรุง และการรักษาขวัญกำลังใจของกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการให้มากที่สุด ซึ่งมีส่วนคล้ายกับ นพพงษ์ บุญจิตราดุล

(2540: 79) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่มีอิทธิพลในทางที่ ถูกต้องต่อการกระทำของผู้อื่นมากกว่าคนอื่นๆ ในองค์กรหรือกลุ่มที่เขาปฏิบัติงานอยู่เป็นผู้ซึ่งใช้ อิทธิพลในการกำหนดเป้าหมายหรือการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยได้รับการเลือกตั้งจาก กลุ่มเพื่อให้เป็นผู้นำหรือหัวหน้า รวมถึง เสนาะ ตียาว (2544: 6) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่สามารถทำให้ผู้อื่นไปสู่จุดหมาย ปลายทางได้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายโดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด โดยใช้วิธีการจูงใจและอาศัย บุคลิกภาพของตนเองเพื่อที่จะทำงานให้สำเร็จด้วยลักษณะต่างๆ คือ การใช้อำนาจการกำหนด เป้าหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร ซึ่งทำหน้าที่ผู้นำ โดยอาศัยความร่วมมือของผู้อื่น ความสัมพันธ์กับ ผู้อื่นและการวางตัวที่เหมาะสม อีกทั้ง Plato (1973: 134) ให้ความหมายว่า ผู้นำเป็นบุคคลซึ่งใช้อิทธิพลได้มากในการควบคุม และกระทำการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมผู้ได้รับอำนาจจากความ มั่นคง สถานภาพด้านครอบครัว ชั้นวรรณะ ระบบหรือความมีสติปัญญา และ Raymond (1972: 43) กล่าวว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่สามารถจูงใจให้ คนอื่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำให้ผู้ตามมีความเชื่อมั่นในตัวเองสามารถช่วยคลี่คลายความตึงเครียดต่าง ๆ ลงได้ และนำกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ และการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นเรื่องที่นักวิชาการ ผู้บริหาร และผู้ที่ เกี่ยวข้องได้ให้ความสนใจมาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งเป็นการศึกษาถึงควมมีอำนาจและความสามารถ ของบุคคลที่สามารถสั่งการในการบริหารให้งานที่ได้รับผิดชอบประสบความสำเร็จ คำว่าภาวะผู้นำ (Leadership) ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้คือ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2549: 4) ภาวะผู้นำคือ คุณสมบัติเช่น สติปัญญาความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคล ที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2546: 2) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า ผู้นำ คือบุคคลที่จะมาประสานช่วย ให้คนทั้งหลายรวมกันโดยที่ว่าจะเป็นการอยู่รวมกันก็ตามหรือทำการร่วมกันก็ตามให้พากันไปด้วยดี สู่ จุดหมายที่ดีงาม ส่วนภาวะผู้นำ คือคุณสมบัติ เช่น สติ ปัญญา ความดีงาม ความรู้ ความสามารถของ บุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกันและพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม เช่นเดียวกันกับ สมคิด บางโม (2544: 8) ให้ความหมายภาวะผู้นำว่า การที่ผู้นำขององค์กรให้อิทธิพลต่างๆ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุถึงจุดประสงค์ขององค์กรอิทธิพลดังกล่าวนี้อาจ เป็นไปทั้งในทางบวกและทางลบ หรือทางใดทางหนึ่ง ซึ่งมีส่วนคล้ายกับสมัย จิตต์หมวด (2547: 22) ให้ความหมายภาวะผู้นำว่า หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งหรือผู้นำ พยายามใช้กำลังสมอง กำลังกาย และกำลังใจ เพื่อจูงใจ หรือคลี่คลายให้ผู้ตาม หรือกลุ่มกระทำการอย่าง ใดอย่างหนึ่ง ให้เป็นไปตามความประสงค์ของตน และเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และการจูงใจหรือคลี่คลายนั้น จะต้องไม่เป็นการบังคับ ตลอดจนต้องได้รับความยินยอมจากผู้ตามหรือกลุ่มด้วย รวมถึง เถาว์ลย์ นันทาภวัฒน์ (2521: 203) ได้ให้ความหมายว่า “ภาวะผู้นำ” คือ ความสัมพันธ์ซึ่งบุคคล หนึ่งหรือผู้มีอิทธิพลให้ผู้อื่นทำงานร่วมกันอย่างเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันเป็นที่ต้องการของผู้นำ ผู้นำ จึงมิใช่มีบทบาทเป็น

เพียงผู้ผลักดันเพียงด้านเดียว แต่เป็นผู้ดึงด้วย โดยแจ้งให้ผู้ตามทราบ แนวทางปรารถนาให้ปฏิบัติตาม ด้วยการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี เช่นเดียวกันนั้นยังมี วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2538: 104) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถในการจัดการให้บรรลุ เป้าหมายของกลุ่ม โดยทำงานร่วมกับกลุ่มคน และยังหมายความว่ารวมถึงอำนาจหน้าที่ที่ติดมากับ ตำแหน่งผู้บังคับบัญชา จะมีค่าเมื่อผู้บังคับบัญชาเคารพและเชื่อถือในตัวผู้บังคับบัญชา และ ชูบ กาญจนประภากร (2509: 74-77) ได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับแบบหรือลักษณะของผู้นำไว้คล้ายกับ ทัศนะของเคิร์ท เลวิน ซึ่งพิจารณาจากลักษณะวิธีการใช้อำนาจมี 3 ประการ คือ 1) ผู้นำแบบอัตตนิยม (Autocratic Leaders) เป็นผู้นำที่ถืออำนาจเป็นใหญ่ มีความถือ ตัวและเชื่อมั่นในตัวเองมาก บริหารงานและกำหนดนโยบายโดยการใช้อำนาจ และอำนาจวางท่า ใหญ่โตไม่ให้เกิดคนอื่น เน้นสมรรถภาพของการทำงานของตนเองและต้องการขยายอำนาจของ ตนเองออกไปทุกวิถีทาง 2) ผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire Leaders) เป็นผู้นำที่ใช้อำนาจในการควบคุมการ บริหารแต่น้อย บรรดาผู้ใต้บังคับบัญชาต่างก็มีเสรีในการที่จะวินิจฉัยสั่งการ มาตรฐานการปฏิบัติงาน หรือระบบการจัดงานไม่คำนึงถึงหลักการหรือกฎเกณฑ์เท่าใด การกำหนดนโยบายไม่มีความแน่นอน ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และไม่มีการประเมินผลงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขแต่อย่างใด 3) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leaders) จัดว่าเป็นผู้นำที่ดีที่สุดและอำนวย ผลในการบริหารงานมากที่สุด เป็นการบริหารงานโดยยึดถือความคิดเห็นของกลุ่มเป็นสำคัญ จะ ดำเนินงานในสิ่งใดจะกระทำไปตามมติของกลุ่ม เพราะต้องการความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจจากทุก ฝ่าย การบริหารงานจึงเน้นหนักในรูปการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยการเปิดโอกาสให้มีการ แสดงความคิดเห็น เพื่อร่วมกันวินิจฉัยเลือกวิธีที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์เป็นไปในลักษณะของ ความร่วมมือประสานงานกันอย่างจริงจัง

องค์ประกอบบทบาทของผู้นำ

หลักบทบาทผู้นำมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ การกำหนดทิศทาง การจัดการระบบการทำงาน การมอบอำนาจ และแบบอย่างการเป็นผู้นำ ต่อไปนี้จะขอแสดงรายละเอียดในแต่ละหัวข้อดังนี้ (Franklin, 1999: 8-11) 1) การกำหนดทิศทาง (Path) บทบาทผู้นำคือการทำการกำหนดทิศทาง หลักสำคัญของการกำหนดทิศทาง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Needs) ภารกิจและค่านิยม (Mission and Values) วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ (vision and Strategy) ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง ในการที่จะทำให้องค์กรสามารถ กำหนดทิศทางในการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดตามความต้องการของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้เสีย (stakeholder Needs) อันได้แก่ ลูกค้าย พนักงาน ผู้ถือหุ้น เป็นต้น 2) การจัดระบบการทำงาน (Alignment) บทบาทของผู้นำ การจัดการระบบการทำงานและสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการจัดระบบ

การทำงาน ก็คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้องค์กรสามารถดำเนินไปตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่วางไว้อย่างสมบูรณ์ได้ แฟรงค์ลิน โควีย์ กล่าวถึงการจัดการระบบการทำงาน คือ วิธีการที่จะจัดการแบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินไปตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่วางไว้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ 6 ประการ คือ การจัดกระบวนการที่ถูกต้อง (Right Process) การจัดโครงสร้างที่ถูกต้อง (Right Structure) การจัดบุคลากรให้ถูกต้องตามตำแหน่งงาน (Right People) การจัดการเกี่ยวกับระบบข้อมูล (Right Information) การจัดระบบการตัดสินใจที่ถูกต้อง (Right Decision) และการจัดการระบบการให้รางวัลผลตอบแทน (Right Rewards) 3) การมอบอำนาจหน้าที่ (Empowerment) บทบาทหน้าที่สำคัญประการที่ 3 ของการเป็นผู้นำ ก็คือ การมอบอำนาจให้บุคคลผู้ทำ หน้าที่รองลงมาหรือผู้ช่วยหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงเป็นผู้ปฏิบัติแทน โดยผู้นำเป็นผู้มอบอำนาจให้ การมอบอำนาจนี้ควบคู่ไปกับการมอบความรับผิดชอบให้แก่ผู้ที่ได้รับความไว้วางใจให้รับภารกิจหน้าที่ ผู้รับมอบอำนาจจะสามารถดำเนินการและตัดสินใจเกี่ยวกับงานได้ด้วยตนเองโดยอาศัยหลักที่เรียกว่า การกระจายอำนาจ (Decentralization) ที่มีองค์ประกอบดังนี้ 1) องค์ประกอบของการมอบอำนาจหน้าที่ (Elements of Empowerment) มีดังนี้คือ พนักงานได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานนั้น พนักงานมีความเข้าใจในการทำงานมี ข้อมูลรายละเอียดเพียงพอที่จะรับผิดชอบงานนั้นได้ พนักงานได้รับความรู้และทักษะในการทำงานที่ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายให้ องค์กรมีการฝึกอบรมพนักงานให้มีความรู้และทักษะที่ใช้ในการทำงาน ความรู้และทักษะเหล่านั้นช่วยเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานได้มากขึ้น พนักงานมีอำนาจในการตัดสินใจแทนได้ การทำงานในสภาพการแข่งขันในทุกวันนี้ คือ การให้พนักงานมีอำนาจเพียงพอในการทำงานและการทำงานตามทิศทางขององค์กรโดยมีการ ควบคุมตนเอง พนักงานเข้าใจความหมายความสำคัญของผลที่เกิดจากการทำงานที่ได้รับมอบหมายมา ทำให้พนักงานเห็นความสำคัญและผลของการทำงาน ทำให้พนักงานปฏิบัติหน้าที่ได้อย่าง เหมาะสมเพื่อที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จ และ พนักงานได้รับรางวัลการทำงาน การให้รางวัลแก่พนักงานอยู่บนพื้นฐานของ ความสำเร็จขององค์กร การได้รับกำไรมากขึ้นหมายถึง การที่พนักงานได้รับค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น มีการ แบ่งปันผลกำไรให้แก่พนักงาน รางวัลจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในการมอบอำนาจให้แก่ พนักงานที่พนักงานจะได้รับจากการทำงาน 2) ความสำคัญต่อเนื่องของการมอบอำนาจ (The Empowerment Continuum) การทำงานในองค์กรในปัจจุบันนี้มีการมอบอำนาจในระดับต่างๆ ให้แก่พนักงานในบางองค์กร การ มอบอำนาจหมายถึงการส่งเสริมให้พนักงานมีความคิดริเริ่มในขณะที่ผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้ายตาม อำนาจหน้าที่ของตน ปัจจุบันวิธีการมอบอำนาจเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากพนักงานระดับต้นที่ยังไม่ มีการตัดสินใจใดๆ จนกระทั่งถึงระดับสูงขึ้นไปพนักงานตัดสินใจได้เป็นทีมและมีการควบคุมตนเอง 3) ลักษณะของการมอบอำนาจหน้าที่ มีดังนี้ เป็นการโอนหรือให้มีอำนาจหน้าที่ หรือผลักอำนาจหน้าที่ไปให้ผู้อื่นปฏิบัติงานแทน ไม่ใช่เป็นการให้อำนาจเด็ดขาดไปเลย แต่เป็นการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่

ให้แก่ผู้รับมอบที่จะปฏิบัติงาน ผู้มอบอำนาจจะมีสิทธิจะเรียกหรือถอนคืนได้ การให้อำนาจหรือโอนอำนาจหน้าที่เป็นการชั่วคราว ระยะเวลาหนึ่งพอเหมาะที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จไปได้เท่านั้นไม่ใช่ให้ถาวรตลอดไป ทำให้ผู้รับมอบอำนาจหน้าที่เกิดอำนาจมีภาระความรับผิดชอบร่วมกับผู้นำตามส่วน ที่ได้รับมอบ อำนาจหน้าที่ที่รับมอบจะมีลักษณะลดหลั่นตามลำดับสายการบังคับบัญชา อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่มอบให้ต้องได้สัดส่วนสมดุลกัน และเมื่อมอบอำนาจหน้าที่แล้วผู้มอบยังต้องรับผิดชอบในผลงานความผิดพลาดเสียหาย ที่อาจเกิดขึ้น 4) แบบอย่างการเป็นผู้นำ (Modeling) บทบาทที่สำคัญยิ่งประการที่ 4 ของการเป็นผู้นำก็คือ แบบอย่างการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นการกำหนดคุณสมบัติ คุณลักษณะ ตลอดจนความสามารถที่สำคัญของการเป็นผู้นำ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของทั้งบุคคลภายในและภายนอกองค์กรนั้น ๆ ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคุณสมบัติ คุณลักษณะของการเป็นผู้นำก็คือ การพัฒนาศักยภาพของบุคคลซึ่งเป็นผู้ผู้นำ เมื่อมีผู้นำได้มีการพัฒนาศักยภาพของตน (Developing Personal Potential) ก็ย่อมทำให้ผู้นำนั้นมีคุณภาพทั้งในเรื่องส่วนตัว การดำเนินชีวิต และการงาน เป็นที่ยอมรับและเป็นที่น่าเชื่อถือของบุคคลทั่วไปทั้งภายในและภายนอกองค์กร และเช่นเดียวกับที่ นันทวรรณ อิศรานุวัฒน์ชัย (2550: 88) ได้กล่าวว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่ทุกคนให้การยอมรับสิ่งสำคัญผู้นำต้องปฏิบัติตัวตนเป็นแบบอย่างให้กับ ผู้ใต้ภาคบังคับบัญชา เชื่อฟังรวมทั้งลักษณะนิสัยทำให้น่าเคารพนับถือดังที่ได้กล่าวต่อไปนี้ลักษณะนิสัย 7 ประการ (Seven habits) ของสตีเฟน โคเวีย (Stephen Covey) ถือเป็นวิธีการในการพัฒนา ศักยภาพของบุคคลซึ่งเป็นผู้ผู้นำเพื่อให้เป็นผู้ผู้นำที่ดี เป็นที่ยอมรับนับถือ ตลอดจนมีความน่าเชื่อถือของ บุคคลทั่วไปซึ่งเขาได้อธิบายถึงนิสัยที่สำคัญประกอบกับความรู้ ทักษะและความปรารถนาของบุคคลที่ ต้องการความสำเร็จ แนวทางกับความดีดูดีภาวะอย่างต่อเนื่องกันจากความไม่เป็นอิสระถึงความเป็น อิสระในตนเองและความเป็นอิสระระหว่างกันลักษณะนิสัยแต่ละอย่างนี้อยู่บนพื้นฐานของแต่ละบุคคล ในอดีต ประกอบกับบุคลิกภาวะอย่างต่อเนื่องที่ได้พัฒนานิสัย ของบุคคลให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การ เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพต้องการความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักในสิ่งที่ดีที่ต้องการให้เกิดขึ้นโดย ผ่านการประสานการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ทำให้การดำเนินชีวิตและการทำงานดีขึ้นโดยใช้ ประสบการณ์ที่มีมากมายมหาศาลแลกเปลี่ยนกันระหว่างบุคคล โดยมีลักษณะนิสัยดังต่อไปนี้ ลักษณะนิสัยประการแรก การปฏิบัติเชิงรุก (Be proactive) การเป็นปฏิบัติเชิงรุก หมายความว่าไม่เพียงแต่คิดริเริ่มเท่านั้น แต่หมายถึงความรับผิดชอบในชีวิตของตนเอง คนที่มีการ ปฏิบัติเชิงรุกตระหนักว่าเขามีความสามารถในการเลือกและการกระทำอย่างสมบูรณ์ไม่ตำหนิผู้อื่น หรือสภาพชีวิตของตนเอง ลักษณะนิสัยประการที่สอง เริ่มจากจุดสุดท้ายที่ต้องการในจิตใจ (Begin with the End in Mined) หมายถึง การทำความเข้าใจจิตใจตนเองอย่างชัดเจน จินตนาการถึงจุดหมาย ปลายทางที่ต้องการ ดังเช่น ความสำคัญของวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่ผู้นำกำหนดไว้สำหรับอนาคตและ ทำให้ทุกคนเดินไปตามทิศทางเดียวกัน แต่ละคนเริ่มจากจุดสุดท้ายที่ต้องการไว้ในใจหมายถึงการรู้ว่า ต้องการอะไร สิ่งนั้นมี

ความสำคัญอย่างไร เพื่อจะได้ใช้ชีวิตในแต่ละวันในวิถีทางที่จะสร้างวิสัยทัศน์นั้นให้เป็นจริงได้ การมีเป้าหมายที่ชัดเจนและการวางแผนลักษณะนิสัยนี้ช่วยนำทางและเป็นหลักที่มีคุณค่าต่อความสำเร็จในที่สุด ลักษณะนิสัยประการที่สาม ทำสิ่งแรกก่อน (Put things first) หมายถึง การควบคุม เวลาและการทำงานที่เกี่ยวกับเป้าหมายที่ต้องการ จัดลำดับความสำคัญของงานที่ต้องทำก่อนจัดการ ตนเองได้เป็นอย่างดีว่าควรทำอะไร ทำในเวลาใด และทำอะไรก่อนหลังเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ ระหว่างงาน และนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จ ลักษณะนิสัยทั้งสามประการนี้เกี่ยวกับการสร้างความเป็นอิสระของตนเอง จากนั้น นำมาเกี่ยวข้องกับผู้อื่น เช่นการคำนึงถึงผู้อื่น ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่ง โคเวย์ (Covey) เรียกว่าชัยชนะ จากคนจำนวนมาก (Public Victories) ประกอบด้วยการสื่อสารกับผู้อื่นเป็นอย่างดี การทำงานร่วมกัน เป็นทีม การเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางบวกด้วยความไวเนื้อเชื่อใจ การเอาใจใส่ และการยอมรับนับ ถือซึ่งกันและกันดังนิสัยต่อไปนี้ ลักษณะนิสัยประการที่สี่ การคิดที่ทำให้เกิดชัยชนะทั้งสองฝ่าย (Think win-win) หมายถึง การคิดที่ทำให้เกิดความเข้าใจว่าหากขาดการประสานงานร่วมมือกันแล้ว องค์กรไม่สามารถ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ เมื่อผู้นำเข้าใจเช่นนี้ก็จะประสานการทำงานในวิถีทางที่เกิดความไว เนื้อเชื่อใจกันและทำให้ทุกคนกลายเป็นผู้ชนะ ทำให้เกิดผลประโยชน์และความพึงพอใจร่วมกัน ลักษณะนิสัยประการที่ห้า (Seek First Understand, Then to Be Understood) หลักเกณฑ์ ข้อนี้นี้หมายความว่า กฎแห่งสำคัญคือการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลหลายคนจะไม่ฟังด้วยความ ตั้งใจเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความเข้าใจประการแรก ต้องมีการฟังด้วยความเข้าใจถึงภายในจิตใจ บุคคลควรมีความรู้สึกอย่างไร ลักษณะนิสัยประการที่หก (Synergize) หมายถึง หลักการที่ผสมผสานกันระหว่าง การกระทำที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ทำงานร่วมกัน ในการมีความคิดริเริ่มในทางเลือกใหม่และการแก้ไขปัญหา การหลอมรวมกันระหว่างบุคคลเกิดจากการมีความคิดเห็นตรงกัน การมีความคิดเห็นตรงกันทำให้เกิด การยอมรับในความแตกต่างและทำให้เกิดประโยชน์และช่วยเสริมจุดแข็งและจุดอ่อนลงด้วยการ ประสานความแตกต่างเข้าด้วยกัน และลักษณะนิสัยประการที่เจ็ด (Sharpen the Saw) หมายถึง เมื่อได้ผ่านลักษณะนิสัยทั้ง 6 ประการดังกล่าวแล้วมาถึงกระบวนการสร้างความต่อเนื่องในการทำสิ่งใหม่ๆ ทั้งทางร่างกายทางจิตใจ ทางจิตวิญญาณ และการยอมรับของทุกคน การรวมลักษณะนิสัยทั้งหมดได้อย่างเข้มแข็ง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

จากการศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำได้มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำไว้อย่างมากมาย สามารถพอสรุปได้ดังต่อไปนี้ บุคคลท่านแรกที่ทำให้ความหมายไว้คือ Gulick and Urwick (1987: 12) ได้กล่าวว่า บทบาทอันสำคัญของผู้นำในการบริหารองค์กรให้เกิดขึ้นดีสุขเพราะฉะนั้นผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วยคอยรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยเคารพรู้จักแยกแยะเหตุผลเมื่อได้รับฟังแล้วบทบาททฤษฎีวิธีหน้าที่ของผู้นำ เป็นกรอบในการพิจารณา

หน้าที่ (Function) ของผู้นำที่มีอยู่ 7 ประการ ตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDCoRB ดังนี้ P คือ planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางดำเนินงานปัจจุบันเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต่อวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดแนวทางดำเนินงานในปัจจุบัน เพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต่อวิสัยทัศน์เพื่อกำหนดทิศทางองค์กร S คือ staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหา บุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีภาวะผู้นำ Co คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กรรวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร R คือ reporting หมายถึง หน้าที่สำคัญต่างๆ ในการประสานส่วนต่างๆ ของงานให้เข้าด้วยกันอย่างดี B คือ budgeting หมายถึง หน้าที่ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณในรูปของการวางแผนและการควบคุมด้านการเงินและการบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับ สมยศ นาวิกาน (2524: 104) กล่าวว่า การศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำในประเทศไทยนิยม แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ทฤษฎีใหญ่ๆ คือ ทฤษฎีคุณลักษณะ (Trait Theories) เป็นการศึกษาตามแนวทฤษฎีผู้ยิ่งใหญ่ และทฤษฎีพฤติกรรม (Behavioral Theories) เป็นการศึกษาภาวะผู้นำตามแนวทฤษฎีมนุษยนิยม ส่วนทฤษฎีสถานการณ์ (Situation Theories) หรือ (Contingency Theories) เป็นการศึกษาตามแนวทฤษฎีสภาพแวดล้อม ทฤษฎีบุคคล-สถานการณ์ ทฤษฎีสัมพันธ์ ทฤษฎีสัมพันธ์-ความคาดหวัง และทฤษฎีแลกเปลี่ยน จากความเชื่อของนักวิชาการ นักบริหารแต่ละกลุ่ม แต่ละสำนักในเรื่องของการเป็นผู้นำ เกิดขึ้นตามลักษณะแนวคิดแตกต่างกัน นักวิชาการ นักบริหารเหล่านั้นได้เสนอแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำไว้อย่างมาก และละเอียดลึกซึ้งยิ่ง ซึ่ง Fiedler (1967: 187-188) ได้สรุปรวบรวมไว้ 5 ประการ คือทฤษฎีพันธุกรรม (Genetic Theory) แนวคิดตามทฤษฎีนี้มีมาแต่โบราณโดยมีความเชื่อว่า การเป็นผู้นำเป็นเรื่องความสามารถที่เกิดขึ้นเฉพาะตน หรือเฉพาะตระกูลและสืบเชื้อสายกันได้ เพราะบุคลิกภาพหรือลักษณะการเป็นผู้นำตามแนวคิดนี้เป็นของที่มีมาแต่กำเนิดและคุณสมบัติเหล่านั้นเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัว ที่สืบเชื้อสายกันได้ภายในตระกูลเมื่อพ่อเป็นผู้นำลูกเกิดมายุ่อมเป็นผู้นำ 1) ทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ (Trait Theory) เมื่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกเปลี่ยนแปลงทฤษฎีพันธุกรรมก็ได้รับการปรับปรุงแก้ไข “ผู้นำ” ในยุคต่อมาไม่ได้จำกัดเฉพาะคนชั้นสูงหรือเฉพาะบางตระกูลเท่านั้น แต่สามารถเกิดขึ้นได้จากคนทุกระดับ ไม่ว่าสูงหรือต่ำ ไม่ว่ารวยหรือจน ขอให้มีความสัมพันธ์ภาวะผู้นำ (Leadership Trait) ก็พอ คุณสมบัติเหล่านั้นอาจจะมาโดยกำเนิดหรืออาจได้มาจากการประสบการณ์ การศึกษาเล่าเรียนหรือการฝึกฝนอบรม 2) ทฤษฎีผลกระทบระหว่างบุคคลและสถานการณ์ (Personal Situational Theories) มีการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำอีกกลุ่มหนึ่งที่เห็น การศึกษาโดยเน้นที่ตัวผู้นำอย่างเดียวไม่สมบูรณ์ ควรจะศึกษาสถานการณ์ด้วย เพราะภาวะผู้นำนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์

เป็นอย่างมาก ยกตัวอย่างคนที่มีความฉลาด ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นผู้นำได้ทุกโอกาส ย่อมแล้วแต่สถานการณ์ สถานการณ์บางอย่างอาจไม่ต้องการเขา การศึกษาภาวะผู้นำจะต้องรวมเรื่องสถานการณ์เข้าไว้ด้วยจึงเกิดทฤษฎีผลกระทบระหว่างบุคคลและสถานการณ์ขึ้น ซึ่งถือว่าภาวะผู้นำเกิดจากผลกระทบของปัจจัย 2 ประการ คือ 1) คุณลักษณะของผู้นำ (Trait) 2) เหตุการณ์ที่เผชิญหน้ากลุ่ม (Situational) 3) ทฤษฎีความสัมพันธ์และความคาดหวัง (Interaction-Expectation Theories) นักคิดแต่ละคนเน้นแนวคิดไปคนละอย่าง ทฤษฎีข้างต้นเน้นที่ตัวผู้นำ และสถานการณ์ เน้นเรื่องปฏิสัมพันธ์และความคาดหวัง ความสนใจของแนวคิดนี้คือ กลุ่มบุคคล มนุษย์ย่อมมีความเกี่ยวข้องติดต่อสัมพันธ์กันเสมอ กิริยาอาการของคนหนึ่งย่อมกระทบหรือได้รับการสนองตอบจากอีกคนหนึ่ง ปฏิกริยาในกลุ่มซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ เมื่อมีการติดต่อสัมพันธ์กันย่อมมีการคาดหวัง ทั้งหารปฏิสัมพันธ์และการคาดหวังย่อมเกิดขึ้นในกลุ่มระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยกันและระหว่างผู้นำและผู้ตาม ความ เป็นผู้นำเกิดขึ้นได้อย่างไร นักคิดกลุ่มนี้ให้หลักการว่า สมาชิกของกลุ่มคนใดคนหนึ่งสามารถจะเป็นผู้นำได้ ถ้าหากบุคคลนั้นเป็นผู้ริเริ่มบทบาทในกลุ่มและบทบาทเหล่านี้ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของกลุ่ม แนวคิดของกลุ่มทฤษฎีสัมพันธ์และความคาดหวังนี้ เน้นสถานการณ์ของกลุ่มเป็นหลัก คือ ลักษณะกิจกรรมของกลุ่มเป็นสถานการณ์ เพราะการเป็นผู้นำจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้นำและลักษณะของกลุ่ม 4) สถานการณ์กลุ่ม (Group Task Situation) มีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ อำนาจตามตำแหน่งของผู้นำ (Position Power) ผู้นำในบางกลุ่มอาจจะ เป็นผู้นำที่มีอำนาจตามตำแหน่ง แต่ในบางสถานการณ์ผู้นำไม่มีอำนาจตามตำแหน่ง การที่ผู้นำกลุ่มมี อำนาจมากหรือน้อยทำให้สถานการณ์ของกลุ่มแตกต่างกัน เช่น การที่ผู้นำกลุ่มมีอำนาจตามตำแหน่ง สูงย่อมจะทำให้มีการยอมรับสูงและง่ายต่อการควบคุม แต่ก็ไม่จริงเสมอไป ผู้นำที่ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ก็ เป็นที่ยอมรับได้ อำนาจตามตำแหน่งของผู้นำที่ความหมายต่อปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม ภารกิจของกลุ่ม (Task Power) งานที่กลุ่มต้องการทำให้สำเร็จงานเหล่านี้อาจจะยากง่ายแตกต่างกัน ความยากง่ายก็มี ความสำคัญต่อปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม และความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม (Leader and Follower Relationship) ผู้ตามย่อมมีความคาดหวังจากผู้นำหากผู้นำเป็นผู้ที่ยอมรับและมีความสามารถที่ คาดหวังการติดต่อสัมพันธ์ในกลุ่มก็เป็นไปด้วยดี การนำกลุ่มไปสู่จุดหมายปลายทางก็ง่ายขึ้น เมื่อรวม องค์ประกอบทั้ง 3 เข้าด้วยกันจะได้สถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไป 5) ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic Theories) นักทฤษฎีกลุ่มนี้ ถือหลักว่าเน้นธรรมชาติของมนุษย์เป็นหลัก มนุษย์รัก อิสระ มีความต้องการ ความหวัง ความตั้งใจ และแรงจูงใจที่จะทำงาน ธรรมชาติขององค์การย่อมมี การควบคุมให้เป็นระบบระเบียบภารกิจของผู้นำ คือจัดปรับปรุงสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศของ องค์การเพื่อให้บุคคลทำงานได้อย่างเต็มที่สนองความต้องการส่วนบุคคล และบรรลุวัตถุประสงค์ของ องค์การ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปทฤษฎีทั้ง 5 เน้นสาระสำคัญต่าง ๆ คือ ทฤษฎีพันธุกรรมเน้น “ผู้นำ” โดยการสืบทายาท ทฤษฎีที่สองเน้น “คุณลักษณะของผู้นำ” ทฤษฎีที่สาม เน้นผลกระทบระหว่าง “ตัวผู้นำ” และ “สถานการณ์” แวดล้อม ทฤษฎีที่สี่ เน้นกลุ่มบุคคล โดยศึกษาหลักซึ่งกับปฏิสัมพันธ์และความคาดหวังของกลุ่ม ส่วนทฤษฎีสุดท้ายเน้น “ตัวบุคคล” คือเน้นที่ตัวมนุษย์และสร้างหลักการจากธรรมชาติของมนุษย์ สำหรับนักวิชาการด้านบริหารนอกจากจะมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องความหมายของผู้นำแล้วยังมีความคิดเห็นหรือทัศนะเกี่ยวกับการเป็นผู้นำแตกต่างกันอีกด้วย แนวความคิดเหล่านั้นต่อมาได้ถูกรวบรวมเข้าเป็นการ และตั้งเป็นทฤษฎีภาวะผู้นำไว้ถึง 6 ทฤษฎี ดังที่สตอกคิลล์ (Stogdill) ได้ประมวลไว้ดังนี้

1. ทฤษฎียิ่งใหญ่ (Great Man Theories) ซึ่งเชื่อว่าผู้นำมีวิถีชีวิตแตกต่างไปจากคนธรรมดา โดยมีลักษณะพิเศษบางประการที่คนอื่น ๆ ไม่มีหรือถ้ามีก็น้อยกว่า รวมทั้งพลังกาย พลังสมองที่สืบเนื่องมาจากพันธุกรรมด้วย จุดบกพร่องของทฤษฎีในแนวทางนี้ คือยังไม่มีคุณลักษณะใดเป็นที่แน่นอนตายตัวสำหรับผู้นำ แต่ทฤษฎีนี้ก็ยังเป็นประโยชน์ เพราะมีคุณสมบัติบางอย่างที่จำเป็นสำหรับผู้นำ เช่นความคิดริเริ่ม ความสามารถในการสื่อความหมาย เป็นต้น

2. ทฤษฎีสภาพแวดล้อม (Environmental Theories) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า การที่ผู้ใดจะก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำนั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ กล่าวคือผู้นำเป็นผู้ที่มีความสามารถแก้ปัญหาได้ในยามวิกฤต

3. ทฤษฎีบุคคล-สถานการณ์ (Personal – Situational Theories) ทฤษฎีนี้เป็นการนำเอาทฤษฎีผู้ยิ่งใหญ่มาผนวกเข้ากับทฤษฎีสภาพแวดล้อมนั่นเอง นักทฤษฎีในกลุ่มนี้เชื่อว่า ภาวะผู้นำสืบเนื่องมาจากลักษณะของผู้นำประการหนึ่ง ลักษณะของกลุ่มผู้ตามประการหนึ่งและลักษณะของสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่มีอยู่รอบๆ ตัว เช่นผู้ที่มีความฉลาดไม่ได้หมายความว่าเขาจะเป็นผู้นำที่ดีได้ทุกโอกาส แต่ต้องขึ้นอยู่กับสถานการณ์บางสถานการณ์ก็ไม่ต้องการบุคคลอย่างเขาขึ้นไปเป็นผู้นำกลุ่ม

4. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์-ความคาดหวัง (Interaction-Expectation Theories) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าภาวะผู้นำเกิดจากปฏิสัมพันธ์และความคาดหวังระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ฉะนั้นผู้ที่ จะกลายเป็นผู้นำในกลุ่มจะต้องมีความสามารถ มีความคิดริเริ่มและดูแลโครงสร้างของปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม และต้องสามารถสนองตอบความคาดหวังของสมาชิกในกลุ่มได้

5. ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic Theories) ทฤษฎีมนุษยนิยมเน้นความสำคัญของตัวบุคคลเป็นหลัก โดยเชื่อว่า มนุษย์ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มในองค์การ ธรรมชาติขององค์การย่อมจะต้องมีการควบคุมให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และภารกิจของผู้นำคือการจัดการปรับปรุงสภาพแวดล้อม เสริมสร้างบรรยากาศขององค์การให้เอื้ออำนวยต่อธรรมชาติของมนุษย์ เพื่อจะให้ผลิตผลงานอย่างเต็มที่ และในขณะเดียวกันก็สนองตอบความต้องการส่วนบุคคลไปด้วย

6. ทฤษฎีแลกเปลี่ยน (Exchange Theories) ทฤษฎีเชื่อว่าการที่ผู้ตามยินยอมหรือคล้อยตามผู้นำก็เพราะทั้งสองฝ่ายมี “สัญญา” ที่จะแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกันกล่าวคือการที่ผู้ใดได้รับการยกย่องหรือถูกแต่งตั้งให้เป็นผู้นำ นอกจากจะทำให้ผู้นั้นมีความรู้สึกว่าได้รางวัลและผลประโยชน์แล้ว ยังทำให้สมาชิกคนอื่นๆ มีความพอใจและยอมรับผู้นำนั้น หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียผลประโยชน์หรือละเมิดสัญญา ภาวะผู้นำก็หมดความสำคัญลง เช่นเดียวกันกับ ดนัย เทียนพุด (2540: 25) ได้กล่าวถึงบทบาทผู้บริหารในฐานะผู้นำรูปแบบใหม่จะต้องปรับหรือพัฒนาตนเองขึ้นมาใน 3 ลักษณะ ด้วยกันคือ 1) บทบาทของนักออกแบบซึ่งบทบาทในการสร้างวิธีคิดทำให้เกิดระดับความเข้าใจอยู่ในระดับสูงสุด ที่เรียกว่ามีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) บทบาทของผู้สอนเป็นบทบาทที่ต้องเนื่องมาจากบทบาทแรกเมื่อสร้างวิธีคิดหรือระบบแผนกลยุทธ์ธุรกิจในองค์กรขึ้นมาแล้วจำเป็นต้องสอนให้ทุกคนได้เรียนรู้และนำไปสู่การเรียนรู้ทั้งองค์กร 3) บทบาทของผู้สนับสนุนช่วยเหลือ คือ ดำเนินการสนับสนุนทุกวิธีทางไม่ว่าจะเป็นทรัพยากร ผู้เชี่ยวชาญให้พนักงานในทีมเรียนรู้หรือผู้เชื่อมต่อความรู้จากภายนอกองค์กร หรือแม้กระทั่งสนับสนุนให้เกิดเครื่องมือหรือวิธีการเรียนรู้ของบุคคลทีมงานและองค์กร ซึ่งมีส่วนคล้ายกับ ศิริพร พูนชัย (2551: 94) กล่าวว่า ภาวะผู้นำคือการที่ผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในหมู่คณะ เพื่อความสมหวังตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ร่วมกันที่ทำให้เกิดความรักสามัคคีความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ลักษณะผู้นำที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงจะประกอบด้วย ความเฉลียวฉลาด มีบุคลิกภาพดี ผู้นำในยุคนี้ ได้แก่ พระเจ้าโนโปเลียน ฮิตเลอร์ ฟอซบุรรมคำแห่งมหาราช เช่นตัวอย่างการศึกษาเกี่ยวกับ Trait Theories ของ Gardner ได้แก่ 1) The tasks of Leadership กล่าวถึงงานที่ผู้นำจำเป็นต้องมี 9 อย่างได้แก่ มีการกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม มีบรรทัดฐานและค่านิยมของกลุ่ม รู้จักสร้างและใช้แรงจูงใจ มีการบริหารจัดการ มีความสามารถในการปฏิบัติการ สามารถอธิบายได้ เป็นตัวแทนกลุ่ม แสดงถึงสัญลักษณ์ของกลุ่ม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) Leader-constituent Interaction เชื่อว่าผู้นำต้องมีพลังวิเศษเหนือบุคคลอื่นหรือมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นๆ เพื่อที่สนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐาน ความคาดหวังของบุคคลและผู้นำต้องมีความเป็นตัวของตัวเองสามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาให้ผู้ตามมีความแข็งแกร่ง และสามารถยืนหยัดด้วยตนเองอย่างอิสระทฤษฎีนี้พบว่า ไม่มีคุณลักษณะที่แน่นอนหรือชี้ชัดของผู้นำเพราะผู้นำอาจไม่แสดงลักษณะเหล่านี้ออกมา ทฤษฎีลักษณะของผู้นำที่เด่นของ ยูคัล (Yukl) และ เซอร์โต (Certo) เห็นว่าผู้นำจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ดี มีความไวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ มีความทะเยอทะยานและมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ มีความตั้งใจแน่วแน่ มีความร่วมมือร่วมใจเป็นอย่างดี มีความเด็ดขาด มีความไวใจได้ มีอิทธิพลเหนือคนอื่น มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความอดกลั้น และมีความรับผิดชอบ ส่วนหลักทฤษฎีลักษณะของผู้นำที่เด่นในส่วน of ซัมเมิล ซี.เซอร์โต (Samuel C.Certo) มีความเห็นว่าผู้นำจะต้องมีลักษณะในการศึกษา ดังนี้ 1)

มีความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์มั่นคง 2) เป็นผู้นำที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์มั่นคง 3) มีความไวใจได้ และมีความทะเยอทะยานต่อความสำเร็จ 4) มีทักษะในการเข้าสังคมและสามารถปรับตัวเข้ากับกลุ่มต่างๆ ได้ดี 5) มีความต้องการสถานภาพและตำแหน่งทางสังคม-เศรษฐกิจ เช่นเดียวกันนั้นยังมี Robert and Jane (1964: 70) กล่าวว่าภาวะผู้นำที่ดีมีปัจจัย 2 อย่าง คือคน (people) และ (product) โดยกำหนดคุณภาพและลักษณะสัมพันธ์ภาพของคนเป็น 1-9 และกำหนดผลผลิตเป็น 1-9 ตามแนวคิดของ Blake and mouton แบ่งรูปแบบของผู้นำออกเป็น 5 รูปแบบ คือ 1) ผู้นำแบบมุ่งเน้นงาน (9, 1) (Impoverished Authority-Compliance) ผู้นำแบบนี้จะมุ่งเน้นงานมากกว่าเน้นคน มุ่งแต่ทำงานให้สำเร็จโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของคนจะเข้มงวดต่อวิธีการทำงานและระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด รูปแบบการบริหารจะเป็นแบบการใช้อำนาจและต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเชื่อฟัง 2) ผู้นำแบบมุ่งเน้นคน (1,9) (Country club Management) ผู้นำแบบนี้ตรงกันข้ามกับแบบมุ่งเน้นงาน โดยจะเน้นคนเป็นหลักเน้นงานน้อย และจะเน้นการรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลที่ราบรื่น ต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจปฏิบัติงาน 3) ผู้นำแบบปล่อยปละละเลย (1,1) (Impoverished Management) ผู้นำแบบนี้มีความสนใจต่ำมากทั้งงานและคน มักจะบริหารในลักษณะทำงานประจำไปเรื่อยๆ ไม่มีจุดมุ่งหมายต้องการเพียงแค่ให้ตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์การเท่านั้น 4) ผู้นำแบบเต็มสายกลาง (5, 5) (Middle of the road Management) ผู้นำแบบนี้เป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญกับงานและคนในระดับปานกลาง เป็นบุคคลที่ชอบประนีประนอมจะสร้างผลงานในระดับปานกลาง เขาจะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปโดยไม่มีการคาดหมายที่สูงมากนัก 5) ผู้นำแบบทีมงาน (9, 9) ซึ่งให้ความสนใจมากทั้งงานและคนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จสูงสุดในการบริหารงาน อำนาจสั่งการ วินิจฉัยและอำนาจการปกครองบังคับบัญชาอยู่กับผู้ใต้บังคับบัญชามีการยอมรับความสามารถของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน

วิวัฒนาการของทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ

ภาวการณ์เป็นผู้นำถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงานขององค์การ เพราะช่วยทำให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ ซึ่งการศึกษาจากนักวิชาการต่างๆ สามารถสรุปแนวคิดทฤษฎีได้เป็น 4 กลุ่มทฤษฎี (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2546: 64-69) ดังนี้

ทฤษฎีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ (Trait Theory) ทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดดั้งเดิม โดยเชื่อว่าผู้นำมีลักษณะของผู้นำอยู่ในตัวเอง บุคคลเกิดมาพร้อมกับความเป็นผู้นำ มีการศึกษาวิจัยลักษณะพิเศษเฉพาะตัวที่ผู้นำควรจะมี เช่น รูปร่างหน้าตา สติปัญญา บุคลิกภาพ อารมณ์ เป็นต้น แต่งานวิจัยเหล่านี้ก็ไม่สามารถระบุคุณลักษณะที่แบ่งแยกระหว่างผู้นำกับผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้นำได้ จึงไม่เป็นที่นิยมที่จะศึกษาภาวะผู้นำเท่าที่ควร

ทฤษฎีพฤติกรรมความเป็นผู้นำ (Behavioral Theory of Leadership) จากแนวทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยไฮโอไฮโอ (Ohio State Studies) มหาวิทยาลัยไฮโอไฮโอได้ทำการวิจัยพฤติกรรมของผู้นำ โดยทำการพัฒนาแบบสอบถามที่เรียกว่า Leader Behavior Description Questionnaire (LBDQ) และพบว่าพฤติกรรมผู้นำสามารถอธิบายได้ 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยมุ่งคน (Consideration) หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งเน้นเรื่องความไว้วางใจต่อกัน แสดงความเคารพซึ่งกันและกัน ให้การสนับสนุน มีมิตรภาพและมีความอบอุ่น 2) ปัจจัยมุ่งงาน (Initiating Structure) ผู้นำแบบนี้มุ่งเน้นจัดระบบการทำงานระบบบทบาทที่ชัดเจนของผู้ปฏิบัติงาน จัดวางรูปแบบ ระบบและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ส่วนแนวทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกน (Michigan Studies) มหาวิทยาลัยมิชิแกนได้ทำการศึกษาและรวบรวมรูปแบบผู้นำโดยมีการจัดแบ่งแบบผู้นำออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบผู้นำแบบเน้นคน ผู้นำแบบนี้จะทำงานโดยให้สนใจที่ตัวผู้ปฏิบัติงาน จะให้ความสนใจต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน มุ่งเน้นการทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน และเน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี 2) รูปแบบผู้นำแบบเน้นงาน (Job-oriented leaders) ผู้นำแบบนี้จะมุ่งมั่นทำงานโดยเน้นที่การใช้ระบบการควบคุมงาน สร้างกฎเกณฑ์ระเบียบและข้อบังคับในการปฏิบัติงานผู้ปฏิบัติงานไม่มีอิสระในการทำงาน และมีความรู้สึกเหมือนถูกบังคับ ทำให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานต่ำ และทฤษฎีการบริหาร 4 ระบบ (System & Management) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารองค์การแบบใหม่ (New Patterns of Management) และสรุปลักษณะการบริหารออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบเผด็จการเอาเปรียบ (Exploitative authoritative) ผู้นำแบบนี้จะมีความเข้มงวดกับผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่ให้ความไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา การบริหารงานจะขาดความเชื่อใจและไว้วางใจกัน ใช้กระบวนการสื่อสารน้อยมาก การบริหารงานใช้วิธีการข่มขู่และลงโทษความสัมพันธ์จะเป็นไปในลักษณะของความหวาดกลัว ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ของผู้นำ 2) รูปแบบระบบเผด็จการแบบพระเดชพระคุณ (Benevolent authoritative) โดยที่ผู้นำยังคงเป็นผู้ตัดสินใจอยู่ และอนุญาตให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตัดสินใจได้บ้างแต่ต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของผู้บริหาร ใช้กระบวนการสื่อสารน้อย การจูงใจให้ทำงานใช้วิธีการให้รางวัลและการลงโทษ 3) รูปแบบระบบปรึกษาหารือ (Consultative) ผู้นำมีความไว้วางใจและเชื่อถือผู้ใต้บังคับบัญชา จะรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ผู้นำก็ยังเป็นผู้ที่ต้องตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้าย ผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชามีความไว้วางใจกันค่อนข้างสูง จูงใจผู้ปฏิบัติงานโดยการให้รางวัลและทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการลงโทษเป็นบางครั้ง 4) รูปแบบระบบมีส่วนร่วม (Participative) ระบบนี้ผู้นำและผู้ปฏิบัติงานมีความเชื่อถือและไว้วางใจกัน มีการปรึกษาหารือและตัดสินใจร่วมกัน ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายขององค์การ ซึ่งระบบมีส่วนร่วมนี้เป็นระบบที่ได้รับการสนับสนุนมากที่สุด จะเห็นได้ว่าทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำนั้นมุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกว่าผู้นำมีการบริหารงานอย่างไร ใช้วิธีใดในการมอบหมายงานหรือจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา

ให้ปฏิบัติงาน รวมถึงพฤติกรรมใดของผู้นำที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน และพฤติกรรมในเชิงพัฒนา เป็นต้น

ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Contingency of Situational Theory of Leadership) รูปแบบภาวะผู้นำเชิงต่อเนื่อง (Continuum of Leadership Behavior) ซึ่งเป็นทฤษฎีกลุ่มแรกๆ ที่ชี้ให้เห็นว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้แบบความเป็นผู้นำ ซึ่งได้แก่ 1) แรงกดดันทางผู้บริหาร 2) แรงกดดันทางผู้ใต้บังคับบัญชา และ 3) แรงกดดันทางสถานการณ์ โดยได้สร้างแบบจำลองเชิงต่อเนื่องของพฤติกรรมผู้นำที่เกี่ยวข้องกับระดับของอำนาจหน้าที่ที่ผู้บังคับบัญชาใช้และความเป็นอิสระ ที่ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าผู้นำเน้นที่ตัวผู้บริหาร ก็จะเป็นไปในลักษณะที่มีการควบคุมในระดับสูงจะให้อิสระกับผู้ใต้บังคับบัญชาต่ำ แต่ถ้าหากผู้นำเน้นผู้ใต้บังคับบัญชา โดยจะเป็นลักษณะที่ให้อิสระกับผู้ใต้บังคับบัญชาสูงและมีการควบคุมในระดับต่ำ ผู้นำที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดซึ่งไม่ใช่ผู้นำแบบเผด็จการหรือแบบประชาธิปไตย แต่เป็นผู้นำที่จะต้องมีความยืดหยุ่นในการบริหาร สามารถเลือกใช้แบบความเป็นผู้นำให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ ทฤษฎีผู้นำตามแบบจำลองของ Fiedler (Fiedler's contingency Theory) (1967: 80) ได้สร้างแบบจำลองผู้นำตามสถานการณ์ ซึ่งมีปัจจัยสถานการณ์อยู่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของผู้นำ คือ 1) สัมพันธภาพระหว่างผู้นำกับผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าผู้นำกับผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเข้ากันได้ดีและผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับความสามารถของผู้นำแล้ว ผู้นำคนนั้นก็จะมีความเหมาะสมและมีอิทธิพลมากกว่าผู้นำที่ไม่มีใครเคารพนับถือและไม่ไว้วางใจ ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์กันทำให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 2) โครงสร้างของงาน คือมีความแน่นอนชัดเจนเกี่ยวข้องกับโครงสร้างของงาน ฟิเดลอร์ กล่าวว่า หากโครงสร้างของงานจัดไว้อย่างมีระเบียบแบบแผนแล้วจะทำให้ผู้นำมีอิทธิพลมากกว่างานที่มีโครงสร้างไม่ชัดเจนหรือคลุมเครือ 3) อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง อำนาจที่เป็นทางการที่กลุ่มหรือองค์การได้กำหนดให้ ถ้ามีการกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้มากผู้นำก็จะมีอิทธิพลอยู่เหนือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน เช่น อำนาจในการลงโทษและการให้ออกจากงาน การพิจารณาขึ้นเงินเดือน เป็นต้น 3) ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำของ วรูม และเยตตัน (Vroom and Yetton Model) วรูมและเยตตัน อธิบายรูปแบบผู้นำที่เหมาะสมภายในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ แบบของผู้นำจะกำหนดตามความมากน้อยของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชาและพัฒนาเป็นรูปแบบการตัดสินใจของผู้นำ ซึ่งมีอยู่ 5 รูปแบบด้วยกัน (Vroom and Yetton, 2004: 308-309) ดังนี้ 1) ผู้นำแก้ปัญหาหรือตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่ตนเองมีแล้วเท่านั้น 2) ผู้นำรับข้อมูลที่จำเป็นของผู้ใต้บังคับบัญชาแล้วจึงตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยอาจจะบอกหรือไม่บอกปัญหานั้นกับผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีสิทธิ์ในการเสนอความเห็นหรือร่วมตัดสินใจ 3) ผู้นำยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล หรืออาจขอคำแนะนำต่างๆ เท่าที่จำเป็น แล้วจึงตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยอาจนำหรือไม่นำข้อเสนอแนะ

ของผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามาร่วมตัดสินใจด้วย 4) ผู้นำยินยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา หลังจากนั้นผู้นำจะรวบรวมความคิดเห็นทั้งหมดมาพิจารณาแล้วจึงตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งการตัดสินใจนี้อาจจะสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของผู้ตามก็ได้ 5) ผู้นำยินยอมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หรือเสนอแนะร่วมกันสร้างและประเมินทางเลือกในการแก้ปัญหาโดยใช้มติของกลุ่มผู้นำ เติบโตที่จะยอมรับและนำเอาวิธีแก้ปัญหาของกลุ่มไปปฏิบัติ รูปแบบผู้นำทั้ง 5 รูปแบบจะเหมาะสมกับสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ผู้นำจะเลือกใช้รูปแบบใดขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ประการคือ ผู้นำต้องแน่ใจว่าการตัดสินใจนั้นมีคุณภาพ และผู้นำแน่ใจว่าการตัดสินใจนั้นสมาชิกในกลุ่มยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีเชิงเส้นทาง - เป้าหมาย (Path - Goal Theory) แนวคิดนี้เป็นพื้นฐานในการจูงใจให้คนปฏิบัติงาน กล่าวคือผู้นำจะเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ด้วยการสนับสนุนและจัดอุปสรรคต่างๆ ในการทำงาน การจูงใจและสร้างความรู้สึกรักพอใจในงานนั้นเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้นำจะต้องสร้างให้เกิดขึ้นซึ่งจะต้องทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามั่นใจว่าสามารถทำงานให้สำเร็จลงได้และได้รับผลตอบแทนตามที่ต้องการรูปแบบผู้นำนี้เป็นการผสมผสานระหว่างคุณลักษณะของผู้นำ ทักษะของผู้นำ และพฤติกรรมของผู้นำที่มีต่อผู้ปฏิบัติงาน ส่วนการที่ผู้นำจะเลือกใช้รูปแบบใดนั้นยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้นด้วย จากการศึกษาของนาเสนอนใน 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบผู้นำกับผลผลิตขององค์การ หน่วยงานที่มีผลผลิตในระดับสูงนั้นผู้นำจะเป็นผู้ที่มุ่งการทำงานโดยคำนึงถึงตัวผู้ปฏิบัติงานเป็นหลัก ส่วนหน่วยงานที่มีผลผลิตในระดับต่ำนั้น ผู้นำจะเป็นผู้ที่มุ่งการทำงานโดยคำนึงถึงตัวงานเป็นหลักและแบ่งผู้นำออกเป็น 2 รูปแบบคือ 1) รูปแบบผู้นำแบบเน้นคน ผู้นำรูปแบบนี้จะใส่ใจต่อผู้ปฏิบัติงาน จะให้ความสนใจกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน มุ่งเน้นการทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดขวัญและกำลังใจ และเน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคล 2) รูปแบบผู้นำแบบเน้นงาน ผู้นำรูปแบบนี้จะมุ่งเน้นการทำงาน โดยเน้นที่การใช้ระบบการควบคุมงาน สร้างกฎระเบียบและข้อบังคับในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่มีอิสระในการทำงานและมีความรู้สึกเหมือนถูกบังคับ ทำให้ขวัญในการปฏิบัติงานต่ำ 2) รูปแบบการใช้อำนาจในการตัดสินใจของผู้นำ มี 3 รูปแบบ คือ ผู้นำแบบอัตตาธิปไตย (Autocratic style) ผู้นำรูปแบบนี้เป็นลักษณะแบบเผด็จการ คือจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ถืออำนาจเป็นใหญ่ การบังคับบัญชาเป็นแบบควบคุมเต็มที่ ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การตัดสินใจอยู่ที่ผู้นำแต่เพียงผู้เดียว ผู้นำรูปแบบนี้จะทำให้มีขวัญในการปฏิบัติงานต่ำ ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic style) ผู้นำรูปแบบนี้จะมีลักษณะของการกระจายอำนาจ และการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เกิดจากการประชุมปรึกษาหารือ มีการทำงานร่วมกัน ผู้นำจะถืออำนาจของกลุ่มเหนืองานกว่าตนเอง ผู้นำรูปแบบนี้ผู้ปฏิบัติจะมีความพึงพอใจและมีขวัญในการปฏิบัติงานสูง และผู้นำแบบเสรีนิยม (Laissez-faire style) ผู้นำรูปแบบนี้จะหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจไม่มีเป้าหมายในการทำงาน จะปล่อยให้ผู้ปฏิบัติงาน

ทำงานตามใจชอบ เมื่อเกิดปัญหาก็จะให้แก้ปัญหาและตัดสินใจกันเอง ผู้นำรูปแบบนี้ผู้ปฏิบัติงานจะไม่มีระเบียบ ผลผลิตต่ำ มีขวัญในการปฏิบัติงาน 3) รูปแบบผู้นำตามแนวคิดของเฮอร์เซย์ และเบลนชาร์ด ได้กล่าวถึงรูปแบบผู้นำที่มีการผสมผสานระหว่างมิติมุ่งเน้นคน และมิติมุ่งเน้นงาน และการที่ผู้นำจะเลือกใช้รูปแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับวุฒิภาวะของผู้ตามด้วย และในสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้น ซึ่งได้แก่ ความสามารถ ความรับผิดชอบ และความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานของผู้ตาม เมื่อระดับวุฒิภาวะของผู้ตามสูงขึ้น ผู้นำจะลดพฤติกรรมมุ่งเน้นงานและมุ่งเน้นคนมากขึ้นในทางตรงกันข้ามเมื่อระดับวุฒิภาวะของผู้ตามลดลง ผู้นำจะเพิ่มพฤติกรรมมุ่งเน้นงาน และพฤติกรรมมุ่งเน้นคน ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบผู้นำออกเป็น 4 รูปแบบ (Hersey and Blanchard, 2000: 467-468) คือ 1) แบบสั่งการ เป็นรูปแบบผู้นำที่มุ่งเน้นงานสูงและมุ่งเน้นคนต่ำ โดยผู้นำจะเป็นผู้ชี้้นำกำหนดบทบาท และบอกให้ผู้ตามทราบว่าการที่จะให้ทำอะไรบ้าง ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว ผู้นำรูปแบบนี้เหมาะสมกับผู้ตามที่มีวุฒิภาวะต่ำ 2) แบบขายความคิด เป็นรูปแบบผู้นำที่มุ่งเน้นงานสูงและมุ่งเน้นคนสูง โดยผู้นำจะเป็นผู้ชักชวน อธิบาย ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ และให้ความกระจ่างเมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำงาน ลักษณะการสื่อสารเป็นสองทาง ผู้นำรูปแบบนี้เหมาะสมกับผู้ตามที่มีระดับวุฒิภาวะต่ำถึงปานกลาง 3) แบบมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบผู้นำที่มุ่งเน้นงานต่ำและมุ่งเน้นคนสูง โดยผู้นำสนับสนุนให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมและใช้ความรู้ความสามารถในการทำงาน ผู้นำรูปแบบนี้เหมาะสมกับผู้ตามที่มีระดับผู้ตามที่มีวุฒิภาวะระดับปานกลางถึงวุฒิภาวะระดับสูง 4) แบบมอบหมายงาน เป็นรูปแบบผู้นำที่มุ่งเน้นงานต่ำและมุ่งเน้นคนต่ำ โดยผู้นำจะมีการกระจายหน้าที่ และให้ผู้ตามมีอิสระในการดำเนินการได้เอง ผู้นำรูปแบบนี้เหมาะสมกับผู้ตามที่มีระดับวุฒิภาวะสูงสรุปได้ว่า ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์นั้น มุ่งศึกษาแบบของผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้นำ ต้องรู้จักแสดงแบบภาวะผู้นำของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรือเงื่อนไขในเวลานั้น ความสำเร็จในการเป็นผู้นำนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมระหว่างพฤติกรรมของผู้นำกับพฤติกรรมของผู้ร่วมงานและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมผู้นำก็จะสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มระดับความพร้อมของผู้ตามให้สูงขึ้นได้เมื่อผู้ตามสามารถทำได้สำเร็จ ย่อมจะเพิ่มความรู้ ทักษะและความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นยิ่งกว่านั้น ผู้นำควรให้การชื่นชมและยกย่อง เพื่อเสริมแรงในด้านอารมณ์และสังคมของผู้ตามมากขึ้นด้วย

ทฤษฎีผู้นำเชิงปฏิรูป (Transformation Leadership Theory) แนวคิดทฤษฎีนี้เริ่มต้นตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา ซึ่งทฤษฎีนี้ได้บ่งบอกถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคล โดยผู้นำจะมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงเรื่องค่านิยม คุณธรรมมาตรฐานและการมองการณ์ไกลไปในอนาคต ให้มีความสำคัญต่อการประเมินเพื่อทราบถึงระดับแรงจูงใจของผู้ตามแล้วพยายามหาแนวทางตอบสนองความต้องการและปฏิบัติต่อผู้ตามด้วยคุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยสาระแล้วจะครอบคลุมทั้งแนวคิดของภาวะผู้นำโดยเสน่ห์ (Charismatic leadership) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary leadership) และภาวะ

ผู้นำเชิงวัฒนธรรม (Cultural leadership) ด้วย ภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป มาจากแนวคิดของนักวิชาการหลายคน อาทิเช่น Burn, Bass, Bennis & Nanus, and Tichy & Devanna เป็นต้น

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า แนวคิดของนักวิชาการที่ได้กล่าวมาข้างต้น ให้ความหมายเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ “ผู้นำ” หมายถึง บุคคลที่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ วิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดในการตัดสินใจ โดยมองอย่างลึก มองภาพรวมทั้งหมด และปฏิบัติตนอย่างหนักแน่น เอาใจใส่และสมองเข้าสัมผัส สามารถวางแผนที่ชัดเจน จัดแผนงาน แผนคน และแผนเงิน เป็นบุคคลที่สามารถกำหนดความอยู่รอดขององค์กรเป็นผู้ที่สร้างแรงบันดาลใจแรงจูงใจให้องค์กรดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ส่วนความหมายที่นักวิชาการต่างๆ ได้กล่าวไว้ข้างต้น คำว่า “ภาวะผู้นำ” เป็นความสามารถด้านอิทธิพลต่อบุคคลในกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ใช้กระบวนการ สั่งการ การมีอิทธิพลต่อผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์ โดยถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติงานหรือร่วม กิจกรรมของกลุ่มเป็นตัวอย่างของกลุ่มมีกัลยาณมิตรผู้ร่วมงานร่วมการที่ดีมีความรู้ความสามารถและ แสวงหาปัญญาเพิ่มเติมเสมอเป็นคนเข้มแข็งไม่เกรงกลัวปัญหาใดๆ ที่เกิดขึ้นผู้นำมีบทบาทอันสำคัญใน การทำงานร่วมกับสาธารณะชน และภาวะผู้นำแบบเชิงปฏิรูป เป็นแนวคิดล่าสุดแนวคิดหนึ่ง ที่มีมุมมองต่อภาวะผู้นำค่อนข้างกว้างขวาง เป็นการอธิบายถึงกระบวนการว่า ผู้นำจะสามารถสร้างแรงดลใจแก่ผู้ตามเพื่อให้คนเหล่านั้นทำงานให้บรรลุผลดียิ่งขึ้นได้อย่างไร แนวคิดนี้จึงยิ่งย้ำถึงความจำเป็นที่ผู้นำจะต้องมีความเข้าใจและสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการและแรงจูงใจของผู้ตาม เป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์และทำให้เกิดความชัดเจนไปสู่การปฏิบัติ กระจายอำนาจการตัดสินใจให้ผู้ตามเพื่อสามารถปฏิบัติได้มาตรฐานสูง เป็นผู้วางตนได้เหมาะสมจนเป็นที่ไว้วางใจแก่ผู้อื่นและเป็นผู้ที่สามารถสร้างความเข้าใจได้ทุกประเด็นที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตขององค์กร

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจ

บทบาท (Role) และอำนาจหน้าที่ (Authority/Duty) เป็นเรื่องของการแสดงออกของบุคคลหรือการแสดงออกขององค์กร เนื่องด้วยบุคคล หรือองค์กรนั้นๆ ได้ถือกำเนิดขึ้น หรือ มีการพัฒนาการหรือได้รับการสถาปนาขึ้น โดยมีตำแหน่ง (Position/Status) แห่งที่อย่างหนึ่งอย่างใดในโครงสร้างทางสังคม หรือในโครงสร้างขององค์กรปกครอง หรือในองค์กรการบริหารประเทศ เมื่อบุคคล หรือองค์กรได้รับการสถาปนาขึ้นแล้วนั้น เรากล่าวได้ว่า บุคคล หรือองค์กรนั้น มีตำแหน่ง (Position) และมีสถานภาพ (Status) หนึ่งๆ เกิดขึ้น ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของการแสดงออก คือมีการกระทำ (Action) ที่มีลักษณะของการแสดงบทบาท (Role) เป็นการทำหน้าที่ (Duty) และเป็นการใช้อำนาจหน้าที่ (Authority) การแสดงบทบาท และอำนาจหน้าที่นั้น ในทางหนึ่ง จะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์อย่าง

ใกล้ชิดกับตำแหน่งและสถานภาพ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ตามโครงสร้างของสังคมและการเมือง ตัวอย่างเช่น ตำแหน่งพระครู (พราหมณ์) ของสังคมไทยในอดีตกับปัจจุบันนั้นต่างกันมาก แม้ว่าจะมีชื่อเหมือนกันก็ตาม เหตุผลเพราะว่า โครงสร้างของสังคมเปลี่ยนแปลงไป พระครู (พราหมณ์) ในปัจจุบันไม่ได้ครอบครองสถานภาพที่สูงมากเช่นในอดีต

ฉะนั้น การแสดงบทบาทและอำนาจหน้าที่จึงลดความสำคัญน้อยลงไปด้วยในเชิงเปรียบเทียบ อย่างไรก็ตาม การบริหารและการปกครองท้องถิ่นผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เรียกว่าตำบลและหมู่บ้านในปัจจุบันนี้ ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก และมีผลกระทบต่อบทบาทและอำนาจทางการเมืองอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อบทบาทของสตรีในชนบทในด้านการเมืองการปกครองตั้งแต่อดีตเป็นต้นมาได้รับอิสระมากกว่าสตรีในเมือง แต่ยังคงน้อยกว่าบุรุษ ปัจจุบันรัฐบาลมีหน่วยงานเข้ามากระตุ้นให้สตรีได้แสดงบทบาททางการเมืองการปกครองมากขึ้นตามลำดับ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า บทบาท ไว้หลายท่านหลายความหมาย ในที่นี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างมาเฉพาะที่เห็นว่าน่าสนใจศึกษา ดังนี้ บุคคลท่านแรกที่ให้ ความหมายไว้คือ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545: 111) กล่าวว่า บทบาท คือ การกระทำหรือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มที่อยู่ในสภาพนั้น ๆ ดังนั้นบทบาทจึงเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมตามตำแหน่งหรือสถานภาพซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมหรือตามลักษณะของการรับรู้ บทบาทเป็นผลรวมของการแสดงออกตามสิทธิและหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับ สนธยา พลศรี (2545: 125) กล่าวว่า บทบาท (Role) หมายถึง หน้าที่ของบุคคลตามสถานภาพหรือตำแหน่งฐานะที่ตนดำรงอยู่ บทบาทจึงเป็นกลไกอย่างหนึ่งของสังคมที่ทำให้คนที่อยู่ร่วมกันสามารถสร้างระบบความสัมพันธ์ต่อกันได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่นเดียวกันกับ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง (2544: 73) กล่าวว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร (Role Expectation) เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมเพื่อให้คู่สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ ซึ่งมีส่วนคล้ายกับ สมใจ ลักษณะ (2542: 232) กล่าวว่า บทบาท คือ พฤติกรรมของผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานะใดๆ ในกลุ่มซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามตำแหน่งและหน้าที่ บทบาทนี้อาจมีลักษณะเป็นทางการตามกฎระเบียบของกลุ่ม ระบุแน่ที่จะกำหนดสิ่งที่บุคคลแต่ละบุคคลที่ครองตำแหน่งหน้าที่ใดๆ จะต้องคิด ตัดสินใจ ปฏิบัติ กิจกรรมทั้งในส่วนของตนและส่วนที่จะต้องติดต่อสัมพันธ์กับผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่อื่นๆ ในกลุ่ม และอาจมีลักษณะไม่เป็นทางการที่เป็นความคาดหวังของสมาชิกในกลุ่มที่ต้องการให้ผู้มีหน้าที่หนึ่งๆ ต้องมีพฤติกรรมใดบ้าง เช่นเดียวกันนั้นยังมี ณรงค์ เส็งประชา (2541: 136) กล่าวว่า บทบาท คือ พฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำตามหน้าที่

ประเภทของบทบาท

ประเภทของบทบาทในที่นี้จะศึกษาตามแนวทางของ Broom and Selznick (1973: 34) ได้จำแนกบทบาทออกเป็น ดังนี้ บทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีตัวบทกฎหมาย ระเบียบ กำหนดให้กระทำกิจกรรมในตำแหน่งหน้าที่นั้นๆ บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Performed Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงซึ่งจะขึ้นกับการสังเคราะห์จาก ความเชื่อ ความหวัง การรับรู้ และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง ทั้งยังต้องพิจารณาถึงความกดดัน ขีดจำกัด และโอกาสในแต่ละสังคม ในเวลานั้นๆ ด้วย และ บทบาทที่ควรปฏิบัติ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่ง เชื่อหรือหวังว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับ แต่ยังไม่ได้กระทำ ซึ่งอาจจะไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ (ไม่มีอยู่ในระเบียบ,กฎหมาย) และบทบาทที่กระทำจริง นอกจากนี้บทบาทที่ควรกระทำยังขึ้นกับความแตกต่างขององค์กร ความคิดนึก ประสบการณ์ และการรับรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งแต่ละคนด้วย ในขณะที่ จักรรัช ธีระกุล (2542: 45-46) ได้กล่าวถึงประเภทของบทบาทมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

ข้อบัญญัติของสังคม (Prescribed Role) หรือบทบาทอุดมคติ บทบาทอุดมคติจะกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้กับตำแหน่งทางสังคม เช่น จะบอกให้ทราบถึงความคาดหวังต่อผู้เป็นพ่อและแม่ว่าสังคมมีไว้อย่างไร เข้ามีพันธะต่อใครอย่างไร และจะเรียกร้องจากใครได้แค่ไหนเพียงไร บทบาทที่บุคคลเข้าใจ (Perceived Role) ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเชื่อที่บุคคลเข้าใจว่าจะต้องทำในตำแหน่งเฉพาะของเขา รวมทั้งการตีความสถานการณ์ของบุคคลเองซึ่งไม่จำเป็นจะต้องตรงกับบทบาทอุดมคติ ในทำนองเดียวกัน บุคคลซึ่งเราจะต้องติดต่อดูด้วยนั้นก็อาจแตกต่างกันในด้านแนวคิด ดังนั้นในการพิจารณาบทบาทที่บุคคลกระทำต่อกันนั้น ไม่พึงสรุปเอาว่า บรรทัดฐานต่าง ๆ ของสังคมนั้นจะได้รับยอมรับหรือเข้าใจจากบุคคลต่าง ๆ ไปในแนวเดียวกัน และบทบาทที่ปฏิบัติจริง (Actual Role) เป็นบทบาทที่บุคคลลงมือกระทำจริง ๆ ซึ่งสิ่งที่บุคคลปฏิบัติจริงนั้นอาจเกินเลยไปกว่าความเชื่อทางสังคม ความคาดหวังของคนอื่นหรือความเข้าใจของบุคคลเอง แต่ขึ้นกับเงื่อนไขของบุคลิภาพเฉพาะตัว และประสบการณ์ของเขาเองด้วย

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาท

นักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องบทบาทหลายอย่างที่ควรทราบ ดังที่ ณรงค์ เล็งประชา (2541: 153-155) ได้กล่าวว่า ควรจะศึกษาอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผลสัมฤทธิ์องค์การ หรือกลุ่มสังคมต่างๆ เป็นต้นว่า การขัดเกลาทางสังคม จะช่วยให้บุคคลในสังคมได้ทราบบทบาทของตนได้ดีขึ้นทุกคนจะเรียนรู้ถึงบทบาทและสถานภาพของตนจากประสบการณ์จากการอยู่ร่วมกับคนอื่น และจากการที่คนอื่นได้อบรมสั่งสอนไม่โดยทางตรงก็ทางอ้อม บทบาทที่บุคคลแสดงนั้น ไม่แน่ว่าจะไปว่าจะเหมือนกับบทบาทที่ควรแสดงตามบรรทัดฐานของกลุ่มสังคม

เพราะบทบาทที่บุคคลแสดงจริงนั้น ๆ เป็นผลจากบุคลิกภาพของผู้แสดงบวกกับบุคลิกภาพของบุคคลอื่นๆ ที่มากระทำต่อกันทางสังคม รวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น เวลา สถานที่ โอกาส การให้ความสำคัญแก่สถานภาพมากเกินไป อาจมีผลให้เกิดการสร้างบทบาทใหม่ที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานขององค์กรหรือกลุ่มสังคม อันอาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในองค์กรได้ เช่น การให้ความสำคัญแก่เจ้าหน้าที่ธุรการมากเกินไป ทำให้เจ้าหน้าที่ธุรการเป็นเสมือนนายของอาจารย์ หรือให้ความสำคัญกับหัวหน้าแผนกมากเกินไป เวลาอาจารย์ไปติดต่อบอกกล่าวแสดงอาการข่มขู่หน้าบัลลังก์ไม่ต้อนรับได้ คนเราจะแสดงบทบาทอย่างใดอย่างหนึ่ง จะคำนึงถึงการได้รับความนิยมนัยยอกจากบุคคลอื่นๆ ในสังคม เช่น คนที่ทำตัวเรียบร้อย เพราะเขาคาดว่าจะได้รับความนิยมนัยยอกขึ้นชมจากคนอื่นๆ คนที่ขยันทำงาน ก็เพราะคาดหวังว่าจะได้รับการพิจารณาความดีความชอบหรือได้รับการยกย่องจากเพื่อนร่วมงาน การกำหนดขอบเขตของบทบาท จะช่วยสร้างระเบียบของสังคม สร้างความสัมพันธ์ ที่ดีในองค์กร และถ้าจะได้มีการชี้แจงให้ได้ทราบกันอย่างทั่วถึงและตรงกันก็จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมมากขึ้น ขจัดปัญหาการแสดงบทบาทที่ผิดไปได้มากขึ้น ในองค์กรหนึ่งถ้าหัวหน้าคนงานนำเอาบทบาทของผู้จัดการมาแสดง อาจทำให้องค์การนั้นเกิดความเครียดขึ้นได้ เมื่อบทบาทของคนเปลี่ยนไป บุคลิกภาพของเขาจะเปลี่ยนไปด้วยไม่มากนักน้อยตัวอย่างเช่น สามิ-ภรรยาที่มีลูก เขาจะมีบทบาทใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้เขามีบุคลิกภาพเปลี่ยนไป เช่น เป็นคนที่มีความรักและเข้าใจเด็ก ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของลูก หรือการเปลี่ยนบทบาทในอาชีพ จากลูกน้องไปเป็นหัวหน้างาน บทบาทของเขาจะเปลี่ยนไปมาก บทบาทที่ประทับใจ จะทำให้คู่บทปฏิบัติตามที่เรต้องการ การสร้างความประทับใจอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การใช้คำพูดที่ไพเราะ ท่าทางที่น่ารัก การแต่งกายที่สง่างาม การมีเหรียญตราประทับ การมีตำแหน่งชั้นยศ สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างความประทับใจได้เช่นกัน การแสดงบทบาทบางบท จะต้องอาศัยบุคคลที่มีบุคลิกลักษณะเฉพาะ จึงจะแสดงบทบาทนั้น ๆ ได้ดี เช่น คนบางคนอาจแสดงภาพยนตร์ได้ไม่ดี แต่บางคนแสดงได้ดี เพราะมีศิลปะการแสดง มีบุคลิกลักษณะเหมาะสม บุคคลที่ดำรงตำแหน่งหรือมีสถานภาพเดียวกัน จะแสดงบทบาทต่อกันไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากบุคลิกภาพที่ต่างกัน ความเข้าใจในลักษณะของบทบาท ความพึงพอใจ และการยอมรับในบทบาทนั้นแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ตำแหน่งอธิการในวิทยาลัยผู้ที่มาดำรงตำแหน่งจะแสดงบทบาทไม่เหมือนกัน คนหนึ่งอาจเอาจริงกับงานวิชาการ แต่อีกคนหนึ่งอาจสนใจแต่งานพัฒนาอาคารสถานที่ คนหนึ่งอาจประหยัด แต่อีกคนหนึ่งอาจฟุ่มเฟือย บทบาทของบุคคลในสังคมย่อมจะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างกันในเรื่องความเชื่อ ค่านิยม บุคลิกลักษณะ ระดับของความทันสมัย และความคาดหวังของบุคลากรในสังคม หรือองค์กรนั้น ความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคม จะช่วยให้มีการปรับบทบาทของบุคลากรในองค์กรหรือสังคมนั้น เช่น ครูที่มีความคิดว่า แม้เขาจะลำบาก แต่เขาก็จะสอนให้ดีที่สุด ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาจรรยาครู ก็จะส่งผลให้เขาปรับบทบาทให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการสอน

ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

สำหรับทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาทได้นักสังคมวิทยา นักจิตวิทยาและผู้รู้ได้อธิบายถึงทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาทไว้ในหลายลักษณะ ดังนี้ ทฤษฎีบทบาทของ Ralph Linton (1967: 57 อ้างใน ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร, 2545: 115) กล่าวว่า ตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นผู้กำหนดบทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เป็นต้น ผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้สมบทบาทหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น บุคลิกของผู้สวมบทบาท ลักษณะของสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีกระบวนการระบบสังคม ของ Getzels and Guba (1968: 56 อ้างใน ทองอินทร์ วงศ์โสธร, 2544: 147-149) ได้กล่าวเกี่ยวกับบทบาทไว้ว่า ในระบบสังคมหนึ่งๆ จะประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านสถาบันมิติ (Nomothetic Dimension) และด้านบุคลามิติ (Idiographic Dimension) โดยมีการแบ่งออกอีก ดังนี้ ด้านสถาบันมิติ ประกอบด้วย 1) สถาบัน (Institution) ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์การ ซึ่งจะเป็ น กรม กอง โรงเรียน โรงพยาบาล บริษัท ร้านค้า หรือโรงงานต่างๆ ที่มีวัฒนธรรมของหน่วยงานหรือองค์การนั้นครอบคลุมอยู่ 2) บทบาทตามหน้าที่ (Role) สถาบันจะกำหนดบทบาท หน้าที่ และตำแหน่ง ต่าง ๆ ให้บุคคลปฏิบัติ มีกฎและหลักการอย่างเป็นทางการ และมีธรรมเนียม (Ethics) การปฏิบัติที่มีอิทธิพลต่อบทบาทอยู่ 3) ความคาดหวังของสถาบันหรือบุคคลภายนอก (Expectations) เป็นความคาดหวังที่สถาบัน หรือบุคคลภายนอกคาดว่าสถาบันจะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เช่น โรงเรียนมีความคาดหวังที่จะต้องผลิตนักเรียนที่ดีมีคุณภาพ ความคาดหวังมีค่านิยม (Values) ของสังคมครอบคลุมอยู่ และด้านบุคลามิติ ประกอบด้วย 1) บุคลากรแต่ละคน (Individual) ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันนั้น ๆ เป็นบุคคล ในระดับต่าง ๆ เช่น ในโรงเรียนมีผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ คนงาน ภารโรง มีวัฒนธรรมย่อยที่ครอบคลุมต่างไปจากวัฒนธรรมโดยรวม 2) บุคลิกภาพ (Personality) หมายถึง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ เจตคติ อารมณ์ และแนวคิด ซึ่งบุคคลที่เข้าทำงานในสถาบันนั้นจะมีความแตกต่างปะปนกันอยู่และมีธรรมเนียมของแต่ละบุคคลเป็นอิทธิพลครอบงำอยู่ 3) ความต้องการการส่วนตัว (Need - dispositions) บุคคลที่มาทำงานสถาบันมีความต้องการที่แตกต่างกันไป บางคนทำงานเพราะต้องการเงินเลี้ยงชีพ บางคนทำงานเพราะความรัก บางคนต้องการเกียรติยศชื่อเสียง ความก้าวหน้า บางคนต้องการการยอมรับ บางคนต้องการความมั่นคง ปลอดภัย เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีค่านิยมของตนเองครอบคลุมอยู่ เช่นเดียวกันนั้นยังมี ทฤษฎีบทบาทของ Nadal (1949: 102 อ้างใน ศักดิ์ไทย สุรกิจบรร, 2545: 116) กล่าวว่า บทบาท คือ ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะ คือ 1) ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท เช่น ครูต้องพูดเก่งหรือมีอารมณ์ขัน 2) ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้เช่น เป็นครูต้องสอนหนังสือ เป็นแพทย์ต้องรักษาคนไข้ เป็นตำรวจต้องจับผู้ร้าย 3) ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น ครูต้องเป็นสมาชิกคุรุสภา เป็นต้น ถ้ากำหนดให้ P คือบทบาท, a คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท, b คือ ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญ

ตอบทบาทและขาดมิได้, c คือ ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย ดังนั้น จึงเขียนเป็นสมการบทบาทได้ว่า $P = a + b + c + \dots + n$ จากสมการอธิบายได้ว่า บทบาทต้องประกอบด้วยส่วนประกอบหลายๆ ส่วนอย่างน้อย 3 ส่วนขึ้นไปจนถึง n ส่วน

แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ

จากการศึกษาของ ชาญ คำวรรณ ได้อ้างอิงถึงนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายของ “อำนาจ” (ชาญ คำวรรณ, 2546: 6-7) ไว้ดังนี้ Dahl (1978: 102 อ้างใน ชาญ คำวรรณ, 2546: 7) ได้ให้ความหมายของคำว่า อำนาจ หมายถึง การมีความสามารถที่บุคคลหนึ่งทำให้อีกบุคคลหนึ่งทำตามที่ต้องการได้ซึ่งโดยปกติแล้วบุคคลนั้นจะไม่ทำเช่น นาย ก. มีเรื่องทะเลาะวิวาทกับ นาย ค. นาย ก. ต้องการขจัดนาย ค. ทิ้งเสีย เพราะความโกรธแค้นที่มีต่อนาย ค. นาย ก. จึงบอกให้นาย ข. ผ่านนาย ค. กรณีเช่นนี้ ถือว่า นาย ก. มีอำนาจเหนือนาย ข. เพราะเขาสามารถทำให้นาย ข. ทำตามที่เขาต้องการได้ ตามความหมายของอำนาจตามแนวคิดของ Dahl นี้เราจะเห็นได้ว่า อำนาจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Power as A Relation Among People) ซึ่งความสัมพันธ์ท่อนให้เห็นว่า ผู้มีอำนาจเป็นผู้ที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม และ พรศักดิ์ สงวนผล (2535: 36 อ้างใน ชาญ คำวรรณ, 2546: 7) ได้ให้ความหมายของคำว่า อำนาจไว้ว่าเป็นสมรรถภาพ (Capacity) ซึ่งตัวสมรรถภาพนี้จะผลักดันให้คนอื่นกระทำตามที่ตนปรารถนา บางคนเรียกสมรรถภาพนี้ว่า อิทธิพล (Influence) อำนาจในตัวของมันมีลักษณะเป็นเพียงศักยภาพจากค่านิยมของอำนาจที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า อำนาจมีสภาพหรือสภาวะเป็นสมรรถภาพอันเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม โดยบุคคลฝ่ายหนึ่ง (ผู้มีสมรรถภาพ) เป็นผู้มีความสามารถในการอันจะทำให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งทำตามสิ่งที่ตนเองต้องการได้ ดังเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้าน และเป็นตัวแทนของราชการ นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว กำนันผู้ใหญ่บ้านยังมีอำนาจหน้าที่ในการปกครองดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งอำนาจหน้าที่ตรงนี้ เป็นแรงผลักดันให้ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นที่ยอมรับในสังคมและเป็นที่น่าเชื่อถือศรัทธาจากประชาชนในหมู่บ้านตำบลมาอย่างยาวนาน

ดังนั้น จากการศึกษาและทบทวนเอกสารทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า บทบาท คือ พฤติกรรมหรือการกระทำของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามตำแหน่งและหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมและสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ ซึ่งบทบาทเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงตามตำแหน่งหรือสถานะทางสังคมที่บุคคลนั้นๆ ดำรงตำแหน่งอยู่ ซึ่งสรุปประเภทของบทบาทได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) บทบาทที่ตนเองหรือบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้นคาดหวังว่าตนเองควรจะมีบทบาทอย่างไรคาดหวังว่าตนเองควรจะทำปฏิบัติอย่างไรในตำแหน่งนั้น ๆ เรียกว่า บทบาทที่คาดหวัง 2) บทบาทคาดหวังจากผู้อื่น หรือจากสังคมต้องการให้บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้นๆ

แสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่ที่ทางสังคมครอบครองอยู่ เรียกว่า บทบาทที่สังคมกำหนด 3) บทบาทที่เป็นจริง หรือพฤติกรรมที่บุคคลนั้น หรือบุคคลที่ดำรงตำแหน่งได้กระทำจริง เรียกว่า บทบาทที่เป็นจริง ในด้านสถาบันมิตินั้นจะยึดถือเรื่องสถาบันซึ่งมีบทบาทต่างๆ เป็นสำคัญ บทบาทที่สถาบันได้คิดหรือกำหนดไว้จะต้องชี้แจงให้บุคลากรในสถาบันได้ทราบอย่างเด่นชัด

เพื่อจะได้กำหนดการคาดหวังที่สถาบันได้กำหนดไว้ในบทบาทของตนออกมาตรงกับความต้องการของผลผลิตของสถาบันนั้น ส่วนในด้านบุคลามิติ ประกอบด้วย ตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันนั้น ส่วนด้านในด้านบุคลามิติ ประกอบด้วย ตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันนั้น ซึ่งบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ก็มีบุคลิภาพที่เป็นตัวเองที่ไม่เหมือนกัน ในแต่ละคนต่างก็มีความต้องการในตำแหน่งหน้าที่การงานที่แตกต่างกันออกไป ทั้งสองมิตินี้ระบบสังคมเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อการบริหารงานเป็นอันมาก ถ้าหากว่าทุกสิ่งทุกอย่างราบรื่นดี การบริหารงานนั้นสามารถที่จะสังเกตพฤติกรรมได้ (Social Behavior or Observed Behavior) และจากความหมายของบทบาท แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท จึงทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บทบาทเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล ซึ่งอยู่ในฐานะหรือตำแหน่งหรือมีสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสังคมได้กำหนดให้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ บทบาท และสถานภาพเป็นสิ่งที่ควบคู่กันนั้น คือสถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้น ๆ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร ส่วนบทบาทเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่สังคมได้กำหนดไว้ ในแต่ละสถานภาพ การแสดงบทบาทจะสอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม ในสถานภาพหนึ่งๆ บุคคลอาจจะต้องแสดงบทบาทมากมาย ซึ่งส่งผลให้สตรีไทยมีบทบาทสำคัญมาตั้งแต่อดีต ในทางการเมืองสตรีไทยในประวัติศาสตร์หลายคนได้มีบทบาทในการสร้างชาติไทย เช่น พระสุพรรณกัลยา พระพี่นางของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงเสียสละพระองค์เป็นองค์ประกันที่เมืองหงสาวดี เพื่อแลกกับอิสรภาพของสมเด็จพระนเรศวรที่จะมากอบกู้เอกราชให้กับกรุงศรีอยุธยาในวันข้างหน้า ในสมัยปัจจุบัน มีสตรีไทยจำนวนมากได้มีบทบาททางการเมือง เช่น เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรี นอกจากนี้ในหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนยังมีสตรีที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ เช่น ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

ประวัติความเป็นมาของจังหวัดลำพูน

การก่อเกิดจังหวัดลำพูน “หริภุญไชย” เป็นชื่อของแคว้นโบราณที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบนในแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนบนกับแม่น้ำวัง ในช่วงเวลาระหว่างพุทธศตวรรษที่ 13-19 หรือก่อนการก่อตั้งอาณาจักรล้านนา และมีศูนย์กลางหรือราชธานีอยู่ที่เมืองหริภุญไชยหรือจังหวัดลำพูนในทุกวันนี้ ดังที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน (2549: 2-211) ได้กล่าว ประวัติศาสตร์ของจังหวัดลำพูนก่อนปี พ.ศ. 2348 ไว้ว่า แคว้นทวารวดี หรือ “ทวารวดีศรีมหานคร” สร้างประมาณ พ.ศ. 1133

สลายประมาณ พ.ศ. 1553 ดำรงอยู่ประมาณ 420 ปี “ทวารวดี” แปลว่าเมืองที่มีน้ำล้อมรอบ ตั้งอยู่ตอนกลางของดินแดนสยามปัจจุบัน บริเวณนครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ปราชินบุรี อยุธยา นครสวรรค์ พิษณุโลก มีอิทธิพลไปถึงภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งประเทศลาว ดินแดนบางส่วนของจีนตอนใต้ของพม่าและของเวียดนามในปัจจุบัน ทวารวดีเป็นแคว้นใหญ่โตแคว้นหนึ่งของลุ่มน้ำเจ้าพระยา หลังจากที่ถูกชนเผ่ามลายูลงไปแล้ว หลวงจันทวนฉางเดินทางไปศึกษาพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย ระหว่าง พ.ศ.1172-1 เมื่อเดินทางกลับมาถึงริมแม่น้ำจิดตกองในบังคลาเทศ ได้บันทึกเป็น หลักฐานไว้ว่า ทิศตะวันออกเฉียงเหนือจากนี้ไปมีแคว้นศรีเกษตร ทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นแคว้นกามลังกา (กัมมลังเกีย) ทางตะวันออกเป็นแคว้นทวารวดี ทางตะวันออกต่อไปคือ แคว้นมหาจัมปา ชาวจีนเรียกว่า “หลินยี” ละโว้ดำรงอยู่คู่กับแคว้นทวารวดีตั้งแต่พุทธศตวรรษ ที่ 12 การพบเหรียญเงิน “ศรีทวารวดี ศวรูปุณยะ” ณ เมืองนครปฐม และเหรียญเงิน “ลาปุระ” ณ เมืองอุทอง ซึ่งเป็นเหรียญเงินรุ่นพุทธศตวรรษที่ 12-13 เหมือนกัน ละโว้จึงมีความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่าง ๆ ในระดับสูงพอๆ กับเมืองทวารวดี ขอบเขตของเมืองละโว้ครอบคลุมบ้านเมืองในบริเวณลุ่มน้ำลพบุรี ลุ่มน้ำป่าสัก ลุ่มน้ำบางปะกง แคว้นฉะเชิง ที่ต่อมาพัฒนาเป็นเมืองศรีสัชชนาลัย-สุโขทัยนั้น ก็เคยอยู่ในการปกครองของละโว้เป็นเวลานาน ความสัมพันธ์ระหว่างทวารวดีและละโว้นั้นนักประวัติศาสตร์โบราณคดีเห็นว่า เมืองละโว้เป็นเมืองเอกราชเมืองหนึ่ง ถึงแม้ว่าทางชาวเมืองทวารวดีจะมาช่วยสร้างเมืองละโว้ แต่เมืองทั้งสองก็เป็นญาติกันทางการสมรสโอรสของพระยากาวิณดิศหรือพระยาจักรวัตติเป็นพระราชบิดาของพระนางจามเทวี พระสวามีของพระนางจามเทวีเป็นอุปราชครองเมืองราม (รามนคร หรือ อโยธยา) หลังจากทีพระนางจามเทวีขึ้นครองเมืองหริภุญไชยแล้ว ดำเนินมูลศาสนา (มูลศาสนา) ได้กล่าวถึงพวกฤาษี กลุ่มหนึ่งที่เปรียบเสมือน ปัญญาชน ในยุคก่อนก่อตั้งอาณาจักรหริภุญไชย ที่เคยได้บวชเรียนเป็นพระในบรรพพุทธศาสนามาก่อน แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามสิกขาบทในพระธรรมวินัยเป็นสิ่งที่ยากลำบาก จึงลาสิกขา(สิกข์)ออกมาจากศาสนาแล้วมาบวชเป็นฤาษี ส่วนสถานการณ์ของชุมชนในลุ่มน้ำพิงค์ (ปิง) ตอนนั้น เป็นถิ่นที่อยู่ของพวกละว้า หรือ เม็งคบุตรหรือสมันตรประเทศ คนพวกนี้เป็นพวกที่วัฒนธรรมต่ำมีความเชื่อว่าตนเองเกิดมาจากรอยเท้าสัตว์ เช่น รอยเท้าช้าง รอยเท้าแรด รอยเท้าวัว รอยเท้าเนื้อ(ทราย) เป็นต้น ศูนย์กลางของชุมชนชาวลัวะอยู่บริเวณเชิงดอยสุเทพ หรือตามตำนานเรียกว่าดอยจตุรพักตที่ถ้ำสุเทพ มาอยู่อาศัย วาสุเทพฤาษีได้มาอยู่กินแต่งงานกับพวกลัวะที่นับถือเนื้อที่เชิงดอยสุเทพ ต่อมาได้เล็งเห็นความเสื่อมเกิดขึ้นในสังคมชาวลัวะ ที่ได้เห็นผู้คนไม่เคารพนับถือแม่ของตนเองทุกทีแม่ของตนเอง เมื่อนำเรื่องราวไปบอกกล่าวให้ผู้เป็นใหญ่ (พญา) ให้พิจารณาคุณและโทษ แต่ก็ไม่ได้รับความสนใจเหลียวแล ต่อมาได้เกิดน้ำท่วมใหญ่บริเวณเชิงดอยสุเทพซึ่งฤาษีเห็นว่า เกิดจากเหตุการณ์ที่ผู้นำลัวะขณะนั้นเป็นคนไม่อยู่ในศีลธรรม จึงทำให้บ้านเมืองล่มจม วาสุเทพได้นำชาวลัวะกลุ่มหนึ่งล่องลงมาตามแม่น้ำพิงค์ เห็นสถานที่แห่งหนึ่ง ชัยภูมิที่เคยเป็นสถานที่ประทับของพระพุทธเจ้า จึงตกลงใจจะสร้างเมืองขึ้น แต่ก็จะต้อง

ขวานขวาย หาผู้มีบุญญาธิการมีทศพิธราชธรรมมาเป็นท้าวพญา ก็คิดถึงสุกกทันตฤาษีสหายตนที่อยู่
สำนักเมืองละโว้ จึงได้เขียนหนังสือให้มาช่วยเตรียมการสร้างเมือง ได้มีการสร้างเมืองตามรูป
เกล็ดหอย (หอยสังข์) ตามคำแนะนำของอนุสิธสะฤาษี สหายอีกตนหนึ่งที่อยู่ใกล้เมืองหลิพทวลลี (สัช
ชนาลัย) จะทำให้เมืองมีความเจริญรุ่งเรืองด้านหนึ่งของกำแพงเมืองติดกับแม่น้ำพิงค์ (แม่น้ำระมิงค์
หรือแม่น้ำปิง)

เมื่อสร้างเมืองหริภุญไชยเสร็จ สุกกทันตฤาษีให้คำแนะนำว่า พญาจักรวัตติเจ้าเมืองละโว้ ทรง
ทศพิธราชธรรม สัมมาปฏิบัติ มีพระราชธิดานามว่า จามเทวี มีสติปัญญาสามารถลาดรอบรู้ สรรพกิจ
ขัตติยะประเพณี มีมารยาทและพระอัธยาศัยเสวยงามพร้อมมีน้ำพระทัย โอบอ้อมอ่อนน้อมตั้งอยู่ใน
ศีลสัตย์สุจริตธรรม สมควรจะเป็นเจ้าเป็นใหญ่ปกครองรัฐประชานิกรนี้ได้ ควรจะไปทูลขอหน่อ
จักรพรรดิราชบุตรองค์นี้ต่อเจ้ากรุงละโว้มาครองเมืองนี้เถิด จึงตกลงกันแต่งตั้งนายคะวะยะ เป็นทูตให้
ไปกับสุกกทันตฤาษี ไปทูลเชิญพระนางจามเทวีธิดาเจ้ากรุงละโว้มาครองเมือง ซึ่งสอดคล้องกับ สุรพล
ดาร์ทกุล (2547: 16-27) ได้กล่าวว่า แคว้นหริภุญไชยนับเป็นชุมชนเมืองในกลุ่มแรกๆ ที่ปรากฏมีขึ้น
ในดินแดนแถบภาคเหนือตอนบน เป็นกลุ่มบ้านเมืองที่ตั้งอยู่ในบริเวณเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำสำคัญ 2 สาย
คือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงซึ่งมีเมืองหริภุญไชยหรือลำพูนเป็นศูนย์กลางของรัฐหรือแคว้น และที่ราบลุ่ม
แม่น้ำวังซึ่งมีเมืองเชลียงคันทครหรือนครลำปางเป็นเมืองสำคัญอยู่ในแอ่งที่ราบลุ่มแห่งนี้ สำหรับการ
เกิดขึ้นของเมืองหริภุญไชยคงเป็นผลมาจากความต้องการขยายเครือข่ายทางการค้าของรัฐที่อยู่ใน
ดินแดนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาในขณะนั้น โดยการผลักดันและสนับสนุนจากรัฐที่เป็นศูนย์กลางโดยตรง
มากกว่าที่จะเป็นชุมชนที่มีการพัฒนาการเกิดขึ้นเองจากผลกระทบของการค้าขาย ดูเหมือนว่า
เรื่องราวของการสร้างเมืองหริภุญไชยที่ปรากฏอยู่ในเอกสารตำนานในท้องถิ่น จะมีความสอดคล้อง
เป็นอย่างดีกับเหตุผลดังกล่าว ด้วยเหตุนี้การเกิดขึ้นของชุมชนเมืองและรัฐในดินแดนภาคเหนือ
ตอนบน ควรจะเริ่มต้นในแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงก่อน โดยมีเมืองหริภุญไชยเป็นชุมชนแห่งแรกๆ ที่
เกิดขึ้น จากนั้นคงมีการขยายตัวไปทางแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำวัง ที่ราบลุ่มจังหวัดเชียงราย และแห่งอื่นๆ
ตามลำดับ ซึ่งวาสุเทพฤาษีได้สร้างเมืองหริภุญไชยขึ้นใน พ.ศ. 1204 ครั้นสร้างเสร็จแล้วอีกสองปีจึงได้
ไปอัญเชิญพระนางจามเทวีจากเมืองละโว้หรือลพบุรีมาเป็นกษัตริย์ปกครอง เมื่อพระนางจามเทวีเสด็จ
เข้าสู่นครหริภุญไชยแล้ว วาสุเทพฤาษีพร้อมด้วยสุกกทันตฤาษีได้กระทำการพระราชพิธีอภิเษกพระ
นางจามเทวีขึ้นเสวยราชสมบัติ และอาศัยเหตุที่ในการอภิเษกครั้งนั้นพระฤาษีได้เชิญพระนางจามเทวี
นั่งบนกองทองคำ นครนั้นจึงได้ชื่อว่า หริภุญไชย สืบต่อมาจนทุกวันนี้

ซึ่งมีส่วนคล้ายกับ ตำนานย่อเมืองหริภุญไชย (2557: ระบบออนไลน์) ได้กล่าวว่า มีตำนาน
เมืองเหนือเล่าว่า ก่อนสมัย 1200 ปี มีกษัตริย์องค์หนึ่งครองเมืองลำพูน มีนิสัยโลเล มีอยู่ใน
ทศพิธราชธรรม เสวยแต่น้ำจันท์ มัวเมาด้วยอิสตรี ไม่มีศีลธรรม ประชาชนถูกกดขี่ข่มเหง เสนาข้า
ราชบริพารล้วนแต่ประจบสอพลอ เทพยาดารักษาเมืองก็พิโรธ ก็เกิดโรคร้ายพลเมืองล้มตายและแล้ว

พระพิรุณก็กระหน่ำ จึงมีอุทกภัยเกิดขึ้น น้ำนองท่วมทัน มนุษย์และสัตว์หนีทันล้มตายไปกับแม่น้ำคงคา ครั้นเมื่อน้ำลดลงแล้วเมืองหริภุญไชยก็เป็นเมืองร้างไปเสียแล้ว สาเหตุที่ทำให้เมืองลำพูนร้าง น้ำท่วมตาย เพราะเจ้าเมืององค์นี้ได้มีแม่หม้ายไปร้องทุกข์กล่าวหาว่าลูกได้ดีแม่จึงนำความไปฟ้องเจ้าเมืองเพื่อให้ตัดสินคดีที่ลูกดีแม่ครั้งนี้ เจ้าเมืองฟังแล้วกลับตรัสตอบว่า เติ้งดัง เพราะลูก “เพราะฉะนั้น การที่ลูกดีแม่จึงไม่มีความผิดใดๆ” ทำให้แม่หม้ายคนนั้นเสียอกเสียใจอย่างมาก จึงนั่งลงกราบแม่ธรณี อธิษฐานสาปแช่งเจ้าเมืองให้มีอันเป็นไป ในทันใดนั้นดินฟ้าอากาศก็เกิดวิปริตเกิดน้ำท่วมบ้านเมือง อย่างฉับพลัน ราษฎรจมน้ำตายเจ้าเมืองก็ตายตามไปด้วย คงเหลือแต่คนมีบุญมีศีลธรรม คนใจบาป หยาบเข้าถูกน้ำพัดจมน้ำตายหมด บ้านเมืองก็ว่างเปล่าไม่มีผู้นำมาเป็นเวลานานปี ต่อมาพระฤๅษี ราพิงแล้วก็คิดว่าเราจะปล่อยประละเลยไม่แก้ไขเห็นที่ชาวเมืองลำพูนทั้งมวลจะระส่ำระสาย จึงได้เชิญ ฤๅษีผู้น้องทั้งสาม อาทิเช่น พระฤๅษีสกกทนต์ ผู้ย่นครละโว้ และเชิญฤๅษีจากทิศต่างๆ รวมทั้งสิ้น 100 คน โดยท่านสุเทพ ฤๅษีเป็นประธาน ช่วยกันสร้างนครขึ้นใหม่เริ่มแต่เวลา 9.00 นาฬิกาของวัน อาทิตย์ ขึ้น 8 ค่ำ เดือน 3 ปีชวด พุทธศักราช 1198 มวลประชากรราษฎรที่หนีอุทกภัยก็ให้มาร่วมกัน สร้างเมืองใหม่ จนเป็นที่เรียบร้อยแล้วเมื่อ ปีพุทธศักราช 1203 พระฤๅษีก็ให้นามเมืองใหม่นี้ว่า “นคร หริภุญไชย” ในบรรดาพระฤๅษีก็ปรึกษากันว่าจะหาใครผู้ใดมาเป็นเจ้าเมืองเพื่อปกครองประชากรราษฎร ให้อยู่ดีมีสุขต่อไป ในที่สุดท่านฤๅษีสุเทพก็นึกถึงบุตรีบุญธรรม “อาหึงวี” ของพ่อ ซึ่งท่านได้ทราบ แล้วว่าได้ทรงเป็นราชินีแห่งละโว้ จึงได้ปรึกษากับท่านฤๅษีผู้น้องทั้งสามที่จะเอาพระนางจามเทวีมา ครองเมืองลำพูน ทุกคนต่างเห็นดีเห็นชอบกันทั้งนั้น ครั้นในวันต่อมาท่านฤๅษีสุเทพจึงมอบสาสน์ให้ นายคะวะยะ คือ นายควายนำไปให้พระเจ้าอยู่หัวนครละโว้ 1 ฉบับ และทูลพระราชินีเป็นส่วน พระองค์ 1 ฉบับ เมื่อละโว้ได้รับข่าวสารจากพระฤๅษี ได้พิจารณากันอยู่เป็นเวลานานพอควรครั้งจะ ปฏิเสธอย่างไรก็ไม่ได้ มีแต่คิดๆ เนื่องจากเมืองลำพูนเดือดร้อนแสนสาหัส ราษฎรขาดผู้นำพระนางก็ มานึกถึงพระคุณของพระฤๅษีผู้เป็นบิดาเลี้ยงมาก่อน ทางหมู่ไพร่ฟ้าประชากรราษฎรทั้งปวงแห่งนคร ละโว้ได้รับทราบเรื่องราวก็พากันมาฟังข้อตกลงกันล้นหลามอยู่ภายนอกพระราชวัง ต่างก็มีความอาลัย รักพระนางอย่างยิ่งที่จะต้องอำลาจากกรุงละโว้ไปครองเมืองหริภุญไชยตามคำขอของพระฤๅษี ในที่สุด ทางกรุงละโว้ก็ตกลงให้พระนางจามเทวีขึ้นมาครองเมืองหริภุญไชย เช่นเดียวกันนั้นยังมี มหาตไทย ส่วนภูมิภาค จังหวัดลำพูน (2528: 1-4) ได้กล่าวไว้ว่า เมืองหริภุญไชย หรือลำพูน เป็นชุมชนสำคัญอีก ชุมชนหนึ่งบริเวณลุ่มแม่น้ำปิง ที่มีความเจริญรุ่งเรือง และมีวิวัฒนาการสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ 2 ได้กล่าวถึงเมืองลำพูน ซึ่งตรงสมัยพ่อขุนศรีนาวนำถม ผู้ปกครองสุโขทัยก่อน สมัยพ่อขุนรามคำแหง จากหลักฐานต่างๆ ทำให้ทราบเรื่องราวของหริภุญไชยว่าสร้างขึ้นโดย ฤๅษี ชื่อ วาสุเทพ เมื่อสร้างเสร็จได้ไปทูลเชิญ พระนางจามเทวีจากเมืองละโว้มาปกครอง ราว พ.ศ. 1200 พระ นางได้นำบริวารและพระสงฆ์เสด็จขึ้นมาจากน้ำ มาปกครองเมืองหริภุญไชย และมีเชื้อสายของพระ นางปกครองสืบมาหลายพระองค์ นับเวลานานถึง 600 ปี จนกระทั่งถึงสมัยพระยาบาหรือยี่บา ได้เสีย

เอกราชแก่พม่าในราว พ.ศ. 1824 หริภุญไชยจึงมีสภาพเป็นเมืองหนึ่งของดินแดนล้านนาไทยเรื่อยมา และในสมัยพระยาภาววิไลได้ฟื้นฟูเมืองลำพูนให้เจริญขึ้น และมอบให้เชื้อสายของพระองค์ไปปกครองเรื่อยมา

อนึ่งในสมัยพระนางจามเทวีนี้ พระนางได้ทรงสร้างเมืองลำปาง หรือเขลางค์นคร ให้ราชบุตรปกครองอีกเมืองหนึ่งด้วย 5 เมือง หริภุญไชยเป็นเมืองโบราณที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีศิลปวัฒนธรรมและพระพุทธศาสนารุ่งเรืองมาก มีศิลปกรรมที่มีลักษณะของตนเอง คือ ศิลปสกุลช่างหริภุญไชย ตลอดจนพบว่ามีการใช้ภาษามอญโบราณในศิลาจารึกของหริภุญไชยด้วย ปัจจุบันหริภุญไชยหรือลำพูนมีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือของไทย ลำพูน เดิมชื่อ หริภุญไชย เดิมเป็นถิ่นฐานของเม็งคบุตร (คือพวกชนเผ่าสกุลมอญในสุวรรณภูมิ ภาคเหนืออันเป็นสาขาหนึ่งของชนเผ่ามอญ เขมร จากมหาอาณาจักรพนม) พระพุทธองค์ทรงพยากรณ์ว่า ต่อไปจะบังเกิดนครหริภุญไชยขึ้น และเมื่อพระองค์ปรินิพพานแล้วพระบรมสารีริกธาตุจึงปรากฏขึ้นมาเอง เมืองหริภุญไชย เป็นเมืองโบราณเก่าแก่ที่สุดในภาคเหนือ สร้างขึ้นระหว่างแม่น้ำ 2 สาย คือ แม่น้ำปิง และแม่น้ำกว๋ง ความมุ่งหมายการสร้าง เพื่อเป็นแหล่งขยายอารยธรรมของอาณาจักรที่ รุ่งเรืองของละโว้ไปทางทิศเหนือ ไปสู่ชนที่อาศัยอยู่กระจัดกระจายในบริเวณแถบนั้น ก่อนจะออกเดินทางพระนางจามเทวีได้อ่านักปราชญ์บัณฑิตและพระสงฆ์เป็นจำนวนอย่างละ 500 มีวัตถุที่สำคัญที่นำมาครั้งนั้นก็คือ พระแก้วขาว 1 องค์ เวลานั้นประจำอยู่ที่วัดเชียงมั่น จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับพระรอดหลวงก็มีประจำอยู่ที่วัดมหาวัน จังหวัดลำพูน ฝีมือทำได้สวยงามมาก พระนางจามเทวีเดินทางจากกรุงละโว้ถึงเมือง หริภุญไชยเป็นเวลานาน 7 เดือน เวลานั้นพระนางมีครรภ์ได้ 3 เดือน เมื่อมาถึงวันเดือนปีพุทธศักราช 1206 พระนางจามเทวีก็ขึ้นครองราชย์ปกครองชาวเมืองหริภุญไชย ขณะที่ขึ้นครองราชย์ได้ 7 วัน พระนางจามเทวีก็ประสูติพระโอรส 2 องค์ ในวันเพ็ญเดือน 3 เป็นฝาแฝด จึงให้นามว่า “มหันตยศ และ อนันตยศ” ต่อมาพระนางจามเทวีได้ส่งพระราชาโอรสองค์เล็กคือ อนันตยศ ไปสร้างเมืองนครลำปาง ส่วนพระมหันตยศ ผู้เป็นพี่ให้สืบราชสมบัติที่เมืองลำพูน พระนางจามเทวีมีช่างผู้ทำงานเขียนคู่มือการมีเวลานี้ อัฐิของช่างคู่มือมีของพระนามจามเทวีบรรจุไว้ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้โรงเรียนจักรคำคณาทร

สรุปประวัติความเป็นมาของจังหวัดลำพูน จังหวัดลำพูน เดิมชื่อเมืองหริภุญไชย เป็นเมืองโบราณเก่าแก่ที่สุดในจังหวัดภาคเหนือ มีอายุประมาณ 1,347 ปี ตามพงศาวดารโยนกเล่าสืบต่อกันถึงการสร้างเมืองหริภุญไชย โดยฤาษีวาสุเทพเป็นผู้เกณฑ์พวกเม็งคบุตรหรือเชื้อชาติมอญมาสร้างเมืองนี้ขึ้น ในพื้นที่ระหว่างแม่น้ำสองสายคือแม่น้ำกว๋งและแม่น้ำปิง เมื่อสร้างเสร็จ ได้ส่งทูตไปเชิญราชธิดากษัตริย์เมืองละโว้พระนาม “จามเทวี” มาเป็นปฐมกษัตริย์ปกครองเมืองหริภุญไชย สืบราชวงศ์กษัตริย์ต่อมาหลายพระองค์ จนกระทั่งถึงสมัยพระยาธิบยา จึงได้เสียการปกครองให้แก่พ่อขุนเม็งรายมหาราช ผู้รวบรวมแคว้นทางเหนือเข้าเป็นอาณาจักรล้านนา เมืองลำพูนถึงแม้ว่าจะตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรล้านนา แต่ก็ได้เป็นผู้ถ่ายทอดมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมให้แก่ผู้ที่เข้า

มาปกครอง เมืองลำพูนจึงยังคงความสำคัญในทางศิลปะและวัฒนธรรมของอาณาจักรล้านนา จนกระทั่งสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เมืองลำพูนจึงได้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย มีผู้ครองนครสืบทอดกันมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เมื่อเจ้าผู้ครองนครองค์สุดท้ายคือ พลตรีเจ้าจักรคำ ขจรศักดิ์ ถึงแก่พิราลัย เมืองลำพูน จึงเปลี่ยนเป็นจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปกครองสืบมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องประวัติศาสตร์ผู้หญิงด้านการเมืองการปกครอง กรณีศึกษาในเขตจังหวัดลำพูน มีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้มากพอสมควร ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการศึกษาวิจัยพอเป็นตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ณัฐพิชชา บุญมา (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผู้นำสตรีกับบทบาททางการเมือง: กรณีศึกษาในเขตอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัยพบดังนี้ 1) ปัจจัยที่ทำให้สตรีเข้ามามีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นเกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในที่สำคัญ คือ การตัดสินใจด้วยตนเองการสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน ส่วนปัจจัยภายนอก คือ ความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์บ้านเมือง 2) บทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นของผู้นำสตรีที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การตระหนักในบทบาททางการเมืองขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย การร่วมมรดกเกี่ยวกับการเลือกตั้ง 3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาททางการเมืองระดับท้องถิ่นที่เกิดขึ้น เกิดจากปัจจัยภายใน ที่สำคัญ คือ จากสมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน และเกิดจากปัจจัยภายนอกที่สำคัญ คือ สถานการณ์บ้านเมืองและการยึดติดเรื่องค่านิยมด้านเพศในอดีต โดยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินบทบาททางการเมืองที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากสถานการณ์บ้านเมืองเพราะเป็นสิ่งที่แก้ไขได้ยากที่สุด 4) แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค หลักสำคัญที่ผู้นำสตรีส่วนใหญ่ยึดถือในการดำเนินบทบาททางการเมืองระดับท้องถิ่น คือ ใช้หลักความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และแก้ไขปัญหาตามกระบวนการภายใต้หลักของเหตุผล ส่วนข้อเสนอแนะในการพัฒนาบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรี คือ ให้เป็นผู้ที่เฝ้าหาความรู้ ใส่ตนอยู่เสมอ และมีใจมุ่งมั่นต่อบทบาทที่กระทำ

จิรารัตน์ ล่องจำ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การรับรู้สิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครองของสตรี ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบดังนี้

1. สตรีตำบลกำแพงเขา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช มีพฤติกรรมด้านการรับรู้สิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครองขณะทำกิจกรรมกลุ่ม คือ มีการดำเนินกิจกรรมกลุ่มเดือนละ 1-2 ครั้ง แต่แต่ละครั้งจะใช้สถานที่ตามศูนย์กลางของแต่ละหมู่บ้าน การดำเนินกิจกรรมทุกครั้งมีการนัดแนะ

ล่วงหน้า บรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมมีลักษณะเป็นกันเอง ไม่เครียด สตรีที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความสุข สี่หน้ายิ้มแย้มพูดคุยกันเสียงดัง การดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอนและทุกกิจกรรมยึดหลักวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยอย่างเคร่งครัด เนื้อหาสาระที่นำมาดำเนินกิจกรรมได้แก่ สรุปผลการดำเนินงานในครั้งที่ผ่านมา ข่าวก้าวและเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อกลุ่ม ขอมติกลุ่มในการดำเนินกิจกรรม และกิจกรรมที่จะดำเนินการในครั้งต่อไป

2. ผลการศึกษาระดับและเปรียบเทียบการรับรู้สิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครองของสตรี ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

2.1 ระดับการรับรู้สิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครองของสตรี ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ปรากฏผลโดยภาพรวมระดับการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านปัญหาอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครองอยู่ในระดับต่ำ

2.2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้สิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครองตามระดับตัวแปรที่กำหนด ปรากฏผลโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านปัญหาอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ต่ำกว่าระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่กับตัวแปรที่กำหนดพบว่าตัวแปรอายุ ตัวแปรด้านระดับการศึกษา ตัวแปรด้านการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองระดับประเทศกับการรับรู้สิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรด้านสถานภาพการสมรส ตัวแปรด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ และตัวแปรแหล่งข่าวสารความรู้ทางการเมืองการปกครองกับการรับรู้สิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครองไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. ผลการประมวลข้อเสนอแนะการรับรู้สิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครองของสตรี ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ปรากฏผล 3 อันดับแรก คือ อยากทราบข่าวสารด้านสาธารณสุข โภชนาการ เกษตรกรรม และการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่อง อยากให้มีการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้เสริมในท้องถิ่น และอยากให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับการบริการจากรัฐเท่าเทียมชนเมือง อยากให้กลุ่มสตรีในท้องถิ่นได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

อุดมเดช ดวงแก้ว (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทผู้นำสตรีในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น ของเทศบาลนครเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า ประเด็นการมีบทบาทในชุมชนของผู้นำสตรีในระดับท้องถิ่น จะมีบทบาทเมื่อชุมชนมีปัญหาเกิดขึ้น ผู้นำสตรีได้มีส่วนในการแก้ไขปัญหาและมีบทบาทต่อชุมชนที่อยู่อาศัย ด้านบทบาทในการประสานงาน ผู้นำสตรีมีบทบาทในการนำกิจกรรมต่างๆ และเป็นพี่เลี้ยงของประชาชนได้ ด้านการมีบทบาททางสังคมและทางการเมือง ผู้นำสตรีส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกพรรคการเมือง รองลงมาเป็นรองนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล การลงสมัครรับเลือกตั้งส่วนใหญ่เคยลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งต่างๆ ค่อนข้างน้อย มีเพียงตำแหน่งสมาชิกสภา

เทศบาล ที่กลุ่มตัวอย่างให้มีความสุข ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและความสนใจทางการเมือง ผู้นำสตรีมีความสนใจทางการเมือง โดยจะติดตามผลการเลือกตั้งและการพบปะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในท้องถิ่น ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้นำสตรีจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เช่นสมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ผู้นำสตรีเคยช่วยผู้สมัครหรือพรรคการเมืองหาเสียง ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองมาก สื่อที่ใช้ในการติดตามคือโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และวิทยุกระจายเสียง

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคนั้น ยังขาดความรู้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งมีหลายฉบับต้องยึดถือ ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้าไม่คล่องตัว เกิดปัญหาการประสานงานกับส่วนราชการและความสับสนในบทบาทอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่างๆ

ในประเด็นด้านการแก้ไข จะต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองอยู่เสมอติดตามข่าวสารบ้านเมืองที่เกิดขึ้น นำมาปรับปรุงและประยุกต์ใช้ในการทำงาน ผู้นำสตรีจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรม ตรงต่อเวลา มีความจริงจังสูง และที่สำคัญต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน จึงจะทำให้มีบทบาททางการเมืองการปกครองพัฒนาท้องถิ่นดำเนินไปในทางที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วรรณพร นาคบุตร (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ลักษณะนิสัยด้านการเมืองการปกครองของคนไทย” ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะนิสัยด้านการเมืองการปกครองของคนไทย มีความเป็นเสรีนิยมในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความคิดเห็น ได้แก่ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา ส่วนเพศ สถานภาพสมรส รายได้ และภูมิสำเนาไม่มีผลในความแตกต่างของความคิดเห็น

เยาวลักษณ์ สันธิโล (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในรูปของคณะกรรมการพัฒนาสตรี อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ” ผลที่ได้จากวิจัยพบว่า คณะกรรมการพัฒนาสตรีมีรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระดับมาก ด้านการติดต่อข่าวสารทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความสนใจเข้าร่วมมีบทบาททางการเมือง ในระดับน้อย และด้านความรู้ความเข้าใจในทางการเมืองการปกครอง ในระดับสูงการทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบภูมิหลังที่ต่างกันว่าจะมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันหรือไม่ พบว่า อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง รวมทั้งความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองแตกต่างกันการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองการปกครอง พบว่า ระดับการศึกษาและรายได้ของคณะกรรมการพัฒนาสตรีที่แตกต่างกัน มีผลทำให้การติดตามข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกันส่วนสภาพภูมิหลังด้านอื่นๆ ไม่มีผลทำให้การติดตามข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน

ธนรัชต์ สุภาแสน (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “วิวาทะการเป็นผู้นำของพระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรหริภุญไชย” ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างที่สำคัญยิ่งของตำนานทั้งสองฝ่ายอยู่ที่วัตถุประสงค์ในการนำเสนอ กล่าวคือตำนานฝ่ายวัด ต้องการเผยแพร่เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเป็นหลัก โดยชี้ให้เห็นว่าพระนางจามเทวีเป็นผู้นำพุทธศาสนาเข้ามาในดินแดนล้านนาครั้งแรก เมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 13 ส่วนตำนานฝ่ายพื้นบ้านนั้น ต้องการเผยแพร่เกียรติคุณของพระนางจามเทวีในฐานะมนุษย์เป็นด้านหลัก ด้วยการเขียนที่มีสำนวนอ่านง่าย ชวนติดตาม คล้ายนิทานของตำนานฝ่ายพื้นบ้านนี้เอง มีส่วนสำคัญที่ทำให้เรื่องราวของพระนางจามเทวีเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง

ทั้งนี้พิจารณาจากภาพรวมเนื้อเรื่องตรงกัน ของตำนานทั้งสองฝ่ายแล้วพบว่า ลักษณะความเป็นผู้นำของพระนางจามเทวีเกิดขึ้นจากบุญญาธิการมาแต่กำเนิด มากกว่าจะเกิดขึ้นเพราะเหตุและปัจจัยในภายหลัง ในอดีตความชอบธรรมในการขึ้นครองราชย์นั้น ขึ้นกับบุญญาธิการเป็นสำคัญ ทั้งด้านเดชาอุปถัมภ์และพหุปัญญาภาพ ความเป็นหญิงหรือชายไม่ใช่ประเด็นสำคัญในการขึ้นครองราชย์

ทั้งนี้ตำนานฝ่ายพื้นบ้านจะให้รายละเอียดบุคลิกภาพด้านความเป็นผู้นำของพระนางมากยิ่งขึ้นกว่าตำนานฝ่ายวัดว่า พระนางทรงเป็นผู้นำที่ฉลาดทั้งในด้านการปกครองและการสงคราม เป็นทั้งผู้นำทัพและผู้นำศาสนา พระนางใช้ศาสนาเป็นเครื่องหล่อหลอมจิตใจประชาชนที่ต่างเชื้อชาติให้เป็นหนึ่งเดียวได้ โดยก่อให้เกิดความขัดแย้งน้อยที่สุด

ส่วนเหตุที่ทำให้เรื่องราวของพระนางยังคงเป็นที่รู้จักกันตกทอดมาถึงปัจจุบัน สืบเนื่องจากบุคลิกภาพของพระนางเป็นหลัก ผู้คนชื่นชอบในความกล้าหาญและความมีเมตตาธรรมของพระนาง ส่งผลให้มีการสร้างบุคลิกภาพกึ่งมนุษย์กึ่งเทพเจ้าโดยเฉพาะในตำนานฝ่ายพื้นเมือง อีกส่วนหนึ่งเกิดจากการผลิตวรรณกรรมเกี่ยวกับพระนางซ้ำแล้วซ้ำเล่าของคนหลายรุ่น ซึ่งยังสืบมาถึงปัจจุบัน การผลิตซ้ำทำให้เรื่องราวของพระนางไม่ถูกกลืนเลือนไปจากสังคมลำพูน

ข้อสรุปเชิงทฤษฎี

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครองของสตรีคือ ความเชื่อทางด้านวัฒนธรรมที่ถูกบุรุษเป็นผู้กำหนดขึ้น เพื่อไม่ให้สตรีเข้ามามีบทบาท ซึ่งมีทฤษฎีที่สนับสนุนในความเชื่อเหล่านี้ คือ ทฤษฎีวิวัฒนาการ ทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคม ทฤษฎีลัทธิพัฒนา ทฤษฎีการพึ่งพา และบทบาทสตรีด้านการปกครอง มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ 2 ประการ ได้แก่ ปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดทางสังคมที่ไม่สามารถทำให้สตรีมีโอกาสรับรู้ทางการเมืองการปกครอง ปัจจัยที่ส่งเสริมให้สตรีได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองการปกครอง ซึ่งปัจจัยส่งเสริมมีมากในปัจจุบันและเอื้อต่อการรับรู้ของสตรีมากขึ้น ซึ่งบทบาทของสตรีในชนบทในด้านการเมืองการปกครองตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา

ได้รับอิสระมากกว่าสตรีในเมือง แต่ยังคงน้อยกว่าบุรุษ ปัจจุบันรัฐบาลมีหน่วยงานเข้ามากระตุ้นให้สตรีได้แสดงบทบาททางการเมืองการปกครองมากขึ้นตามลำดับ ส่วนทฤษฎีสตรีนิยมชี้ให้เห็นถึงสตรีมีสิทธิในชีวิตของตนเองเท่าเทียมกับบุรุษแต่อย่างไรก็ตามสตรีก็ยังคงถูกเอารัดเอาเปรียบจากบุรุษตลอดมา ส่งผลให้แนวโน้มสภาพปัญหาของสตรีในด้านการเมืองการปกครองประกอบด้วย ด้านที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา เช่น ด้านนโยบายของรัฐ ด้านการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ชายเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกฎหมายส่วนใหญ่ และด้านที่สนับสนุนให้สตรีได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ในด้านสิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครอง เพราะฉะนั้นแนวคิดสตรีนิยม เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อสังคมไทยมากขึ้นเรื่อยๆ มีการเสนอแนวคิดเรื่องการเรียกร้องสิทธิแก่สตรีมากมาย เช่น การขอใช้นามสกุลของฝ่ายหญิง เมื่อแต่งงานแล้ว การตั้งคำถามเกี่ยวกับความสงสัยในการถูกกันให้ออกจากกิจกรรมทางศาสนา มิได้ใกล้ชิดเหมือนกับฝ่ายชาย หรือกระทั่ง การแสดงออกในพฤติกรรมทางเพศมากขึ้นซึ่งสิ่งเหล่านี้ มักแสดงออกมาตามสื่อต่างๆ รวมทั้งในวรรณกรรมต่างๆ ด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเสมอภาคของสตรีเพศและเพศชายอย่างชัดเจน ส่งผลต่อบทบาทของผู้นำสตรีในงานวิจัยนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าสตรีเพศก็สามารถทำงานได้ไม่ต่างจากเพศชาย ดังนั้น สตรีมีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดมากมาย สตรีจะทำหน้าที่ดังกล่าวได้สำเร็จจะต้องอาศัยความเป็นผู้นำ ประสานงานที่ดี รู้กฎหมายและแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง จึงจะปกครอง บริหารและพัฒนาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี สำหรับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาททางเพศสาระสำคัญอยู่ที่ความเป็นหญิงความเป็นชาย การขัดเกลาทางสังคมและความเสมอภาคของหญิงและชาย โดยที่ความเป็นหญิงความเป็นชาย คือความแตกต่างระหว่างหญิงและชายที่เกิดจากความคาดหวังของสังคม การเรียนรู้ถ่ายทอดสืบต่อกันมา และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสภาพของสังคม วัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับเงื่อนไขทางชนชั้น ชนิตพันธ์และอายุเป็นความสัมพันธ์ระหว่างหญิงและชายที่เป็นอยู่โดยทั่วไป สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาททางเพศและความสัมพันธ์ระหว่างเพศในสังคม ประกอบด้วยสองปัจจัยหลักคือ ปัจจัยทางธรรมชาติ และปัจจัยทางสังคม

สำหรับการพัฒนาการเมือง หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางการเมือง ทั้งระบบ และกระบวนการทางการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายอันแน่วแน่ไปที่การก่อให้เกิดความเป็นประชาธิปไตย โดยการแบ่งแยกโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างมีความชำนาญเฉพาะ มีความรับผิดชอบที่เฉพาะเจาะจง มีการแบ่งแยกการทำงานตามความสามารถ เช่น มีสภาเป็นผู้ออกกฎหมายมาบังคับใช้ มีรัฐบาล และคณะรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารประเทศ มีศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคัดสินคดีความต่างๆ มีระบบราชการซึ่งแบ่งออกเป็น กระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ตามความชำนาญของตน แต่การแบ่งแยกดังกล่าวจะต้องไม่ก่อให้เกิดการแตกแยก และเป็นอิสระเอกเทศ แต่จะต้องมีการร่วมมือกัน ประสานงานกัน ตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ ทั้งนี้ก็เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยดังเช่นใน

ประเทศไทย ซึ่งจัดเป็นการปกครองแบบทางอ้อมผ่านผู้แทนใช้อำนาจอธิปไตยแห่งรัฐในนามประชาชน หรือที่เรียกว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างหลักประกันทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนสามารถเชื่อมั่นและวางใจได้ว่า ผู้แทนที่เขาเลือกตั้งเข้าไป จะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งหมายความว่าถึงประชาชนและสังคมเป็นส่วนรวม บนหลักการความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อผลประโยชน์ของมวลชน ด้วยความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการคาดการณ์ถึงที่จะเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจทางการเมืองการปกครอง นี่คือนโยบายสำคัญอันก่อให้เกิดและจำเป็นต้องมีการพัฒนาทางการเมือง ภายใต้วัตถุประสงค์สำคัญที่จะสร้างความสามารถ/สมรรถนะของระบบการเมืองเพื่อให้ระบบการเมืองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติกรอย่างแท้จริง ซึ่งหากมองในแนวคิดเชิงระบบการเมือง นั้นหมายถึง การที่ระบบการเมือง สามารถนำเอาข้อเรียกร้อง ปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการต่าง ๆ ของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง กลั่นกรองออกมาเป็นผลสำเร็จในรูปของนโยบาย มาตรการ แนวทางการจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่เราเรียกกันว่า การจัดสรรทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม เพื่อให้กระจายไปเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างทั่วถึง เพียงพอและเท่าเทียมกัน เป็นพื้นฐานของความยุติธรรมสอดคล้องกับปรัชญาอุดมการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่ยึดถือ การพัฒนาทางการเมือง จึงเป็นสิ่งที่ดำเนินไปโดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์สำคัญคือ ความอยู่รอดของรัฐ

แนวคิดการพัฒนาด้านการเมืองการปกครอง พัฒนาการทางการเมือง หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางการเมือง ทั้งระบบ และกระบวนการทางการเมือง โดยมีจุดมุ่งหมายอันแน่วแน่ไปที่การก่อให้เกิดความเป็นประชาธิปไตย โดยการแบ่งแยกโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างมีความชำนาญเฉพาะ มีความรับผิดชอบที่เฉพาะเจาะจง มีการแบ่งแยกการทำงานตามความสามารถ เช่น มีสภาเป็นผู้ออกกฎหมายมาบังคับใช้ มีรัฐบาล และคณะรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารประเทศ มีศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษาตัดสินคดีความต่างๆ มีระบบราชการซึ่งแบ่งออกเป็นกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ตามความชำนาญของตน แต่การแบ่งแยกดังกล่าวจะต้องไม่ก่อให้เกิดการแตกแยก และเป็นอิสระเอกเทศ แต่จะต้องมีการร่วมมือกัน ประสานงานกัน ตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ ทั้งนี้ก็เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย การพัฒนาทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยดังเช่นในประเทศไทย ซึ่งจัดเป็นการปกครองแบบทางอ้อมผ่านผู้แทนใช้อำนาจอธิปไตยแห่งรัฐในนามประชาชน หรือที่เรียกว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างหลักประกันทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนสามารถเชื่อมั่นและวางใจได้ว่า ผู้แทนที่เขาเลือกตั้งเข้าไป จะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งหมายความว่าถึงประชาชนและสังคมเป็นส่วนรวม บนหลักการความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และเป็นไปด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อผลประโยชน์ของมวลชน ด้วยความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการคาดการณ์ถึงที่จะเกิดขึ้นจากการใช้อำนาจทางการเมืองการปกครอง นี่คือนโยบายสำคัญอันก่อให้เกิดและจำเป็นต้องมีการพัฒนาทางการเมือง

ภายใต้วัตถุประสงค์สำคัญที่จะสร้างความสามารถ/สมรรถนะของระบบการเมืองเพื่อให้ระบบการเมืองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติกรอย่างแท้จริง ซึ่งหากมองในแนวคิดเชิงระบบการเมือง นั้นหมายถึง การที่ระบบการเมือง สามารถนำเอาข้อเรียกร้อง ปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการต่าง ๆ ของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง กลั่นกรองออกมาเป็นผลสำเร็จในรูปของนโยบาย มาตรการ แนวทาง การจัดบริการสาธารณะต่างๆ ที่เราเรียกกันว่า การจัดสรรทรัพยากรและสิ่งที่มีคุณค่าในสังคม เพื่อให้กระจายไปเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างทั่วถึง เพียงพอและเท่าเทียมกัน เป็นพื้นฐานของความยุติธรรมสอดคล้องกับปรัชญาอุดมการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่ยึดถือ การพัฒนาทางการเมือง จึงเป็นสิ่งที่ดำเนินไปโดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์สำคัญคือ ความอยู่รอดของรัฐ

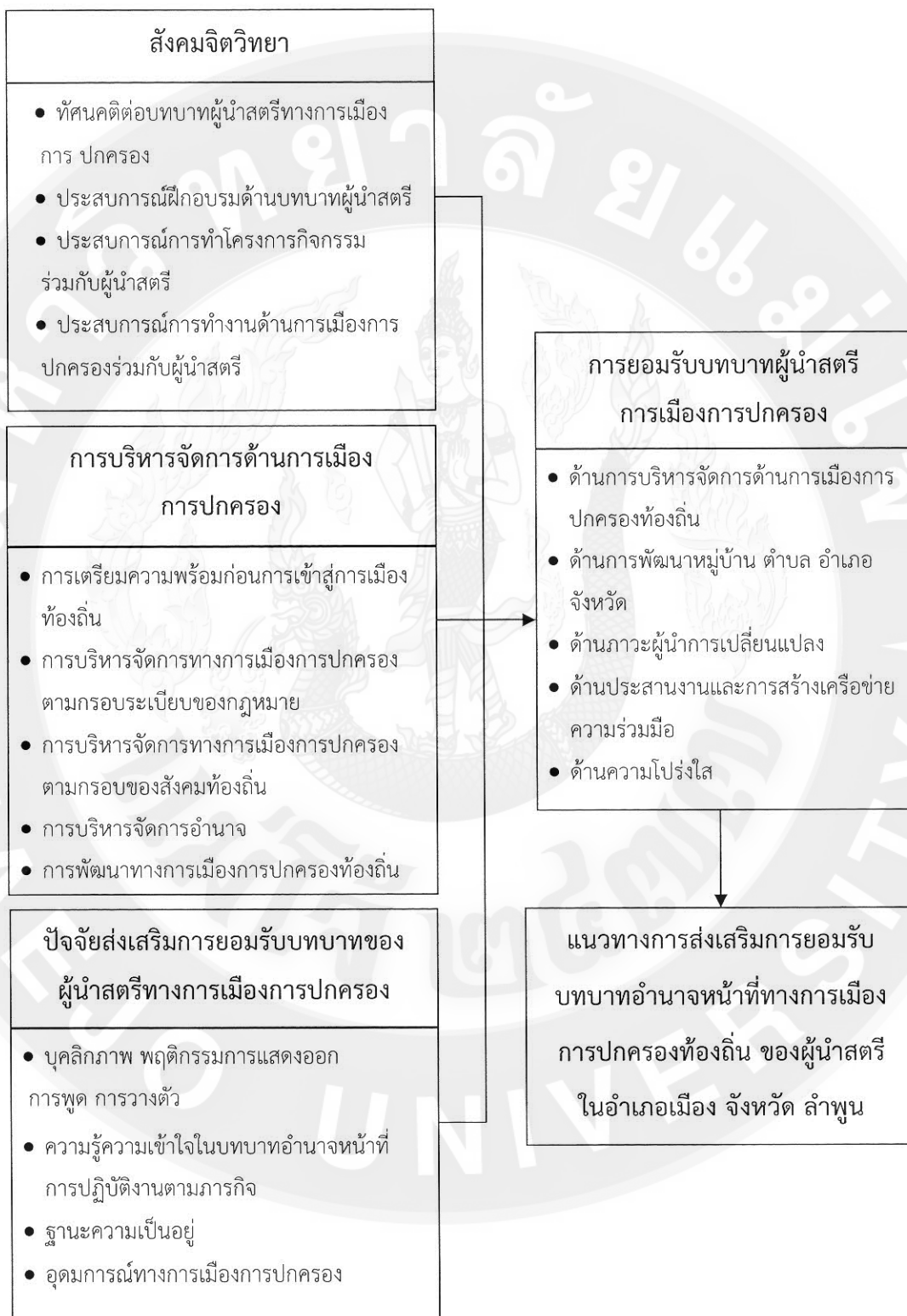
แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ และภาวะผู้นำ ผู้นำ” หมายถึง บุคคลที่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นทั้งภายในองค์กรและภายนอก องค์กรผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ วิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดในการตัดสินใจโดยมองอย่างลึก มอง ภาพรวมทั้งหมด และปฏิบัติตนอย่างหนักแน่น เอาใจใส่และหมั่นตรวจสอบตรวจสอบแผนผังที่ชัดเจน จัดแผนงาน แผนคน และแผนเงิน เป็นบุคคลที่สามารถกำหนดความอยู่รอดขององค์กรเป็นผู้ที่สร้าง แรงบันดาลใจแรงจูงใจให้องค์กรดำเนินกิจกรรมต่างๆไปได้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ คำว่า “ภาวะผู้นำ” เป็นความสามารถด้านอิทธิพลต่อบุคคลในกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ใช้กระบวนการ สั่งการ การมีอิทธิพลต่อผู้อื่น การมีปฏิสัมพันธ์ โดยถ่ายทอดแนวคิดไปสู่การปฏิบัติงานหรือร่วม กิจกรรมของกลุ่มเป็นตัวอย่างของกลุ่มมีกลยุธมิตรผู้ร่วมงานร่วมการที่ดีมีความรู้ความสามารถและ แสวงหาปัญญาเพิ่มเติมเสมอเป็นคนเข้มแข็งไม่เกรงกลัวปัญหาใดๆที่เกิดขึ้นผู้นำมีบทบาทอันสำคัญใน การทำงานร่วมกับสาธารณะชนผู้วิจัยจึงสรุปทฤษฎีทั้ง 5 เน้นสาระสำคัญต่าง ๆ คือ ทฤษฎีพันธธุกรรมเน้น “ผู้นำ” โดยการสืบทายาท ทฤษฎีที่สองเน้น “คุณลักษณะของผู้นำ” ทฤษฎีที่สาม เน้นผลกระทบระหว่าง “ตัวผู้นำ” และ “สถานการณ์” แวดล้อม ทฤษฎีที่สี่ เน้นกลุ่มบุคคล โดยศึกษาสิ่งที่กับปฏิสัมพันธ์และความคาดหวังของกลุ่ม ส่วนทฤษฎีสุดท้ายเน้น “ตัวบุคคล” คือเน้นที่ตัวมนุษย์และสร้างหลักการจากธรรมชาติของมนุษย์

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท และอำนาจ บทบาท คือ พฤติกรรมหรือการกระทำของแต่ละบุคคลซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามตำแหน่งและหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมและสามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ บทบาทเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล ซึ่งอยู่ในฐานะหรือตำแหน่งหรือมีสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสังคมได้กำหนดให้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ บทบาท และสถานภาพเป็นสิ่งที่ควบคู่กันนั้น คือสถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นๆ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร ส่วนบทบาทเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่สังคมได้กำหนดไว้ ในแต่ละสถานภาพการแสดงบทบาท จะสอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม ในสถานภาพหนึ่งๆ บุคคลอาจจะต้องแสดง

บทบาทมากมาย อำนาจมีสภาพหรือสภาวะเป็นสมรรถภาพอันเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม โดยบุคคลฝ่ายหนึ่ง (ผู้มีสมรรถภาพ) เป็นผู้มีความสามารถในการอันจะทำให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งทำตามสิ่งที่ตนเองต้องการได้ ดังเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาชนในหมู่บ้าน และเป็นตัวแทนของราชการ นอกจากนี้จะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายแล้ว กำนันผู้ใหญ่บ้านยังมีอำนาจหน้าที่ในการปกครองดูแลราษฎรในหมู่บ้านให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งอำนาจหน้าที่ตรงนี้ เป็นแรงผลักดันให้ตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นที่ยอมรับในสังคมและเป็นที่น่าเชื่อถือศรัทธาจากประชาชนในหมู่บ้านตำบลมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน

จากข้อสรุปเชิงทฤษฎีทั้งหมดนี้ เป็นแนวทางการศึกษา สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น กรณีศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งมีความประสงค์ที่จะศึกษาตามประเด็นดังต่อไปนี้ เพื่อศึกษาการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อผู้นำสตรี ศึกษาปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรี ตลอดจน ศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จึงนำมาสู่กรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น กรณีศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ที่เก็บข้อมูลการศึกษาคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบล 2 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 12 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน รวมทั้งหมดจำนวน 16 แห่ง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 64 คน ซึ่งมาจาก ฝ่ายบริหาร จำนวน 16 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล จำนวน 12 คน นายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง จำนวน 1 คน และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน ส่วนฝ่ายนิติบัญญัติ จำนวน 48 คน ประกอบด้วย ประธานสภาจำนวน 16 คน คือ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน ประธานสภาเทศบาลตำบล จำนวน 12 คน ประธานสภาเทศบาลเมือง จำนวน 1 คน และประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน และสมาชิกสภา จำนวน 32 คน โดยใช้เกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงจากฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งบุคคลทั้งสองฝ่ายนี้มาจากการเลือกตั้ง ที่ดำรงตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทั้ง 16 แห่ง ส่วนสมาชิกสภากำหนดแห่งละจำนวน 2 คน เป็นสมาชิกสภาผู้ชาย 1 คน และสมาชิกสภาผู้หญิง 1 คน แต่หากแห่งใดไม่มีสมาชิกสภาที่เป็นผู้หญิงก็กำหนดให้เป็นสมาชิกสภาชายทั้ง 2 คน ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สำหรับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้มีการจดบันทึก อัดเสียงการสนทนา และมีการบันทึกภาพถ่ายในในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล แล้วนำมารวบรวมจัดหมวดหมู่เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. ฝ่ายบริหาร จำนวน 16 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล จำนวน 12 คน นายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง จำนวน 1 คน และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน

2. ฝ่ายนิติบัญญัติ จำนวน 48 คน คือ

2.1 ประธานสภา จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน ประธานสภาเทศบาลตำบล จำนวน 12 คน ประธานสภาเทศบาลเมือง จำนวน 1 คน และประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน

2.2 สมาชิกสภา จำนวน 32 คน ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 แห่งๆละ 2 คน สมาชิกสภาเทศบาลตำบล จำนวน 12 แห่งๆละ 2 คน สมาชิกสภาเทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่งๆละ 2 คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 2 คน

เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวทั้ง 3 ตำแหน่ง เป็นเพราะว่า บุคคลดังกล่าวเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น รวมถึงเป็นผู้ที่ทำงานใกล้ชิดร่วมกับผู้นำสตรี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการตอบแบบสัมภาษณ์ (Interview) ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเป็นสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ลำดับที่	ประชากร	จำนวน (คน)
1	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	2
2	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล	12
3	นายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง	1
4	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	1
5	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	2
6	ประธานสภาเทศบาลตำบล	12
7	ประธานสภาเทศบาลเมือง	1
8	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด	1
9	สมาชิกสภา	32
รวม		64

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การศึกษาจากเอกสาร โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาจากแนวคิดที่ต้องการศึกษา

1. แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด มี 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง สถานภาพ และเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ สังคมจิตวิทยา ประกอบด้วย ทักษะติดต่อ บทบาทสตรีด้านการเมืองการปกครอง ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านบทบาทผู้นำสตรี ประสบการณ์การทำโครงการกิจกรรมร่วมกับผู้นำสตรี ประสบการณ์ทำงานด้านการเมืองการปกครองร่วมกับผู้นำสตรี

ตอนที่ 2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของผู้นำสตรีก่อนเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น 2) การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองตามกรอบระเบียบของกฎหมาย 3) การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองตามกรอบ

ของสังคมท้องถิ่น 4) การบริหารจัดการอำนาจทางการเมืองการปกครอง 5) การพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

ตอนที่ 3 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น 2) บทบาทด้านการพัฒนา หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด 3) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านการประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 5) ด้านความโปร่งใส

ตอนที่ 4 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลปัจจัยที่ส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) บุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก การพูด การวางตัวที่เหมาะสม 2) ความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่/การปฏิบัติงานตามภารกิจ 3) ด้านฐานะความเป็นอยู่ 4) ด้านการมีอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง

ตอนที่ 5 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีอิสระในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดกว้าง

2. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) ในประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันด้านการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และการยอมรับของประชาชนด้านการเมืองการปกครองของสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ก่อนมีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น

2. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อนำไปสู่การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น นำปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา 3 ท่าน คือ ดร.ธรรมพร ตันตรา รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย ปัญญาดี และดร.สมคิด แก้วทิพย์ ซึ่งเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองสัมภาษณ์ (Try Out) กับสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอใกล้เคียงกับพื้นที่อำเภอเมือง ก่อนที่จะทำการศึกษาจริงเพราะมี

สภาพภูมิประเทศและสภาพความเป็นอยู่ใกล้เคียงกัน โดยนำไปสัมภาษณ์ครั้งนี้จำนวน 20 คน และนำมาปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนที่ทำให้ผู้ข้อมูลมีความยากในการตอบแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาในข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ชุดที่นำไปสัมภาษณ์ในพื้นที่ที่ได้กำหนดในงานวิจัยในครั้งนี้

5. เก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อาศัยอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในปัจจุบัน โดยการบันทึกเสียง และเขียนบันทึกลงในแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ แบ่งการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ติดต่อประสานงานผู้ที่คัดเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูล ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการศึกษาวิจัย

1.2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กำหนดไว้ ซึ่งอาศัยอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในพื้นที่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในปัจจุบัน

2. นำข้อมูลที่ได้รับจากวิธีการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) ทั้งหมดมาตรวจสอบความครบถ้วน และความถูกต้องของข้อมูลการศึกษาวิจัย เพื่อป้องกันการสูญเสียของข้อมูลที่อาจทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน สมบูรณ์และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์

การตรวจสอบข้อมูล

เพื่อให้ผลการวิจัยมีความเที่ยงตรงและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น และไม่เป็นที่สงสัยใดๆ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาทำการตรวจสอบด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าของข้อมูล (Data Triangulation) ที่ประกอบด้วยด้านเวลา ด้านสถานที่ และด้านบุคคล เพื่อพิจารณาว่าการเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยทั้งทางด้านเวลา สถานที่ และบุคคล ที่ต่างกันจะส่งผลทำให้ข้อมูลที่ได้มีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

ด้านเวลา ผู้วิจัยเริ่มทำการลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลในช่วงเดือนกันยายน 2558-พฤษภาคม 2559 ปรากฏว่าไม่ว่าจะเก็บข้อมูลในเดือนไหนก็ตามคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ยังคงเหมือนเดิม

ด้านสถานที่ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผลของการตอบแบบสัมภาษณ์ยังคงเหมือนกันทุกองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น

ด้านบุคคล ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติที่เป็นประธานสภา และสมาชิกสภา ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 รูปแบบ ทั้งชายและหญิง ผู้วิจัยยังคงได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่คล้ายกันและคงเดิมทุกประการ

เมื่อตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า ด้านเวลา ด้านสถานที่ และด้านบุคคล เรียบร้อยแล้ว ก็ได้นำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้การศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยข้อมูลทั้งหมดได้มาจาก การศึกษารวบรวมจากเอกสาร (Documentary study) สัมภาษณ์ (Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาวิจัย โดยนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ จากนั้นก็นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์และแปลผล เพื่อสรุป และรายงานผลการศึกษาวิจัย ในรูปแบบเชิงพรรณนาโวหาร

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การศึกษาวิจัยเรื่อง สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น : กรณีศึกษา ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ คือ การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อผู้นำสตรี และปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรี ตลอดจนแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อค้นพบจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผลการศึกษาวิจัยจะนำเสนอแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและลักษณะสังคมจิตวิทยาของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 3 การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 4 ปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 5 แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและลักษณะสังคมจิตวิทยาของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองระดับประเทศ

จากการศึกษาในเชิงเอกสารพบว่า ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในจังหวัดลำพูนในระดับประเทศที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ผ่านมามีอยู่ 1 คน คือ น.ส.อาภาภรณ์ พุทธปวน ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรติดต่อกันสองสมัยได้รับเลือกตั้งสมัยแรกใน พ.ศ. 2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย และต่อมาได้รับเลือกในสมัยที่ 2 พ.ศ. 2548 สังกัดพรรคไทยรักไทย รวมระยะเวลาที่ได้รับ

เลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 8 ปี จากการศึกษาในเชิงเอกสารและการพบปะพูดคุยกับประชาชนบางส่วนในเขต 1 ประกอบไปด้วย 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง และอำเภอบ้านธิ ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่ น.ส.อาภาภรณ์ พุทธปวน ได้รับเลือกตั้งทั้งสองสมัย โดยประชาชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของการเป็นผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในระดับประเทศมากขึ้นพอสมควร ซึ่งประชาชนได้ให้ทัศนคติต่อบทบาทของการเป็นผู้นำสตรีว่าสามารถนำปัญหาและความต้องการของประชาชนในจังหวัดลำพูน ไปรายงานให้กับพรรคที่ตนเองสังกัด และนำเสนอต่อรัฐบาลจนทำให้ปัญหาต่างๆได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็วและตรงตามเป้าหมาย ประการสำคัญอีกประการหนึ่งผู้นำสตรียังสามารถนำงบประมาณจากรัฐบาลมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนทุกระดับ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด และผู้นำสตรียังสร้างผลงานในการทำให้จังหวัดลำพูนเป็นที่รู้จักทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ จนส่งผลให้จังหวัดลำพูนกลายเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถทำให้ระบบเศรษฐกิจในจังหวัดลำพูนมีการหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความภาคภูมิใจต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงคนแรกของจังหวัดลำพูน

ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น

จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าผู้นำสตรีในระดับท้องถิ่นที่อยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง มีดังต่อไปนี้ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าสัก จำนวน 1 คน คือ นางสาวศศิธร เทพศักดิ์ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา ส่วนผู้นำสตรีในรูปแบบเทศบาลตำบลประกอบด้วยเทศบาลตำบลประดู่ป่า จำนวน 1 คน คือ นางสาวรุ่ง มะโนกิจ ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลหนองช้างค้ำ มีผู้นำสตรีหญิงจำนวน 4 คน ประกอบด้วย นางลำดวน แสนสมเพชร ดำรงตำแหน่งรองประธานสภา นางอรพิน ตามเกตุ ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ และอีก 2 คน คือ นางจรัสศรี อุดมพันธ์ และนางพัชนี ศรีวิชัย ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา เทศบาลตำบลริมปิง มีจำนวน 1 คน คือ นางจารี สิงห์ทอง ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา เทศบาลตำบลเวียงยอง มีจำนวน 2 คน คือ นางสาวจารุณี แพทย์รัตน์ และนางจิรวดี มณีรัตน์ ดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภา เทศบาลตำบลอุโมงค์ มีจำนวน 1 คน คือ นางอัมพร ชัยธรรม ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา เทศบาลตำบลเหมืองง่า มีจำนวน 1 คน คือ นางไพศรี ศรีดาเพ็ง ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา เทศบาลตำบลบ้านกลาง มีจำนวน 1 คน คือ นางพิกุล ชมพู ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา เทศบาลตำบลต้นธง มีจำนวน 1 คน คือ นางสาวภัทรสร้างโชค ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา เทศบาลตำบลเหมืองจี้ มีจำนวน 3 คน คือ นางเพชรรัตน์ ชัชวาล นางศรีเรือน มาละแซม และนางอุตสาห์ อุประมี ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา เทศบาลตำบลบ้านแป้น มีจำนวน 3 คน คือ นางสาวพรรณ เลิศพภุชย์ ดำรงตำแหน่งรองประธานสภา นางจันทร์แสงจิตอารี ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ และนางศรีไล จายโจง ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา เทศบาลตำบลศรีบัว

บาน จำนวน 1 คน คือ นางศรีวรรณ วงศ์แจ่ม ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา เทศบาลตำบลมะเขือแจ้
จำนวน 2 คน คือ นางสาวเสาวลักษณ์ ธิบแจ่ม ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ และ นางพจนิษฐ์ รัตพนัส
ดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภา และเทศบาลเมืองลำพูน มีผู้นำสตรี จำนวน 3 คน คือ นางสาวบุญทวี ถา
น้อย นางสาวศจี บุญยเกียรติ และนางทรงศรี ถาวรวรรณท์ ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภา โดยสรุปมี
จำนวนทั้งหมด 25 คน โดยแยกเป็นฝ่ายบริหารจำนวน 1 คน และฝ่ายนิติบัญญัติจำนวน 24 คน

นอกนั้นยังเป็นผู้นำสตรีที่อยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง ในรูปแบบ
เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออื่นๆ ของจังหวัดลำพูน อีกจำนวนหนึ่ง เช่น อำเภอ
ป่าซาง จำนวน 14 คน อำเภอแม่ทา จำนวน 14 คน อำเภอบ้านธิ จำนวน 8 คน อำเภอเวียงหนอง
ล่อง จำนวน 6 คน อำเภอทุ่งหัวช้าง จำนวน 6 คน อำเภอบ้านโฮ่ง จำนวน 29 คน และอำเภอลี้
จำนวน 31 คน รวมทั้งหมดจำนวน 108 คน โดยเป็นฝ่ายนิติบัญญัติทั้งหมด รวมผู้นำสตรีที่เป็น
สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งจังหวัดลำพูนมีจำนวน 133 คน

ลักษณะสังคมจิตวิทยา ต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในจังหวัดลำพูน

ซึ่งประกอบด้วย ทศนคติต่อบทบาทผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ประสบการณ์
ฝึกอบรมด้านบทบาทผู้นำสตรี ประสบการณ์การทำโครงการกิจกรรมร่วมกับผู้นำสตรี และ
ประสบการณ์การทำงานด้านการเมืองการปกครอง

ทัศนคติต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีความคิดเห็นที่
สอดคล้องกันว่าปัจจุบันประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในจังหวัดลำพูน
ไปในทิศทางที่ดีขึ้น (ทางบวก) ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่าปัจจุบันสิทธิและเสรีภาพของชายและหญิงมีความ
เท่าเทียมกันตามสถานะทางกฎหมาย แนวความคิดดั้งเดิมที่ว่าผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้าง
เท้าหลังได้ถูกลดทอนลงไปในปัจจุบัน (จากการสัมภาษณ์ สมาชิกสภา เทศบาลตำบลเวียงยอง) ผู้ให้
สัมภาษณ์กล่าวว่า ปัจจุบันนั้นจะเห็นภาพของความสามารถของสตรีอย่างเด่นชัด เช่น สิ่งใดที่ผู้ชาย
กระทำหรือสามารถเป็นได้ ผู้หญิงก็สามารถกระทำและสามารถเป็นไปได้เช่นกัน เช่น ผู้ชายเป็น
นายกรัฐมนตรี ผู้หญิงก็สามารถเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ผู้ชายเป็นทหาร ตำรวจ ทนาย อัยการ ผู้
พิพากษา ผู้หญิงก็สามารถเป็น ทหาร ตำรวจ ทนาย อัยการ ผู้พิพากษาได้ ผู้ชายเป็นหมอ เป็น
อาจารย์ ผู้หญิงก็สามารถเป็นหมอ หรือเป็นอาจารย์ ได้เช่นกัน ผู้ชายเป็นนักธุรกิจที่ประสบผลสำเร็จมี
ทรัพย์สินเงินทอง หรือมูลค่าทางธุรกิจนับมูลค่ามหาศาล ผู้หญิงก็สามารถสร้างได้และเป็นผู้บริหารได้
ประกอบกับสถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน กระแสการยอมรับความสามารถของเพศหญิงค่อนข้าง
รุนแรง และผู้หญิงในยุคปัจจุบันได้แสดงศักยภาพ ความรู้ความสามารถ ให้เห็นเป็นรูปธรรมโดยเฉพาะ

ความรู้ความสามารถทางด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งจะสังเกตได้ว่าปัจจุบันในทางการเมืองการปกครองทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น จะมีสัดส่วนของสตรีเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองเหล่านั้นได้แสดงความสามารถ เช่น ความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ความสามารถในการแสวงหาความร่วมมือ ความสามารถในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่า การพิจารณาว่าผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในจังหวัดลำพูน มีความรู้ความสามารถมากน้อยเพียงใด สามารถพิจารณาได้จากการร่วมอภิปราย การยื่นญัตติต่างๆ การตั้งกระทู้ถาม และการตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ทั้งในสภาในระดับประเทศและสภาในระดับท้องถิ่น สิ่งที่เป็นรูปธรรมอีกประการหนึ่งที่สามารถพิจารณาได้ ปัจจุบันผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองจะถูกผลักดันให้เป็นฝ่ายบริหาร หรือเป็นผู้นำทางการบริหารและผู้นำฝ่ายนิติบัญญัติ ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าปัจจัยที่สนับสนุนให้สตรีมีความรู้ความสามารถตามบทบาทหน้าที่ คือ ระดับการศึกษา การผ่านประสบการณ์การเป็นสมาชิกของกลุ่มองค์กรต่างๆ มาก่อนทั้งภายในและภายนอกชุมชน รวมถึงได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนอย่างต่อเนื่อง (จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาลตำบลต้นธง) ตลอดจนสตรีผู้นำทางการเมืองการปกครองส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

สำหรับทัศนคติต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในจังหวัดลำพูน ด้านการใช้ศักยภาพในฐานะนักการเมืองการปกครอง ประชาชนส่วนใหญ่ยอมรับในศักยภาพทางด้านความอดทนอดกลั้นต่อปัญหาอุปสรรค หรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ ยอมรับในศักยภาพทางด้านความโปร่งใส และการไม่ทุจริตคอร์รัปชัน เพราะผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ที่เป็นนักการเมืองผู้ชาย ให้ทัศนคติต่อนักการเมืองการปกครองที่เป็นผู้หญิงจะมีผลเสียหลายทางด้านการทุจริตค่อนข้างน้อย ประการสำคัญผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองมีความยึดหยุ่นในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดีกว่านักการเมืองผู้ชายบางคน ทำให้บรรยากาศในการทำงานดีขึ้นมีความเครียดลดลง (จากการสัมภาษณ์ ประธานสภาเทศบาลตำบลเหมืองง่า) สำหรับผลของการดำเนินงานทางด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ส่งผลทางตรง คือ ทำให้ชุมชนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการ มีการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข และ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนการส่งผลทางอ้อมคือ เป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ให้คนในระดับประเทศและต่างประเทศได้รู้จัก ซึ่งส่งผลให้จังหวัดลำพูนมีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนรุ่นหลังได้รับรู้รับทราบได้เห็นตัวอย่างของการทำคุณงามความดี การเสียสละของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองที่มีต่อถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในอนาคตได้เป็นอย่างดี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางคนยังได้กล่าวเชื่อมโยงถึง บทบาทของสตรี

ทางการเมืองการปกครองในจังหวัดลำพูน ที่มีความสอดคล้องกับประวัติความเป็นมาของเจ้าแม่จามเทวี ซึ่งเป็นสตรีที่มีบทบาทสำคัญทางด้านการเมืองการปกครองของจังหวัดลำพูนในอดีต ในมิติของความเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของเจ้าแม่จามเทวี อย่างไรก็ตามจากการศึกษาก็ยังพบว่าถึงแม้ประชาชนส่วนใหญ่จะให้การยอมรับ หรือมีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง แต่ก็มีบางส่วนที่มีทัศนคติทางด้านลบต่อผู้นำสตรีในจังหวัดลำพูน เช่น การแต่งกายที่ไม่เหมาะสม การแสดงวาทะกรรมที่ไม่เหมาะสมกับการเป็นสตรี และการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่สมบุกสมบัน ไม่รวดเร็วทันใจ เหมือนกับนักการเมืองที่เป็นผู้ชาย รวมถึงบางครั้งผู้นำสตรีมีการตัดสินใจที่ล่าช้าไม่เด็ดขาด และประการสำคัญการไม่ยอมรับผู้นำสตรีที่ประพฤติปฏิบัติผิดศีลธรรมในเชิงชั่วสาว (จากการสัมภาษณ์สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งหนึ่ง) ปัจจัยดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในจังหวัดลำพูน

ประสบการณ์ฝึกอบรมด้านบทบาทผู้นำสตรี

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ฝึกอบรมด้านบทบาทผู้นำสตรี พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเคยมีประสบการณ์เข้าร่วม ฝึกอบรมด้านบทบาทอำนาจหน้าที่ร่วมกับประชาชน ผู้นำชุมชน และผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง เช่น โครงการพัฒนาด้านสตรี โครงการกองทุนพัฒนาสตรี โครงการการพัฒนาศักยภาพด้านผู้นำสตรี โครงการฝึกอบรมการปรับตัวของผู้นำสตรีในสถานการณ์ปัจจุบัน โครงการพัฒนาศักยภาพของผู้นำสตรี สำหรับประสบการณ์การทำโครงการกิจกรรมร่วมกับผู้นำสตรี จากการศึกษาพบว่า ประกอบด้วย ทางด้านการเมืองการปกครอง เช่น การรณรงค์การออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยชุมชนด้านการเมืองการปกครอง ร่วมทำกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับบทบาทสิทธิหน้าที่พลเมือง โครงการเสริมสร้างความรู้เรื่องการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น โครงการอบรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ โครงการเกี่ยวกับกฎหมายสำหรับชุมชนและชาวบ้าน การทำกิจกรรมร่วมกับผู้นำสตรีทางด้านสังคม เช่น โครงการเยี่ยมเยียนหลาน โครงการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ โครงการเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน โครงการด้านเยี่ยมบ้านผู้พิการ หรือผู้ป่วยติดเตียง โครงการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการด้านผู้ยากไร้ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส เด็กกำพร้าที่ถูกทอดทิ้ง และสวัสดิการเกี่ยวกับผู้ป่วยติดเตียง

ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศาสนาวัฒนธรรม เช่น โครงการจูงมือลูกหลานเข้าวัด โครงการธรรมสัจจะ โครงการสวดมนต์วันพระ โครงการบวชสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการตานก๋วยสลากภัต โครงการสละก้อยอม ร่วมกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ โครงการส่งเสริมอาชีพด้านต่างๆ เช่น การทำผลิตภัณฑ์โอท็อป (OTOP) โครงการสอนทำลำไยอบแห้ง โครงการแกะสลักผลิตภัณฑ์ไม้ โครงการทอผ้าไหมและผ้าฝ้าย โครงการเย็บปักถักร้อยผ้าพื้นเมือง โครงการทำดอกไม้ประดิษฐ์และทำบายศรี โครงการทำอาหาร

และชนพื้นเมือง รวมถึงโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพทางด้านการเกษตรต่าง ๆ จากการเข้าร่วมอบรมและเข้าร่วมทำกิจกรรมโครงการกับผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ให้ข้อสังเกตว่า ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในจังหวัดลำพูน ก็สามารถแสดงบทบาทในฐานะของผู้นำได้เป็นอย่างดี เช่น ตั้งใจรับฟังและแสดงความคิดเห็นต่างๆ ในขณะอบรม มีการแสดงออกที่เหมาะสม ปฏิบัติเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตาม จะสังเกตได้ว่าผู้นำสตรีส่วนใหญ่จะเข้ารับฟังและนั่งแถวหน้าของห้องประชุม และจะร่วมอบรมจนครบตามระยะเวลาที่กำหนด ในส่วนของการดำเนินกิจกรรมโครงการผู้นำสตรีก็แสดงบทบาทเป็นทั้งผู้บริหารจัดการ และเป็นทั้งผู้ปฏิบัติในขณะเดียวกัน ให้ความร่วมมือในทุกบทบาทที่กลุ่มได้กำหนดไว้ และอยู่ร่วมโครงการจนเสร็จสมบูรณ์ (จากการสัมภาษณ์ประธานสภาเทศบาลตำบลเวียงยอง)

สรุปว่าในจังหวัดลำพูนมีนักการเมืองที่เป็นสตรีทั้งอดีตและปัจจุบัน ทั้งในรูปแบบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาตำบล รวมจำนวนทั้งหมด 133 คน โดยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 1 คน และเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่นที่เป็นทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติที่สังกัด ในรูปแบบ สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 132 คนจากการศึกษาเบื้องต้นผู้นำเหล่านี้ได้ปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองการปกครองได้เป็นอย่างดี มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับของประชาชนในจังหวัดลำพูน ไม่น้อยกว่านักการเมืองผู้ชายแม้แต่หนึ่ง สำหรับลักษณะสังคมจิตวิทยาที่มีต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในจังหวัดลำพูน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ทัศนคติที่ตรงกันว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ด้วยเหตุผลของสิทธิและเสรีภาพชายหญิงเท่าเทียมกันในปัจจุบัน รวมถึงสตรีในยุคปัจจุบันได้แสดงศักยภาพให้เห็นเป็นรูปธรรมทั้งเชิง เศรษฐกิจ สังคม ธุรกิจ และการเมืองการปกครอง เป็นที่ประจักษ์ (จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภา เทศบาลประดู่ป่า) อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีต่อผู้นำสตรีในทางการเมือง เกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกบางประการ รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่สมบุกสมบัน และการตัดสินใจที่ค่อนข้างล่าช้าไม่เด็ดขาด ส่วนประสพการณ์ในการร่วมฝึกอบรมกับผู้นำสตรีในจังหวัดลำพูน ผู้ให้ข้อมูลมีประสพการณ์ในการเข้าร่วมฝึกอบรม ในด้านต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาบทบาทสตรี โครงการกองทุนพัฒนาสตรี โครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำสตรี ส่วนการเข้าร่วมฝึกอบรมร่วมกับผู้นำสตรี เช่น โครงการรณรงค์ออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โครงการเสริมสร้างความรู้เรื่องการเมืองการปกครอง

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น การบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองตามกรอบระเบียบของกฎหมาย การบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองตามกรอบของสังคมท้องถิ่น การจัดการอำนาจทางการเมืองการปกครอง และการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

การเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า ก่อนที่ผู้นำสตรีจะเข้าสู่เวทีทางการเมืองการปกครอง ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้มีการเตรียมความพร้อมอยู่ 3 ด้าน คือ การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับความเข้าใจของครอบครัว การเตรียมความพร้อมด้านฐานะของครอบครัว และการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

การเตรียมความพร้อมทางการเมืองการสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว ซึ่งก่อนที่ผู้นำสตรีจะตัดสินใจเข้าสู่เวทีทางการเมืองการปกครอง ได้มีการพูดคุยปรึกษาร่วมกับสมาชิกในครอบครัวและสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน โดยมีการวิเคราะห์ถึงผลดีผลเสียของการเข้าสู่เวทีและการทำงานทางการเมือง โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และหาข้อสรุปโดยการคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมคือ หมู่บ้าน ตำบล มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีการนำเอาเรื่องของการโอกาสในการทำงานทางการเมืองการปกครองได้อย่างเต็มศักยภาพมาเป็นข้อพิจารณาในการที่จะเข้ามาทำงานทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี

ส่วนการเตรียมความพร้อมด้านฐานะความมั่นคงของครอบครัว จากการศึกษพบว่า ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะค่อนข้างดีมาก่อนที่จะเข้ามาทำงานทางการเมืองการปกครอง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่เป็ข้าราชการที่ลาออกก่อนครบกำหนดอายุราชการหรือเกษียณอายุราชการมาก่อน บางคนเป็นผู้ที่อยู่ในวงตระกูลของนักธุรกิจและนักการเมืองในอดีตซึ่งมีฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างดี รวมถึงผู้นำสตรีบางคนเป็นเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินมากมาย คือเป็นเกษตรกรที่มีฐานะความเป็นอยู่ดี ดังนั้นการเข้ามาเป็นนักการเมืองท้องถิ่นจึงไม่มีผลกระทบต่อฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวเพราะมีความพร้อมทางการเงิน ซึ่งเป็นฐานสำคัญของผู้ที่เข้ามาเป็นนักการเมืองที่มีอัตราค่าตอบแทนค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับบุคคลสาขาอาชีพอื่นๆ รวมถึงการมีค่าใช้จ่ายทางสังคมค่อนข้างมาก แต่ก็ไม่เป็นปัญหาอุปสรรคในการเข้ามาเป็นนักการเมืองท้องถิ่น เพราะผู้นำสตรีส่วนใหญ่ไม่เน้นหนักและให้ความสำคัญกับค่าตอบแทนการทำงานทางการเมืองท้องถิ่นมากนัก แต่คำนึงถึงความมีหน้ามีตาในวงสังคมและการได้รับการยอมรับนับถือจากคนในสังคม ชุมชน

มากกว่า รวมถึงการมีความภาคภูมิใจในเกียรติยศศักดิ์ศรี (ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของนายกเทศบาลตำบลประตูป่า) ที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า การจะเป็นผู้นำทางการเมืองที่ดีและมีประสิทธิภาพจำเป็นจะต้องมีการเตรียมความพร้อม ให้ครอบครัวมีการรับรู้และเข้าใจรวมถึงต้องไม่ทำให้ครอบครัวเดือดร้อนเรื่องสภาพความเป็นอยู่โดยเฉพาะด้านการเงินของครอบครัว

สำหรับการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครอง พบว่า ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการเตรียมความพร้อมทั้งในเชิงความเป็นวิชาการและการปฏิบัติ โดยที่ผู้นำสตรีได้มีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในสถาบันการศึกษาต่างๆ ก่อนที่จะเข้ามาทำงานทางด้านการเมืองการปกครอง รวมถึงการเข้ารับการอบรมสัมมนาในโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรีและโครงการที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองทั้งในระดับชุมชน อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ ตลอดจนก่อนที่ผู้นำสตรีจะเข้ามาทำงานทางด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น ส่วนใหญ่ได้ผ่านการปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นผู้นำกลุ่มองค์กรมาก่อน เช่น การเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มแม่บ้าน ประธานกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม) หรือผ่านการเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ มาก่อน จากความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการที่ได้เรียนรู้มาก่อนประกอบกับการมีประสบการณ์ในการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการทำงานทางด้านผู้นำชุมชนท้องถิ่น ประสบการณ์ทางด้านการเมืองการปกครอง จึงทำให้ผู้นำสตรีมีความพร้อมในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านครอบครัว ฐานะความเป็นอยู่ ความเข้าใจและการให้การสนับสนุนจากสมาชิกภายในครอบครัว ซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการและการทำงานด้านการเมืองการปกครองที่มีประสิทธิภาพของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เมื่อเข้ามาทำงานทางด้านการเมืองการปกครอง

การบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองตามกรอบระเบียบของกฎหมาย

จากการศึกษาพบว่า ภายหลังจากที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง ได้รับตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นเรียบร้อยแล้วก่อนที่จะเข้าไปบริหารจัดการและปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ ผู้นำสตรีได้มีการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทำงานทางด้านการเมืองการปกครองและการปฏิบัติงานต่างๆ ภายใตกรอบของระเบียบกฎหมายโดยการเข้ารับการศึกษอบรม ทั้งในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยได้จัดโครงการขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานด้านการเมืองการปกครอง ของทั้งผู้นำสตรีที่เป็นฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งบางหลักสูตรเป็นไปตามระเบียบของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยโดยตรง รวมทั้งผู้นำสตรีได้ทำการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบาทอำนาจหน้าที่และการปฏิบัติงาน ด้วยตนเองโดยอ่านจากหนังสือตำราต่าง ๆ สืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ตรวมถึงการศึกษาระเบียบกฎหมาย บทบาทอำนาจหน้าที่จากผู้มี

ความรู้และประสบการณ์ ทั้งนักวิชาการและผู้นำทางการเมืองที่มีประสบการณ์มาก่อน จากผลของการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น การบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ จึงส่งผลทำให้ผู้นำสตรีมีการบริหารจัดการด้านการเมือง การปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สร้างปัญหาทางด้านความขัดแย้งและการถูกร้องเรียนในการทำงานที่ผิดระเบียบกฎหมาย ซึ่งจะสังเกตได้จากผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่ มีคดีความหรือถูกร้องเรียนในการทำงานค่อนข้างน้อย และการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานที่เกิดจากผู้นำที่เป็นสตรีก็น้อยเช่นกัน จากการบริหารจัดการและการทำงานด้านการเมืองการปกครองที่อยู่ในกรอบของระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัดของผู้นำสตรี ส่งผลถึงการสร้างความพึงพอใจต่อการทำงานด้านการเมืองการปกครองอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรกมีสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางคน บางกลุ่มมองว่าการทำงานที่ยึดระเบียบกฎหมายมากเกินไป บางครั้งทำให้การทำงานเกิดความล่าช้าและไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ประการที่สองมีบุคคลบางคนบางกลุ่มกลับมองว่าความละเอียดอ่อนของการทำงานของผู้นำสตรีที่เป็นไปตามระเบียบแบบแผนเป็นความถูกต้องชอบธรรม และเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่พึงประสงค์ เพราะเป็นการป้องกันข้อผิดพลาดต่างอันพึงเกิดขึ้นและเป็นการป้องกันไม่ให้นำทางการเมืองการปกครองได้หาโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชัน และเบียดบังเงินภาษีของประชาชนไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน (จากการให้สัมภาษณ์ของนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลมะเขือแจ้)

การบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองตามกรอบของสังคมท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า นอกจากที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จะมีการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานทางการเมืองการปกครองตามกรอบระเบียบของกฎหมาย จากการศึกษาวิจัยยังทำให้ทราบว่าผู้นำสตรีมีการบริหารจัดการการปฏิบัติงานตามระเบียบแบบแผนทางสังคมอีกประการหนึ่งด้วย จากการสัมภาษณ์ถึงการทำงานทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี มักมีความเกี่ยวข้องกับงานทางด้านสังคมไปพร้อมๆ กัน เพราะในสังคมชุมชนต่างๆ มักจะมีกฎเกณฑ์กติกาของสังคมนั้นๆ ดังนั้นการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีจึงจำเป็นต้องยึดกรอบ และกติกาของสังคมควบคู่กันไป การทำงานด้านการเมืองการปกครองตามกรอบของสังคมคือ การที่ผู้นำสตรีจะทำงานทางการเมืองการปกครองต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น การทำงานการเมืองต้องไม่ไปขัดแย้งกับคนหรือกลุ่มต่างๆ ในสังคมชุมชนรวมถึงการทำงานทางการเมืองต้องไม่ขัดต่อหลักของศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อของคนและกลุ่มในชุมชน ตรงกันข้ามการทำงานการเมืองของผู้นำสตรียังต้องอาศัยสภาพความเป็นสังคมชุมชน กฎกติกาและขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อต่างๆ เข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง เช่น การอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่นในลักษณะของการร่วม

แรงร่วมใจในการปฏิบัติงานตามกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น บางครั้งผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองยังได้ใช้ความเชื่อของคนในชุมชนต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทางการเมือง เช่น ความเชื่อทางด้านบุญบารมีของครูบาเจ้าศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนา ที่เป็นบุคลากรทางสงฆ์ที่มีคุณูปการต่อการพัฒนาสังคมชุมชนและพุทธศาสนา โดยเชื่อว่าบุคคลใดเคารพนับถือและเจริญรอยตามแนวทางของครูบาเจ้าศรีวิชัยจะเป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในเชิงการบริหารจัดการและการพัฒนา ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จึงใช้ความเชื่อดังกล่าวดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งการเมืองการปกครองและการพัฒนา เช่น โครงการเดินตามรอยครูบาเจ้าศรีวิชัย จนทำให้การบริหารจัดการทางการเมืองของผู้นำสตรีประสบผลสำเร็จ เพราะได้รับความสนใจและได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีความเคารพนับถือต่อครูบาเจ้าศรีวิชัย อีกทั้งผู้นำสตรียังได้ดำเนินโครงการกิจกรรมที่มีส่วนผสมของการเมืองการปกครอง สังคม และศาสนาวัฒนธรรม การศึกษา โดยนำเอาความเชื่อที่ว่าคนในจังหวัดลำพูนมีสายเลือดของเจ้าแม่จามเทวี วีรสตรีผู้มีความรู้ความสามารถในทางการเมืองการปกครองและการพัฒนา โดยจัดการทำโครงการเกี่ยวกับการระลึกถึงคุณงามความดีของเจ้าแม่จามเทวี ซึ่งโครงการดังกล่าวประชาชนทุกหมู่เหล่าในจังหวัดลำพูนจะกระทำในวันคล้ายวันเกิดของเจ้าแม่จามเทวี ซึ่งโครงการดังกล่าวนับว่าเป็นความสำเร็จของการประสมผสานทั้งความเชื่อ ความศรัทธา ซึ่งส่งผลให้เกิดการผสมกลมกลืนทั้งในเชิงการเมืองการปกครอง และสังคมรวมถึงศาสนาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนการเรียนรู้ในเรื่องราวของประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้ที่เป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการดังกล่าวก็คือผู้นำสตรีเป็นส่วนใหญ่ในจังหวัดลำพูน ร่วมกับผู้นำของหน่วยงาน องค์กร กลุ่มองค์กรต่างๆ ซึ่ง (สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ สมาชิกสภา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ที่ได้กล่าวว่า ผู้นำสตรีในจังหวัดลำพูนมีความสำนึกในบุญบารมีและมีการเจริญรอยตามแนวทางของครูบาเจ้าศรีวิชัยและเจ้าแม่จามเทวี บุรุษทางสงฆ์และวีรสตรีที่มีคุณูปการ ของเมืองหริภุญไชย (จังหวัดลำพูน)

การบริหารจัดการอำนาจ

จากการศึกษาพบว่า ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการบริหารจัดการอำนาจที่ได้มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ในสถานการณ์เป็นตำแหน่งทางการเมืองการปกครอง โดยใช้อำนาจที่ได้มาตามบทบาทอำนาจหน้าที่ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม และเกิดประโยชน์กับสังคมชุมชนโดยรวม ผู้นำสตรีสามารถใช้อำนาจให้ก่อเกิดประโยชน์ทั้งด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการใช้อำนาจทางการเมืองการปกครองในการสร้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการ เพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ ได้อย่างต่อเนื่อง จากการศึกษายังไม่พบว่าผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน นำเอาอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองมาใช้ในทางที่เสียหายในด้าน

ต่าง ๆ รวมถึงไม่นำเอาอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองมาใช้ก่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตน พวกพ้อง และวางวาทะที่ตัวเอง และไม่นำอำนาจทางการเมืองการปกครองที่ได้มาไปใช้ในทางข่มขู่ หรือสร้างความขัดแย้งใดๆให้เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้นำสตรีมีการรับรู้ว่าอำนาจทางการเมืองการปกครองที่ได้มาแท้ที่จริงแล้วเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่ประชาชนในเขตความรับผิดชอบให้มาเพื่อให้ผู้นำสตรีนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง จากการศึกษายังพบว่า นอกจากผู้นำสตรีจะมีอำนาจทางการเมืองการปกครองที่ได้รับจากการแต่งตั้งตามระเบียบกฎหมายของทางราชการ ผู้นำสตรียังมีความตระหนักว่าอำนาจที่ได้มานั้นมีองค์ประกอบของอำนาจที่เกิดจากบารมีทั้งของครอบครัวและวงศ์ตระกูลมาตั้งแต่ดั้งเดิม รวมถึงอำนาจบารมีที่ตนเองได้สร้างและสะสมมา (เป็นอำนาจทางสังคม) ดังนั้นผู้นำสตรีจึงมีความตระหนักถึงการบริหารจัดการและการใช้อำนาจที่ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีอุดมการณ์ของการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นของประชาชนและชุมชนอย่างแท้จริง ไม่มีพฤติกรรมการนำเอาอำนาจของตนเองที่มีอยู่ไปใช้ในทางที่ผิดกฎหมายและผิดธรรมเนียมประเพณีใดๆ ไม่มีการใช้อำนาจในลักษณะของการใช้อำนาจ มักใหญ่ใฝ่สูง อวดมั่งอวดมี และนำอำนาจไปสร้างอิทธิพลในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมใดๆ เพราะผู้นำสตรีส่วนใหญ่นำคำนี้ถึงเกียรติยศศักดิ์ศรี ครอบครัว และวงศ์ตระกูล (ประธานสภาเทศบาลเวียงยอง, 2559: สัมภาษณ์)

การพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า จากผลของการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานทางด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทั้งในส่วนของเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ามาเป็นผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ทางด้านความเข้าใจ ฐานะความเป็นอยู่ รวมถึงการเตรียมความพร้อมในด้านความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ ตลอดจนการบริหารจัดการด้านการเมืองตามกรอบของกฎหมาย และกรอบของสังคม ประกอบกับการที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการบริหารจัดการอำนาจทางการเมืองการปกครองได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าเพื่อประโยชน์ส่วนตน โดยมีส่วนผสมของการใช้อำนาจตามระเบียบกฎหมายและอำนาจบารมีตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม จึงส่งผลทำให้การเมืองการปกครองของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต การเมืองการปกครองในจังหวัดลำพูนมีความขัดแย้งลดลง การทุจริตคอร์รัปชันโดยอาศัยอำนาจทางการเมืองลดลง รวมถึงนักการเมืองท้องถิ่นมีการพัฒนาตนเองให้มีภาวะความเป็นผู้นำสูงขึ้น สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และประการสำคัญผลของการบริหารจัดการและการปฏิบัติงาน ด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

โดยที่ประชาชนพิจารณาผลจากการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ รวมถึงความมุ่งมั่นตั้งใจ ความมีคุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใส จึงส่งผลให้สมาชิกสภาและประชาชนให้การยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางด้านการบริหารจัดการด้านเมืองการปกครอง ด้านการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนด้านความโปร่งใส ซึ่งรายละเอียดของผลการศึกษาวิจัยได้นำเสนอไว้ในส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของการศึกษาวิจัย

สรุป

การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยที่ผู้นำสตรีมีการเตรียมความพร้อมก่อนการเลือกตั้งทางด้านการสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิกของครอบครัวและการสร้างความมั่นคงทางด้านฐานะความเป็นอยู่ รวมถึงการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ และการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น อีกทั้งผู้นำสตรียังมีการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งเป็นไปตามระเบียบกฎหมายของการปกครองท้องถิ่นและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการบริหารจัดการการเมืองการปกครองที่สอดคล้องกับกรอบของสังคม โดยยึดถือเอากฎเกณฑ์กติกา ความเชื่อ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมชุมชนท้องถิ่น เข้ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการทางด้านการเมืองการปกครอง ประกอบกับผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการบริหารจัดการอำนาจทางการเมืองการปกครองที่เป็นอำนาจตามระเบียบกฎหมายและอำนาจบารมีทางสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อสังคมชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งประชาชนสามารถสัมผัสได้และเห็นเป็นรูปธรรมจึงส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน อย่างต่อเนื่องทั้งในมิติของบุคคล กลุ่มบุคคล และการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และประการสำคัญผลของการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีทำให้สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนให้การยอมรับในบทบาทของการเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครอง

ตอนที่ 3 การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ซึ่งประกอบด้วย การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น การพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และความโปร่งใส

การยอมรับการบริหารจัดการ ด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ให้การยอมรับเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเมือง ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในจังหวัดลำพูน ในส่วนแรก คือ การเตรียมความพร้อมและการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครอง และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ซึ่งจะสังเกตได้ว่า ก่อนที่ผู้นำสตรีจะอาสาเข้ามาเป็นนักการเมืองท้องถิ่นในตำแหน่งต่างๆ จะมีการเตรียมความพร้อมโดยการสมัครเข้าเป็นสมาชิกและผู้นำกลุ่มต่างๆ ในชุมชนนั้นๆ โดยเฉพาะการเป็นสมาชิกและผู้นำกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง และจากการศึกษายังพบว่าผู้นำสตรีบางคนก่อนที่จะเข้ามาเป็นผู้นำในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เคยผ่านการเป็นผู้นำท้องถิ่นมาก่อน เช่น เป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ช่วย เป็นสารวัตรกำนัน และแพทย์ประจำตำบลมาก่อน ตลอดจนผู้นำสตรีจะมีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับครอบครัวให้มีความเข้มแข็งก่อนที่จะอาสาเข้ามาเป็นผู้นำท้องถิ่น (จากการสัมภาษณ์นายกเทศมนตรี ตำบลมะเขือแจ้)

ส่วนการยอมรับบทบาทหลังจากที่เข้ามารับตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำสตรีจะมีความกระตือรือร้น มุ่งมั่น ตั้งใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง (Active) รวมถึงมีความใฝ่รู้เรียนรู้ เกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองเพิ่มเติม รวมถึงการศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจในระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติในเชิงการเมืองการปกครองได้ดีมีประสิทธิภาพให้เห็นเป็นรูปธรรม ยกตัวอย่าง เช่น การทำหน้าที่ในการอภิปราย ตั้งกระทู้ถาม และการพิจารณาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งนำไปสู่การบรรจุเป็นข้อบัญญัติ หรือเทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งมีกิจกรรมโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ชุมชน ในเขตความรับผิดชอบได้อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทุกๆ ด้าน ของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

จากการศึกษาพบว่า การยอมรับในบทบาทผู้นำสตรี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังยอมรับบทบาทผู้นำสตรี ด้านการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ในเรื่องของการปรับตัวทางการเมืองการปกครอง ที่ผู้นำสตรีมีความอดทน อดกลั้น ต่อพฤติกรรมทางการเมืองที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม เช่น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองไปเอื้อประโยชน์ให้กับตนเอง พรรคพวกเพื่อนฝูง วงวาระว่ำนเครือเช่น การประมูลงานก่อสร้างต่างๆ (จากการสัมภาษณ์ สมาชิกท่านหนึ่ง) สังเกตได้ว่าผู้นำสตรีจะไม่มีคำอ่อนไหวในเรื่องดังกล่าวมากนัก มีการวางตัวในทางการเมืองการปกครองที่เหมาะสม และที่สำคัญมีความยึดหยุ่นในเชิงการเมืองการปกครองค่อนข้างสูง จนส่งผลทำให้ความขัดแย้งทางการเมืองท้องถิ่นลดลง เพราะโดยธรรมชาติของเพศหญิงค่อนข้างที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ค่อนข้างดีสาระสำคัญของการยอมรับบทบาทผู้นำสตรีด้านการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ตามการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่น่าสนใจ คือ ผู้นำสตรีมีความสามารถในการบริหารด้านการเมืองการปกครอง โดยมีการวางแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีความละเอียดรอบครอบ มีภาวะ

ผู้นำในเชิงประชาธิปไตย ค่อนข้างสูง และที่สำคัญสามารถปรับตัวให้เข้ากับนักการเมืองทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเชื่อมประสานเพื่อให้ได้งบประมาณเข้ามาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน และผู้ให้ข้อมูลยังให้การยอมรับในบทบาทของผู้นำสตรีในส่วนของการทำงานทางการเมืองการปกครองอย่างมีระบบระเบียบแบบแผน และที่สำคัญมีความทะยานอยากในตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองน้อยกว่านักการเมืองท้องถิ่นที่เป็นผู้ชาย ซึ่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาลดปัญหาความขัดแย้งและการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กร

การยอมรับบทบาท ด้านการพัฒนา

จากการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ขยายความเกี่ยวกับการยอมรับผู้นำสตรี ต่อการพัฒนา หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ทางด้านเศรษฐกิจ คือ ผู้นำสตรีเป็นผู้ที่มีความสามารถในการประสานความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยของงบประมาณเพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมโครงการเสริมสร้างและส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชน เช่น โครงการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ทางการเกษตร โครงการฝึกอบรมอาชีพทางการจัดทำผลิตภัณฑ์ของชุมชน นอกจากนี้ผู้นำสตรียังประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อนำประชาชนที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบไปฝึกอบรมด้านการประกอบอาชีพในสาขาต่างๆ และที่สำคัญการยอมรับในบทบาทของผู้นำสตรีเกี่ยวกับการพัฒนา คือ การสร้างจุดรวมหรือตลาด เพื่อจำหน่ายสินค้าให้แก่ประชาชนผู้ประกอบการอาชีพต่าง เช่น การจัดให้มีตลาดนัดสินค้าทุก ๆ สัปดาห์ ตามหมู่บ้าน และชุมชนต่างๆ ส่วนการยอมรับทางด้านการพัฒนาสังคมผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามในการทำให้สังคมในชุมชนน่าอยู่ โดยการจัดทำกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเยาวชนเพื่อให้ห่างไกลยาเสพติด จัดกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับกลุ่มสตรีแม่บ้าน สตรีอาสาพัฒนาและมียานพาหนะเพื่อนำไปสู่การสร้างครอบครัวที่อบอุ่น รวมถึงการผลักดันให้ประชาชนทุกกลุ่มในชุมชนมีจิตสำนึกในการรักถิ่นฐานบ้านเกิดทุ่มเทเสียสละ และมีส่วนร่วมในการพัฒนา หมู่บ้าน ชุมชน ของตนเอง จัดให้มีโครงการพบปะและเยี่ยมเยียนผู้ป่วย ผู้พิการ รวมถึงการประสานจัดหางบประมาณมาช่วยเหลือให้กับผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

ส่วนการยอมรับเกี่ยวกับการพัฒนาด้าน การศึกษา วัฒนธรรม ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำทางด้านการอนุรักษ์สืบสานขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น เป็นผู้จัดหางบประมาณทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น รวมถึงจากหน่วยงานด้านการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามาดำเนินกิจกรรมโครงการ เช่น ประเพณีสงน้ำประจำปีพระธาตุหริภุญไชย ที่ทำให้บทบาทของสตรีโดดเด่น เพราะต้องไปร่วมแสดงศิลปะพื้นบ้าน (ฟ้อนเล็บ) และกิจกรรมเกี่ยวกับการเชิดชูคุณงามความดีของเจ้าแม่จามเทวี ที่เป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงเก่งผู้หญิงแกร่งผู้หญิงกล้าของจังหวัดลำพูน โดยผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองและสตรีในจังหวัดลำพูน

นอกจากจะเป็นผู้ร่วมคิดร่วมประสานแล้ว ยังเป็นผู้ร่วมแสดงในบทบาทของการเป็นสตรีที่ร่วมมาพ้องในงาน สำหรับด้านการศึกษาพบว่า ผู้นำสตรีในจังหวัดลำพูน เป็นทั้งแสวงหาความรู้โดยเข้ารับการศึกษาเพิ่มเติมในระดับที่สูงขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาและเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อประโยชน์ในการทำงานทางด้านการเมืองการปกครอง ในขณะเดียวกันก็เป็นผู้สนับสนุนให้ประชาชนตระหนักและเห็นคุณค่าของการศึกษา โดยสนับสนุนให้มีศูนย์เด็กเล็กประจำตำบลเพื่อให้ลูกหลานของชุมชนได้มีที่เล่าเรียนในระดับพื้นฐาน ในขณะเดียวกันก็สนับสนุนให้มีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนประจำตำบล เพื่อให้ผู้ขาดโอกาสในการศึกษาได้มีช่องทางในการเรียนรู้และยกระดับการศึกษาของประชาชนในชุมชน การยอมรับการพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นทั้งผู้นำและผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการบ้านน่าอยู่น่ามอง โครงการอนุรักษ์แม่น้ำกวัง และโครงการขยะทำเงิน ส่วนการยอมรับการพัฒนาด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ผู้นำสตรีบางคนสมัครเข้ารับการอบรมเป็นตำรวจบ้าน ชูรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน (ชรบ) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม)

จากการยอมรับในบทบาทด้านการพัฒนาชุมชนของผู้นำสตรี จะเห็นได้ว่าผู้นำสตรีมีศักยภาพสามารถเป็นได้ทั้งผู้นำทางความคิดในการกระตุ้นและจูงใจให้ประชาชน และกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ทั้งการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบ ในผลอันพึงจะเกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมโครงการนั้นๆ และเป็นได้ทั้งผู้ตาม คือ ในกรณีที่มีการทำกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านต่างๆ ในชุมชนผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จะเป็นผู้ร่วมลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังจนกิจกรรมโครงการนั้นๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นเป็นข้อบ่งบอกว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และประชาชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับในบทบาทด้านการพัฒนาของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การยอมรับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญล้วนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า จากการที่ได้สัมผัสและพบเห็นการทำงานด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี ล้วนเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำเช่นเดียวกับผู้นำทางการเมืองที่เป็นผู้ชายหลายคน และจากภาวะผู้นำของสตรีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆด้าน และลักษณะการมีภาวะผู้นำของสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จะเป็นไปในรูปแบบภาวะผู้นำในเชิงประชาธิปไตย มากกว่าผู้นำเชิงเผด็จการ เพราะจากการสังเกตทั้งจากการเข้าร่วมอบรม สัมมนา และร่วมดำเนินกิจกรรมโครงการ ทั้งทางด้านการเมืองการปกครองและการพัฒนา สังคม ชุมชน จะสังเกต

ว่าผู้นำสตรีส่วนใหญ่จะค่อนข้างให้ความสำคัญต่อการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ในการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมโครงการแต่ละครั้งจะมีการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมอบรมสัมมนา และผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และผู้นำสตรีได้นำความคิดเห็นต่างๆ มาปฏิบัติโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดพิจารณาให้ความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบต่อการดำเนินกิจกรรมโครงการ หรือการทำงานนั้นๆ ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า ผู้นำสตรีในจังหวัดลำพูนมีลักษณะการเป็นผู้นำเชิงประชาธิปไตยนั้น สามารถพิจารณาได้อีกประการหนึ่งคือผู้นำสตรีจะเป็นทั้งผู้นำบางเวลา และในขณะเดียวกันก็สามารถเป็นผู้ตามในขณะเดียวกัน ยกตัวอย่าง เช่น ในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการทางสังคม ทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง และการพัฒนาต่างๆ โดยธรรมชาติของประชาชนโดยทั่วไปส่วนใหญ่ เมื่อมีการคัดเลือกผู้นำกลุ่ม ผู้นำกิจกรรมโครงการต่างๆ มักจะเลือกผู้ที่มีตำแหน่งเป็นผู้นำหรือ เป็นหัวหน้า ทั้งที่มาจากท้องถิ่นและท้องที่ เป็นผู้นำกลุ่มในการนั้นๆ แต่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มักจะปฏิเสธเกือบทุกครั้งในการที่จะรับเป็นหัวหน้ากลุ่มเมื่อเข้าอบรมหรือการทำกิจกรรมโครงการ

ทั้งนี้จากการสอบถามผู้นำสตรีส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ในฐานะที่ตนเองเป็นผู้นำต้องเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้แสดงศักยภาพในบทบาทของการเป็นผู้นำ เพราะจะเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนได้ฝึกกระบวนการวิคิดและฝึกการเป็นผู้นำ ซึ่งจะขึ้นประโยชน์ทั้งต่อประชาชนเองและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นในภาพรวม นั้นหมายถึงว่าภาวะผู้นำของสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับประชาชน ผู้นำกลุ่มองค์กรชุมชน ให้เป็นบุคคลที่ กล้าคิด กล้าทำ ในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อจะส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน ตลอดจนเป็นการสร้างบุคคลากรที่เป็นทายาททางด้านการเมืองการปกครองในท้องถิ่น และประการสำคัญจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้าน การบริหารจัดการ และการพัฒนา ให้แก่ สังคม ชุมชนท้องถิ่น ในภาพรวม นอกจากนี้ที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จะเป็นผู้นำเชิงประชาธิปไตยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านบุคคล การเมืองและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นแล้ว จะสังเกตได้ว่าบางครั้งผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ยังมีการประยุกต์ใช้ภาวะผู้นำเชิงเผด็จการร่วมด้วย ยกตัวอย่างในกรณีที่มีการทำงานทางด้านการเมืองการปกครอง ที่จะต้องใช้การตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการแก้ไข ปัญหา และการตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตความรับผิดชอบของตนเอง ผู้นำสตรีจะใช้ความเด็ดขาดในการตัดสินใจเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ของประชาชน ชุมชน ในภาพรวม เช่น กรณีที่มีการประชุมเพื่อจัดสรรงบประมาณมาใช้ในการบริหารจัดการ และพัฒนาชุมชนในเขตความรับผิดชอบของตนเอง หากจะถูกตัดหรือลดทอนลงไป ผู้นำสตรีจะใช้สิทธิในการอภิปรายในที่ประชุมด้วยเหตุและผล เพื่อให้ได้งบประมาณดังกล่าวมาใช้ในการบริหารจัดการชุมชนได้อย่างเต็มที่ และจากการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่เด่นชัดคือ ภาวะ

ผู้นำทางด้านการเมืองการปกครองที่ผู้นำสตรีได้แสดงศักยภาพตามบทบาทของตนเองให้เห็นเป็นรูปธรรม และทำได้เช่นเดียวกันกับผู้นำทางการเมืองการปกครองที่เป็นผู้ชาย ทั้งบทบาททางด้านการบริหารจัดการ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนท้องถิ่น การแสดงถึงควมมีภาวะผู้นำดังกล่าว ส่งผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสถานะ ตำแหน่งหน้าที่ เช่น ผู้นำสตรีที่เคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น เปลี่ยนสถานะอำนาจหน้าที่ตำแหน่งกลายเป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นหมายถึงว่าด้วยวุฒิภาวะของการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงทำให้ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและประสบผลสำเร็จทางด้านการเมืองการปกครอง

การยอมรับบทบาทด้าน การประสานงานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

จากการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับบทบาทด้านการประสานงาน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่ได้รับการยอมรับเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า การที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง ได้รับการยอมรับเกี่ยวกับการประสานงานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพราะว่าโดยบุคลิกภาพและสถานะภาพการเป็นเพศหญิงซึ่งโดยธรรมชาติมักจะเป็นผู้ที่มีการมีมารยาท อ่อนน้อมถ่อมตน ช่างพูดช่างคุย ช่างเจรจาต่อรอง ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สามารถทำบทบาททางด้านการประสานงานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือได้เป็นอย่างดี และสามารถทำให้การดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ประสบผลสำเร็จจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนส่วนใหญ่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ลักษณะของการประสานงานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้นำสตรี ได้มีการประสานความร่วมมือและเครือข่ายกับกลุ่มองค์กร หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน เช่น มีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้นำสตรีสังกัด โดยประสานนำปัญหาและความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ที่ตนเองได้รับเลือกตั้งรายงานให้กับฝ่ายบริหาร เพื่อนำมาสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชน รวมถึงประสานเพื่อให้ได้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องจักรกล รวมถึงบุคลากรมาช่วยในการพัฒนาชุมชนของตนเอง นอกจากนี้ยังมีการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา หน่วยงานทางศาสนา เข้ามาร่วมในการทำกิจกรรมโครงการ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น การเมืองการปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จนเป็นผลสำเร็จให้เห็นเป็นรูปธรรม สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนและชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง

จังหวัดลำพูน ได้มีการประสานความร่วมมือ กับกลุ่มการเมือง และนักการเมืองในระดับประเทศ เพื่อของบประมาณมาใช้ในการบริหารจัดการ ดำเนินงาน และทำกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม ชุมชน เช่น การประสานของบประมาณทางด้านการก่อสร้าง ถนนหนทาง การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการอนุรักษ์สืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนการประสานเพื่อของบประมาณที่นำมาใช้จ่ายในโครงการเกี่ยวกับ เยาวชนและผู้สูงอายุ ในชุมชนท้องถิ่น และที่เห็นเด่นชัดคือการประสานความร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่น คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัติกำนัน แพทย์ประจำตำบล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ ในการปฏิบัติงาน ในด้านการดูแลสุขภาพ สุขความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านสาธารณสุข ภายในชุมชน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ทำให้ทราบว่า ผู้นำสตรีได้มีการประสานงาน ประสานความร่วมมือ เพื่อการน้อมอย่างสม่ำเสมอและมีการปฏิบัติร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับและให้การสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เวชภัณฑ์ และอาหารเครื่องดื่มต่างๆ เมื่อมีการปฏิบัติงาน (การเข้าเวรยามในเวลากลางคืนและในช่วงที่มีเทศกาลสำคัญต่างๆ จากการสัมภาษณ์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลมะเขือแจ้) สำหรับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในส่วนของสร้างเครือข่ายที่เป็นลักษณะของการตั้งเป็น ชมรม สมาคม หรือสมาพันธ์ ในรูปแบบของเครือข่ายผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดลำพูน ยังไม่มีปรากฏแต่จะมีการสร้างเครือข่ายในรูปแบบของการเป็นเครือข่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ชมรม สมาคม สมาพันธ์ และ สันนิบาต องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ผู้นำสตรีส่วนใหญ่จะมีการสร้างเครือข่ายในรูปแบบของการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนมากกว่า

จากผลของการประสานงานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้นำในรูปแบบของการพบปะพูดคุย ปรีกษาหารือ ทางด้านการจัดหางบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล รวมถึงการประเมินติดตามผลเกี่ยวกับงบประมาณที่ได้มา ตลอดจนแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นทางด้านต่างๆ (ชุมชนสุขหัว) รวมทั้งประโยชน์ทางด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารจัดการการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างกว้างขวางส่งผลให้ชุมชนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีความเข้มแข็งในหลายๆ ด้านทำให้ชุมชนท้องถิ่นภายใต้การประสานงานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้นำสตรี เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสามารถพึ่งพาตนเองได้ จากความสำเร็จทั้งหมดที่กล่าวมาทำให้ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่มีการยอมรับในบทบาททางด้านการประสานงานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้เพราะเกิดจากรูปลักษณ์ที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สามารถทำให้เกิดมรรคเกิดผลด้านการพัฒนาในภาพรวม

การยอมรับบทบาทด้าน ความโปร่งใส

จากการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับบทบาทด้านความโปร่งใส ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่รวมถึงประชาชนให้การยอมรับบทบาทด้านความโปร่งใสของผู้นำสตรีเป็นอย่างมาก ผู้ให้ข้อมูลได้ให้เหตุผลสำคัญสำหรับการยอมรับนี้ว่า ภาพลักษณ์ด้านความโปร่งใสของผู้นำสตรีนั้นสามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เช่น ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองมีคติความเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรมีจำนวนที่น้อยมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโดยธรรมชาติของความเป็นผู้หญิงส่วนใหญ่จะมีความหวาดกลัวต่อการทำผิดระเบียบกฎหมาย และการทุจริตคอร์รัปชันมากกว่าผู้ชาย รวมถึงช่องทางหรือโอกาสที่จะทำให้ผู้นำสตรีที่จะคิดทำการทุจริตคอร์รัปชันค่อนข้างมีน้อย เพราะโดยส่วนมากผู้นำสตรีไม่ได้รับผิดชอบงานที่เอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากนัก และผู้นำสตรีส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร สิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาหาข้อมูลในส่วนของการยอมรับบทบาทด้านความโปร่งใสของผู้นำสตรี คือ ผู้นำสตรีส่วนใหญ่มีจิตสำนึกในความถูกต้องชอบธรรม และเห็นความสำคัญของประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความสำนึกกับผิดชอบชั่วดี มีการละอายต่อบาปมากกว่าผู้นำทางการเมืองที่เป็นผู้ชาย การที่ผู้นำสตรีจะประพฤติปฏิบัติในการทุจริตคอร์รัปชันเกี่ยวกับเรื่องเงินทอง เวลา ถือเป็นความน่ากลัวสำหรับผู้นำสตรี ซึ่งส่วนใหญ่นอกจากจะไม่ทุจริตคอร์รัปชันแล้วยังรู้สึกรังเกียจการทุจริตคอร์รัปชันด้วย (ซึ่งจะการคัดกรองจากการสัมภาษณ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลโม่เมือง) เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่ผู้นำสตรีไม่นิยมการทุจริตคอร์รัปชันเพราะ โดยธรรมชาติของการเป็นผู้หญิงมีความรับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องเงินทองภายในครอบครัวค่อนข้างน้อยไม่เหมือนผู้ชาย ประกอบกับโดยธรรมชาติของเพศหญิงไม่มีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขมากนัก เช่น การเที่ยวเตร่กินเหล้าเมายาเหมือนกับผู้ชายจึงไม่ใช่วิถีชีวิตที่ทำให้ผู้นำสตรีมีการทุจริตคอร์รัปชันมากเท่ากับนักการเมืองที่เป็นผู้ชาย ตลอดจนผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีความห่วงใยต่อภาพลักษณ์ของตนเองและครอบครัววงศ์ตระกูลเป็นอย่างมาก เพราะผู้นำสตรีมีความตระหนักรู้ตลอดเวลาว่า ถ้ากระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมโดยการทุจริตคอร์รัปชันจะส่งผลเสียหายต่อทั้งตนเอง ลูกหลาน พ่อแม่และญาติพี่น้อง โดยเฉพาะการตระหนักถึงความเสียหายอันพึงจะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองที่มีต่อลูก ประการสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการทุจริตคอร์รัปชันไม่มากนักเป็นเพราะเกี่ยวข้องกับความต้องการมีหน้ามีตาในสังคม ความต้องการการยอมรับจากสังคม ความต้องการมีเกียรติยศชื่อเสียงในทางที่ดีให้บุคคลอื่นๆ ได้เล้าขานถึงคุณงามความดีของตนเอง ซึ่งเป็นความต้องการที่มีอิทธิพลสูงสุดทางด้านจิตใจที่มากกว่าสิ่งของเงินทอง

ผู้ให้ข้อมูลยังให้ข้อคิดเพิ่มเติมว่าความโปร่งใสของผู้นำสตรีเกิดขึ้นได้ทั้งการกระทำและจิตใจที่ดีงาม ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ผู้นำสตรีได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเรื่อง เงินๆ ทองๆ ผู้นำสตรีจะมีความละเอียดในเชิงปฏิบัติ เช่น มีการตั้งคณะกรรมการร่วมเข้ามาบริหารจัดการที่ได้รับมอบหมาย

และจะมีความละเอียดรอบครอบในเรื่องของการใช้จ่ายเงิน จะมีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีการชี้แจงผลการใช้จ่ายเงินตามงบประมาณ และมีการประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับผิดชอบ นั่นคือผลของการปฏิบัติในเชิงรูปธรรม ส่วนผลทางด้านจิตใจ คือความมีคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณของการเป็นผู้นำที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง จนสามารถก้าวไปเป็นบุคคลต้นแบบทางด้านความซื่อสัตย์ให้กับเยาวชนรุ่นลูกหลานในรุ่นต่อไป จากข้อมูลดังกล่าวมาทั้งหมดจึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนมีความโปร่งใสในการทำงานในทุกมิติ จนได้รับการยอมรับจากประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

สรุป

จากการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ด้านต่างๆ ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่ประกอบด้วย การยอมรับด้านการบริหารจัดการด้านเมืองการปกครองท้องถิ่น การพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การประสานงานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการยอมรับด้านความโปร่งใส

ซึ่งสามารถแยกประเด็นของการยอมรับได้ดังนี้ การยอมรับด้านการเมืองการปกครอง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลและประชาชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับบทบาททางการเมืองในส่วนของการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ามาเป็นนักการเมืองท้องถิ่น และการยอมรับบทบาทหลังจากเข้ารับตำแหน่ง ผู้นำสตรีมีความกระตือรือร้น มุ่งมั่น จริงใจ ทำหน้าที่ของตนเองและการปรับตัวในการทำงานทางการเมือง ส่วนการยอมรับบทบาทด้านการพัฒนาของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สามารถจัดหางบประมาณจากแหล่งทุนต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ในชุมชนท้องถิ่น เช่น โครงการด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่วนการยอมรับในบทบาทด้านภาวะผู้นำ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการยอมรับผู้นำสตรี ในการเป็นผู้นำเชิงประชาธิปไตย ที่มีการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและประชาชน ในขณะเดียวกันผู้นำสตรีก็เป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามในเวลาเดียวกัน สำหรับการยอมรับด้านการประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ รวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และกลุ่มองค์กรชุมชนทั้งภายในและภายนอกชุมชนและท้องถิ่นที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของตนเอง ในขณะเดียวกันผู้ให้ข้อมูลสำคัญและประชาชนเกิดการยอมรับผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทางด้านความโปร่งใสเป็นอย่างมากจากพฤติกรรมการแสดงออก และการกระทำต่างๆ รวมถึงการพิจารณาได้จากคติความเกี่ยวกับการคอร์รัปชันผู้นำสตรีจะมีน้อยกว่าผู้นำชายซึ่งจากผลการยอมรับบทบาทของผู้นำสตรีในด้านต่างๆ อาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันผู้นำสตรีมีศักยภาพมีการเป็นผู้นำทาง

การเมืองการปกครองได้ดี และสามารถแสดงผลงานจนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 4 ปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ซึ่งประกอบด้วย บุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก ความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่การปฏิบัติงานตามภารกิจ ฐานะความเป็นอยู่ และอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง

บุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก

จากการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนคติต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมการแสดงออกของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ไปในทิศทางที่สอดคล้องต้องกันว่า ผู้นำสตรีส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพและมีพฤติกรรมการแสดงออกทางด้านต่างๆ ค่อนข้างดีและสร้างความประทับใจให้กับประชาชนและสังคมในภาพรวม บุคลิกภาพที่เหมาะสม เช่น การแต่งกายสะอาดสะอ้าน ดูดีมีระดับ ถูกกาลเทศะ เน้นความสวยงาม และการอนุรักษ์เชิงวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การใส่ชุดไทยพื้นเมืองในเทศกาลสำคัญต่างๆ รวมถึงการมีบุคลิกภาพทางด้านกริยาท่าทาง อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน ขี้ประจบประแจง ชอบเทกแคร์ดูแลเอาใจใส่ผู้หลักผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ ในเวลาที่มีการทำกิจกรรมโครงการต่างๆ รวมถึงการมีงานประเพณีในชุมชน สำหรับข้อคิดเห็นในทางการเมืองการปกครองต่างๆ ต่อสาธารณชนของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวว่าพฤติกรรมการแสดงออกที่สร้างความประทับใจ คือ การวางตัวที่เหมาะสมในทุกสถานการณ์โดยเฉพาะ พฤติกรรมการแสดงออกในความเป็นผู้นำ เช่น บางครั้งผู้นำสตรีก็สามารถวางตัวเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครองในเชิงประชาธิปไตย มีความยืดหยุ่น โอนอ่อนผ่อนปรนต่อสภาพของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ในบางครั้งบางโอกาสในการประชุมหรือการทำกิจกรรมโครงการของส่วนรวมที่มีคนหมู่มากเข้าร่วม ผู้นำสตรีจะใช้หลักของการเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้เขา รู้เรา ให้เกียรติให้โอกาส ต่อผู้ร่วมประชุมหรือร่วมทำกิจกรรมโครงการได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ในขณะเดียวกันผู้นำสตรีก็สามารถแสดงพฤติกรรมที่มีความเด็ดเดี่ยวเด็ดขาด ในกรณีที่จะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ (จากการสัมภาษณ์ สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นท่านหนึ่ง)

และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ ให้ทัศนะต่อประเด็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพและพฤติกรรมการแสดงออกของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีส่วนสนับสนุนต่อการยอมรับบทบาทของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองหรือไม่อย่างไร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า มีส่วนสนับสนุนเป็นอย่างมากทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า การทำงานทางด้านการเมือง

นอกจากจะใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ทางด้านต่างๆ การมีบุคลิกภาพและพฤติกรรมการแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสมทางด้านต่างๆของผู้นำสตรี ย่อมมีส่วนสนับสนุนให้ประชาชนยอมรับในบทบาทของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะพฤติกรรมการแสดงออกในการมีวุฒิภาวะของการเป็นผู้นำที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนหมู่มากในสังคม และชุมชน

ความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่การปฏิบัติงานตามภารกิจ

จากการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และภารกิจ ด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง ว่าค่อนข้างเป็นไปได้ด้วยดีทั้งบทบาทในฐานะการเป็น สมาชิกสภา รองประธานสภา และนายก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสัมผัสได้จากการเข้าร่วมประชุมของสภาท้องถิ่นในแต่ละครั้ง ผู้นำสตรีที่เป็นสมาชิกสภา จะสามารถแสดงบทบาทตามสถานะของตนเองที่เป็นอยู่ได้ดี ทั้งในส่วนของ การตั้งประเด็นคำถาม การแสดงความคิดเห็น ตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องมีบทบาทหน้าที่ ในการประสานงาน ประสานความร่วมมือ ระหว่างประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการนำปัญหาต่างๆ นำเสนอในที่ประชุมแต่ละครั้งเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตความรับผิดชอบของตนเองที่ได้รับเลือกตั้งมา ในส่วนของผู้นำสตรีที่มีบทบาทหน้าที่ในการเป็นประมุขของฝ่ายสภานิติบัญญัติคือ ประธานสภา ก็มีความสามารถในการควบคุมการประชุมสภาให้ดำเนินและลุล่วงไปได้ด้วยดีตามกรอบของระเบียบกฎหมาย และผลของการประชุมแต่ละครั้งผู้นำสตรีก็มีความสามารถในการจูงใจให้สมาชิกสภาคำนึงถึงผลประโยชน์อันจะตกถึงประชาชนเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งเป็นผู้นำสูงสุดของสภาที่สามารถทำให้สมาชิกมีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานทางการเมืองการปกครองที่ถูกต้องเหมาะสม และไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการตัดสินใจในการประชุมแต่ละครั้ง ทั้งนี้ด้วยความมีภาวะผู้นำในเชิงประชาธิปไตยที่สร้างบรรยากาศในการประชุมให้มีความผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด ที่สำคัญโดยบุคลิกภาพของการเป็นผู้นำสตรีที่ อ่อนน้อมถ่อมตน และมีความยืดหยุ่นในการประชุมค่อนข้างสูง

ส่วนผู้นำสตรีในตำแหน่งนายก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่า ผู้นำสตรีสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้นำสูงสุดของฝ่ายบริหารได้ค่อนข้างดี สามารถบริหารจัดการด้าน บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดให้มีการบริการสาธารณะได้อย่างรวดเร็วสามารถแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนได้ครอบคลุมเกือบทุกๆด้าน เช่น ด้าน สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน สาธารณสุข สังคม เศรษฐกิจของชุมชน รวมถึงศาสนาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จนนำไปสู่การสร้างความพึงพอใจในการทำบทบาทหน้าที่ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สำหรับภารกิจอื่นๆ ที่นอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง เช่น บทบาทหน้าที่ในการประสานงาน ประสานความร่วมมือ กับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เพื่อนำมาสู่ความร่วมมือในการบริหารจัดการและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบของการบูรณาการ ผู้นำสตรีในจังหวัดลำพูนก็สามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดีจนเห็นเป็นรูปธรรม และบทบาททางด้านการเป็นผู้นำกลุ่มต่าง ๆ เช่น เป็นประธานกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม) ประธานกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี หรือเป็นประธานโครงการสัจจะออมทรัพย์ และประธานกลุ่มที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ หรือกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ในชุมชน ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ล้วนทำได้ดีจนเห็นเป็นรูปธรรม และบทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่กระทำ คือ การทำโครงการรวมกลุ่มแม่บ้านทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเกิดความเข้มแข็งโดยใช้แนวทางทางจิตวิทยา เช่น โครงการนวดแผนไทย ที่จัดสรรงบประมาณให้สตรีแม่บ้านไปเรียนหลักสูตรนวดแผนไทย ภายหลังจบหลักสูตรมาแล้ว กลุ่มสตรี ก็จะนำกลับมานวดให้กับคนในครอบครัวซึ่งเป็นแนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่และสร้างความเข้มแข็งในครอบครัว นอกจากนั้นกลุ่มสตรีได้จัดสรรเวลาออกให้บริการการนวดให้กับผู้ป่วยและผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งส่งผลต่อการเกิดความรักความสามัคคี การช่วยเหลือเกื้อกูลในรูปแบบของวิถีชีวิตชุมชนแบบดั้งเดิม และส่งผลต่อการก่อเกิดความเข้มแข็งของชุมชน

จากความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และภารกิจ ทั้งทางการเมืองการปกครองและภารกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมชุมชนท้องถิ่นทางด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สามารถปฏิบัติได้ดีจนเห็นเป็นรูปธรรมสร้างประโยชน์ให้กับประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และสังคมโดยรวมจนส่งผลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้นำสตรี และกลายเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการยอมรับในบทบาทของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในจังหวัดลำพูน

ฐานะความเป็นอยู่

จากการศึกษาพบว่าผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างดีเพราะมีองค์ประกอบอยู่ 2 ส่วน คือ ก่อนที่จะมาเป็นผู้ว่าทางการเมืองการปกครองนั้น ผู้นำสตรีส่วนใหญ่เกิดในวงศ์ตระกูลที่ค่อนข้างมีทรัพย์สินเงินทองมากมายเพียงพอ เช่น มีที่ไร่นา ที่สวน มีธุรกิจ ของครอบครัว เช่น การขายวัสดุก่อสร้างและรับเหมาก่อสร้าง ค้าขายพืชผลทางการเกษตร และมีธุรกิจในรูปแบบอื่นๆ มาก่อนหรือไม่ก็เป็นข้าราชการที่ลาออกก่อนครบกำหนดอายุราชการ

(Early Retirement) และเกษียณอายุราชการแล้วมีเงินสะสมมากพอสมควรสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดีไม่เดือดร้อน และยังพบว่าผู้นำสตรีบางคนมีธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นโดยตรง เช่น เป็นประธานหรือเป็นหัวหน้ากลุ่มสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของชุมชน (โอท็อป/OTOP) มาก่อน ดังนั้นในการเข้ามาเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครองถึงแม้ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่างๆ จะไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพก็ตามและจากการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน บางคนเพิ่มเติม พบว่าผู้นำสตรีส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในเรื่องของภาษีสังคมต่อเดือนต่อปี มากกว่าค่าตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครอง (เงินรายได้ไม่คุ้มค่าของข้าว) จากการสัมภาษณ์ สมาชิกสภาเทศบาลตำบลมะเขือแจ้

นอกจากค่าตอบแทนที่ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่างๆ ในบทบาทของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองแล้ว เวลาที่เป็นสิ่งที่ผู้นำสตรีกล่าวถึงว่า เป็นข้อจำกัดอย่างมากต่อความเป็นส่วนตัวและครอบครัว เพราะนอกจากค่าตอบแทนที่ไม่คุ้มแล้วการเสียประโยชน์ทางด้านเวลาที่มีต่อการประกอบสัมมาอาชีพด้านอื่นๆและครอบครัวก็ไม่คุ้มด้วย แต่อย่างไรก็ตามผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ไม่ได้นำปัจจัยที่เป็นข้อเสียที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวมาเป็นเหตุให้เสียกำลังใจ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้นำสตรีมีความตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่สมควรสร้างคุณประโยชน์ให้กับแผ่นดินเกิด จึงเต็มใจเสียสละประโยชน์ส่วนตนและครอบครัวอาสาเข้ามาเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครองทั้งนี้ประโยชน์สุขของประชาชน ชุมชนท้องถิ่นในเขตความรับผิดชอบ เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ผู้นำสตรียินดีเข้ามาทำหน้าที่ทางการเมืองการปกครองเพราะทรัพย์สินเงินทองหรือค่าตอบแทนต่างๆ ไม่ได้มีความสำคัญมากไปกว่าการได้รับการยอมรับและความมีหน้ามีตาในวงสังคม เพื่อก่อให้เกิดความภาคภูมิใจให้กับตัวเองและวงศ์ตระกูลซึ่งถือได้ว่าเป็นค่าตอบแทนที่สูงส่งของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และจากการมีฐานะความเป็นอยู่ที่มีความมั่นคงอยู่แล้ว ประกอบกับการมีความต้องการที่ได้รับการยอมรับจากสังคมซึ่งเป็นความต้องการสูงสุดของมนุษย์ จึงส่งผลให้ผู้นำสตรีสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ได้ดีและไม่ส่งผลต่อการทุจริตคอร์รัปชันจนทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ และอาจกล่าวได้ว่าฐานะความเป็นอยู่ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีส่วนสำคัญทำให้ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เกิดการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี

อุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง

จากการศึกษาถึงการมีอุดมการณ์ทางการเมืองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้ให้ทัศนคติที่ตรงกันว่า การรับรู้เกี่ยวกับเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองของผู้นำสตรียังอยู่ในความเข้าใจที่แคบ ไม่ได้มีความเข้าใจในเชิงอุดมการณ์อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้เหตุผลว่าอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นสิ่งที่ป็นนามธรรม และเป็นสิ่งที่ยาก

เกินความเข้าใจแต่ผู้นำสตรีบางคนมีการรับรู้ว่าอุดมการณ์ทางการเมืองคือ ความเชื่อ ความศรัทธา อย่างแน่วแน่ ที่จะทำให้การทำงานทางการเมืองการปกครองบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งอุดมการณ์ทางการเมืองจะปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมต้องมีการเชื่อมโยงกับแนวทางปฏิบัติ เช่น ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองที่มีอุดมการณ์มักจะเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานทางการเมืองให้ประสบผลสำเร็จคือ การได้ตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้นและผลสำเร็จของการทำงานทางการเมืองนั้น ต้องวัดจากความสำเร็จและความพึงพอใจของประชาชน ลักษณะของผู้นำสตรีที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองมักจะเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของประชาชนและชุมชนเป็นหลัก จะมีความพยายามที่จะฝึกฝนเรียนรู้เพื่อหาประสบการณ์ในทางการเมือง เพื่อประโยชน์ต่อการทำงานในเชิงการเมืองให้ประสบผลสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม จากการศึกษาทั้งการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการเข้าไปพบปะพูดคุยโดยตรงกับผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ยังพบว่าการเชื่อมโยงนำเอาประวัติความเป็นมาและบทบาทในเชิงการเมืองการปกครองของเจ้าแม่จามเทวี มาเกี่ยวข้องการมีอุดมการณ์ของผู้นำสตรีในยุคปัจจุบันเช่น การมีอุดมการณ์ที่แน่วแน่ในการปกป้องคุ้มครองความแผ่นดินของจังหวัดลำพูน รวมถึงอุดมการณ์ทางด้านการพัฒนาให้จังหวัดลำพูนเป็นเมืองที่มีความโดดเด่น ทางศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่า ถ้าผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในปัจจุบันสามารถนำเอาประวัติความเป็นมาความคิดความเชื่อตามแนวทางการพัฒนาและอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองของเจ้าแม่จามเทวีมาประยุกต์ใช้ ในฐานะผู้นำสตรีที่มีเลือดเนื้อเชื้อไขของเจ้าแม่จามเทวี จะสามารถทำให้ผู้นำสตรีสามารถปฏิบัติงานทางการเมืองการปกครองได้ประสบผลสำเร็จและเห็นเป็นรูปธรรม จากการศึกษาสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า การมีอุดมการณ์ทางการเมืองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน หากมีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรมจะเป็นปัจจัยหนุนเสริมและสนับสนุน ให้ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้รับการยอมรับในบทบาทของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง

สรุป

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วยบุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การบริหารจัดการอำนาจ ฐานะความเป็นอยู่ และอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง โดยสามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นย่อยได้ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรมการแสดงออกมีส่วนสนับสนุนให้ประชาชนเกิดการยอมรับผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในส่วนของการเป็นผู้นำที่มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม เช่น การแต่งกาย กริยาท่าทาง การพูดจาอ่อนน้อม

ถ่อมตน มีสัมมาคารวะ และมีความยึดหยุ่นสูง ส่วนปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามบทบาทอำนาจหน้าที่และภารกิจคือ ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองและการพัฒนาสังคม ชุมชนท้องถิ่น ที่ครอบคลุมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ในขณะเดียวกันก็ปรากฏว่าการบริหารจัดการอำนาจก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการยอมรับต่อผู้นำสตรี ที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจในทางที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และปัจจัยเกี่ยวกับฐานะความเป็นอยู่ก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี ด้วยเหตุผลที่ว่าถ้าผู้นำสตรีมีฐานะความเป็นอยู่ที่มั่นคงก็จะส่งผลต่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และเกิดโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันมีน้อย รวมถึงการมีฐานะความเป็นอยู่ของผู้นำสตรีจะส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ต่อสังคม เช่น การให้การสนับสนุนด้านเงินทอง และวัสดุอุปกรณ์ ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ให้แก่ชุมชน เช่นเดียวกับปัจจัยส่งเสริมการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองโดยเฉพาะอุดมการณ์ที่ยึดตามแบบอย่างของเจ้าแม่จามเทวี ที่ครอบคลุมทางด้านการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครอง สังคม ศาสนาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เจริญรอยตามก็จะเกิดผลงานเกี่ยวกับการทำงานให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งอุดมการณ์ดังกล่าวผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ควรต้องมีเพิ่มมากขึ้น

ตอนที่ 5 แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาท อำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

จากการศึกษาถึงแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการไปพบปะพูดคุยกับผู้นำสตรีโดยตรงพบว่า แนวทางที่จะทำให้ประชาชนยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพิ่มมากขึ้นนั้น สามารถนำเอาข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์และสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

การพัฒนาศักยภาพของผู้นำสตรี ทางด้านการทำงานทางการเมืองการปกครอง การบริหาร จัดการ และการตัดสินใจ

ผู้นำสตรีต้องมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านการทำงานทางการเมืองการปกครองเพิ่มมากขึ้น โดยการเรียนรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเมืองการปกครองทั้งในลักษณะของการศึกษาในระบบและนอกระบบ โดยการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองเพื่อเพิ่มองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ ในขณะเดียวกันการศึกษานอกระบบโดยการเข้าร่วมอบรม สัมมนา และร่วมทำกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มทักษะประสบการณ์ในการทำงานทางการเมือง และประการสำคัญคือ ผู้นำสตรีจะต้องเรียนรู้โดยผ่านการสอนงานโดยใช้บุคคลต้นแบบ ยกตัวอย่าง เช่น ผู้นำสตรีมีความชื่นชมเคารพนับถือและชื่นชอบวิธีการบริหารจัดการการทำงานทางการเมืองของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นพิเศษทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ผู้นำสตรีต้องศึกษาค้นคว้าหาประวัติส่วนตัวและประวัติการทำงานของผู้ที่ตนเองชื่นชอบชื่นชม เคารพศรัทธา และคอยติดตามวิธีการทำงานของบุคคลต้นแบบนั้นๆ แล้วนำเทคนิควิธีการต่างๆ ที่เห็นว่าถูกต้องเหมาะสมดีนำมาเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการและการทำงานทางการเมืองการปกครอง ซึ่งเป็นวิธีการเอาเยี่ยงเอาอย่าง (ก๊อปปี ก๊อบ)

สำหรับการพัฒนาศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีบทบาทหน้าที่ ทั้งที่มีตำแหน่ง สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำทางด้านสถานิติบัญญัติคือ ประธานสภา รองประธานสภา รวมถึงผู้นำฝ่ายบริหาร เช่น นายก รองนายก จะต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง และผู้นำเชิงสถานการณ์ที่มีลักษณะของการบริหารจัดการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่ดีขึ้น และเป็นผู้ที่บริหารจัดการโดยคำนึงถึงความสอดคล้องของสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคปัจจุบัน สามารถผสมผสานทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์กรและอยู่ในชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถเกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดให้กับประชาชน ชุมชนท้องถิ่นในเขตความรับผิดชอบ ในขณะเดียวกันผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ต้องเป็นนักบริหารจัดการในเชิงสถานการณ์ นั่นหมายความว่าไม่ว่าสถานการณ์ขององค์กรหรือของชุมชนจะเป็นไปในทิศทางใด ผู้นำสตรีก็สามารถบริหารจัดการภายใต้สถานการณ์นั้นๆ ได้อย่างผสมกลมกลืน โดยอาศัยทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กรและชุมชน จนทำให้องค์กรและชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายภายใต้สถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวโดยตลอด ทั้งการบริหารการเปลี่ยนแปลงและการบริหารเชิงสถานการณ์ล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จะต้องเรียนรู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาให้เกิตศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการ และการปฏิบัติทางด้านการเมืองการปกครองให้ประสบผลสำเร็จทั้งในเชิงส่วนตัว ชุมชนท้องถิ่น และสังคมโดยรวม

ส่วนการพัฒนาศักยภาพทางด้านการตัดสินใจของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การตัดสินใจของผู้นำสตรีส่วนใหญ่จะเป็นจุดอ่อนของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองที่ประชาชนโดยรวมมักจะสะท้อนถึงความไม่กล้าคิด กล้าทำ กล้าทำ ในบางเรื่องบางประเด็น ที่ต้องการการตัดสินใจโดยเร่งด่วน ซึ่งการตัดสินใจของผู้นำสตรีไม่เท่าเทียมกับผู้นำทางการเมืองการปกครองที่เป็นผู้ชายในเรื่องของการตัดสินใจ จากจุดนี้เองที่ผู้นำสตรีต้องมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านการตัดสินใจ เพราะในการทำงานทางการเมืองการปกครองหรือการทำกิจกรรมโครงการในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เป็นการทำงานกับคนหมู่มาก ซึ่งมีความหลากหลายทางความคิดความเชื่อ บางครั้งการตัดสินใจที่เฉียบขาดรวดเร็ว ทันใจยังมีความสำคัญอยู่มากในสังคมไทย เพราะบางเรื่องบางประเด็นถ้ามีการตัดสินใจล่าช้าอาจทำให้เกิดความเสียหาย และสร้างปัญหาตามมาภายหลังได้ ยกตัวอย่างเช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับการระงับข้อขัดแย้ง หรือข้อพิพาทต่างๆ ในชุมชน ซึ่งในบางครั้งถ้ามีการตัดสินใจอย่างรวดเร็วโดยใช้กฎหมายและระเบียบของสังคม ชุมชนท้องถิ่น ก็จะสามารถจัดการกับปัญหาความขัดแย้งและข้อพิพาทได้ทันที แต่ผู้นำสตรีมักจะไม่มีความเกรงกลัวไม่กล้าตัดสินใจจึงทำให้ความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้นในสังคม ชุมชนท้องถิ่น หรือในกรณีที่จะต้องใช้ความรวดเร็วทางด้านการตัดสินใจในการคัดเลือกบุคคลซึ่งจะมาเป็นคณะกรรมการต่างๆ ภายในชุมชนเพื่อมาร่วมในการทำกิจกรรมโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน การตัดสินใจที่จะเลือกหรือไม่เลือกบุคคลเข้ามาร่วมในการทำงาน ผู้นำสตรีมักจะไม่มีความเกรงอกเกรงใจไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ต้องปรึกษาจากบุคคลหลายๆ คน ทำให้กิจกรรมโครงการบางอย่างเกิดความล่าช้าจนสร้างความเสียหายในหลายกรณีได้เช่นกัน

ดังนั้นผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านการเมืองการปกครอง การบริหารจัดการเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงและการบริหารเชิงสถานการณ์ รวมถึงการตัดสินใจที่มีความเด็ดขาดในบางเรื่องบางประเด็นในลักษณะของการกล้าคิด กล้าทำ กล้าทำ ในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมให้เท่าเทียมกับนักการเมืองการปกครองที่เป็นผู้ชาย ถ้าสามารถกระทำได้ดีกว่าที่ผ่านมาจะส่งผลทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มากยิ่งขึ้นต่อไป

การรวมกลุ่มเป็นชมรม สมาคมของผู้นำสตรีทางการเมือง ในจังหวัดลำพูน

จากการศึกษาพบว่า ถึงแม้ในจังหวัดลำพูนจะมีผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองเป็นส่วนผสมกับนักการเมืองที่เป็นผู้ชาย และมีความรู้ความเข้าใจความสามารถในทางการเมืองการปกครอง และสามารถปฏิบัติตามบทบาทอำนาจหน้าที่ได้ทัดเทียมกับนักการเมืองที่เป็นผู้ชาย และประชาชนก็มีความพึงพอใจยอมรับผู้นำสตรีได้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าจะให้ประชาชนเกิดการยอมรับเพิ่มมากขึ้นจากการสัมภาษณ์ทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง

จังหวัดลำพูน ควรจะต้องมีการรวมตัวกันในรูปแบบของการเป็นชมรม หรือสมาคม ของสตรีการเมือง การปกครองในจังหวัดลำพูน เพราะถ้าสามารถเกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนได้จะเป็นประโยชน์ต่อ การทำงานทางด้านการเมืองการปกครองรวมถึงการทำให้กิจกรรมโครงการ และการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ งานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่าการรวมกลุ่มจะก่อให้เกิด พลังอำนาจความเข้มแข็งในด้านต่างๆ เช่น อำนาจการต่อรองและเรียกร้องสิทธิต่างๆ รวมถึงอำนาจ ในการทำงานแบบรวมหมู่ หรือการทำงานเป็นทีม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าถ้าผู้นำสตรี เกิดการรวมกลุ่มในรูปแบบของชมรม หรือสมาคม จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือทั้งในระดับ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ขอบเขตการทำงานการทำให้กิจกรรมโครงการ ต่างๆ จะกว้างขวางมากยิ่งขึ้น การรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนจะทำให้ผู้นำสตรีสามารถมีอำนาจต่อรอง ในการของบประมาณจากหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ตลอดจนจากรัฐบาลผ่านกระทรวง ทบวงกรม ต่างๆ ได้ง่ายมากขึ้น เพราะการสนับสนุนทุนเพื่อการพัฒนาต่างๆ หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ มักจะให้ ความสำคัญต่อความเป็นกลุ่มก้อนมากกว่าตัวบุคคล นอกจากนั้นการรวมกลุ่มของผู้นำสตรีในอำเภอ เมือง จังหวัดลำพูน ถ้าเกิดเป็นรูปธรรมขึ้นได้จะเป็นประโยชน์ด้านการประสานงานและประสานความ ร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์ในการ สนับสนุนในการทำงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นอย่าง มาก ซึ่งจะส่งผลต่อการทำให้กิจกรรมโครงการในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม นั่นก็ เท่ากับว่าเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้นำสตรี ซึ่งเป็นการสร้างความโดดเด่น ในเรื่องของการทำผลงานให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ จากผลงานต่างๆที่เกิดจากการรวมกลุ่มเป็นชมรม หรือสมาคม จะเป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้รับการยอมรับ ในการทำบทบาทอำนาจหน้าที่ในทางการเมืองการปกครองเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้นำสตรีทางการเมือง การปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำเป็นจะต้องมีการประชุมเพื่อพบปะพูดคุยและเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างกันโดยด่วน เพื่อนำมาสู่การจัดตั้งชมรม หรือสมาคม ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในจังหวัดลำพูน ให้เกิดขึ้นโดยเร็ววันเพราะคุณค่าและประโยชน์ของการรวมตัวกันนั้นจะเกิดขึ้นกับ ทั้งตัวผู้นำสตรีเองและชุมชนท้องถิ่นโดยรวม

สร้างมูลค่าเพิ่มลดช่องว่างความแตกต่าง

จากการศึกษาถึงแนวทางการสร้างการยอมรับในบทบาทผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้ให้ความเห็นที่สอดคล้องว่า การที่จะให้ประชาชน ยอมรับผู้นำสตรีเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่นั้น ผู้นำสตรีต้องสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตนเองทั้งทางด้านการ สร้างมูลค่าเพิ่มทางด้านระบบวิธีคิด และความมีศักดิ์ศรีในตนเอง โดยธรรมชาติทั่วไปผู้คนต่างๆ มักจะมีทัศนคติต่อความคิดของผู้หญิงไปในทางลบ ซึ่งมักจะมองว่าผู้หญิงเป็นบุคคลที่มีความคิดไม่

เป็นระบบ ชอบคิดในทางที่ไม่สร้างสรรค์ และไม่มีสาระแก่นสารใดๆ รวมทั้งไม่ยอมรับในความคิดของผู้หญิงในหลายๆ ด้าน ดังนั้นผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำเป็นจะต้องศึกษาเรียนรู้ในเรื่องของระบบวิธีคิดอย่างจริงจัง เพื่อเพิ่มมูลค่าของตนเองและสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นในการทำงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี เช่น การเพิ่มมูลค่าด้วยการคิดในเชิงบวกเกี่ยวกับการทำงาน คิดในเชิงบวกกับประชาชน คิดในเชิงบวกต่อองค์กร และประการสำคัญต้องมีระบบวิธีคิดในเชิงบวกต่อชุมชนท้องถิ่น เพราะถ้าผู้นำสตรีมีความคิดในเชิงบวกในเรื่องราวดังกล่าว จะส่งผลต่อการทำงานทางด้านการเมืองการปกครองที่ดี รวมถึงผลของการปฏิบัติงานและการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ในชุมชนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชนและกลุ่มองค์กรชุมชนท้องถิ่นได้ เพราะประชาชนจะเคารพในระบบวิธีคิดและการตัดสินใจของผู้นำสตรี และการคิดในเชิงบวกต่อสิ่งต่างๆ ที่ผู้นำสตรีมีอยู่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกในด้านต่างๆ ในเชิงบวกในสายตาของประชาชน ผู้นำสตรีที่มีระบบวิธีคิดในเชิงบวกจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพสุขุมลุ่มลึกเยือกเย็น ซึ่งเป็นบุคลิกที่สร้างความพึงพอใจต่อผู้ที่พบเห็นและผู้ร่วมปฏิบัติงาน (น้ำเย็นปลาชอบอยู่อาศัย น้ำร้อนปลาหนีหาย จากการสัมภาษณ์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหานม) นอกจากนี้ผู้นำสตรีต้องเพิ่มมูลค่าให้กับตนเองด้วยการคิดแบบองค์รวม หรือคิดเชิงบูรณาการ คุณลักษณะที่ถือว่ามีความสำคัญต่อการเป็นผู้นำของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง คือการคิดแบบองค์รวมในลักษณะของการคิดให้ครบจบเรื่อง คือ คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยมีความเข้าใจว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นล้วนมีปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ถ้าผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีระบบวิธีคิดแบบองค์รวมได้เป็นอย่างดีจะนำไปสู่การทำงานทางด้านการเมืองการปกครอง และการพัฒนาสังคมชุมชนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จที่มีความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง และทำให้ผู้นำสตรีมีมุมมองต่อสิ่งหรือเรื่องราวต่างๆ อย่างมีเหตุมีผลรู้เหตุปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของการทำให้เกิดหรือปรากฏการเรื่องราวต่างๆ และประการสำคัญเนื่องจากการเป็นผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองนั้นซึ่งเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จะต้องสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตนเองเพื่อให้ประชาชนในเขตความรับผิดชอบเกิดการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ คือ การคิดในเชิงบูรณาการถ้าผู้นำสตรีมีความคิดในเชิงบูรณาการได้ดี จะส่งผลต่อการทำงานทางการเมืองการปกครองตลอดจนการดำเนินงานดำเนินกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะการคิดเชิงบูรณาการถ้าเกิดขึ้นได้จะเป็นการคิดที่เอื้อประโยชน์ต่อการประสานงานประสานความร่วมมือ ทั้งจากประชาชนกลุ่มองค์กรชุมชนและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในและนอกเขตความรับผิดชอบร่วมในขบวนการทำงาน ทำกิจกรรมโครงการ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นทางด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน การพัฒนาด้านสังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ในลักษณะที่นำเอาทุกภาคส่วนที่อยู่ในชุมชนท้องถิ่นเข้ามาร่วมบริหาร

จัดการ และการปฏิบัติงานร่วมกันในลักษณะของการบูรณาการ ทั้งการบูรณาการด้านงบประมาณ การบูรณาการด้านบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ เครื่องยนต์กลไกต่างๆ และที่สำคัญคือการบูรณาการความคิดเห็นที่แตกต่างจนนำมาสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนั้นผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จะต้องมียุทธศาสตร์ของช่องว่างของความแตกต่างระหว่างการเป็นผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองที่เป็นผู้ชายกับผู้หญิง จากการศึกษาพบว่าประชาชนบางคนบางกลุ่มยังมีความรู้สึกนึกคิดต่อผู้นำสตรี ที่ว่าอย่างไรก็ตามผู้หญิงจะทำงานได้ดีกว่าผู้ชายเป็นเรื่องยาก เพราะเป็นความเชื่อที่สืบทอดกันมาโดยมีคำกล่าวที่ว่า ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้าผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง ผู้หญิงถึงจะเก่งอย่างไรก็ไม่เท่าเทียมผู้ชาย เพราะผู้หญิงส่วนใหญ่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกาย จิตใจ ที่อ่อนไหวและระบบวิธีคิดที่ไม่เป็นระบบ จากข้อคิดเห็นดังกล่าวก่อให้เกิดช่องว่างเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันระหว่างนักการเมืองการปกครองที่ผู้ชายกับผู้หญิง ดังนั้นผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ต้องลดช่องว่างระหว่างเรื่องของความแตกต่างให้ได้มากที่สุดโดยการพิสูจน์ให้ประชาชนได้เห็นการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการของผู้นำสตรีทางการเมือง โดยการทำงานทางการเมืองการปกครองให้ประสบผลสำเร็จ และให้เห็นเป็นรูปธรรมที่เท่าหรือมากกว่านักการเมืองที่เป็นผู้ชาย (ใช้งาน ผู้ชายทำได้ผู้หญิงก็ทำได้) นอกจากนั้นต้องลดความแตกต่างทางด้านการตัดสินใจ โดยผู้นำสตรีต้อง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ในสิ่งที่ประชาชนต้องสังคมชุมชน อย่างรวดเร็วฉับไวเฉียบขาด เท่าเทียมกับผู้ชายหรือมากกว่า (ใจถึงฟังได้) ไม่ทำให้ประชาชนมองว่าผู้นำสตรีไม่กล้าตัดสินใจ หวาดกลัว หวาดระแวง ในเรื่องที่จะต้องตัดสินใจอย่างเร่งด่วน ดังนั้นผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ต้องมีความเด็ดขาดเด็ดเดี่ยว ในเรื่องที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนส่วนรวม ไม่ทำตัวตนให้ประชาชนมองว่าเป็นผู้นำที่เหยียบขี่ไถ่ไม่ฝ่อ ประการสำคัญที่เป็นข้อแตกต่างและประชาชนให้ความสนใจและมีความต้องการให้ผู้นำสตรีบางคนบางกลุ่มได้มีการปรับปรุง คือลักษณะการแต่งกายที่เหมาะสมกับกาลเทศะและควรจะมีการแต่งกายที่ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีและผลิตภัณฑ์ของชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีทั้งตัวผู้นำสตรีและสังคมชุมชนท้องถิ่น และสิ่งที่ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน อยากจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ การประพาศิตตชนบธรรมเนียมประเพณี (ชูสาว) ซึ่งยังคงมีปรากฏอยู่บ้างเล็กน้อยในหมู่ผู้นำสตรี ถ้าสามารถปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มและลดความแตกต่างระหว่างนักการเมืองชายและหญิงได้ ซึ่งจะนำมาสู่การยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ตนเอง

จากการศึกษาพบว่าการที่จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้นำสตรีต้องมีการสร้างภาพลักษณ์และ

ประชาสัมพันธ์ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และการทำกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ภายในชุมชน โดยการพบปะพูดคุยทำความเข้าใจกับประชาชนและผู้นำองค์กรชุมชน ตลอดจนจนถึง องค์กรภาครัฐและเอกชนต่างๆ ที่อยู่ภายในเขตและนอกเขตชุมชน การประชาสัมพันธ์และสร้าง ภาพลักษณ์โดยใช้สื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม อีเมลล์ เป็นการ ประชาสัมพันธ์และการสร้างภาพลักษณ์ โดย สื่อมวลชน หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แต่ในทาง การเมืองการปกครองการสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ ที่ได้ผลดีที่สุดและเข้าถึงประชาชน ได้โดยตรง คือ การไปปรากฏกายในการเข้าร่วมงานของหมู่บ้าน ตำบล ต่างๆ เช่น งานทำบุญขึ้นบ้าน ใหม่ งานแต่งงาน งานวัด งานบวช งานศพ งานมหรสพรื่นเริง และงานที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ ซึ่งการประชาสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวนอกจากจะสร้างความประทับใจให้กับ ประชาชน และส่งผลให้ประชาชนเกิดการยอมรับแล้ว ยังส่งผลทางด้านการเมืองร่วมด้วย นั่นหมายถึง ได้ทั้งการสร้างภาพลักษณ์และได้ผลประโยชน์ทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งในอนาคต เพราะ โดยธรรมชาติของคนไทยมักจะนิยมชมชอบบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่ง ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกนึกคิดว่าได้รับเกียรติจากผู้นำทางการเมือง (เห็นหน้าเห็นตากู้งาน จาก การสัมภาษณ์สมาชิกสภาเทศบาลตำบลมะเขือแจ้) นอกจากนั้นการสร้างภาพลักษณ์ของผู้นำสตรีทาง การเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สามารถกระทำได้โดยการสร้างให้ตนเองและ ครอบครัวเป็นผู้มีฐานะที่มั่นคง มีธุรกิจเสริมนอกเหนือจากการทำงานทางการเมือง มีทรัพย์สินเงิน ทองรวมทั้งที่ดินที่มีจำนวนมากหรือพอสมควรเป็นการแสดงตัวตนว่าเป็นผู้ที่มีความพร้อมครบถ้วน สมบูรณ์ทางด้านฐานะความเป็นอยู่ จึงลงสู่สนามการเลือกตั้งเพื่อเข้ามาเป็นผู้นำทางการเมืองการ ปกครอง ซึ่งจะเป็นสิ่งยืนยันและบ่งบอกให้สาธารณชนให้รับรู้รับทราบว่าเป็นผู้ที่เข้าทำงานการเมือง ด้วยอุดมการณ์ และจิตปรารถนาต้องการให้ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นแผ่นดินเกิดมีความเจริญก้าวหน้าใน ทุกๆด้าน ซึ่งประชาชนเองมักจะให้ความสำคัญและการยอมรับต่อผู้นำสตรีที่มีคุณสมบัติดังกล่าว และ การสร้างภาพลักษณ์ในการสนับสนุนว่าผู้นำสตรีเป็นผู้ที่มีอันจะกินคือ การมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กับ ประชาชนกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ ที่มาขอความช่วยเหลือด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ อาหาร เครื่องดื่มต่างๆ โดยผู้นำสตรีก็ไม่มี การปฏิเสธในทุกเรื่องซึ่งเป็นการสร้างภาพลักษณ์ และ ประชาสัมพันธ์ตนเองได้ผลเป็นอย่างมาก (สปอร์ต กล้าได้กล้าเสีย) การสร้างภาพลักษณ์ของผู้นำสตรี ทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน อีกประการหนึ่งคือ การสร้างครอบครัวให้ อ่อนนุเป็นแบบอย่างที่ดีต่อประชาชน โดยให้เห็นได้เป็นรูปธรรม เช่น มีลูกที่มีความประพฤติปฏิบัติ ในทางที่ดี ร่วมออกงานและทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคมร่วมกับผู้เป็นแม่ที่เป็นผู้นำสตรีอย่างสม่ำเสมอ และทำให้ได้รับคำชมเชยจากชุมชน สถาบันการศึกษา ในกรณีที่ เป็นวัยทำงานก็ทำงานในหน่วยงานที่ มีความมั่นคง และมีตำแหน่งหน้าที่ในการทำงานที่ดีที่มั่นคง เช่น ครูบาอาจารย์ ทหาร ตำรวจ

พยาบาล แพทย์ และที่สำคัญการที่ประชาชนจะยอมรับในบทบาทหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน คือการได้รับการสนับสนุนจากสามี และบุคคลในครอบครัว

จากการสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ถ้าผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สามารถกระทำได้ดีปรากฏผลงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นรูปธรรมย่อมทำให้ประชาชนในเขตความรับผิดชอบ และประชาชนทั่วไปพึงพอใจและยอมรับในบทบาทหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองตามรอยเจ้าแม่จามเทวี

จากการศึกษาถึงแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความต้องการให้ผู้นำสตรีมีอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองที่ยึดตามแบบอย่างของเจ้าแม่จามเทวี (จอมนางหรือญายอ) เพราะอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองคือ ความคิดความเชื่อของบุคคลที่มีแบบแผนเกี่ยวข้องกับหลักการและคุณค่าทางการเมือง อุดมการณ์คือ ความคิดความเชื่อที่มีแนวทางแน่นอนมีเหตุผลมีจุดหมายปลายทาง และมีวัตถุประสงค์เป้าหมายที่แน่นอน ดังนั้นผู้นำสตรีจำเป็นจะต้องมีอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างเข้มข้นเพื่อนำไปสู่การเป็นนักการเมืองการปกครองที่เป็นสุภาพสตรีที่ดี และนำพาให้การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองให้บรรลุผลในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน องค์กรและประเทศชาติบ้านเมือง

ฐานะที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของเจ้าแม่จามเทวีวีรสตรีที่เก่งกล้า แข็งแกร่ง เป็นผู้ที่ทำให้จังหวัดลำพูนเป็นเมืองที่มีความสงบร่มเย็นมาตั้งแต่ในอดีต รวมถึงการวางรากฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ไว้ให้คนรุ่นหลังได้สืบสานสืบทอดเจตนารมณ์ โดยบทบาทของเจ้าแม่จามเทวีในอดีตนั้นถือได้ว่าเป็นผู้นำสตรีที่มีความเก่งกาจสามารถในหลายๆด้าน โดยเฉพาะด้านการเมืองการปกครอง การพัฒนาและการรบ ดังนั้นผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จะต้องเอาเยี่ยงเอาอย่างในเรื่องของการมีอุดมการณ์ในทางการเมืองการพัฒนา และในเรื่องของความเด็ดขาด ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ถ้าต้องการให้ประชาชนยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเอง จะต้องสร้างผลงานที่โดดเด่นเห็นเป็นรูปธรรมในทางการเมืองการปกครอง ในขณะเดียวกันต้องสร้างผลงานในการพัฒนา หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงให้กับประชาชนและชุมชนท้องถิ่น ผู้นำสตรีจะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะในการอยู่ร่วมกับสังคมในขณะเดียวกันผู้นำสตรีจะต้องเป็นผู้ที่ อดทน อดกลั้น และสามารถต้านทานกับปัญหาต่างๆ อันพึงจะเกิดขึ้นในการทำงานทางการเมืองการปกครอง อุดมการณ์ถึงแม้จะไม่ใช่สิ่งที่ปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมด้วยตัวของมันเอง แต่อุดมการณ์ของผู้นำสตรีที่มีอยู่จะ

แปรเปลี่ยนเป็นพลังเสริมให้ผู้นำสตรีทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีเป้าหมายปลายทางที่ชัดเจน หากผู้นำสตรีมีอุดมการณ์มากเพียงพอจะมีความพยายามมุ่งมั่น ตั้งใจ ให้การทำงานนั้นๆ ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี จากการมีอุดมการณ์ดังกล่าวจะทำให้ผู้นำสตรีกลายเป็นที่ยอมรับของประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน ทั้งในเขตและนอกเขตความรับผิดชอบ ในขณะเดียวกันผู้นำสตรีก็จำเป็นต้องมีความรู้ เรียนรู้ เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ที่เป็นส่วนส่งเสริมให้ผู้นำสตรีในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน เป็นผู้มีอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองและด้านอื่นๆ ที่ชัดเจนและเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น

สรุป

แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทางด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้นำสตรีเกี่ยวกับการทำงานทางการเมืองการปกครอง การบริหารและการตัดสินใจ ผู้นำสตรีต้องมีการพัฒนาศักยภาพด้านการเมืองการปกครองเพิ่มมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการ และด้านการตัดสินใจ ทั้งการเรียนรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในลักษณะทั้งในระดับและนอกกระบวน สำหรับการพัฒนาศักยภาพด้านบริหารจัดการ ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีบทบาทหน้าที่ทั้งตำแหน่งสมาชิกสภา ผู้นำสตรีที่เป็นประธานสภา รองประธานสภา รวมถึงผู้นำสตรีที่เป็นผู้นำฝ่ายบริหาร เช่น นายก รองนายก จะต้องพัฒนาศักยภาพของตนเอง ให้เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้นำเชิงสถานการณ์ ที่มีลักษณะของการบริหารจัดการ ให้ชุมชนท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องตามสภาพการปัจจุบัน ส่วนการพัฒนาศักยภาพผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จะต้องมีการตัดสินใจที่รวดเร็วทันใจทันกับเหตุการณ์สถานการณ์ต่างๆ ให้ทัดเทียมกับผู้นำนักการเมืองที่เป็นผู้ชาย คือ กล้าคิด กล้านำ กล้าทำ ในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม และการที่จะทำให้ประชาชนยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีควรจะมีการรวมกลุ่มเป็น ชมรม หรือสมาคมของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า การรวมกลุ่มเป็นชมรม หรือสมาคม จะทำให้เกิดพลังอำนาจความเข้มแข็งของผู้นำสตรี จะทำให้เกิดอำนาจการต่อรองและเรียกร้องสิทธิต่างๆ รวมถึงการเป็นประโยชน์ต่อการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งระดับ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด จะเป็นผลทำให้ขอบเขตการทำงานทำกิจกรรมโครงการต่างๆ ได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ให้ความสำเร็จมากยิ่งขึ้นต่อไปจนสามารถทำให้ประชาชนพึงพอใจ และนำมาสู่การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มากยิ่งขึ้นไป นอกจากนั้นการสร้างมูลค่าเพิ่ม และการลดช่องว่างความแตกต่าง ที่ทำให้เห็นชัดเจนก็เป็นส่วนสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้นำสตรี เกิดการยอมรับจากประชาชนได้เช่นกัน เช่น การสร้างมูลค่าเพิ่มในเรื่องของระบบวิถีชีวิตที่ผู้นำสตรี จำเป็นต้องมีการคิดในเชิงระบบ คิดเชิงบูรณาการ และคิดแบบองค์รวม ในขณะที่การลดช่องว่างของ

การความแตกต่างระหว่างการเป็นผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผู้นำทางการเมืองที่เป็นผู้ชายโดยการพิสูจน์ให้ประชาชนเห็นการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการของผู้นำในการทำงานด้านการเมืองการปกครอง ตลอดจนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เห็นเป็นรูปธรรมผู้นำสตรีก็สามารถทำได้เท่าเทียมกับผู้นำที่เป็นผู้ชายหรือมากกว่า สำหรับการสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ของผู้นำสตรีก็เป็นปัจจัยส่งเสริมอีกประการหนึ่ง ที่จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี โดยเฉพาะการสร้างภาพลักษณ์ในลักษณะการเข้าถึงประชาชนโดยตรง คือ การไปปรากฏกายโดยการเข้าร่วมงานกิจกรรมโครงการต่างๆ ในหมู่บ้าน ตำบล เช่น งานบุญงานกุศล และงานมหรสพต่างๆ ถือว่าเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ที่ได้ผลทั้งทางด้านการเมืองการปกครองและการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี เช่นเดียวกัน ในขณะเดียวกันการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองของผู้นำสตรี ก็ถือว่ามีความสำคัญต่อการที่ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จะให้การยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี โดยเฉพาะการมีอุดมการณ์ในทางการเมืองการปกครองและการพัฒนาที่ชัดเจน โดยยึดเอาอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองและการพัฒนาตามแบบของเจ้าแม่จามเทวี ที่เป็นสตรีที่มีภาพลักษณ์โดดเด่นของจังหวัดลำพูนในอดีต ในฐานะผู้หญิงเก่ง ผู้หญิงแกร่ง ผู้หญิงกล้า แห่งเมืองหริภุญไชย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น การบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองตามกรอบระเบียบของกฎหมาย การบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองตามกรอบของสังคมท้องถิ่น การจัดการอำนาจทางการเมืองการปกครอง และการพัฒนาทางการเมืองการปกครอง การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อผู้นำสตรี ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ด้านการพัฒนา หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านประสานงานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และด้านความโปร่งใส และปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ประกอบด้วย บุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก การพูด การวางตัว ความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามภารกิจ ฐานะความเป็นอยู่ และอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง รวมถึงแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี ในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพของผู้นำสตรี ทางด้านการทำงานทางการเมืองการปกครอง การบริหารจัดการและการตัดสินใจ การรวมกลุ่มเป็นชมรม สมาคม ของผู้นำสตรีทางการเมือง ในจังหวัดลำพูน สร้างมูลค่าเพิ่มลดช่องว่างความแตกต่าง การสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ และการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองตามรอยเจ้าแม่จามเทวี

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 64 คน ซึ่งมาจาก ฝ่ายบริหาร จำนวน 16 คน ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล จำนวน 12 คนนายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง จำนวน 1 คน และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน ส่วนฝ่ายนิติบัญญัติ จำนวน 48 คน ซึ่งประกอบด้วย ประธานสภา จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน ประธานสภาเทศบาลตำบล จำนวน 12 คน ประธานสภาเทศบาลเมือง จำนวน 1 คน และประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 คน และสมาชิกสภา จำนวน 32 คน โดยใช้เกณฑ์การเลือกแบบเจาะจง

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ประกอบด้วย 5 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

และลักษณะสังคมจิตวิทยา ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในจังหวัดลำพูน ตอนที่ 2 การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรี ตอนที่ 3 การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อผู้นำสตรี ตอนที่ 4 ปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี ตอนที่ 5 แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี

สรุปผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานและลักษณะสังคมจิตวิทยา ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ในจังหวัดลำพูนมีนักการเมืองที่เป็นสตรีทั้งอดีตและปัจจุบัน ทั้งในรูปแบบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาตำบล และสมาชิกสภาเทศบาล รวมจำนวนทั้งหมด 133 คน โดยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 1 คน และเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่นที่เป็นทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ที่สังกัดในรูปแบบ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 132 คน จากการศึกษาเบื้องต้นผู้นำเหล่านี้ได้ปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองการปกครองได้เป็นอย่างดี มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับของประชาชนในจังหวัดลำพูน ไม่น้อยกว่านักการเมืองผู้ชาย แม้แต่น้อย สำหรับลักษณะสังคมจิตวิทยาที่มีต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในจังหวัดลำพูน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ทัศนคติที่ตรงกันว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ด้วยเหตุผลของสิทธิและเสรีภาพชายหญิงเท่าเทียมกันในปัจจุบัน รวมถึงสตรีในยุคปัจจุบันได้แสดงศักยภาพให้เห็นเป็นรูปธรรม ทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม ธุรกิจ และการเมืองการปกครอง เป็นที่ประจักษ์ อย่างไรก็ตามก็ยังคงมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีต่อผู้นำสตรีในทางการเมืองการปกครอง เกี่ยวกับพฤติกรรม การแสดงออกบางประการ รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่สมบุกสมบัน และการตัดสินใจที่ค่อนข้างล่าช้าไม่เด็ดขาด ส่วนประสบการณ์ในการร่วมฝึกอบรมกับผู้นำสตรีในจังหวัดลำพูน ผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมฝึกอบรมในด้านต่างๆ เช่น โครงการพัฒนาบทบาทสตรี โครงการกองทุนพัฒนาสตรี โครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำสตรี ส่วนการเข้าร่วมฝึกอบรมร่วมกับผู้นำสตรี เช่น โครงการรณรงค์ออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โครงการเสริมสร้างความรู้เรื่องการเมืองการปกครอง

การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น การบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองตามกรอบระเบียบของกฎหมาย การบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองตามกรอบของสังคมท้องถิ่น การจัดการอำนาจทางการเมืองการปกครอง และการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการเตรียมความพร้อมด้านการยอมรับและฐานะความมั่นคงของครอบครัวก่อนที่จะเข้ามาทำงานหรือรับตำแหน่งทางการเมืองการปกครอง รวมถึงมีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง และกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในขณะเดียวกันผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ยังมีแนวทางการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ตามระเบียบกฎหมายและกรอบของสังคมได้เป็นอย่างดี ตลอดจนผู้นำสตรีมีการบริหารจัดการอำนาจทางการเมืองการปกครองที่ประชาชนให้มาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสังคมชุมชนมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ครอบครัว และวงวาร์ววนเครือ จนทำให้สมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นผู้ได้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน รวมถึงประชาชนให้การยอมรับในการทำหน้าที่ในบทบาทในฐานะผู้นำทางการเมืองการปกครอง ประการสำคัญผลของการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองโดยมีการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ามาสู่เวทีการเมืองการปกครองท้องถิ่น ทั้งทางด้านความเข้าใจและฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัว การเตรียมความพร้อมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจทางด้านการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานทางการเมืองการปกครอง โดยการเข้ารับการศึกษาต่อในสถาบันทางการศึกษาต่างๆ และการเข้าร่วมอบรมสัมมนาในโครงการต่างๆ รวมถึงการศึกษาเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบที่เป็นทั้งนักวิชาการและผู้มีประสบการณ์ทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นท้องถิ่นที่มาก่อน ผลของการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงผู้นำสตรีมีการบริหารจัดการอำนาจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมใช้อำนาจควบคู่กับความมีคุณธรรม จริยธรรม และอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองเป็นผลทำให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับการพัฒนาทางด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่องการพัฒนาด้านต่างๆนั้น ประกอบด้วยการพัฒนาด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจสังคม การศึกษาศาสนาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นผลของการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนทั้งสิ้น

การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ด้านต่าง ๆ ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่ประกอบด้วย การยอมรับด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น การพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การประสานงานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการยอมรับด้านความโปร่งใส

ซึ่งสามารถแยกประเด็นของการยอมรับได้ดังนี้ การยอมรับด้านการเมืองการปกครอง พบว่า ผู้ให้ข้อมูลและประชาชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับบทบาททางการเมืองของผู้นำสตรี ในส่วนของการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ามาเป็นนักการเมืองท้องถิ่นเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และการปฏิบัติทางด้านการทำงานด้านการเมืองการปกครอง และการยอมรับบทบาทหลังจากที่ผู้นำสตรีเข้ารับตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ ที่ผู้นำสตรีมีความกระตือรือร้น มุ่งมั่น จริงใจ ทำหน้าที่ของตนเองและการปรับตัวในการทำงานทางการเมืองการปกครอง ส่วนการยอมรับบทบาทด้านการพัฒนาของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีความสามารถในการจัดหางบประมาณจากแหล่งทุนต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมโครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชนท้องถิ่นที่ตนเองรับผิดชอบ เช่น โครงการด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สำหรับการยอมรับในบทบาทหน้าที่ด้านการมีภาวะผู้นำ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ให้การยอมรับผู้นำสตรี ในการเป็นผู้นำเชิงประชาธิปไตย ที่มีการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานและประชาชน ในขณะเดียวกันผู้นำสตรีก็เป็นที่พึ่งทั้งผู้นำและผู้ตามในขณะเดียวกัน สำหรับการยอมรับด้านการประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ รวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และกลุ่มองค์กรชุมชนทั้งภายในและภายนอกชุมชนและท้องถิ่นที่อยู่ภายในและนอกเขตความรับผิดชอบของตนเอง ในขณะเดียวกันผู้ให้ข้อมูลสำคัญและประชาชนส่วนใหญ่ให้การยอมรับต่อผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทางด้านความโปร่งใสเป็นอย่างมากซึ่งสังเกตได้จากพฤติกรรมการแสดงออก และการกระทำต่างๆ ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน รวมถึงการพิจารณาได้จากการมีทัศนคติเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งปรากฏว่าผู้นำสตรีจะมีทัศนคติเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันน้อยกว่าผู้นำทางการเมืองที่เป็นผู้ชาย ซึ่งจากผลของการยอมรับในบทบาทของผู้นำสตรีในด้านต่างๆ อาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันผู้นำสตรีมีศักยภาพการเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครองได้ดีมีประสิทธิภาพ และสามารถแสดงผลงานด้านต่างๆ จนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เท่าเทียมกับนักการเมืองที่เป็นผู้ชาย หรืออาจมากกว่า

ปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

สำหรับปัจจัยส่งเสริมต่อการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วยบุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ฐานะความเป็นอยู่ และอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง โดยสามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นย่อยได้ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรมการแสดงออกมีส่วนสนับสนุนให้ประชาชนเกิดการยอมรับผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในส่วนของการเป็นผู้นำที่มีบุคลิกภาพที่ถูกต้องเหมาะสม เช่น การแต่งกาย กริยาท่าทาง การพูดจาที่อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ และมีความยืดหยุ่นในการทำงานและการตัดสินใจ ค่อนข้างสูงกว่าผู้นำที่เป็นนักการเมืองผู้ชาย ส่วนปัจจัยส่งเสริมการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่และภารกิจคือ ความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการทำงานด้านการเมืองการปกครองและการพัฒนาสังคม ชุมชนท้องถิ่น ที่ครอบคลุมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน สำหรับปัจจัยส่งเสริมการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับฐานะความเป็นอยู่ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ก็ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี ด้วยเหตุผลที่ว่าถ้าผู้นำสตรีมีฐานะความเป็นอยู่ที่มั่นคง ก็จะส่งผลต่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตคอร์รัปชันในทางอ้อม รวมถึงการมีฐานะความเป็นอยู่ของผู้นำสตรีที่ดีจะส่งผลต่อการสร้างภาพลักษณ์ต่อสังคม เช่น การให้การสนับสนุนด้านเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ให้แก่ประชาชนและชุมชนซึ่งจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้น ส่วนการยอมรับในด้านการมีอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอุดมการณ์ที่ยึดตามแบบอย่างของเจ้าแม่จามเทวีซึ่งเป็นสตรีที่มีคุณูปการต่อจังหวัดลำพูนเป็นอย่างมาก เป็นการยอมรับในอุดมการณ์ของเจ้าแม่จามเทวีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ถ้าได้เจริญรอยตามก็จะเกิดผลงานที่เกี่ยวกับการทำงานด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งอุดมการณ์ดังกล่าวของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ควรให้มีเช่นเดียวกับเจ้าแม่จามเทวีหญิงเก่ง หญิงแกร่ง และหญิงกล้าของเมืองหริภุญไชยในอดีต ซึ่งก็คือจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน

แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

สำหรับแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทางด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้นำสตรีเกี่ยวกับการทำงานทางการเมืองการปกครอง การบริหารและการตัดสินใจ ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ต้องมีการพัฒนาศักยภาพด้านการเมืองการปกครองเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งด้านการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา ตลอดจนด้านการตัดสินใจ ทั้งการเรียนรู้และการปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองทั้งในระบบและนอกระบบ สำหรับการพัฒนาศักยภาพด้านบริหารจัดการ ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่มีตำแหน่งหน้าที่เป็นสมาชิกสภา ประธานสภา รองประธานสภา รวมถึงผู้นำสตรีที่เป็นผู้นำฝ่ายบริหาร เช่น นายก รองนายก จำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้นำเชิงสถานการณ์ ที่มีแนวทางในการบริหารจัดการด้านต่างๆ เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องตามสถานการณ์ในปัจจุบัน ส่วนการพัฒนาศักยภาพของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านการตัดสินใจที่ต้องมีความรวดเร็วเด็ดขาด ทันกับเหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ ให้ทัดเทียมกับผู้นำทางการเมืองที่เป็นผู้ชาย คือต้อง กล้าคิด กล้านำ กล้าทำ ในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม และการที่จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี ควรจะมีการรวมกลุ่มเป็น ชมรม หรือสมาคม ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า การรวมกลุ่มเป็นชมรม หรือสมาคม จะทำให้เกิดพลังอำนาจและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มของผู้นำสตรี ซึ่งจะก่อให้เกิดอำนาจการต่อรองและเรียกร้องสิทธิต่างๆ ของกลุ่มผู้นำสตรี รวมถึงการก่อเกิดประโยชน์ต่อการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งระดับ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด จะเป็นผลทำให้ขอบเขตการทำงานและการทำกิจกรรมโครงการต่างๆ ของกลุ่มผู้นำสตรีได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น และจะทำให้เกิดผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น จนสามารถทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจจนนำไปสู่การยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มากยิ่งขึ้นไป นอกจากนี้การสร้างมูลค่าเพิ่มและการลดช่องว่างความแตกต่างของความเป็นผู้หญิงกับผู้ชาย ที่ทำให้เห็นอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ก็เป็นปัจจัยสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้นำสตรี ให้ได้รับการยอมรับจากประชาชนได้เพิ่มมากขึ้น เช่น การสร้างมูลค่าเพิ่มในเรื่องของระบบวิถีชีวิตที่ผู้นำสตรีจำเป็นต้องมีการคิดในเชิงระบบ คิดเชิงบูรณาการ และคิดแบบองค์รวม ในขณะที่การลดช่องว่างของความแตกต่างระหว่างการเป็นผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผู้นำทางการเมืองที่เป็นผู้ชาย โดยการพิสูจน์ให้ประชาชนเห็นการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการของผู้นำในการทำงานด้านการเมืองการปกครอง ตลอดจนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เห็นเป็นรูปธรรม ว่าผู้นำสตรีก็สามารถทำได้เท่าเทียมกับผู้นำทางการเมืองที่เป็นผู้ชาย หรือมากกว่า สำหรับการสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ของผู้นำ

สตรี ก็เป็นปัจจัยส่งเสริมอีกประการหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี โดยเฉพาะการสร้างภาพลักษณ์ในลักษณะการเข้าถึงประชาชนโดยตรง คือ การไปปรากฏกายโดยการเข้าร่วมงานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ตำบล เช่น งานบุญงานกุศล และงานมหรสพต่างๆ ถือว่าเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ที่ได้ผลทั้งทางด้านการเมืองการปกครอง และการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรีได้เป็นอย่างมาก ในขณะเดียวกันการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองของผู้นำสตรีตามแบบอย่างของเจ้าแม่จามเทวี ก็ถือว่ามีสำคัญต่อการที่ประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จะให้การยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี โดยเฉพาะการมีอุดมการณ์ในทางการเมืองการปกครองและการพัฒนาที่ชัดเจน โดยยึดเอาอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองและการพัฒนาตามแบบของเจ้าแม่จามเทวี ที่เป็นสตรีที่มีภาพลักษณ์โดดเด่นของจังหวัดลำพูนในอดีต ในฐานะผู้หญิงเก่ง ผู้หญิงแกร่ง ผู้หญิงกล้า แห่งเมืองหริภุญไชย หรือจังหวัดลำพูนในปัจจุบัน

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีต่อผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และเพื่อศึกษาปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ตลอดจนเพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จากข้อค้นพบในการศึกษาการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ลักษณะสังคมจิตวิทยา ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในจังหวัดลำพูน

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ การที่มีผู้นำสตรีการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต และประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำสตรีในการทำงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่นั้นอาจเป็นเพราะ ว่าปัจจุบันสังคมไทยให้การยอมรับความสามารถของผู้สตรีเพิ่มมากขึ้น เพราะปัจจุบันสตรีที่อยู่ในวงสังคมต่างๆ สามารถแสดงศักยภาพให้สังคมไทยโดยรวมได้รับรู้รับทราบและเห็นผลงานทางด้านต่างๆ ของสตรีที่ได้กระทำจนเห็นเป็นรูปธรรมสิ่งไหนที่ผู้ชายสามารถทำได้ผู้หญิงก็สามารถทำได้เช่นกัน หรือบางเรื่องบางกรณีอาจจะทำได้ดีกว่าผู้ชายรวมถึงปัจจุบันสตรีมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชายในทุกๆด้าน และเนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุค

แหล่งข้อมูลข่าวสารจึงทำให้ทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชายมีสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เท่าเทียมกัน และปัจจุบันสตรีก็มีความตื่นตัวต่อการเรียกร้องและใช้สิทธิของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับ พยุง รสใจ (2554: 2) ที่ได้กล่าวไว้ว่าสตรีเพศนั้นเริ่มมีการเรียกร้องสิทธิต่างๆ ของสตรีที่ถูกกลืนรอนให้กลับมามีสิทธิเสรีภาพให้กับเพศชายในหลายๆ เรื่อง

การบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น การบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองตามกรอบระเบียบของกฎหมาย การบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองตามกรอบของสังคมท้องถิ่น การจัดการอำนาจทางการเมืองการปกครอง และการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

จากผลของการบริหารด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีที่มีการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้ามาทำงานด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในด้านการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นกับสมาชิกของครอบครัวรวมถึงการสร้างฐานะความมั่นคงเพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนทางการเงินของครอบครัว นั้นอาจเป็นเพราะว่าผู้นำสตรีมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับครอบครัว รวมถึงการมีระบบวิธีคิดในเชิงความเป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะว่าการที่จะเข้ามาเป็นผู้นำท้องถิ่นหากครอบครัวไม่ให้การสนับสนุนและฐานะความเป็นอยู่ไม่ดีพอก็จะเกิดปัญหาตามมามากมาย เพราะการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่ซื่อสัตย์และมีอุดมการณ์นั้นนอกจากเงินค่าตอบแทนที่มีเพียงน้อยนิดเมื่อเทียบกับค่าตอบแทนของบุคคลในสาขาอาชีพอื่น ๆ ประกอบกับการเป็นผู้นำท้องถิ่นนั้นมีความใช้จ่ายทางสังคมมากมายถ้าหากนักการเมืองท้องถิ่นคนใดไม่ว่าชายหรือหญิงที่อาสาเข้ามาทำงานทางการเมืองแล้วไม่มีฐานของฐานะความเป็นอยู่ที่ดีมาก่อนนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานทางการเมืองอย่างแน่นอน ส่วนการที่ผู้นำสตรีมีการเตรียมความพร้อมก่อนการเข้ามาทำงานทางด้านการเมืองการปกครอง ทางด้านศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการและการพัฒนาทางการเมืองรวมถึงกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น นับว่าเป็นความคิดที่ถูกต้อง เพราะการจะเข้ามาเป็นนักบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองนั้นย่อมจะต้องมีความรู้ทั้งในเชิงบริหารจัดการและปฏิบัติการ ซึ่งการเตรียมความพร้อมของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ส่วนการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองที่ผู้นำสตรียึดตามระเบียบกฎหมายและกรอบของสังคมนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะการทำงานทางด้านการเมืองการปกครองเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและมีความเป็นพลวัตรเพราะการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองนั้นมีปัจจัยทางด้านต่างๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้นำทางการเมืองจึงจำเป็นต้องใช้ระเบียบกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นกรอบในการทำงานร่วมกับการบริหารจัดการด้าน

การเมืองการปกครองตามกรอบของสังคมท้องถิ่น โดยเป็นความถูกต้องที่ผู้นำสตรีได้ใช้กฎกติกาของสังคมท้องถิ่นบางประการ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ และความเชื่อมาเป็นองค์ประกอบของการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครอง สำหรับการบริหารจัดการอำนาจทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีที่ใช้อำนาจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อสังคมชุมชนท้องถิ่นส่วนรวมได้เป็นอย่างดี และทำให้ประชาชนยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน ได้เห็นบุคลิกภาพและพฤติกรรมการแสดงออกของผู้นำสตรีในการใช้อำนาจอย่างเป็นรูปธรรม และผู้นำสตรีก็ไม่ได้ใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมและผิดกฎหมาย และไม่ใช้อำนาจให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของตนเอง พวกพ้อง และวงวารว่ำนเครือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้นำสตรีได้ตระหนักถึงคุณค่าของการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นของประชาชน ประกอบกับผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม และรักศักดิ์ศรีของตนเองและวงศ์ตระกูล จึงใช้อำนาจที่ได้มาจากประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ต่อผู้นำสตรี

จากผลการศึกษาทางด้านการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ด้านการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สามารถอธิบายได้ว่าการที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ยอมรับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง นั้นเป็นเพราะผู้นำสตรีได้แสดงความมุ่งมั่น ตั้งใจ กระตือรือร้น ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนมีการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในส่วนที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง และมีความอดทนอดทน รวมถึงมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำสตรีต้องการให้ตนเองมีผลงานเป็นที่โดดเด่น ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป รวมถึงต้องการที่จะแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด เพราะได้มีการหาเสียงไว้วางหน้า ส่วนการยอมรับบทบาทด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของผู้นำสตรีนั้นผู้นำสตรีได้เปิดโอกาสให้ประชาชนชุมชนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจในการทำกิจกรรมโครงการต่างๆ เช่นโครงการเสริมสร้างและส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชน ชุมชน โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเยาวชน รวมถึงโครงการเกี่ยวกับ คนพิการ ผู้สูงอายุ โดยประสานของงบประมาณมาจากแหล่งเงินทุนต่างๆ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโดยธรรมชาติของผู้หญิงจะเป็นเพศที่มีบุคลิกภาพที่มีความอ่อน น้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคล กลุ่มบุคคล หรือผู้นำองค์กรต่าง ๆ ได้ดี ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการประสานความร่วมมือเพื่อของงบประมาณมาใช้ในการทำกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาด้านต่างๆ ของชุมชนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งความสามารถด้านการ

ประสานความร่วมมือต่างๆ นั้นอาจกล่าวได้ว่า ผู้หญิงมีมากกว่าผู้ชายเพราะผู้หญิงเป็นเพศที่สามารถเรียนรู้ในเรื่องของธรรมชาติของสิ่งต่างๆ ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตดา โตคำนุช (2551: 16) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้หญิงมีความแตกต่างจากผู้ชายและดีกว่าผู้ชายตามธรรมชาติเพราะผู้หญิงมีความใกล้ชิดหรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติ เช่น การที่ผู้หญิงให้กำเนิดบุตรทำให้ผู้หญิงมีความเชื่อมโยงกับธรรมชาติ โดยมองว่าธรรมชาติเปรียบเสมือนแม่และพระแม่เจ้าซึ่งเป็นที่มาของพลังอำนาจและแรงบันดาลใจที่จะทำในสิ่งที่ดีงาม

ส่วนการยอมรับด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำสตรีที่มีลักษณะของการมีความยืดหยุ่น สามารถอธิบายได้ว่า การที่ประชาชนยอมรับผู้นำสตรีทางด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและมีความยืดหยุ่นค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำสตรีได้แสดงภาวะ การเป็นผู้นำทั้งในเชิงประชาธิปไตยร่วมกับภาวะผู้นำในเชิงเผด็จการในบางครั้งบางโอกาส ซึ่งจะสังเกตได้จากการที่ผู้นำมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนและเพื่อนร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ ในขณะที่ทำกิจกรรมโครงการและการเข้าร่วมอบรมสัมมนาผู้นำสตรีมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เมื่อถึงเวลาที่จะต้องตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ผู้นำสตรีก็สามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องเหมาะสม กล้าคิด กล้านำ กล้าทำ ในสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน การตัดสินใจในหลาย ๆ เรื่องก็สามารถตัดสินใจได้ดีเทียบเท่า ผู้นำที่เป็นนักการเมืองผู้ชาย หรือในบางครั้งอาจทำได้ดีกว่า ทั้งนี้การที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้รับการยอมรับจากประชาชนทางด้านภาวะผู้นำและการตัดสินใจนั้น อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำสตรีในยุคปัจจุบันมีการเรียนรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำและการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้นทั้งการฝึกอบรม และการเข้าร่วมสัมมนารวมถึงการเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาต่างๆ จึงเป็นผลทำให้ผู้นำสตรีได้มีการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลงของตนเอง รวมถึงการพัฒนาด้านการตัดสินใจได้ถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้นซึ่งส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในเขตความรับผิดชอบ เพราะถ้าผู้นำมีภาวะผู้นำสูงย่อมจะส่งผลต่อการบริหารจัดการทางด้านการเมืองการปกครองและการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Culiek and Urwic (1987: 12) ที่ได้กล่าวว่บทบาทอันสำคัญของผู้นำในการบริหารองค์การให้เกิดสันติสุขดังนั้นผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย คอยรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการเคารพและรู้จักแยกแยะเหตุผลเมื่อได้รับฟังแล้ว สามารถนำเอาข้อคิดเห็นต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการทำงานในองค์กรและชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการยอมรับด้านการประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายการพัฒนา สามารถอธิบายได้ว่า ผู้นำสตรีได้สร้างผลงานในด้านการประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายการพัฒนาได้ผลเป็นที่น่าพอใจของประชาชนส่วนใหญ่ จนทำให้ประชาชนยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้นำสตรีสามารถแสดงศักยภาพในการจัดหางบประมาณมาบริหารจัดการ และทำกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้านต่างๆ ให้เห็นเป็นรูปธรรม

ตลอดจนประสานงานและสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนท้องถิ่น ในลักษณะของการเป็นเครือข่ายความร่วมมือด้านการทำงานเพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น ส่งผลให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดการพัฒนาและมีความเข้มแข็งในหลาย ๆ ด้าน จนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โดยธรรมชาติของผู้หญิงที่เป็นเพศที่มีกิริยามารยาทอ่อนน้อมถ่อมตน มีความละเอียดอ่อน ซื่อสัตย์ซื่อตรง ซื่อสัตย์ซื่อตรง จึงเป็นผลทำให้เกิดการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือและงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนและจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในรูปแบบของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนา สังคม ชุมชน ในทุกระดับได้ดี และประชาชนจับต้องได้โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปในลักษณะของการบูรณาการร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมพร ตันตรา (2552: 352) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเข้มแข็งและการดำรงอยู่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้สรุปศักยภาพในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดเชียงใหม่ ว่าจำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับภาคประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน สถาบันการศึกษา องค์กรทางศาสนา องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานด้านความมั่นคง และหน่วยงานทั้งภาครัฐเอกชน ในรูปแบบต่างๆ ในขณะที่การยอมรับด้านความโปร่งใสในการทำงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่ประชาชนให้การยอมรับค่อนข้างมาก ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การที่ประชาชนให้การยอมรับอาจเป็นเพราะว่าผู้นำสตรีได้แสดงความโปร่งใสในการทำงานให้เห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม เมื่อเทียบกับการทำงานของผู้นำทางการเมืองที่เป็นผู้ชาย ประกอบกับคตินิยมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันส่วนใหญ่จะเป็นนักการเมืองที่เป็นผู้ชาย จากผลการศึกษาด้านความโปร่งใสในการทำงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร ที่บ่งบอกให้ทราบว่าผู้นำสตรีมีการทุจริตคอร์รัปชันน้อยกว่าผู้นำที่เป็นผู้ชายทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำทางการเมืองที่เป็นเพศหญิงที่อยู่ในระดับผู้บริหารมีน้อยกว่าผู้นำชายที่เป็นผู้บริหาร จึงทำให้โอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันมีน้อย ประกอบกับธรรมชาติของผู้หญิงส่วนใหญ่มีความหวาดกลัวต่อการกระทำความผิดทั้งทางด้านกฎหมายและกฎหมายสังคม รวมถึงผู้หญิงมีความละเอียดต่อการกระทำผิดมากกว่าผู้ชาย ตลอดจนผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง มีความยึดมั่นในเกียรติยศศักดิ์ศรีทั้งของตนเองและวงศ์ตระกูลเป็นอย่างมาก จึงเป็นผลทำให้ผู้นำสตรีมีการทำงานที่โปร่งใสและสุจริตได้มากกว่าผู้นำทางการเมืองที่เป็นผู้ชาย และประการสำคัญปัจจุบันในทุกวงการได้ให้ความสำคัญต่อการมีความโปร่งใสและการไม่ทุจริตคอร์รัปชัน จนประเทศไทยได้นำเอาเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันเป็นวาระแห่งชาติ และมีนโยบายให้ องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำเอาหลักธรรมาภิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มาประยุกต์ใช้ในทุกองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ อุดม มุ่งเกษม (2545: 296) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาลคือองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มีคุณธรรม มีความโปร่งใส และยุติธรรม ตลอดจนการตรวจสอบได้ เพื่อสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม

ปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรี

จากผลของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมการแสดงออก ที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเกิดการยอมรับในการทำงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งผลของการศึกษาทำให้ทราบว่า ผู้นำสตรีสามารถแสดงบทบาทในฐานะผู้นำที่มีบุคลิกภาพและพฤติกรรมการแสดงออกเป็นที่น่าเชื่อถือ จนทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจและยอมรับ สามารถอธิบายได้ว่า ผู้นำสตรียุคใหม่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการมี บุคลิกภาพ และพฤติกรรมการแสดงออกในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม และถูกกาลเทศะเช่น บุคลิกที่แสดงออกทางด้านการแต่งกาย กริยาท่าทาง การพูดจาที่อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ วางตัวได้เหมาะสมกับโอกาสและสถานการณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโดยธรรมชาติของการเป็นสตรีเพศที่ต้องคำนึงถึงความมีศักดิ์ศรีเกียรติยศในตนเอง ประกอบกับผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับ บุคลิกภาพและการวางตัวที่เหมาะสมกับการเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด เสนาะ ดิยาว (2544: 6) ที่ได้กล่าวไว้ว่าผู้นำคือผู้ที่สามารถทำให้ผู้อื่นไปสู่จุดหมายปลายทางและประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุดโดยอาศัยความสามารถด้านการจูงใจและบุคลิกภาพของตนเอง เพื่อที่จะทำให้งานสำเร็จได้ด้วยลักษณะต่างๆ รวมถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร หน้าที่ของผู้นำคือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น รวมถึงการวางตัวที่เหมาะสม

ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และภารกิจ ที่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้ผู้นำสตรีได้รับการยอมรับจากประชาชน จากผลการศึกษาพบว่า ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูนส่วนใหญ่ ได้รับการยอมรับจากประชาชนทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันผู้นำสตรีมีความรู้ความเข้าใจทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่และภารกิจ ที่จะต้องกระทำในฐานะผู้บริหารและฝ่ายสภานิติบัญญัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้นำสตรีส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในมิติของบทบาทอำนาจหน้าที่ ประกอบกับผู้นำสตรีส่วนใหญ่ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นทั้งผู้บริหารและสมาชิกสภา จะเป็นผู้มีประสบการณ์ทางด้านการเมืองการปกครอง เพราะส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งมาหลายสมัย หรือการเป็นผู้นำกลุ่มองค์กรชุมชนท้องถิ่นต่างๆ มาก่อน จึงค่อนข้างเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ที่ตนเองได้รับ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนประสบผลสำเร็จ ทั้งทางด้านการเมืองการปกครองและการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราวัฒน์ อ่องจำ (2545: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้สิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครองของสตรี ตำบลกำแพงเขา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งมีผลการวิจัยพบว่าผู้นำสตรีมีพฤติกรรมด้านการรับรู้ในสิทธิและบทบาททางด้าน

การเมืองการปกครอง ในขณะที่ทำกิจกรรมกลุ่ม หรือมีการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม ที่ต่อเนื่องอย่างน้อย เดือนละหนึ่งถึงสองครั้ง และการดำเนินกิจกรรมทุกครั้งจะมีการนัดหมายล่วงหน้าและมีการสร้างบรรยากาศในการดำเนินกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกันเอง ทุกกิจกรรมยึดหลักวิถีประชาธิปไตยอย่างเคร่งครัด เนื้อหาสาระที่นำมาดำเนินกิจกรรมโครงการนั้นจะได้มาจากการสรุปผลการดำเนินงานในครั้งที่ผ่านมา

จากผลการศึกษาทางด้าน การบริหารจัดการอำนาจ สามารถอธิบายได้ว่า ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองมีการบริหารจัดการอำนาจในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นการใช้อำนาจตามระเบียบกฎหมาย และอำนาจที่เกิดจากบารมีในฐานะผู้นำสตรีที่มีคุณธรรมจริยธรรม และความมีจรรยาบรรณ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจในทางที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว สังคม ชุมชนและประเทศชาติบ้านเมือง จนนำมาสู่การทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับในการใช้อำนาจตามบทบาทหน้าที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการรับรู้และมีความเข้าใจในเรื่องของอำนาจและการใช้อำนาจ ประกอบกับโดยธรรมชาติของผู้หญิงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ไม่แสวงหาอำนาจที่ไม่ชอบธรรม และผู้นำสตรีมีความตระหนักถึงคุณค่าของการได้มาซึ่งอำนาจที่ได้มาจากประชาชนเป็นผู้มอบให้ ดังนั้นผู้นำสตรีจึงมีการบริหารจัดการอำนาจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ในลักษณะการใช้อำนาจในการทำให้ประชาชนและกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ให้มีความเจริญก้าวหน้าเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Dahl (1978: 102 อ้างใน ชาญ คำวรรณ, 2546: 7) ที่ได้กล่าวว่า อำนาจหมายถึง การมีความสามารถที่ทำให้บุคคลหนึ่ง ทำให้อีกบุคคลหนึ่งทำตามที่ต้องการ ซึ่งจากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ผู้นำสตรีเป็นผู้ที่มีอำนาจและใช้อำนาจไปในแนวทางที่ทำให้ประชาชนและผู้แทนกลุ่มที่เข้าร่วมทำกิจกรรมโครงการในการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่น กระทำตาม

ส่วนฐานะความเป็นอยู่ของผู้นำสตรีที่มีส่วนในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเกิดการยอมรับในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สามารถอธิบายได้ว่า ผู้นำสตรีส่วนใหญ่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ก่อนข้างมีฐานะความเป็นอยู่ดี เพราะผู้นำสตรีส่วนใหญ่มาจากตระกูลที่มีฐานะความเป็นอยู่ดั้งเดิมที่มั่นคง เช่น มาจากตระกูลที่เป็นพ่อค้า นายทุน หรือนักธุรกิจ มาจากตระกูลที่เป็นนักการเมืองดั้งเดิม หรือมาจากครอบครัวที่ทำการเกษตรมาก่อน แต่เป็นครอบครัวเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินมากมาย ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้ผู้นำสตรีสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้เป็นอย่างดี จนเกิดเป็นผลงานเป็นที่ประจักษ์ และประการสำคัญมีผู้นำสตรีทางการเมืองหลายคนเป็นข้าราชการเก่าที่เกษียณแล้วลงสมัครเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งจากประสบการณ์ในการทำงานในส่วนราชการต่าง ๆ จึงส่งผลให้การทำงานของผู้นำสตรีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพราะมีประสบการณ์เดิมจากที่ทำงาน จึงส่งผลทำให้ทำงาน

ทางการเมืองได้ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพึงพอใจ และได้รับการยอมรับจากประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัตติพิชชา บุญมา (2521: บทคัดย่อ) ที่ได้สรุปประเด็นของงานวิจัยไว้ว่า ปัจจัยที่ทำให้สตรีมีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นเกิดจาก ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในที่สำคัญคือ การตัดสินใจด้วยตนเองและการสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนบ้าน ส่วนปัจจัยภายนอกคือ การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์บ้านเมือง บทบาททางการเมืองระดับท้องถิ่นของผู้นำสตรีที่สำคัญที่สุดคือ การตระหนักในบทบาททางการเมืองในขั้นพื้นฐาน

สำหรับอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่เป็นปัจจัยส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเกิดการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ซึ่งจากผลการศึกษา สามารถอภิปรายได้ว่า ผู้นำสตรีส่วนใหญ่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ถึงแม้จะมีความเข้าใจในเรื่องของอุดมการณ์ที่มีความคลาดเคลื่อนบ้างเล็กน้อย เพราะผู้นำสตรีส่วนใหญ่จะมองว่าอุดมการณ์เป็นเรื่องที่เป็นนามธรรมไม่สามารถจัดตั้งและมองเห็นได้โดยง่าย แต่เมื่อดูจากผลการทำงานและระบบวิธีคิด ก็ถือว่าผู้นำสตรีเป็นผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองพอสมควร โดยเฉพาะการมีความรู้สึกนึกคิดและการปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ ที่ยึดเอาแนวทางของเจ้าแม่จามเทวีมาประยุกต์ใช้ทั้งทางด้านการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ศาสนาวัฒนธรรม และการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งผู้นำสตรีก็สามารถนำมาประพจน์เป็นแบบอย่างจนเห็นเป็นรูปธรรมได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโดยเลือดเนื้อเชื้อไขและความเชื่อโดยพื้นฐานของผู้หญิงทั่วไปในจังหวัดลำพูน ที่มีความเชื่อว่าเจ้าแม่จามเทวีเป็น ผู้หญิงเก่ง แกร่ง และกล้า กระทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเมืองลำพูนให้เกิดความรุ่งเรืองเจริญก้าวหน้ามาตราบนานเท่านาน ความเชื่อที่ว่าในฐานะลูกผู้หญิงแสนแสบเช่นเดียวกับเจ้าแม่จามเทวี ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ต้องเอาเยี่ยงอย่างอย่างวีรสตรีแห่งเมืองหริภุญไชย คือ เจ้าแม่จาม ซึ่งสอดคล้องกับประวัติความเป็นมาของเจ้าแม่จามเทวี ที่ กิตติ วัฒนธมมทัศน์ (2559: 70) ได้กล่าวไว้ว่า พระนางจามเทวีทรงสถาปนาความรุ่งเรืองแก่นครหริภุญไชย ของพระนางเพิ่มมากขึ้นจนเป็นนครในอุดมคติที่มนุษย์พากันใฝ่ฝันอย่างแท้จริง

แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การพัฒนาศักยภาพของผู้นำสตรี ทางด้านการทำงานทางการเมืองการปกครอง การบริหารจัดการ และการตัดสินใจ

จากผลการศึกษาถึงแนวทางการส่งเสริมให้ผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้รับการยอมรับจากประชาชน ส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการทำงานทางการเมืองการปกครอง และการบริหารจัดการรวมถึงการตัดสินใจ ของผู้นำสตรี โดยความเป็นจริงแล้วผู้นำสตรี

ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ก็ได้รับการยอมรับจากประชาชนส่วนใหญ่พอสมควรในการปฏิบัติงานตามบทบาทอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองและการพัฒนาในด้านต่างๆ แต่ผลการศึกษาที่ต้องการให้ผู้ว่าสตรีได้มีการพัฒนาศักยภาพทางด้านการเมืองการปกครอง การบริหารจัดการและการตัดสินใจนั้น เป็นเพราะว่าประชาชนอาจต้องการให้ผู้ว่าสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้รับการยอมรับมากขึ้นในสายตาของประชาชน ซึ่งก็เป็นแนวทางที่มีเหตุผลเพราะว่าถ้าหากผู้ว่าสตรีได้มีการพัฒนาศักยภาพการทำงานทางการเมืองการปกครองและการบริหารจัดการด้านต่างๆ ได้ดีเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการมีการตัดสินใจที่รวดเร็วทันใจ เกี่ยวกับการทำงานที่เท่าเทียมกับผู้ว่าราชการเมืองที่เป็นผู้ชาย หรือมากกว่าก็จะเป็นผลดีและส่งผลต่อการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่

การพัฒนาศักยภาพการทำงานด้านการเมืองการปกครอง มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะปัจจุบันระบบการเมืองการปกครองมีมิติของความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นสภาพการทางการเมืองการปกครองในยุคปัจจุบันถูกรอบของการเมืองการปกครองในระดับโลก ระดับประเทศ มาตรการกลุ่มการทำงานด้านการเมืองการปกครองในยุคปัจจุบัน จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจที่เท่าทันต่อเหตุผล เหตุการณ์ทางการเมืองการปกครอง ดังนั้นเพื่อให้การทำงานทางการเมืองการปกครองของผู้ว่าสตรีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจำเป็นต้องที่ผู้ว่าสตรีต้องมีการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง การพัฒนาการเมืองการปกครองในทุกมิติ เพราะในการรับรู้ของประชาชนโดยทั่วไปมักจะมองว่าการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์ แต่ในส่วนของนักการเมืองไม่ว่าชายหรือหญิงต้องเรียนรู้เพื่อให้รู้ว่าการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจที่ประชาชนให้นักการเมืองมาเพื่อใช้อำนาจนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน สังคม และประเทศชาติบ้านเมือง และการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ซึ่งก็ถูกต้องในความหมาย แต่ผลประโยชน์นั้นต้องเป็นประโยชน์ที่ตกถึงมือประชาชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นผู้ว่าสตรีทางการเมืองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ต้องพัฒนาศักยภาพด้านการเมืองการปกครองทั้งในมิติของความเป็นวิชาการและการปฏิบัติ เพื่อนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคม ชุมชน และประเทศชาติบ้านเมือง ซึ่งสอดคล้องกับ (1968 อ่างใน สุจิต บุญบงการ, 2531: 17) ที่ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองไว้ว่า การพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องที่แตกต่างไปจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เป็นเรื่องของขยายอำนาจของรัฐบาลกลางให้ครอบคลุมไปทั่วทุกส่วน โดยให้อยู่ภายในระบบกฎหมายเดียวกัน และเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงจากระบบเก่าไปสู่ระบบการเมืองแบบใหม่ รวมถึงการพัฒนาทางการเมืองเป็นลักษณะหนึ่งของขบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ส่วนการพัฒนา ศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการ ก็มีความจำเป็นต่อความเป็นผู้ว่าสตรีทางการเมืองการปกครอง เพราะองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการของผู้ว่าไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายถ้ามีเพิ่มขึ้น และเป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการและการปฏิบัติการ ย่อมจะส่งผลให้ผู้ว่าสตรีทางการเมืองการปกครองในบทบาทของผู้ว่าและผู้จัดการสังคม ชุมชน มีหลักในการบริหารจัดการ

ชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะแนวทางการบริหารนั้นไม่มีแนวคิดทฤษฎีใดๆ ที่ตายตัว และยึดเป็นแนวทางการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งได้โดยตรง แนวทางการบริหารในยุคปัจจุบันต้องมี องค์ประกอบของการวางแผน ในการบริหารจัดการทั้งในเรื่องของ คน (บุคลากร) เงิน (งบประมาณ) วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมถึงเทคนิควิธีการและกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ ซึ่งผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งตนเอง สังคม ชุมชน และ ประเทศชาติในฐานะผู้นำและผู้จัดการ ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารจัดการ POSDCORB ซึ่ง ประกอบด้วย การวางแผน เค้าโครงการและวิธีการที่จะต้องปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การจัดองค์การและกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ ขององค์การ โดยยึดหลักการแบ่งหน่วยงานและ การทำงานอย่างประสานร่วมมือกัน การบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสรรหา การพัฒนาและ การจูงใจบุคคล การสั่งการในการทำงานด้วยการตัดสินใจ การประสานงานให้ส่วนต่างของขบวนการ ทำงานได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การรายงานผลความก้าวหน้าของงานและการจัดการด้าน งบประมาณโดยการวางแผนจัดทำบัญชีควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง แนวคิดทฤษฎีการ บริหารของ (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549: 15) ส่วนการพัฒนาศักยภาพด้านการตัดสินใจผู้นำสตรีใน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนควรมีการพัฒนาอย่างยิ่งทั้งนี้เพราะอาจถือได้ว่าเป็นจุดด้อยของผู้นำที่เป็น ผู้หญิงการพัฒนาศักยภาพด้านการตัดสินใจสามารถกระทำได้โดยใช้วิธีการหลักการของการคิด วิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งผู้นำสตรีต้องมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจให้มากที่สุด โดยที่ผู้นำ สตรีต้องเป็นทั้งนักคิดและนักอ่านในเวลาเดียวกันเพราะการคิดและการอ่านมากๆ จะทำให้ผู้นำสตรีมี ข้อมูลประกอบการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

การรวมกลุ่มเป็นชมรม สมาคม ของผู้นำสตรีทางการเมืองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

สำหรับแนวทางการรวมกลุ่มของผู้นำสตรีการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในรูปแบบของชมรม หรือสมาคมนั้นมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการรวมตัวของผู้นำ สตรีจะนำมาสู่การเป็นการรวมพลังทั้งรวมพลังทั้งพลังกายเพื่อการปฏิบัติงานและกิจกรรมโครงการ ทางการเมืองการปกครองและการพัฒนา และที่สำคัญจะเป็นการรวมพลังความคิดเพื่อนำไปสู่การต่อ ยอดในการคิดสร้างทำและพัฒนาในเชิงส่วนตัวและของชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติ เมื่อใดก็ตามที่ ผู้นำสตรีสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนในรูปแบบของชมรม หรือสมาคม จะก่อให้เกิดการมีพลัง อำนาจในการทำงานทางด้านการเมืองการปกครองและการพัฒนา รวมถึงอำนาจในการต่อรองในเชิง ของการประสานงานในการของบประมาณจากองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการ กิจกรรมโครงการเกี่ยวกับการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการ ปกครอง การศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม และโครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนในเขตความรับผิดชอบ ดังนั้นการรวมกลุ่มของผู้นำสตรีในรูปแบบของ

ชมรม หรือสมาคม ถ้าเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมก็จะทำให้กลุ่มก้อนของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีแรงยึดเหนี่ยวระหว่างกันภายในกลุ่ม ลักษณะการทำงานหรือทำกิจกรรมโครงการใด ๆ จะเกิดการรวมตัวกันในลักษณะของการทำงานเป็นทีมจนทำให้งานและกิจกรรมโครงการนั้น ๆ ประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย จนนำมาสู่การยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของ สุพาณี สฤณวานิช (2549: 290-291) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการทำงานในรูปแบบของทีมงานนั้นเป็นความพยายามที่จะสร้างกลุ่มให้เป็นทีม คือการผูกพันต่อเป้าหมายและภารกิจมีความรับผิดชอบร่วมกันไว้วางใจกัน ช่วยเหลือกัน ทำให้ผลงานของทีมบรรลุมากกว่าวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การสร้างมูลค่าเพิ่มลดช่องว่างความแตกต่าง

ในส่วนของแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มและการลดช่องว่างความแตกต่าง จากผลของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มและลดช่องว่างความแตกต่าง ของผู้นำสตรีกับผู้นำที่เป็นผู้ชายทางด้านระบบวิธีคิดและความมีศักดิ์ศรีในตนเองเพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่เกิดการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สิ่งสำคัญที่สุดคือ ผู้นำสตรีควรจะมีการสร้างมูลค่าเพิ่มทางด้านระบบวิธีคิดและการมีศักดิ์ศรีในตนเอง เพราะจากในอดีตผู้หญิงมักจะถูกมองว่าคิดไม่เป็นระบบ คิดแบบไร้สาระแก่นสาร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำสตรีจำเป็นจะต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนในเรื่องของระบบวิธีคิด เพราะการคิดนั้นเป็นด่านแรกของความสำเร็จทางด้านการเมืองการปกครอง เมื่อไหร่ก็ตามระบบวิธีคิดของคนผิดพลาดตั้งแต่เริ่มต้นจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่ไม่ประสบผลสำเร็จตามมา ดังนั้นผู้นำสตรีต้องเรียนรู้ที่จะให้มีระบบวิธีคิดที่เป็นเหตุเป็นผล คิดให้ครบจบเรื่อง คิดในเชิงสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ในเชิงการใช้สติปัญญาและวิจารณ์ญาณ รวมถึงการคิดแบบองค์รวม ถ้าผู้นำสตรีสามารถพัฒนาระบบวิธีคิดในลักษณะดังกล่าวแล้ว จะส่งผลให้ผู้นำสตรีมีบุคลิกภาพการแสดงออก การพูดจา และการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลก่อให้เกิดการยอมรับต่อผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในลักษณะของผู้นำสตรีที่มีบุคลิกภาพที่ดี พูดจาเป็นเหตุเป็นผล มีแก่นสาร และการปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จด้วยการมีระบบวิธีคิดที่เป็นปัจจัยสนับสนุนโดยเฉพาะการคิดเชิงบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546: 2) ที่กล่าวถึงการคิดเชิงบูรณาการเป็นการพัฒนาความตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งต่างๆ การคิดเชิงบูรณาการจะช่วยขยายกรอบคิดที่จำกัดออกไปการคิดเชิงบูรณาการสามารถเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร หรือแนวคิดที่แยกส่วนหรือมีความแตกต่างกันให้เข้ากับเรื่องที่เป็นแกนหลักได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้เรื่องที่เป็นแกนหลักนั้นสมบูรณ์และมีความเป็นเอกภาพ ส่วนการสร้างมูลค่าเพิ่มและการลดช่องว่างของการมีศักดิ์ศรีในตนเองโดยที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ต้องลดช่องว่างของความเป็นผู้นำระหว่างการเป็น

เพศชายเพศหญิงเกี่ยวกับการทำงานที่ต้องพิสูจน์ให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับรู้รับทราบ ว่าการคิดการกระทำใดๆ ก็ตามที่นักการเมืองชายทำได้ และนักการเมืองที่เป็นผู้หญิงก็ทำได้เช่นกัน หรืออาจจะทำได้ดียิ่งกว่าผู้นำที่เป็นผู้ชายโดยลักษณะของการแสดงผลงานที่ตนเองรับผิดชอบให้ได้ดีที่สุด ประกอบกับมีการตัดสินใจที่ตัดสินใจที่เด็ดขาด เด็ดเดี่ยว และการตัดสินใจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีต่อชุมชนท้องถิ่น ซึ่งแนวทางการเพิ่มมูลค่าและลดข้อแตกต่างกัน ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองสามารถกระทำได้โดย การทำงานในรูปแบบของการลงลุยในลักษณะของการร่วมปฏิบัติงานกับผู้นำที่เป็นผู้ชายและประชาชนในชุมชน ทำตัวตนให้เหมือนกับผู้นำที่เป็นผู้ชายทำทุกสิ่งที่ผู้นำที่เป็นผู้ชายและประชาชนทำ ในรูปแบบของการคลุกคลีและอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนให้มากที่สุด ก็จะส่งผลให้เกิดการยอมรับจากประชาชนเพิ่มมากขึ้น

การสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์

จากผลการวิจัยถึงแนวทางการสร้างภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการสร้างภาพลักษณ์ในหลายลักษณะแต่ที่ได้ผลมากที่สุดคือ การที่ผู้นำสตรีได้ลงคลุกคลีพบปะพูดคุยทำความเข้าใจกับประชาชนและผู้นำองค์กรชุมชนด้วยตนเอง ในลักษณะของการเข้าร่วมทำกิจกรรมโครงการต่างๆ กับประชาชนรวมถึงการเข้าร่วมงานมหรสปต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สมควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีการรับรู้ผู้นำชุมชนไม่ว่าจะเป็นผู้นำเกี่ยวกับท้องถิ่นและท้องที่ ถ้าประชาชนได้เห็นผู้นำเข้าร่วมกิจกรรมโครงการและเข้าร่วมงานบุญงานกุศลและงานมหรสปต่างๆ จะสามารถทำให้ประชาชนเกิดความประทับใจและพึงพอใจต่อบทบาทของผู้นำ ที่ผ่านมาผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ก็มีการสร้างภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ตนเองได้ดีที่ เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าโดยบุคลิกภาพของการเป็นผู้หญิงโดยธรรมชาติแล้วจะเป็นผู้ที่มีการมีมารยาทนุ่มนวล เป็นผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตน ช่างพูดช่างคุย ช่างเจรจา จนทำให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบถึงผลงานทั้งทางด้านการเมืองการปกครองและการพัฒนาในด้านต่างๆ ของผู้นำสตรี ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ผู้นำสตรีควรจะต้องพึงกระทำอย่างต่อเนื่อง เพราะในยุคปัจจุบันการสร้างภาพลักษณ์ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ตนเอง และประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ขององค์กรนั้น ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานในยุคปัจจุบัน แต่การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ต้องเป็นการประชาสัมพันธ์ที่มีข้อมูลและการกระทำที่เป็นจริง ไม่ใช่การประชาสัมพันธ์เพื่อหลอกลวงประชาชนให้หลงเชื่อ ว่ามีผลงานด้านนั้นด้านนี้โดยไม่มีการปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรม ลักษณะของการประชาสัมพันธ์ที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พึงกระทำนั้นจะนำมาสู่การบอกกล่าวความจริงให้ประชาชนได้รับรู้รับทราบและเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ความเข้าใจเป็นลักษณะการสร้างความนิยม เลื่อมใส ศรัทธา ของประชาชนที่มีต่อตัวผู้นำสตรี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประชาสัมพันธ์ของ จันทรเพ็ญ ขาติพันธ์ (2547: 50) ที่ได้ให้แนวทางของการ

ประชาสัมพันธ์ไว้ว่า การประชาสัมพันธ์ที่ดีเป็นการเผยแพร่ เปิดเผยความจริง เพื่อแสดงความจริงใจ และเพื่อสร้างความเชื่อถือศรัทธาให้เกิดขึ้นกับตัวผู้นำ ในขณะเดียวกันการประชาสัมพันธ์เป็นไปเพื่อสร้างและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดี ของหน่วยงานกับประชาชนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน และเป็นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างประชาชนกับประชาชน และองค์กร รวมถึงการประชาสัมพันธ์ช่วยให้เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์อันดีจะช่วยให้เกิดการกระทำหรือแสดงออกการร่วมมือที่ดี ความเอื้อเฟื้อและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

การสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองตามรอยเจ้าแม่จามเทวี

สำหรับการสร้างอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองที่ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ควรพึงยึดถือเจริญรอยตามและนำมาประยุกต์ใช้ในเชิงปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมเพราะเจ้าแม่จามเทวี เป็นผู้นำหญิงของจังหวัดลำพูนในอดีต เป็นผู้หญิงที่มีความกล้า แกร่ง และเก่ง ในเชิงของการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองในยุคอดีต จนเป็นที่เลื่องลือของคนทั้งประเทศ ดังนั้นผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในฐานะนักการเมืองการปกครองรุ่นใหม่จำเป็นต้องเอาเยี่ยงเอาอย่างใน ความมีอุดมการณ์ทางการเมืองของเจ้าแม่จามเทวี เพราะอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองคือ ความคิดความเชื่อของบุคคลที่มีแบบแผนที่เกี่ยวข้องกับความมีคุณค่าในตัวตนของตนเอง และเป็น ความคิดความเชื่อที่มีแนวทางแน่นอนมีเหตุมีผล มีจุดมุ่งหมายปลายทาง การที่ผู้นำสตรีจะมี อุดมการณ์ที่เข้มข้นได้นั้น ผู้นำสตรีจำเป็นต้องมีการศึกษาเรียนรู้ถึงคุณค่าของการมีอุดมการณ์อย่าง ลึกซึ้ง โดยเริ่มจากการพัฒนาระบบวิธีคิดเพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้กับ บุคคล องค์กร ชุมชน สังคม และประเทศชาติ อุดมการณ์ของผู้นำสตรีถ้ามีเพิ่มมากขึ้นจะมีผลต่อการทำงานทางการเมืองการ ปกครอง และการพัฒนาชุมชน สังคม ท้องถิ่น ในฐานะที่ผู้นำสตรีทางการเมืองในอำเภอเมือง จังหวัด ลำพูน ที่มีสายเลือดของเจ้าแม่จามเทวีจำเป็นจะต้องศึกษาแนวทางการบริหารจัดการและการพัฒนา รวมถึงการศึกษาถึงอุดมการณ์ของเจ้าแม่จามเทวีอย่างจริงจังและลึกซึ้ง เพื่อนำไปสู่การสร้างประโยชน์ ให้กับตัวผู้นำสตรี ต่อชุมชนท้องถิ่น และจังหวัดลำพูน ในภาพรวมการนำอุดมการณ์ของเจ้าแม่จาม เทวีมาปรับใช้ได้นั้น ผู้นำสตรีต้องตระหนักว่า เราเป็นส่วนหนึ่งของลูกเจ้าแม่และเป็นเลือดเนื้อเชื้อไข ของจังหวัดลำพูน ดังนั้นต้องสร้างตัวตนของตนเองให้มีอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองให้ เหมาะสมกับความเป็นลูกเจ้าแม่จามเทวี ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ลิขิต ธีรเวคิน (2553: 44) ที่ได้กล่าวไว้ว่า อุดมการณ์ทางการเมืองในสมัยโบราณของไทย คือ การใช้ความเชื่อทางศาสนาเพื่อ ประโยชน์ทางด้านการเมืองการปกครอง การใช้อุดมการณ์ทางการเมืองในสมัยอยุธยา เพื่อการกล่อม เกลาเรียนรู้สำหรับพลเรือน และเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับผู้ปกครองและชนชั้นของสังคม โดยใช้หลักแรกของกรรม และการสร้างสมบารมีทำให้เกิดการยอมรับว่า ผู้อยู่ในอำนาจคือผู้ซึ่งมีกุศล บารมีมากพอการใช้อุดมการณ์ในแง่ของศาสนา ยังเป็นเครื่องมือในการกล่อมเกลาคให้คนอยู่ในกรอบ

ศีลธรรม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาถ้าจะให้ประชาชนในจังหวัดลำพูนยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำเป็นต้องนำเอาอุดมการณ์ทางการเมืองของเจ้าแม่จามเทวีมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยใช้ความคิดความเชื่อตามหลักของผู้ที่มีอุดมการณ์

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ในครั้งนี้มีข้อค้นพบที่สำคัญหลายประการที่เกี่ยวกับ สังคม จิตวิทยา ที่เป็นทัศนคติที่มีต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ประสบการณ์ในการทำกิจกรรม โครงการและการทำงานด้านการเมือง การยอมรับบทบาทผู้นำสตรี และปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทของผู้นำสตรี รวมถึงแนวทางการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะทั้งในเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ รวมถึงข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. รัฐบาล และหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสิทธิและบทบาทของสตรี ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมสิทธิและบทบาทของสตรี ที่ทำงานทางด้านการเมืองการปกครอง โดยให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เช่น ตัวแทนของภาครัฐ ตัวแทนองค์กรภาคเอกชน ตัวแทนนักการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับประเทศ รวมถึงตัวแทนของสถาบันทางการศึกษาที่ทำการเปิดสอนทางด้านสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง ตลอดจนตัวแทนขององค์กรสตรีต่างๆ และองค์กรสิทธิมนุษยชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริมให้สตรีเข้ามามีบทบาททางด้านการเมืองการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการสร้างความหลากหลาย ในมิติของแนวความคิดการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานรวมถึงการพัฒนาทางด้านการเมืองการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

2. รัฐบาลและหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสิทธิและบทบาทของสตรี ควรมีนโยบายในการจัดตั้งสถาบันที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทางด้านการเมืองการปกครองให้กับผู้นำสตรีโดยตรง และมีมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน หรือการฝึกอบรม ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวตามความเหมาะสมทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า ถ้าผู้นำสตรีมีพื้นฐานความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองและการจัดการทางการเมือง โดยผ่านการเรียนการสอนหรือการอบรมจากสถาบันดังกล่าว ก็จะส่งผลให้

ผู้นำสตรีมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ ทางด้านการบริหารจัดการและการพัฒนา ทางด้านการเมืองการปกครองได้เป็นอย่างดี ซึ่งสุดท้ายจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานในฐานะผู้นำทาง การเมืองการปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. หน่วยงานและกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิทธิและบทบาทของสตรีควรมี นโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้สตรีมีโอกาสนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองให้เพิ่มมากขึ้น และเปิดโอกาสให้สตรีมีบทบาททางด้านการบริหาร จัดการ องค์กร และชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงควรมีมาตรการในการปรับเปลี่ยนการรับรู้และค่านิยมของประชาชนโดยทั่วไปที่มีการ ปลุกฝังกันมาเป็นเวลายาวนาน ที่รับรู้ว่าคุณชายเป็นช้างเท้าหน้า (ผู้นำ) ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง (ผู้ตาม) โดยมีมาตรการในการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง โดยเปิดโอกาสในด้านต่าง ๆ อย่าง เสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ควรมีการรวมกลุ่มเป็น ชมรม หรือสมาคม ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองขึ้นในจังหวัดลำพูน ทั้งนี้เพื่อสร้างพลังและความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับผู้นำสตรี เพราะการรวมกลุ่มเป็นชมรมหรือสมาคมจะทำให้เกิดแรงยึดเหนี่ยวภายในกลุ่ม ก่อให้เกิดความเข้าใจและความรักความสามัคคี จนกลายเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ ที่กลุ่มผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ทางด้านการต่อรอง ประสานงาน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งจะส่งผลทำให้กลุ่มผู้นำสตรีมีศักยภาพในการทำงาน ทางด้านการเมืองการปกครองเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการทำงานด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และจะส่งผลต่อการมีผลงานในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่เป็นรูปธรรม ที่ประชาชนมองเห็นและจับต้องได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งการทำงานด้านการพัฒนาและเป็น ประโยชน์ในเชิงการเมืองต่อไป

2. ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ต้องมีการเรียนรู้ทั้งในเชิง วิชาการและการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการการพัฒนาทางการเมืองการปกครอง รวมถึงเรียนรู้ เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้นำ เช่น การเรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการองค์กรในเชิง การเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำในเชิงสถานการณ์ การทำงานเป็นทีม องค์กรแห่งการเรียนรู้ ชุมชน จัดการตนเอง รวมถึงความรู้ทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศสมัยใหม่ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้นำเป็นผู้ที่ ประชาชนให้ความคาดหวังในเรื่องราวต่างๆ ที่เขาต้องการและประสบปัญหา ดังนั้นในฐานะผู้นำ ชุมชนท้องถิ่นจำเป็นจะต้องมีการเรียนรู้ในเรื่องราวต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มศักยภาพในฐานะของ ผู้นำที่มีภาวะผู้นำ และสามารถสร้างความเชื่อมั่น และสร้างความไว้วางใจให้กับประชาชนในเขต ความรับผิดชอบ รวมถึงการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

3. ผู้นำสตรีต้องสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตนเอง ทั้งทางด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรม การแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสม ในฐานะผู้นำรวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มในการทำงานให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และประชาชนเห็นเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการสร้างมูลค่าเพิ่ม ทางด้านการตัดสินใจที่ต้องมีความเด็ดขาด เด็ดเดี่ยว ฉับไว ภายใต้ข้อมูลที่รอบด้าน โดยไม่ทำให้เกิดข้อแตกต่างระหว่างบุคลิกภาพและพฤติกรรมการแสดงออกที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งผู้นำสตรีควรมีมากกว่าผู้นำการเมืองที่เป็นผู้ชาย รวมถึงการสร้างผลงานในเชิงการเมือง การพัฒนา และการตัดสินใจ ควรกระทำได้เท่าเทียมหรือมากกว่านักการเมืองผู้ชาย ซึ่งถ้ากระทำได้ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ก็จะได้รับการยอมรับจากประชาชนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้ครอบคลุมในระดับอำเภอ จังหวัด และในระดับประเทศ เพราะจะทำให้ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยมีความลุ่มลึก ครอบคลุม กว้างขวาง มากขึ้นซึ่งจะเป็นประโยชน์ทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ และการต่อยอดทางวิชาการได้เพิ่มมากขึ้น

2. ควรจะมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในระดับ ตำบล อำเภอ และจังหวัด รวมถึงระดับประเทศ เพื่อต้องการให้ทราบว่าปัจจัยทางด้านใดบ้าง ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรี ซึ่งผลการวิจัยอาจจะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำสตรีในระดับประเทศเพิ่มมากขึ้น

3. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ซึ่งถ้าดำเนินการศึกษาวิจัยจะทำให้ได้แนวทางหรือรูปแบบที่เหมาะสม ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีได้ครอบคลุมและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสิทธิและบทบาทของสตรี รวมถึงผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครองสามารถนำไปประยุกต์ใช้และคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

4. ควรจะมีการศึกษาบทบาทของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสิทธิและบทบาทของสตรี ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้สตรีมีบทบาทและสิทธิที่เท่าเทียมกับผู้ชายอย่างแท้จริง เพราะต้องการข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยว่าจะมีแนวทางอย่างไรให้ประชาชนเปลี่ยนทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสมต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ให้เท่าเทียมกับนานาประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

5. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการทำงานทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี และผู้นำที่เป็นผู้ชาย โดยศึกษาเปรียบเทียบทั้งทางด้านบุคลิกภาพและพฤติกรรม การแสดงออก การ

บริหารจัดการและการปฏิบัติงานทางด้านการเมืองการปกครอง รวมถึงการพัฒนาโดยอาศัย
เปรียบเทียบผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอันดับแรก เพื่อให้เห็นความแตกต่างที่ชัดเจนของ
การทำงานระหว่างผู้นำทางการเมืองที่เป็นสตรี และผู้นำการเมืองที่เป็นผู้ชาย

บรรณานุกรม

- กนกนุช นากสุวรรณ. 2547. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ศึกษาเฉพาะสตรี ในเขตตอน
เมือง กรุงเทพมหานคร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2549. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- กิตติ วัฒนะมหาตน์. 2459. จามเทวี ดำเนินแห่งกษัตริย์. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://chamadewi.blogspot.com/2016_06_01_archive.html (1 มิถุนายน
2559).
- กลุ่มสถิติแรงงาน สำนักงานสถิติเศรษฐกิจและสังคม. บทบทสตรี. 2550. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
สถิติแห่งชาติ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2545. การคิดเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- คนเมืองบัว. ม.ป.ป.. ดำเนินย่อเมืองหริภุญชัย. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.konmeungbua.com/nithan/haripumchai.html> (6 กันยายน 2557).
- จักรรัช ธีระกุล. 2542. สังคมวิทยาเบื้องต้น. นครศรีธรรมราช: สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- จักษ์ พันธุ์เพชร. 2549. การเมืองการปกครองไทย “จากยุคสุโขทัยสู่สมัยทักษิณ”. กรุงเทพฯ:
พันธ์ กรู๊ป.
- จันทร์เพ็ญ ขาดิพันธ์. 2547. หลักการประชาสัมพันธ์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- จารุพร เพ็งสกุล. 2545. ความคาดหวังของผู้นำชุมชนต่อบทบาทนักพัฒนาในการสร้างเสริม
ความเข้มแข็งแก่ชุมชนพื้นที่ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสร้างเสริมความเข้มแข็ง
ของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤตภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรารัตน์ ล่องจำ. 2545. การรับรู้สิทธิและบทบาทด้านการเมืองการปกครองของสตรี ตำบล
กำแพงเขา อำเภอมืองนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สถาบันราชภัฏ
นครศรีธรรมราช.
- จุมพล หนีพานิช. 2548. ทฤษฎีองค์การ ในเอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีองค์การ หน่วยที่ 1.
นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. 2538. ร้อยปีแห่งการปฏิรูประบบราชการ:วิวัฒนาการของอำนาจรัฐและ
อำนาจการเมือง. กรุงเทพฯ: สุขุมและบุตร.

- ชาญ คำวรรณ. 2546. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและรักษา
ความเรียบร้อยของประชาชนภายหลังปี พ.ศ. 2537. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชุบ กาญจนประภากร. 2509. แบบของผู้นำ. วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, ฉบับพิเศษ, 74-77.
- ณรงค์ เส็งประชา. 2541. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณัฐพิชชา บุญมา. 2551. ผู้นำสตรีกับบทบาททางการเมือง: กรณีศึกษา ในเขตอำเภอพัฒนา
นิคม จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- दनัย เทียนพุด. 2540. การบริหารทรัพยากรบุคคลเรื่องการวางแผนอาชีพและแผนสืบทอด
ตำแหน่ง. กรุงเทพฯ: สถาบันการจัดการงานบุคคลสมาคมจัดการงานบุคคลแห่ง
ประเทศไทย.
- เดโช สนวนนนท์. 2518. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ถวิล ธาราโกชน. 2532. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เถาว์วัลย์ นันทาภิวัดน์. 2521. หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร. 2544. ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา
หน่วยที่ 1-4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธนรัชต์ สุภาแสน. 2554. วิวาทะการเป็นผู้นำของพระนางจามเทวี ปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักร
หริภุญไชย. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธรรมพร ตันตรา. 2552. ความเข้มแข็งและการดำรงอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบล. ดุษฎี
นิพนธ์ปริญญาเอก. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ธัญญลักษณ์ สวัสดิไชย. 2554. การเรียนรู้บทบาทชายหญิงผ่านละครโทรทัศน์ประเภทตาม
สถานการณ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นพดล เสงเจริญ. 2544. ศาสตร์รัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน. น. 21-52. ใน รวม
บทความทางวิชาการ ของศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 1: ศาลรัฐธรรมนูญไทย. กรุงเทพฯ:
สำนักงานศาล รัฐธรรมนูญ.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. 2540. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- นันทวรรณ อีสรานูวัฒน์ชัย. 2550. ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ : ศึกษาจากหลัก
พุทธธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย.

- นาถฤดี เต๋นดวง. 2554. เพศ (Sex) ความเป็นหญิงความเป็นชาย (Gender) การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) และความเสมอภาคหญิงชาย (Gender Equality). [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.owf.go.th/wofa/modules/webiste/upload/news/5c80f2a87a7d0751dc11d603434d2f2b.pdf> (27 สิงหาคม 2559).
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. 2546. ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปนัดดา โตคำนุช. 2551. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง. 2544. สังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริฉัตร สินธุวงศ์. 2554. พลเมืองดี. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://parichut.wordpress.com> (7 กันยายน 2557).
- พยุ่ง รสใจ. 2554. บทบาทผู้นำสตรีในทางการเมืองการปกครอง : ศึกษากรณีตำบลหนองมะคำโอง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี. สุพรรณบุรี: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). 2546. ภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). 2549. พุทธวิธีการบริหาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). 2549. ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: บัณฑิต.
- พระโพธิธรรมาจารย์. 2544. จามเทวีวงศ์ พงศาวดารศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ: ศรีปัญญา.
- พระรัตนปัญญา. 2544. ชินกาลมาลีปกรณ์. กรุงเทพฯ: ศิวพร.
- มหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดลำพูน. 2528. ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: พิทักษ์การพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2548. ปัญหาพัฒนาการเมืองไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เยาวลักษณ์ สันธิโล. 2543. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในรูปของคณะกรรมการพัฒนาสตรี อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัตนพร เศรษฐกุล. 2552. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจวัฒนธรรม แอ่งเชียงใหม่-ลำพูน. เชียงใหม่: ซิลค์เวอร์ม.
- ลิขิต ธีรเวคิน. 2553. การเมืองการปกครองของไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วรรณพร นาคบุตร. 2551. ลักษณะนิสัยด้านการเมืองการปกครองของคนไทย. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 34, 2(กรกฎาคม-ธันวาคม), 98-112.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. 2538. ทฤษฎีและเทคนิคปฏิบัติสำหรับยอดหัวหน้างาน. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2545. จิตวิทยาสังคม:ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริพร พูนชัย. 2551. ผู้นำและภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงวน โชติสุขรัตน์. 2508. ตำนานเมืองเหนือ เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แม่บ้านการเรือน.
- สมัย จิตต์หมวด. 2547. พฤติกรรมผู้นำ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมิทธา จิตตลดาการ. 2528. ภาวะผู้นำของสตรีในการปกครองท้องถิ่นไทย. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอก. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ ดิยาว. 2544. หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สร้อยญา เอกธรรมสุทธิ. 2549. การวิเคราะห์บทบาทชายหญิงในหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ในช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ตามหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน พ.ศ.2544. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. 2549. รัฐประศาสนศาสตร์ : แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ: ธรรมกลการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2523. สถานภาพปัจจุบันสตรีไทย. กรุงเทพฯ: องค์กรศิลปการพิมพ์.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. 2548. รวมบทความทางวิชาการของศาลรัฐธรรมนูญ ชุดที่ 4 ศาลรัฐธรรมนูญ กับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- สิทธิพันธ์ พุทธหนุน. 2531. ทฤษฎีพัฒนาทางการเมือง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สนธยา พลศรี. 2545. หลักสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมคิด บางโม. 2544. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมใจ ลักษณะ. 2542. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สมยศ นาวิการ. 2524. พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สุจิต บุญบงการ. 2531. การพัฒนาการเมืองไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. 2549. พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่ : แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุรพล ดำริห์กุล. 2547. ประวัติศาสตร์และศิลปะหริภุญไชย. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- สุรพล นิติไกรพจน์. 2546. ศาสตร์รัฐธรรมนูญกับการปฏิบัติพันธกิจตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน. 2549. เกิดอะไรขึ้น เมื่อ 200 ปี เมืองลำพูน. ลำพูน: อนุรักษ์การพิมพ์.
- อุดม มุ่งเกษม. 2545. Governance กับการพัฒนาข้าราชการ. กรุงเทพฯ: โอเดียร์สแควร์.
- อุดมเดช ดวงแก้ว. 2515. ประชุมตำนานลานนาไทย. กรุงเทพฯ: ป.พิศนาคะการพิมพ์.
- _____. 2555. บทบาทผู้นำสตรีในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น ของเทศบาล นครเชียงราย. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Franklin, C. 1999. The Four Roles Leadership. Utah, USA.: Fraaklin Covey.
- Gulick, L. and Urwick, J. 1987. Notes on the Theory of Organization. pp. 1-45. In Gulick, L. and Urwick, L. (ed). Paper on The Science of Administration. New York: Institute of Public Administration.
- Hersey, P., Blanchard, K. H. and Johnson, D. E. 2001. Management of organizational behavior : Leading human resources. 8th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Plato. 1973. The Republic. tr. Pul Shorey. New Jersey: Prince to University Press.
- Raymond, J. B. 1972. Fundamental of Leadership Grid. Massachusetts: Wesley Publishing.
- Robert, B. and Jane S. Mouton. 1964. The Managerial Grid. Texas: Gulf Publishing.
- Vroom and Yetton. 1973. Quoted in Gary Dessler, Management : Principles and Practices For Tomorrow s Leaders. 3rd ed. New Jersey: Pearson Education.

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์
โครงการศึกษาวิจัย

เรื่อง สตรีกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น
กรณีศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

โดย น.ส.รุ่งทิwa เชื้อนแก้ว

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน
วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

.....

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัย ในหลักสูตรระดับปริญญาโท ซึ่งหัวข้อการวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสม และมีความสำคัญยิ่งในการให้ข้อมูล ในฐานะเป็นผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำสตรีที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองท้องถิ่น ในจังหวัดลำพูน ตลอดจนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ตอบแบบสัมภาษณ์นี้ตามความเป็นจริง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่ได้ให้โอกาสและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มา ณ โอกาสนี้ด้วย

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับการยอมรับในบทบาททางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยแบ่งเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเกี่ยวกับสังคมจิตวิทยาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับ ในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 4 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 5 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรีในจังหวัดลำพูน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลเกี่ยวกับทางสังคมจิตวิทยา ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ - นามสกุล.....
2. เพศ.....อายุปี ระดับการศึกษาที่สำเร็จหรือกำลังศึกษาอยู่
ที่อยู่ปัจจุบัน.....
3. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง.....ปี
4. ตำแหน่งหน้าที่ในอดีต.....เริ่ม พ.ศ.
5. วันที่/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์เริ่มเวลา น. ยุติสัมภาษณ์ น.

ทัศนคติต่อผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง

6. ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีความรู้ความสามารถด้าน
การเมืองการปกครอง อย่างไร
.....
.....
7. ผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาท
อำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง หรือไม่ อย่างไร กรุณาให้เหตุผลประกอบ
.....
.....
8. ท่านคิดว่าผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้ใช้ศักยภาพในฐานะ
นักการเมืองการปกครอง ทางด้านไหน อย่างไร กรุณาให้เหตุผลประกอบ
.....
.....
9. ผลของการดำเนินการทางด้านการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ส่งผลทางตรง และทางอ้อม ด้านไหน อย่างไร กรุณาให้เหตุผลประกอบ
.....
.....
10. ในทัศนคติของท่านบทบาทผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ส่งผลต่อความโปร่งใสและการ
ทำงานอย่างสุจริต อย่างไร กรุณาให้เหตุผลประกอบ
.....
.....

11. อื่น ๆ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

.....

.....

ประสบการณ์

12. ท่านเคยมีประสบการณ์ฝึกอบรม ด้านบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำ ร่วมกับผู้นำสตรีทางการเมือง การปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทางด้านไหน อย่างไร

.....

.....

13. ท่านเคยมีประสบการณ์ร่วมทำกิจกรรมโครงการ การเมืองการปกครองกับผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทางด้านไหน อย่างไร

.....

.....

14. ท่านเคยมีประสบการณ์ร่วมทำงานทางด้านการเมืองการปกครอง ร่วมกับผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ทางด้านไหน อย่างไร

.....

.....

15. จากประสบการณ์ที่ได้ร่วมทำกิจกรรมโครงการ และได้ทำงานด้านการเมืองการปกครอง กับผู้นำ สตรี ส่งผลด้านไหน อย่างไร ต่อสังคมโดยรวม

.....

.....

16. อื่น ๆ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

.....

.....

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรี
ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

1. ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่การเมืองท้องถิ่น
ทางด้านการสร้างความเข้าใจของสมาชิกในครอบครัว หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2. ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่การเมืองการปกครอง
ท้องถิ่น ทางด้านฐานะความเป็นอยู่ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3. ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่การเมืองการปกครอง
ท้องถิ่น ทางด้านความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารจัดการการเมืองการปกครอง หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4. ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองตาม
กรอบระเบียบของกฎหมาย อย่างไร

.....

.....

5. ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครองตาม
กรอบระเบียบของสังคมท้องถิ่น อย่างไร

.....

.....

6. ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการบริหารจัดการด้านอำนาจ อย่างไร

.....

.....

7. ท่านคิดว่าผลของการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง และการบริหารจัดการอำนาจของ
ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ส่งผลต่อการพัฒนา ทางด้านไหน อย่างไร

.....

.....

8. อื่นๆ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

.....

.....

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง

1. ท่านยอมรับในบทบาทการบริหารจัดการด้านการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร พร้อมให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

2. ท่านยอมรับในบทบาทด้านการพัฒนา หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร พร้อมให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

3. ท่านยอมรับบทบาทด้านการตัดสินใจของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

4. ท่านยอมรับบทบาทด้านภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร พร้อมให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

5. ท่านยอมรับในบทบาทด้านการประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ของผู้นำสตรีทาง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร พร้อมให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

6. ท่านยอมรับในความโปร่งใสและการทำงานอย่างสุจริต ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร พร้อมให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

7. ท่านไม่ยอมรับในบทบาทของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
ทางด้านไหน อย่างไร พร้อมให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

8. ท่านคิดว่าการยอมรับ หรือ ไม่ยอมรับ ต่อบทบาทของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน ส่งผลทางด้านไหน อย่างไร

.....

.....

9. อื่นๆ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

.....

.....

ตอนที่ 4 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

บุคลิกภาพ / พฤติกรรมการแสดงออก / การประพุดิตน / การวางตัว

1. ท่านคิดว่าผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีบุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก การประพุดิตน และการวางตัว ถูกต้องเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

2. ท่านคิดว่าบุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก การประพุดิตน และการวางตัว ของผู้นำสตรีมีส่วนในการส่งเสริม การพัฒนา หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด หรือไม่ อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

3. ท่านคิดว่าบุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก การประพุดิตน และการวางตัว ของผู้นำสตรีมีส่วนในการส่งเสริมต่อการมีภาวะผู้นำ หรือไม่ อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

4. ท่านคิดว่าบุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก การประพุดิตน และการวางตัว ของผู้นำสตรี มีส่วนในการส่งเสริมต่อการประสานงาน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

5. ท่านคิดว่าบุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก การประพุดิตน และการวางตัว ของผู้นำสตรี มีส่วนในการส่งเสริมการยอมรับบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง อย่างไร

.....

.....

6. อื่นๆ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

.....

.....

ความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่

1. ท่านคิดว่าผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง หรือไม่ อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

2. ท่านคิดว่าความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีผลต่อการปฏิบัติงาน อย่างไร

.....

.....

3. ท่านคิดว่าความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ ส่งผลต่อการพัฒนา หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

4. ท่านคิดว่าความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ ส่งผลต่อภาวะความเป็นผู้นำ อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

5. ท่านคิดว่าความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ มีผลต่อการประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนา อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

6. ท่านคิดว่าความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีส่วนในการส่งเสริมการยอมรับต่อตัวผู้นำสตรี อย่างไร

.....

.....

7. อื่น ๆ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

.....

.....

ฐานะความเป็นอยู่

1. ท่านคิดว่าฐานะความเป็นอยู่ของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่อย่างไร

.....

.....

2. ท่านคิดว่าฐานะความเป็นอยู่ของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

3. ท่านคิดว่าฐานะความเป็นอยู่ของผู้นำสตรี ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการเมืองการปกครองอย่างไร

.....

.....

4. ท่านคิดว่าฐานะความเป็นอยู่ของผู้นำสตรี ส่งผลต่อการประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

5. ท่านคิดว่าฐานะความเป็นอยู่ของผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีส่วนในการส่งเสริมการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ ของผู้นำสตรี อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

- 6.อื่นๆ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

.....

.....

อุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง

1. ท่านคิดว่าผู้นำสตรีทางการเมืองการปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง หรือไม่ อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

2. ท่านคิดว่าผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีอุดมการณ์ทางการเมือง หรือไม่ อย่างไร ยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

3. ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีการนำเอาอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครอง มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทางด้านไหน อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

4. ท่านคิดว่าการมีอุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองของผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีส่วนส่งเสริมการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี หรือไม่ อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

5. ในความเป็นผู้นำสตรีที่มีเลือดเนื้อเชื้อไขของเจ้าแม่จามเทวี ผู้นำสตรีในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้นำเอาอุดมการณ์ด้านต่างๆ ของเจ้าแม่จามเทวี มาประยุกต์ใช้ในการทางการเมืองการปกครอง หรือไม่ อย่างไร ให้เหตุผลประกอบ

.....

.....

6. อื่น ๆ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล

.....

.....

ตอนที่ 5 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหา / การแก้ไข พร้อมแนวทางการส่งเสริมการยอมรับ บทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อ เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีอิสระในการตอบแบบสัมภาษณ์ได้อย่างลึกซึ้งและครอบคลุม ตาม ความคิดเห็น

ปัญหา

.....

.....

การแก้ไข

.....

.....

ท่านคิดว่าแนวทางการส่งเสริมการยอมรับในบทบาทอำนาจหน้าที่ทางการเมืองการปกครอง ของผู้นำสตรี ในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

ภาพผนวกที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ภาพผนวกที่ 1 (ต่อ)

ภาพผนวกที่ 1 (ต่อ)

ภาพผนวกที่ 1 (ต่อ)

ภาพผนวกที่ 1 (ต่อ)

ภาพผนวกที่ 1 (ต่อ)

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวรุ่งทิวา เชื้อนแก้ว	
เกิดเมื่อ	9 มกราคม พ.ศ. 2509	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2535	ปริญญาตรี คณะเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่
	พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
	พ.ศ. 2525	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์ จังหวัดลำพูน
	พ.ศ. 2530-2550	พนักงานบริษัทเอกชน
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2551-จนถึงปัจจุบัน	ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว